

Miklya Luzsányi Mónika és Miklya Zsolt

PEHELYSZÁRNYAK IRODALMI SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

Pedagógus ötlettár

1–2. osztály

December-Január-Február

Kiadja a Református Tananyagfejlesztő Csoport

Budapest, 2022
reftantar.hu

A tananyag fejlesztői: Miklya Luzsányi Mónika és Miklya Zsolt

Képek: Pap Kata

Olvasószerkesztő: Farkas Judit

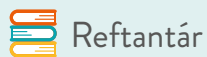
Nyelvi lektor: Gyimesné Szekeres Ágnes

ISBN 978-615-5834-23-3

Minden jog fenntartva.

Tördelés, grafikai munka, nyomdai előkészítés: Rezessy Szabolcs

Nyomtatta és kötötte: Printingo Kft.

A fejlesztés Magyarország Kormánya támogatásával, az EGYH-KCP-16-P-0127 számú projekt keretében valósul meg.

Tartalom

BEVEZETŐ 12

Téli ünnepek/December

ADVENTI KOSZORÚ 37

1. tanegység **Ég a gyertya, ég** • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, tánc és dráma, ének-zene) 38
- *Ég a gyertya* – magyar népi mondóka, Nagymácséd (Pozsony)
 - *Giling-galang* – magyar népi mondóka, Bihar (Bihar)
 - *Ún-nep hő-nap* – magyar népi mondóka, Mezőtelki (Bihar)
 - Ady Endre: *Kis karácsonyi ének* (részlet)
 - Sarkady Sándor: *Jó hír!*
2. tanegység **Várni jó** • 2x45 perces szövegfeldolgozó komplex óra (magyar, ének-zene, technika) 41
- *Várni jó* (ének) – online
 - Schein Gábor: *Várakozás*
 - Smelka Sándor: *Decemberi altató*
 - Máté Angi: *Amikor angyallá váltan* (részlet)
 - Majoros Nóra: *Decemberi találós*
3. tanegység **Ajándéklisták** • 2x45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, vizuális kultúra) 44
- Bertóti Johanna: *lista*
 - Miklya Luzsányi Mónika: *Manókarácsony*
 - Kántor Péter: *Torony Ernő*
4. tanegység **Ajándékkészítés a Mikulásnak** • Minimum 45 perces Mikulás-váró alkalom (magyar, ének-zene, vizuális kultúra, technika) 47
- Gryllus Vilmos: *Levél a Mikulásnak* – online
 - Hárs László: *Az egyetlen ajándék* (részlet)
5. tanegység **Mikulás témanap** • 4x45 perces komplex témanap (magyar, ének-zene, tánc és dráma, vizuális kultúra) 49
- Szepesi Attila: *Télapó éneke*
 - Hegyi György: *Csinglingling*
 - Kovács András Ferenc: *Csillagcsengő*
 - Szabó T. Anna: *Csizma*
 - Gyárfás Endre: *Az elefánt és a Mikulás*
 - Zelk Zoltán: *Mikulás bácsi csizmája* (részlet, illetve teljes mű)
 - Tasi Katalin: *Nem írok a Mikulásnak*
6. tanegység **Télváró – hóváró** • 3x45 perces távoktatási óra (magyar, kreatív írás, természetismeret, technika, vizuális kultúra) 55
- Szabó T. Anna: *Hópihe*
 - Gyárfás Endre: *Cínkenép*
 - Csanádi Imre: *Első hó köszöntő* – online
7. tanegység **Egyéb ötletek** 58
- Balázs Ágnes: *Áramszünet*
 - Zelk Zoltán: *Mikulás* – online

SZÜLETÉSTÖRTÉNET

59

1. tanegység **Tente, baba, tente** • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, ének-zene, tánc és dráma) 60
• *Tente baba, tente!* – magyar népi altató mondókák
• Miklya Zsolt: *Örömhír-mondóka*
2. tanegység **Amikor én megszülettem** • 2x45 perces szövegfeldolgozó, szöveg- és képalkotó óra bibliai kapcsolódással (magyar, kreatív írás, vizuális kultúra) 63
• Demény Péter: *Ágóbágó kérdez*
• Fecske Csaba: *Hol voltam*
3. tanegység **Akinek ma van ma** • 2x45 perces komplex óra (magyar, ének-zene, vizuális kultúra, természetismeret) 68
• Várfalvy Emőke: *Százízű torta*
• Szabó Imola Julianna: *Akinek ma van ma* (részlet)
• Hárs László: *Az igazi valami* (részlet)
• Karácsonynak éjszakáján – magyar népdal, Tápé (Csongrád)
4. tanegység **Jézus jászolbölcsoje körül** • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, ének-zene, matematika, tánc és dráma, testnevelés) 71
• *Pásztorok, keljünk fel!* – magyar népdal, Pásztó (Heves)
• *Az állatok Jézus előtt* – spanyol karácsonyi dal, Tótfalusi István fordítása
• Lackfi János: *Pásztorok látogatása*
• Döbrentey Ildikó: *A fekete báránnya* (részlet)
• *Betlehem mellett* – Lukács 2,8–14
• Tarbay Ede: *Karácsonyi angyal-játék*
5. tanegység **Adventi délután szülőkkel** • 90 perc 76
• *Ég a gyertya, ég* – magyar népi mondóka, Szalárd (Bihar)
• Balázs Ágnes: *Áramszünet*
• Kiss Judit Ágnes: *Tannen te khaj!* – *Aludj már!*
• László Noémi: *Altató*
• *Karácsonynak éjszakáján* – magyar népdal, Tápé (Csongrád)
6. tanegység **Betlehem városában** • 45 perces távoktatási óra (magyar, ének-zene) 79
• *Pásztorok, keljünk fel!* – magyar népdal, Pásztó (Heves)
• *Az állatok Jézus előtt* – spanyol karácsonyi dal, Tótfalusi István fordítása
7. tanegység **Egyéb ötletek** 81
• *Szállást keres a szent család* – magyar népdal, Kistelek (Csongrád)
• Kiss Lehel: *Sír a Jézus, nincs pólyája*
• *Rossz a Jézus kiscsizmája...* – magyar népdal
• Zelk Zoltán: *Karácsonyi ének*
• *A betlehemi úton* – népi betlehemes játék – online

KICSI VAGYOK

82

1. tanegység **Katíleves, kiskifli, nagykifli** • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, mozgásos játék, vizuális kultúra, technika) 83
• *Kis Kati főzi az ebédet* – magyar népi mondóka
• Balázs Imre József: *Hanna és a kiflik*
2. tanegység **Kicsi vagyok én** • 45 perces komplex szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, kreatív írás, ének-zene, választhatóan tánc) 85
• Szabó Lőrinc: *Kicsi vagyok én*
• Hárs László: *Hol voltam, hol nem voltam* (részlet)
3. tanegység **Kicsi kézben a nagyvilág** • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, ének-zene, vizuális kultúra, technika, természetismeret, hittan) 87
• Miklya Lukszányi Mónika: *Dorka és Tádé Betlehemben*
• Lackfi János: *Hajdani ringató*
• Krusovszky Dénes: *Kérdések*

4. tanegység	De megnőttél! • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, testnevelés, matematika, vizuális kultúra, technika) • Beney Zsuzsa: <i>Megnőttél</i> • Ágai Ágnes: <i>[Láttam]</i> • Hervay Gizella: <i>Kicsi-mese</i> • László Noémi: <i>Most már nagy</i> (részlet) • Széchezy Rita: <i>Citromsárga pirosponatok</i> (részletek)	92
5. tanegység	Ez vagyok én! • Minimum 4x45 perces komplex témanap (magyar, természetismeret, vizuális kultúra, technika) • <i>Itt van az oltár</i> – magyar népi mondóka • Varró Dániel: <i>Testtudatosítgató</i> • Balázs Imre József: <i>A baba</i> • Mészöly Miklós: <i>A kis játszótársak</i>	96
6. tanegység	Amikor kicsi vagyok, amikor nagy vagyok... • 2x45 perces távoktatási óra (magyar, ének-zene) • Janikovszky Éva: <i>Velem mindig történik valami</i> (részletek)	102
7. tanegység	Egyéb ötletek • Nemes Nagy Ágnes: <i>A szék</i> – online • Miklya Zsolt: <i>Barnamedveszék alatt</i> – online	104

KARÁCSONYFA KÖRÜL 105

1. tanegység	Kiskarácsony • Minimum 60 perces készségfejlesztő óra (magyar, testnevelés) • <i>Kiskarácsony, nagykarácsony</i> – magyar népdal, Palotás (Nógrád) • Jász Attila: *** • Békés Márta: <i>Két ünnep közt</i>	106
2. tanegység	Jobb adni, mint kapni • 45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, társadalmi ismeretek, hittan) • <i>Az ajándékozó</i> – bibliai igék • Kiss Ottó: <i>Adni</i> • László Noémi: <i>Ajándék</i>	109
3. tanegység	A karácsony akkor szép • 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó, szöveg- és képalkotó óra (magyar, vizuális kultúra, technika, ének-zene) • Máté Angi: <i>Volt egyszer egy ablak</i> (részlet) • Csanádi Imre: <i>Karácsony fája</i> – online	111
4. tanegység	Hozzátok milyen karácsonyfa jár? • 4x45 perces komplex témanap (magyar, ének-zene, hittan, természetismeret, vizuális kultúra, technika) • Németh Zoltán: <i>Karácsonyfagyerekek</i> – online • Gryllus Vilmos: <i>Fehér karácsony</i> • <i>A karácsonyfa legendája</i> • <i>Lépeget az égi Isten</i> – cigány népköltés • Utassy József: <i>Karácsonyfa</i> – online • Hárs Ernő: <i>Karácsony</i> • Gimesi Dóra: <i>Mindenki karácsonyfája</i>	114
5. tanegység	Karácsonyi sütemény • Gyülekezeti alkalom nagyszülőkkel, idősekkel versek körül • Nemes Nagy Ágnes: <i>Kukuca</i> • Kiss Ottó: <i>Ínség</i> • Nyulász Péter: <i>Szaloncukor lányok</i> • Szabó T. Anna: <i>Csemege</i> • Weöres Sándor: <i>Téli nyalánkságok</i>	120
6. tanegység	Karácsonyi képek • 60 perces komplex távoktatási óra (magyar, ének-zene, vizuális kultúra, technika) • Csanádi Imre: <i>Karácsony fája</i> – online • Miklya Zsolt: <i>Karácsonyi emlék</i>	123

7. tanegység	Egyéb ötletek	125
	• Balázs Imre József: <i>Karácsonyi kérdezőgető</i> – online • Bertóti Johanna: <i>Karácsonyi ének</i> – online • Dsida Jenő: <i>Itt van a szép karácsony</i> – online • László Noémi: <i>Angyaljárás</i> – online • Nagy Izabella: <i>Karácsonykor</i> – online • Sarkady Sándor: <i>Felsüt a csillag</i> – online • Szepesi Attila: <i>Cinkekarácsonyfa</i> – online • Tandori Dezső: <i>A karácsonyfa alatt</i> – online	

Újév, új idő/Január

ÉGI-FÖLDI IDŐ 126

1. tanegység	Kerek Isten fája • 45 vagy 2x45 perces készségfejlesztő óra (magyar, vizuális kultúra)	127
	• Nyulász Péter: <i>Évszakos</i> • <i>Hónapsorolók</i> – magyar népi mondóka, Nagyvárad (Bihar) • László Noémi: <i>Napok</i> • <i>Hétfő hetiben</i> – magyar népi mondóka, Nagyszalonta (Bihar) • <i>Kerek Isten fája</i> – magyar népi mondóka	
2. tanegység	Újévi jókívánságok • 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, természetismeret, technika)	130
	• <i>Adjon Isten füvet, fát</i> – magyar népi mondóka • Bertóti Johanna: <i>Három újévi kívánság</i> • László Noémi: <i>Sok és kevés</i>	
3. tanegység	Nap, Hold, csillagok • 2x45 perces komplex óra (magyar, technika, hittan, vizuális kultúra)	133
	• Kiss Ottó: <i>Tegnap este</i> • Nemes Nagy Ágnes: <i>A lámpa</i> – online • Finy Petra: <i>Az éjharangok</i> • Tamkó Sirató Károly: <i>A hold</i> • Miklya Zsolt: <i>Isten és a minden</i> – 1Mózes 1-2	
4. tanegység	Tegnap, ma, holnap • 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, természetismeret, vizuális kultúra)	137
	• Szabó Imola Julianna: <i>Ma van a holnap tegnapja</i> (részlet) • Bartos Erika: <i>Napok</i> • Babiczky Tibor: <i>Mondóka</i>	
5. tanegység	Napok, hónapok és évszakok • 4x45 perces komplex témanap (magyar, dráma, természetismeret, vizuális kultúra, technika)	141
	• Tóth Krisztina: <i>Napok</i> • Kovács András Ferenc: <i>Holderdő</i> • Marék Veronika: <i>December utáni mese</i> (részlet) • <i>Hónapsorolók</i> – magyar népi mondókák, Nagyvárad, Nagyszalonta (Bihar) • Kányádi Sándor: <i>Mi lennék</i> • Hárs László: <i>Váltott uralkodók</i> • Fehér Klára: <i>Évszakok</i>	
6. tanegység	Napok és évszakok • 45 perces távoktatási óra (magyar, vizuális kultúra)	146
	• Bartos Erika: <i>Napok</i> • Kovács András Ferenc: <i>Holderdő</i> • Berg Judit: <i>Mesék a Nádtengerből</i> (részlet)	
7. tanegység	Egyéb ötletek	148
	• Nyulász Péter: <i>Holdnap</i> – online • Hegyi György: <i>Napsoroló</i> – online	

NAPIREND

149

1. tanegység **Reggeltől estig** • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, dráma, ének-zene) 150
- Kukurikú, jó reggelt – magyar népi mondóka
 - Nyulász Péter: *Háromnegyed péntek*
 - *Reggel ébresztő...* – magyar népi mondóka, Érbogyoszló (Bihar)
 - *Délelőtt szaladj a víz előtt...* – magyar népi mondóka, Erdőgyarak (Bihar)
 - Gryllus Vilmos: *Színvilág*
 - Szabó T. Anna: *Párna*
 - Orbán Ottó: *Csónakos*
2. tanegység **Napirend** • 2x45 perces szövegfeldolgozó komplex óra (magyar, technika) 153
- Németh Eszter: *Mi lenne, ha én lennék a király lánya?*
 - Károlyi Amy: *Tik-tak, szól az óra*
3. tanegység **Hétalvók** • 2x45 perces komplex óra (magyar, ének-zene, testnevelés) 157
- Lázár Ervin: *Mese – reggelre*
 - Nagy Bandó András: *Korareggel*
 - Bertóti Johanna: *Késés*
4. tanegység **Nehéz elaludni** • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, hittan, vizuális kultúra) 160
- Balázs Imre József: *Elalvás*
 - Fehér Klára: *Sötétség*
 - Horgas Béla: *Este*
 - Jeli Viktória: *Tökfej* (részlet)
 - *Esti ima*
 - N. Tóth Anikó: *Morzsák*
5. tanegység **Egy napom** • 4x45 perces komplex témanap bibliai kapcsolódással (magyar, ének-zene, tánc, hittan, technika) 164
- Rangáné Lovas Ágnes: *Nagy kár volt feltalálni a fésűt...*
 - Tóth Krisztina: *Dal az ébredésről*
 - Bertóti Johanna: *Titkos újévi fogadalmak*
 - Marék Veronika: *Tökmagnak sok a dolga*
 - Kiss Ottó: *Most én főzök*
 - Berg Judit: *Piros és Barna* (részlet)
 - Bálint Ágnes: *Valaki fürdene* – online
 - Bertóti Johanna: *Lefekvés*
 - Bertóti Johanna: *Várom az estet*
6. tanegység **Aludj te is!** • Minimum 45 perces távoktatási óra (magyar, ének-zene, kreatív írás) 170
- Bíró Szabolcs: *A sárkány, aki nem akart aludni* (részletek)
 - Varró Dániel: *Altató Misinek*
7. tanegység **Egyéb ötletek** 172
- Varró Dániel: *Altató Misinek*
 - Kiss Ottó: *Bárányok* – online
 - Ágai Ágnes: *[A sötét]* – online
 - Csorba Piroska: *Reggelre csak fél zoknit találok* – online

SZOBAI JÁTÉKOK

174

1. tanegység **Egy üvegben ül egy törpe** • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar) 175
- *Egy üvegben ül egy törpe...* – magyar népi mondóka, Nagyvárad (Bihar)
 - *Nyelvtörők* – bihari magyar népi mondókák
 - Páskándi Géza: *Tréfás-pipás-kupakos*
 - Hervay Gizella: *Tréfás-mese* – online
 - Marék Veronika: *Játszom*
2. tanegység **Ikrek a szobában** • 45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, kreatív szövegalkotás) 178
- Gévai Csilla: *Ikerlányok ikersszókkal* (részlet)
 - Lackfi János: *Ikrek*

3. tanegység	Miértek és hogyanok • 2x45 perces szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, ének-zene, kreatív szövegalkotás) • Miklya Zsolt: Találós • Kiss Ottó: Kérdések • Hárs László: Miértek és hogyanok • Gárdonyi Géza: Mire jó? – online • Fehér Klára: Nagyon nehéz találós • Fehér Klára: Találós kérdés • Mi az? – magyar népi találós mondókák	180
4. tanegység	Világok, bennem • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra bibliai kapcsolódással (magyar, technika, kreatív szövegalkotás, vizuális kultúra) • Kiss Ottó: Bújócska • Tóth Krisztina: Árnyjáték • Hárs László: Kigondolok, elképzelek • Hárs László: Buci királyfi összes meséi (részletek) • Czernák Eszter: A tenyérrajz – online	184
5. tanegység	Régi játékok • Játékdélután szülőkkel, nagyszülőkkel (magyar, technika, kreatív szövegalkotás, vizuális kultúra) • Bálint Ágnes: A csutkababa (részlet) – online • Kiss Ottó: Új	188
6. tanegység	Szójátékklub • 45 perces távoktatási óra (magyar, kreatív írás) • Nyelvtörők – magyar népi mondókák, Nagyszalonta, Mezőtelki (Bihar) • Kiss Ottó: Tár • Lackfi János: Hottentotta napszakok	190
7. tanegység	Egyéb ötletek • Hervay Gizella: Tréfás-mese – online • Balázs Imre József: Szépségverseny	192

MIT ÜZEN A TÉL?

193

1. tanegység	Aki fázik, vacogjon... • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, dráma/testnevelés, ének-zene) • Madarak szállnak szárnyak nélkül – magyar népi találós mondóka, Nagyszalonta (Bihar) • Nyulász Péter: Fhú • Kányádi Sándor: Aki fázik • Kányádi Sándor: Duruzs-darázs	194
2. tanegység	Évszakcsomagok • 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, természetismeret, ének-zene, technika) • Tóth Krisztina: Dal a hidegről • Janicsák István: Látogatók • Bertóti Johanna: Csomag északról • Bertóti Johanna: Tél?	197
3. tanegység	Téli játékok • Választhatóan 45 perces vagy 2x45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, ének-zene, testnevelés) • Jánky Béla: Zsibog a hegy – online • Miklya Zsolt: Hóutak • Turbuly Lilla: Hóasszony (részlet)	201
4. tanegység	Állatok télen • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, természetismeret, ének-zene, vizuális kultúra) • Birtalan Ferenc: Hirdetmény • Kányádi Sándor: Feketerigó • Kányádi Sándor: Farkas • Zelk Zoltán: Kelj fel, medve • Kovács András Ferenc: Téli éjszakák • Hárs László: Hótündér (részlet)	205

5. tanegység	Betemetett a nagy hó... • 4x45 perces komplex témanap (magyar, technika, testnevelés, ének-zene) • Kányádi Sándor: <i>Betemetett a nagy hó</i> • Kiss Ottó: <i>Hó</i> • Szép Ernő: <i>Hó</i> – online • Szabó T. Anna: <i>Vattahó</i> • Lackfi János: <i>Tél</i> • László Noémi: <i>Reggelek</i> • Bertóti Johanna: <i>Január az ablakból</i> • Berg Judit: <i>Micsoda idő!</i> (részlet) • Miklya Zsolt: <i>Dúdoló</i>	210
6. tanegység	Téli gondok • 2x45 perces távoktatási óra (magyar, természetismeret, testnevelés / vizuális kultúra) • Tóth Krisztina: <i>Dal a hidegről</i> • Tasnádi Emese: <i>Az elveszett hó</i>	216
7. tanegység	Egyéb ötletek • Kiss Ottó: <i>Apa vonaton utazik</i> – online • Jász Attila: <i>Égszínkék cinkék</i> – online	218

Farsangi örömök/Február

HA ÉN FELNŐTT VOLNÉK 219

1. tanegység	Égi pékség • Minimum 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, technika) • Nyelvtörők – bihari magyar népi mondókák • Erdős Virág: <i>A Béci-féle égi pékség</i>	220
2. tanegység	Ha én felnőtt volnék • 45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, vizuális kultúra) • Janikovszky Éva: <i>Ha én felnőtt volnék</i> (részlet) • Janikovszky Éva: <i>Te is tudod</i> (részlet)	222
3. tanegység	Óriáslépésben • 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó és képalkotó óra (magyar, vizuális kultúra) • Balázs Ágnes: <i>Óriás</i> • Ágai Ágnes: <i>[Ha nagy leszek]</i> • Kiss Ottó: <i>Ha megnövök</i>	224
4. tanegység	Mesebeli mesterségek • Minimum 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, technika) • Janicsák István: <i>Hét fiú</i> • Kányádi Sándor: <i>Volt egyszer egy varga</i> • Páskándi Géza: <i>A fazekas</i>	227
5. tanegység	Foglalkozások • Választhatóan 5x45 perces vagy 3x45 perces komplex témanap (magyar, technika, természetismeret, ének-zene, testnevelés) • Fehér Klára: <i>Foglalkozások</i> • Turbuly Lilla: <i>A varró néni</i> (részletek) • Berg Judit: <i>Postás</i> (részlet) • Lackfi János: <i>Kerti kaland</i> (részlet) • Gryllus Vilmos: <i>Szakács</i>	232
6. tanegység	Sehallselát Dömötör • 45 perces távoktatási óra (magyar, technika) • Weöres Sándor: <i>Sehallselát Dömötör</i> • Miklya Zsolt: <i>Bibliai találósok – mesterségek</i>	239
7. tanegység	Egyéb ötletek • Kertész Erzsébet: <i>Ludmilla megoldja</i> (részlet) • Janicsák István: <i>Boldog asszony</i>	241

MIT ÉRZEL?

242

1. tanegység **Vadmelegmag és szelíd melegmag** • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, dráma, testnevelés) 243
- Vagy szelíd melegmag... – magyar népi mondóka
 - Mély kútba nézek – magyar népi gyermekjáték
 - Rákos Sándor: *Siető, nevető*
 - Janicsák István: *Kérdegető*
2. tanegység **Mint az időjárás** • Minimum 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, természetismeret, technika) 246
- Kiss Ottó: *Kívül és belül*
 - Schein Gábor: *Időjárás*
 - Mészöly Miklós: *Vidám és szomorú* – online
3. tanegység **Görbe tükör** • 2x45 perces komplex óra (magyar, vizuális kultúra, technika) 249
- Békés Márta: *A törpe tükre*
 - Kiss Judit Ágnes: *Babaróka és Gilike* (részlet)
 - Szepes Mária: *Az elromlott szerkezet*
4. tanegység **Amikor boldog vagyok** • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra igei kapcsolódással (magyar, vizuális kultúra) 253
- Nagy Bandó András: *Minek néked?*
 - Wéber Anikó: *Marci és a legvidámabb osztály* (részlet)
 - Bertóti Johanna: *Amikor boldog vagyok*
 - Az örvendező szív – Példabeszédek 15,13
 - Schein Gábor: *Szomorúság*
5. tanegység **Amikor jó vagyok... Amikor rossz...** • Minimum 4x45 perces komplex témanap (magyar, vizuális kultúra, technika) 257
- Ágai Ágnes: *[Zene]*
 - Jász Attila: *Feketefehér*
 - Kiss Ottó: *Mai rosszselekedetek*
 - Kiss Ottó: *Mai jóselekedetek*
 - Lackfi János: *Jóság*
 - Kiss Ottó: *A boldogság*
 - Balázs Imre József: *Vidámpark*
6. tanegység **Jó nekem!** • 45 perces távoktatási óra (magyar, társadalmi ismeretek) 263
- Janikovszky Éva: *Jó nekem!* (részlet) – online
7. tanegység **Egyéb ötletek** 265
- Hervay Gizella: *Mérges-mese* – online
 - Hervay Gizella: *Mérges-mese*

BARÁTOM VAGY

266

1. tanegység **Bal kéz, jobb kéz** • Minimum 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, testnevelés, technika) 267
- Bal, jobb... – magyar népi mondókák
 - Békés Márta: *A balkezes olló*
 - Rangáné Lovas Ágnes: *A jobb kezemmel...*
2. tanegység **Brumi és barátai** • 2x45 perces szövegfeldolgozó és képmegjelenítő óra (magyar, vizuális kultúra, dráma) 270
- Bodó Béla: *Hogyan lettem sárkány* (részletregényrészlet) – a *Brumi az iskolában* című meseregény 5. fejezete (Holnap Kiadó, Bp., 2001, 37–45. oldal)
3. tanegység **Már megjöttünk estére...** • 3x45 perces komplex óra (magyar, ének-zene, természetismeret, testnevelés) 272
- Már megjöttünk estére... – magyar népi mondóka
 - Kiss Judit Ágnes: *Babaróka látogatóban* (részlet)
 - Ágai Ágnes: *[Legjobb barátom]*

	• Miklya Luzsányi Mónika: <i>Nagyölelés</i> • <i>Egy, kettő, három, négy...</i> – magyar népi mondóka	
4. tanegység	Álmok, titkok, barátok • 2x45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, kreatív szövegalkotás) • László Noémi: <i>Volt-nincs</i> • Barak László: <i>Álmodozó</i> • Ágai Ágnes: <i>[A nagy titkokat]</i>	278
5. tanegység	A legjobb barátom • 4x45 perces komplex témanap hittartalommal (magyar, hittan, vizuális kultúra) • Kertész Erzs: <i>Arika barátai</i> (részlet) • Turbuly Lilla: <i>Talált szív</i> • Turbuly Lilla: <i>Eső</i> • Miklya Zsolt: <i>Kisnoel imája</i> • Kiss Ottó: <i>A legjobb barátom</i> • Vig Balázs: <i>A repülő iskolatáska</i> (részlet) • Kiss Ottó: <i>Ha a házunk</i>	281
6. tanegység	Jeremiás és Mercédesz • 2x45 perces távoktatási óra (magyar, vizuális kultúra) • Kányádi Sándor: <i>Jeremiás és Mercédesz</i>	286
7. tanegység	Egyéb ötletek • Bálint Ágnes: <i>Az öreg malac</i> – online	288

ÁLL A BÁL 289

1. tanegység	Hogy a kakas? • 45 perces készségfejlesztő óra (magyar, dráma, testnevelés) • <i>Elvesztettem zsebkendőmet</i> – magyar népi játékmondóka, Maroskeresztúr (Maros-Torda) • <i>Hogy a kakas?</i> – magyar népi játékmondóka, Gerendkeresztúr (Torda-Aranyos)	290
2. tanegység	Lányok és fiúk • 45 perces szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, kreatív szövegalkotás) • Kiss Ottó: <i>Hőemberek</i> • Fodor Ákos: <i>Lány és fiú</i>	293
3. tanegység	Farsangnapi kutyabál • 45 vagy 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó és táncóra (magyar, ének-zene, tánc) • Csoóri Sándor: <i>Farsangnapi kutyabál</i>	295
4. tanegység	Jelmezek • 3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, ének-zene, vizuális kultúra) • Gryllus Vilmos: <i>Bál, bál, maszkabál</i> • Nyulász Péter: <i>Farsang</i> • Miklya Luzsányi Mónika: <i>Batman farsangja</i> • Farkas Beáta: <i>Farsang az iskolában</i> • Szőcs Margit: <i>Családi farsang</i> • Berg Judit: <i>Farsang</i> (részlet)	298
5. tanegység	Miskeri-maskara bál • 3x45 perces komplex órablokk (magyar, ének-zene, tánc és dráma, vizuális kultúra) • Sarkady Sándor: <i>Farsang</i> • Murányi Zita: <i>Azért kell beöltözni</i> • Finy Petra: <i>Miskeri-maskara bál</i> • Marék Veronika: <i>A Csúnya Kislány</i> – hangos diafilm – online	303
6. tanegység	A Csúnya Kislány • 90 perces távoktatási duplaóra (magyar, vizuális kultúra) • Marék Veronika: <i>A Csúnya Kislány</i> – hangos diafilm – online	308
7. tanegység	Egyéb ötletek • Mosonyi Aliz: <i>A Kiflikirálynő</i> • Gryllus Vilmos: <i>Maszkabál vége</i> – online • Takács Viktória: <i>Busó mese</i> (részletek) – online	310

Kedves Kollégánk!

Hogy a kezekben tartod az 1-2. osztályos tanulók számára készült szöveggyűjteményhez kapcsolódó *Ötlettár*-t, már ez is jelzi, milyen fontos számodra az irodalom tanítása, a gyerekek olvasóvá nevelése, amelyhez új utakat, ötleteket keresel. *Ötlettárunk* pontosan erre szolgál. Ha szereted az irodalmat, ha nem ijedsz meg az új dolgoktól és megközelítésektől, van kedved játszani és alkotni, akkor ez az anyag neked való. Ha úgy gondolsz, az iskolai munka nem csupán tantárgyak „letanítása”, hanem az egyik legcsodálatosabb művészet, amely során a gyerekek személyiségét fejlesztjük, akkor szintén neked való ez a tananyag. Ha szeretsz komplex módon gondolkodni, és hiszel abban, hogy a gyerekek kreativitása csodákra képes, akkor is nyugodtan belevághatsz ebbe a munkába. Ha hiszed, hogy Isten a világ minden csodájában jelen van, amit érdemes a gyerekekkel felfedeztetni, akkor fantasztikus élményekben lehet részed ennek a tananyag-nak a segítségével. Ráadásul, ha tanítás során mersz alkotó módon, kreatívan hozzájárulni a tananyaghoz, akkor inspiráló segítséget kapsz itt a munkádhoz.

Az *Ötlettár* egy keresztény értékrendet közvetítő, tevékenység- és felfedező tanulás alapú, összművészeti irodalomtanítási módszerre épül, amely a szerzők több évtizedes pedagógiai és tananyagfejlesztői tapasztalatát összegzi. A módszer lényege, hogy a pedagógiai folyamatban sokkal hatékonyabban tudunk eredményt elérni, ha nem „tantárgyat/tananyagot tanítunk”, nem „ismereteket adunk át”, hanem a gyerek teljes személyiségét bevonva, azt alkotó módon fejlesztjük. A módszer Howard Gardner sokrétű intelligencia elméletén alapul, azaz nemcsak a verbális intelligenciát fejlesztjük, hanem több képességterületet kapcsolunk össze, akár egy „tanórán” belül is. A tevékenységek igen sokrétűek, de főleg a gyerekekben meglévő elemi játékkedvre, kifejezőkészségre és kreativitásra építünk minden alkalommal.

Az *Ötlettárban* található foglalkozásterveink nem hittanóratervek, hanem olyan tevékenységekbe vonjuk be a gyerekeket, amelyek keresztény értékrendre épülnek (szeretet, empátia, természetvédelem, érzékenyítés, együttműködés, problémacentrikus gondolkodás, felelősségvállalás stb.), így nem egyházi iskolában is nyugodtan lehet tanítani a tanegységek jó részét. Ám vannak olyan tanegységek is, amelyek kifejezetten bibliai történetekhez vagy egyházi ünnepekhez kapcsolódnak. A tananyagot a Református Tananyagfejlesztő Csoport felkérésére fejlesztettük, ezért elsősorban a református, protestáns egyházi megközelítést követjük a konkrét hittartalmakat közvetítő órákon. De azért nem mondunk le a Mikulásról, a karácsonyi angyalszárnyakról, farsangi bálról, húsvéti locsolásról és pünködsdi szokásokról sem. Igyekszünk a hagyomány tágabb keretei között elhelyezni az ünnepeinket, az évkör szokásait, ami minden keresztény/keresztényen és gondolkodó ember számára építő üzenettel rendelkezik.

A 6-8 éves életkor átmenet az óvodáskor kötetlenebb játéktevékenységeiből a hangok és betűk világával, a világ dolgaival való ismerkedés kötöttebb feladattudatot igénylő tevékenységeibe. Mégsem kell lemondanunk a játékélményről, sőt ezt használjuk hajtóerőként és motivációként a személyiségfejlesztés során, hogy a rácsodálkozás, gyönyörködés, felfedezés, a problémák felismerése és megoldása is belső motivációval működjön. A belső motiváció az az alap, amire írás-olvasást, ismeretszerzést és alkalmazást, sőt bizalmat is építeni lehet. Ezen az alapon biztosabban kibontakozhat az a fogékonyság és érzékenység, ami a hitbizonyosság, az etikai normák felé is sikerrel vezetheti a gyerekeket. A játékos tapasztalatszerzés tehát nem mond ellent sem az ismeretszerzésnek, sem a hitnek, sőt annak forrásvidékévé válhat, ha jól élünk vele. Sikeres, közös élményekben gazdag munkát kívánnak a tananyag szerzői-szerkesztői:

Miklya Luzsányi Mónika és Miklya Zsolt

MÓDSZERTANI KISKÁTÉ

Ha végiglapozod a szöveggyűjteményt és az *Ötlettárat*, biztosan számtalan kérdés felmerül benned, ezért összeállítottunk egy módszertani kiskátét, hogy bemutassuk azt az újszerű pedagógiai hátteret, amely a tananyag összeállítása során vezérfonalunk volt.

Milyen szövegeket találok a szöveggyűjteményben?

Az 1–2. osztályosoknak szóló irodalmi szöveggyűjtemény-sorozat **négy, évszakokhoz kapcsolódó kiadványból** áll, amikhez kapcsolódik egy betűrendbe szedett szövegválogatás, egy ábécéskönyv is:

- *Levélszárnyak* (ősz)
- *Pehelyszárnyak* (téli)
- *Sziromszárnyak* (tavaszi)
- *Felhőszárnyak* (nyárváró magazin)
- *ABC-kuckó* (ábécéskönyv)

Az első három **évszakkötetet hónapokra, azokat heti osztásnak megfelelően 4-4 témára tagoltuk**, és kaptak egy-egy fantáziacímet is.

Például a *Levélszárnyak* őszi kötet havi bontása a következő:

- *Megjött az ősz* (szeptember)
- *Hálás vagyok* (október)
- *Családi képeskönyv* (november)

Példaként a szeptemberi fejezet témacímei:

- *Nyárbúcsúztató*
- *Otthon-iskola*
- *Mesesarok-játékkuckó*
- *Időkép*

A **nyári magazin** oldottabb szerkesztésű, terjedelemre is inkább magazinúságra emlékeztet. Az **ábécéskönyv** szövegeit pedig a hangok/betűk szervezik, vonják egységbe, aminek elveit, játékötleteit és tevékenységeit külön kiadványban gyűjtöttük össze (lásd ott bővebben).

A **szöveggyűjteménybe** olyan lírai és prózai műveket szántunk, amelyek vélhetően megmozgatják és megszólítják a mai gyerekeket. Mondókáktól, játékdaloktól és találós kérdésektől kezdve olyan elgondolkodtató szövegekig, amelyek az ő problémáikat, örömeiket, bánataikat, ünnepeiket és hétköznapjaikat mutatják be, dolgozzák fel. Nyelvében friss, sokszor humoros vagy éppen dallamos, a gyerekekhez közel álló szövegeket válogattunk, a néphagyományból éppúgy, mint a 20. századi vagy kortárs magyar irodalomból. Fő célunk volt, hogy a szöveggyűjtemény lehetőleg önmagában is teljes értékű olvasmányélményt nyújtson a gyerekeknek. Bízunk benne, hogy négyrészes, évszakraól évszakra más arculatot mutató szöveggyűjteményünk a gyerekirodalmi antológiák szintjén is megállja a helyét.

Miért van ilyen sok szöveg? Mindet meg kell tanítani?

Dehogy. Az egyik legfontosabb, amit ennek az anyagnak a használata közben meg kell tanulni (pedagógusként és gyerekként is), hogy semmi sem kötelező. Olvasni viszont szabad és érdemes, mert az önmagában is élményt jelent. A sok szöveg együtt pedig kész regény: olyan szöveghálót alkot, ami mindig nyújt valami újat, mindig meglep valamivel. A tanegységek is ebbe az olvasmányélménybe vezetnek be, illetve kapcsolnak be minket. A sok szöveg és „óraleírás” lehetőséget nyújt a válogatásra. Hiszen minden gyerekcsoport és minden pedagógus más. Más szövegekre tudnak ráhangolódni, más tevékenységek kötik le őket, másként tudják hatékonyan feldolgozni az irodalmi műveket. Azért tartalmaz olyan sokféle szöveget és tanegységet (órát, foglalkozást) az ötlettár, hogy mindenki találjon a maga számára megfelelőt. Ahogyan a 3–4. osztályos kiadványunk kipróbálásában részt vevő egyik kolléga mondta: „Ez egy terített asztal, amiről mindenki annyit vehet, amennyivel jóllakik!”

Az egyházi ünnepek is megjelennek a szöveggyűjteményben?

Természetesen. De nemcsak az egyházi ünnepek, hanem a nemzeti, családi ünnepeink és az évkörhöz kapcsolódó fontosabb szokásaink is. És mivel tudjuk, hogy az ünnepi műsor minden évben nehéz feladat elé állítja a pedagógusokat, a megemlékező foglalkozások mellett olyan szöveganyagot is találnak, ami segít egy-egy műsor összeállításában.

Miért van ilyen sok vers, mondóka?

Ha valaki kinyit egy népi játékgyűjteményt, rácsodálkozhat, hogy mennyi játékdallal, mondókával találkozik. Sokszor még az egyszerű mozgásos játékokhoz is kapcsolódik valamilyen mondókaelem (pl. a szembe-kötösi „bosszantója”). És ez nemcsak a hagyományból, hanem a kisgyerekek játékos nyelvhasználatából is ered, amire 1–2. osztályban különösen is építhetünk. A magyar irodalom – főleg a 20. század második felétől – gyerekkerseiben, mondókákban is igen gazdag, valóságos kincsesbánya. Ráadásul költőink felnőtteknek szánt versei között is számos olyan darabot találunk, amit a gyerekek is nyugodtan olvashatnak, mondogathatnak. Ne féljünk tőlük, a gyerekek szeretik és „élik” a verseket, mondókákat, ha azok dallamvilága, játéka, képei, gondolatai megmozgatják a fantáziájukat. Nem is kötelező megtanulni, elég csak játszani velük, és a ritmusjátékokkal, felelgető és körjátékokkal szinte magától fülükbe mászik egy-egy sor vagy akár az egész mondóka, vers. Ha szabadon asszociálhatnak, elgondolkodhatnak egy-egy kérdésen vagy furcsa kapcsoláson, szójátékon, elég csak beszélgetni róla vagy játszani vele. A gyerekek mondóka- és versélményre való fogékonyságát érdemes kihasználni, ezért is kerültek ilyen nagy arányban a szöveggyűjteménybe.

Hogyan illeszthetem be a szöveggyűjtemény anyagát a tanmenetembe?

A szöveggyűjtemény témái az állami olvasókönyvek témáihoz is igazodnak, részben párhuzamosak velük, részben kiegészítik azokat. (A bevezetés végén egy táblázatban összefoglaltuk a kapcsolódásokat.) Így a „normál” olvasás/irodalomórán is taníthatók a tanegységek. De mivel komplex anyagokról van szó, ahol erősen építünk a tantárgyi integrációra, az adott tanegységbe más tanórák, műveltségi területek (kézségtárgyak, természetismeret stb.) is bevonhatók. Harmadrészt a projekt- és témanapok keretében, valamint napközis foglalkozásokon vagy iskolaotthonban is rendszeresen használhatjuk a szöveggyűjtemény olvasmányait és a módszertani segédkönyv ötleteit.

A nyári témákhoz is adunk anyagot a nyári magazinban, méghozzá kötetlenebb, játékgyűjteményhez hasonló formában. Ezek felhasználásához olyan szervezési formákra is gondolhatunk, ami a tanév utolsó napjaiban vagy akár a nyár folyamán is megvalósítható: játéknapp, túra, kirándulás, tábor, nyári napközi, könyvtári foglalkozás. A nyári magazin szövegeit és játékeit persze tanév közben is nyugodtan feldolgozhatjuk, ha megtaláljuk a helyüket.

Mire figyeljek a szövegekkel való ismerkedésnél?

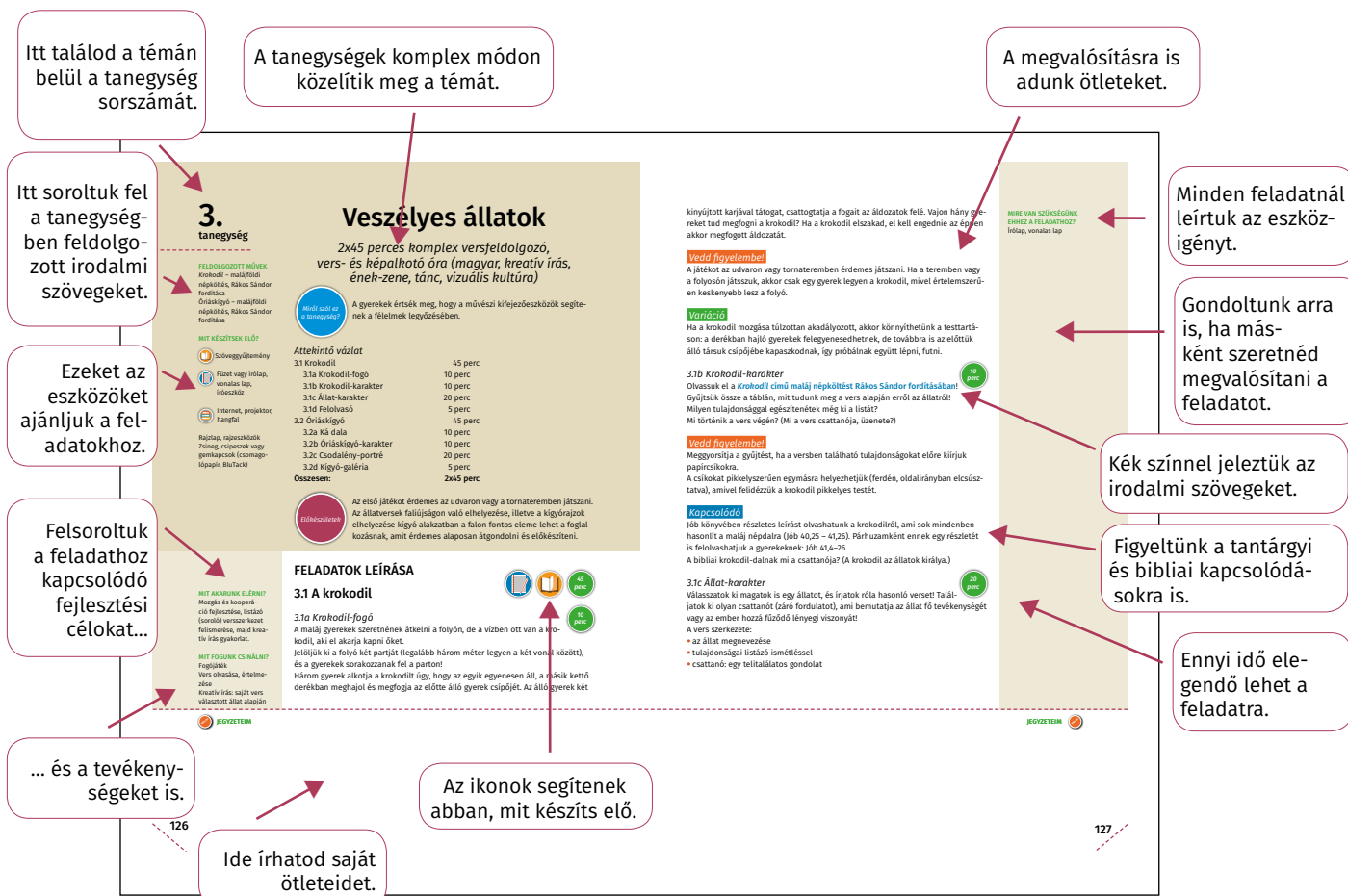
Az olvasás- és beszédkézség, szövegalkotási készség 1–2. osztályban nincs még szinkronban, különösen a betűtanulás szakaszában. A gyerekek szeretnek mondókázni, énekelni, verset mondani, mesélni és mesét hallgatni akkor is, amikor még nem tudnak olvasni. Ezt az óvodában szabadon élvezhették, ezért az iskolában sem szerencsés lefékezni pusztán azért, mert még nem tudnak elég jól olvasni vagy írni. A szövegekkel való ismerkedés ezért gyakran először hallás után történhet, illetve minden témában találunk bőven olyan feladatokat, sőt egész tanegységeket, amelyekben a szöveghasználat megoldható hallás útján is. Nem tekintettük feladatunknak, hogy a betű- és olvasástanulás módszereihez alkalmazkodjunk, így a szöveggyűjtemények szövegeit szótagolás nélkül közöltük. Annál is inkább, mert 2. osztályban már nincs szükség a szótagoló olvasásra, és az elsősök között is sokan inkább szóképesen olvasnak. Aki „rákap” az olvasásra, annak az olvasásélmény kiteljesedéséhez vezet a szótagolás nélküli, szóképes olvasás.

A szövegolvasásnál sem az olvasástechnika fejlesztését vettük elsődleges feladatul, hanem az olvasásélmény megszerzését és gazdagítását. Az érdeklődés fenntartásához (főleg hosszabb szövegek esetén) bármilyen olvasási módszer „bevethető”, ebben szabad kezet kapnak a pedagógusok. Tehát nyugodtan lehet váltogatni az egyéni hangos és néma olvasást, a kis csoportban történő felolvasást, a pedagógus bemutató olvasását a dramatikus és kifejező hangos olvasással vagy az olvasás játékos, interaktív formáival. A megtanult mondóka- és versszövegek pedig a ráismerő olvasást és ezáltal a szóképes olvasást segítik, differenciálják.

A meséknél is gyakran ajánljuk, hogy a pedagógus maga olvassa fel a szöveget (lásd mesesarok) a gyerekeknek, akkor is, ha már ők is meg tudnának birkózni a feladattal. Fontosnak tartjuk a gyerekek számára történő

rendszeres meseolvasást. Sajnos sok gyereknek nem olvasnak mesét otthon, pedig a mese hallás utáni megértése számtalan képességet fejleszt, nem beszélve a mesék varázslatos világáról, a mesébe való belefeledkezésről, amikor nem zavarják az olvasót a saját olvasástechnikai problémái. A gyerekek a szövegekkel való kapcsolatukban általában hamarabb válnak jó befogadóvá, mint jó olvasóvá. Akkor kerülhet igazán szinkronba a kettő, ha a befogadói élmény elég erős és motiváló a technikai akadályok leküzdéséhez.

Hogyan épül fel az Ötlettár?

A szöveggyűjteményekhez elérhető egy-egy **Ötlettár** is. Ezekben a szöveggyűjtemények tagolását és fantázia címeit használtuk.

A **Ötlettár**akban minden heti anyaghoz 6-6 teljes tanegységet és további ötleteket találunk, amelyek a szöveggyűjteményben (vagy az online elérhető szövegek között) az adott héthez kapcsolódó szövegek feldolgozásához adnak ötleteket, feladatokat. A tanegységjavaslatok lehetnek 45 percesek, 2x45 percesek vagy még hosszabbak, akár témnapok, projektek is.

Az **Ötlettár**ak elején tartalomjegyzék található, amelyekben a tanegységek hossza és az érintett tantárgyak mellett a feldolgozott szépirodalmi műveket is felsoroltuk.

Az **Ötlettár**ak heti anyagait ugyanazok a fejezetkezdő illusztrációk választják el, amelyeket a szöveggyűjteményekben találunk, az alábbi kérdések megválaszolásával kiegészítve:

- Miről szól ez a téma? Miért fontos ez nekünk?
- Mit szeretnénk elérni?

Hogyan készüljek fel az órára?

Először nézd át a tartalomjegyzéket! A címek már tájékoztatást nyújtanak a tanegység témájáról. Majd nézd át a fejléceket (cím alatti szürke sáv), és válaszd ki azokat a tanegységeket, amelyek témájuk vagy célmeghatározásuk alapján szóba jöhetnek! Javasoljuk, hogy ne a rendelkezésre álló idő alapján válogass (például ne csak a 2x45 perces órákat nézd át), sokkal inkább a tevékenységek alapján. Érdemes az adott téma összes óráját átfutni, mert sok használható ötletet találhatsz.

Ha kiválasztottad a megfelelő tanegységet, mindenekelőtt ismerkedj meg a szövegeivel! Érdemes előbb „csak úgy” elolvasni, saját olvasmányélményt szerezni. Majd hasonlóan végigolvasni a hozzá kapcsolódó feladatokat, és képzeletben alkalmazni az osztályodra. Képzeld el, gondold végig, hogy a te gyerekeid hogyan viselkednének az adott játékszituációban, feladathelyzetben! Ha kell, módosítsd a feladatot, az időkeretet, vagy cseréld le a feladatok egy részét más feladatokra! Megteheted azt is, hogy a feladatokat átalakítod, vagy teljesen új, a csoportodhoz jobban illő feladatot találsz ki az adott helyre.

Ha összeállt a fejedben az óra, akkor mérd fel (a szélső oszlopok leírása alapján), hogy milyen anyagokra, eszközökre lesz szükséged, illetve milyen előkészületek szükségesek (fejléc)!

Miért tanegységekről van szó, és miért nem tanóráról?

Mert az élet nem szorítható 45 perces tanórák közé, mint ahogy az irodalom sem szorítható be a magyaróra/olvasásóra keretei közé. Éppen ezért alapvetően nem tanórákban gondolkodtunk, hanem olyan tevékenységsorokat írtunk le, amelyek aktiválják a gyerekeket, és segítik az irodalmi művek befogadását, megértését. Mivel nem „laborkörülmények” között vizsgáljuk az irodalmi műveket, a tanegységek szinte mindenhol több tantárgyat érintenek. De mivel iskolában tanítunk, ahol 45 percenként megszólal a csengő, megpróbáljuk mégis 45 perces egységekre osztani a tevékenységfolyamatot (ahol csak lehet).

Miért van olyan sokféle tanegység egy-egy témához?

Hogy megtaláld osztályod számára a legmegfelelőbbet. Igyekeztünk minden intelligenciatípushoz valamilyen feladatot közreadni, így remélhetőleg mindenütt találsz olyan tanegységet, ami jó az osztályodnak akkor is, ha beszélgetősek, agyálósak, ha mozgásosak, drámásak, ha szeretnek énekelni, táncolni, vagy ha szívesen rajzolnak, festenek.

Ha megfigyeled, minden heti téma felépítése hasonló: az első téma általában egy bevezető, készségfejlesztő vagy dupla óra, sok játékkal, mozgással, mondókéval. Majd legalább egy 45 perces, kétszer, illetve háromszor 45 perces tanegység következik, illetve valami „extra”: témanap, teadélután, kirándulás. Végül egy távoktatási óra, amit akár online kapcsolatban, akár differenciáló egyéni feladatként is adhatunk a gyerekeknek, ha van megfelelő digitális eszköz. A gyerekek érdeklődése, beállítottsága és a ráfordítható idő minden osztályban más, ezért próbáltuk többféle időkerettel, többféle szervezési formában megadni a tanegységek anyagát. Ha mindezek ellenére sem találsz olyan tanegységet, ami megfelel, akkor nyugodtan alkoss meg egy sajátot a tanítói ötletgyűjtemény feladatait felhasználva!

Megbonthatom-e a tanegységeket?

Hát persze! Alapvetően közös alkotásra buzdítunk ezzel az *Ötlettárral*. Azt szeretnénk, hogyha elolvasod a tanegységek leírását, és kiválasztod a legmegfelelőbbet, akkor gondold át, milyen az osztályod, milyen vagy te magad, mit szeretnél elérni, és milyen külső-belső eszközeid vannak hozzá! Ezek után gyúrd át az *Ötlettárban* található tanegységet olyanra, ami a legjobban megvalósítható számodra a gyerekeiddel! Légy ebben szabad! Mi csak alapanyagot adunk az irodalmi művekkel, és megmutatunk néhány eszközt a módszertani segédanyagokkal, de te vagy az, aki el tudja képzelni a tervezés során, ami majd a gyerekek között lezajlik, és meg is tudja valósítani azt. Merj alkotó pedagógus lenni, merj csodákat létrehozni a gyerekeiddel!

A tanegységek megbonthatók úgy is, hogy a több „tanórából” álló tanegységek egyes részeit külön-külön tanítod. Az is elképzelhető, hogy egy több tanórás tanegységből válogatsz össze 45 percet, vagy éppen új feladatokat szúrsz be, és bővíted ki a rövidebb tanegységeket. A projekt-, illetve témanapok általában jól bonthatók 45 perces órákra, tehát külön-külön is megtarthatók. Egy-egy fontosabb, hangsúlyosabb feladat is kibővíthető akár egy teljes tanórává (erre adunk is néhol ötleteket, vagy jelezzük a lehetőségét, de bármelyik tananyagegységből ki lehet ragadni egy-két feladatot, és új órát lehet alkotni belőle).

Akkor nem is kell tartanom a javasolt időkeretet?

Nem árt az időhatárokat tartani, de a megadott időkeret csak tájékoztató jellegű. Nyugodtan szabd át azt is a saját igényeiteknek és lehetőségeiteknek megfelelően!

Szánhatok több időt egy-egy feladatra is?

Természetesen! A gyerekek igénylik az elmélyült beszélgetést, nagyon bele tudnak melegedni egy-egy játékba, kreatív feladatba. Ha lehetőség van rá, érdemes kihasználni ezt a lelkesedést, és (akár a következő feladatok rovására) több időt szánni az adott tevékenységre. Akár egy teljes tanórát is felöllehetnek a kreatív feladatok. Az *Ötlettárban* szereplő időkeretek általában a minimumot vagy a szűk optimumot tüntetik fel. Tapasztalatok szerint ennyi idő alatt a feladatok elvégezhetőek, de ha valami nagyon érdekli a gyerekeket, nyugodtan szánj rá több időt!

Bevonhatok más pedagógust is a tanegységek megtartásába?

A tanegységek alapvetően egy pedagógust igényelnek, de ha szükségesnek érzed, akkor kérheted szakos tanár vagy az osztályt vezető másik pedagógus, illetve pedagógiai asszisztens, könyvtáros vagy a hitoktató, esetleg a lelkész segítségét. Vannak olyan tanegységek is, ahol kifejezetten ajánljuk a szülők, nagyszülők részvételét, esetleg valamilyen szakember (rendőr, erdész, túravezető) meghívását is.

Alkalmasak-e a feladatok differenciálásra?

A feladatok nagy többségét úgy alkottuk meg, hogy látens differenciálásra alkalmasak legyenek. Gyakran kínálunk a gyerekeknek választási lehetőséget, főleg a kreatív feladatoknál. Sok helyütt direkt differenciálást is beépítettünk a tanegységekbe, erről minden alkalommal konkrétan írunk. Említettük már a távoktatási órákat, ezek feladatait egyéni differenciáló feladatként is alkalmazhatjuk. Sok lehetőséget adunk a csoportmunkára, ami önmagában is differenciál, hiszen minden csoport más dinamikával, más eredménnyel nyúl majd a dolgokhoz. Általános tanács, hogy a beszélgetéseknél, csoportmunkáknál támaszkodjunk a gyerekek már meglévő ismereteire, sokrétű érdeklődésére, az interakciókban nyíló lehetőségekre, illetve adjunk nekik gyűjtőmunkát, beszámolási lehetőséget, a kreatív munkákból tartsunk bemutatókat!

Miért van olyan sok másféle feladat? Nem olvasásórát tartunk?

Azt is. Ám ezzel a komplex módszerrel éppen azt szeretnék megmutatni a gyerekeknek, hogy az irodalom nem egy tantárgy, hanem az életünk szerves része. Ráadásul a gyerekek sem mind verbális beállítottságúak. A tananyagrendszer összeállításában Howard Gardner sokrétű intelligencia elméletére építettünk, amely a verbális-nyelvi intelligencia mellett még nyolcféle intelligenciatípust határoz meg: verbális-nyelvi, logikai-matematikai, testi-mozgásos, vizuális-térbeli, zenei-ritmikus, kapcsolati, önismereti, természeti, egzisztenciális. Ezek különböző tevékenységeket indukálnak, amelyek segítik a gyerekeket abban, hogy befogadják a szöveget. Éppen ezért a szövegből kiindulva minden tanegységben próbálunk minél többféle tevékenységet, képességtérületet bevonni. Ám ezek a tevékenységformák nem „programozottak”, hanem inkább úgy kell felfogni azokat, mint a legő elemeket. Mi felépítettünk egy feladatsort, de mivel a tevékenységek és aktivitások sokféleképpen kapcsolódhatnak egymáshoz, te magad is felépítheted azt a szerkezetet, amiben a legaktívabbak tudnak lenni a gyerekek, és amiben jól érzitek magatokat együtt. Igazság szerint arra is lehetőség van, hogy (előzetes körülmények tervezés után) akár óra közben is változtass a szerkezeten, ha látod, hogy valamelyik feladatba nagyon belemerültek a gyerekek, vagy ha valami nem jön be náluk. Ilyenkor nyugodtan el lehet hagyni, vagy be lehet illeszteni egy-egy elemet. A szövegyűjtemény is széles lehetőséget biztosít a változtatásra.

Miért olyan kevés az irodalomtörténeti, irodalomelméleti feladat?

Nem irodalomtörténeteseket vagy irodalmárokat akarunk nevelni, hanem olyan embereket, akik szeretnek olvasni. Így az elsődleges hangsúly az irodalmi művek befogadásán van. Az irodalom ugyanúgy át kell, hogy hassa a mindennapjainkat, mint mondjuk az éneklés. Kodály sem profi zenészek millióit akarta kinevelni, hanem zeneértő és elsősorban zeneszerető, éneklő embereket. Nekünk is ez a célunk. A gyerekek szeressék meg az irodalmat, legyen napi szükségletük az olvasás, és jusson eszükbe egy-egy verssor, versdallam vagy mesei helyzet, csak úgy! Épüljön be a mindennapjaikba!

Nem az „elemzés” lényeges a versek esetében sem. Helyette beszéljünk a versről, értelmezzük annak gondolatait, fedezzük fel a versbeszélő helyzetét, nézőpontját, engedjük meg a képek, gondolatok keltette asszociációkat, belső képeket! És persze ritmizáljunk, mondókázzunk, fedezzük fel a vers hangzásvilágát! Legtöbb esetben a költő, író személye sem hangsúlyos. Életrajzi adatokat csak akkor adunk meg, ha fontos a szöveg befogadásához. Inkább találkozunk könyvajánlásokkal, ami további olvasásra inspirálhatja a gyerekeket.

És mi van a versformákkal? Azt a sok ritmusképletet mind meg kell tanítani?

Nem, dehogya! A ritmusképletek csak azért vannak, hogy le tudjátok majd tapsolni, kopogni a gyerekekkel a vers ritmusát. A ritmusjátékok elsősorban hangzó és mozgásos élményt nyújtva segítenek a versritmus, verszene befogadásában. Nem az időmértékes és ütemhangsúlyos verselés jeleit, kottaképeit kell tehát megtanítani, azok neked, a pedagógusnak segítenek, hogy értsd, és jól kódold a vers ritmusát. A kották alapján tudod a versritmust átadni, amit a gyerekek hangzó ismétléssel, tapssal, kopogással, mozgással követhetnek. Az énekórákon megismert ti-tá értékek használata (rövid-hosszú szótag), ütemnyomaték (hangsúly) esetén az ütés/koppantás ehhez bőven elég. 1–2. osztályban külön figyelmet szentelünk a kiszámoló mondókák használatára, amiket ütemező kéz- vagy lábmozdulatokkal, testmozgással tudunk követni, általában negyedértékenként (tá-ritmusban).

Egyébként is a *Vedd figyelembe!* című részekben olvasható információk nem a gyerekeknek szólnak, és a legtöbb esetben nem kell azokat egzakt módon megtanítani nekik. Hanem arra szolgálnak, hogy a pedagógusnak legyen háttértudása arról, amit a szövegben talál.

Vannak „memoriter” versek is?

Ritkán ajánlunk verset direkt szövegtanulásra, nehogy a kötelező jelleg elvegye a gyerekek kedvét. Kivételt képeznek az ünnepi műsorokhoz ajánlott versek, ahol a szerephelyzet magával vonja a szövegtanulást is. Látens szövegtanulás viszont folyamatosan történik. Rengeteg helyzet adódik indirekt módon, amikor a fogékony gyerekek szinte maguktól megtanulják, és csak úgy mondogatják a mondókákat, versszövegeket. Ilyenek a ritmusjátékok, énekes feldolgozások, mondókázás, kiszámolók, felelgetők, párbeszédes felolvasások, amelyekre számíthatunk és építhetünk. Nem kötelezően, önállóan választható feladatként is feladhatunk egy-egy verset megtanulásra.

Vannak kötelező olvasmányok?

Nincsenek, de időnként felhívjuk a figyelmedet egy-egy könyvre, amelyet ajánlhatasz a gyerekeknek. Többnyire azokról a könyvekről van szó, amiből az adott részlet származik.

Gyakran szerepelnek bibliai igék. Mit kezdjünk velük?

Már említettük, hogy nem hittanórát tartasz! A bibliai igék, bölcsességek azonban olyan gondolati támpontot jelentenek, mint egy-egy jól megválasztott közmondás vagy mottó, idézet. Ha az adott szöveg megértéséhez illik a bibliai kapcsolópont, bármilyen ismeretanyaghoz, élményhez köthető. Akár olvasásórán, akár egy témanapon vagy kiránduláson is.

Miért szerepelnek kreatívírás-, illetve szövegalkotás-feladatok, mikor még nincsen fogalmazásóra?

A gyerekek már az oviban mesélnek, spontán mondókáznak és szerepjátékokat játszanak, ami tele van párbeszéddel. Tehát a spontán szóbeli szövegalkotás is hamarabb létezik, mint a tudatos írásbeli fogalmazás, és az iskolába lépés napjától fogva művelhető beszélgetéssel, meséléssel, párbeszédalkotással, szerepjátékokkal. Le sem kell írni, de már mondatokat, dialógust, szöveget fogalmaznak a gyerekek. A kreatív szövegalkotó feladatok elsődleges célja a szóbeli fogalmazás-készség felszabadítása, aktivizálása, fejlesztése, amire jól lehet majd építeni az írásbeli szövegalkotó feladatokat (választható módon akár már 2. osztályban).

A kreatív szövegalkotás folyamán szóban és írásban sem a formai, nyelvtani és stiláris követelményeknek való megfelelés az elsődleges, hanem az érzelmkifejezés, a képzeletjáték, a mesei és szerephelyzetek nyelvi kifejezése. Célunk, hogy a gyerekek képesek legyenek a gondolataikon túl a képzeletüket, érzéseiket, motivációikat, akár az indulataikat is szavakba önteni. Mindezt gyakran szerephelyzetbe, más bőrébe bújva.

Szeretnénk, ha a nagy beszélgetések mellett átélnék a szóbeli szövegalkotás csodáját, a mese, a vers születésének misztériumát is, amihez képest az írásba foglalás, a „fogalmazás” már másodlagos kérdés. (Így volt ez a bibliai időkben is.) Ha kibontjuk a szövegalkotást a követelmények és elvárások keretéből, akkor a gyerekek sokszor szárnyakat kapnak: őszintén kitárják a lelküket, „belső szobájukat”. Ezzel megtanulhatják, hogy a szövegalkotás nem egy távoli, csak a „híres, nagy embereknek” való dolog, hanem életünk, mindennapjaink részévé válhat. Mint amikor egy mesemondó leült az emberek közé, és mesélni kezdett.

A kreatív szövegalkotás során ügyeljünk a fokozatosság elvére! A bevezető időszakban a beszélgetés, képről, élményről, témáról való mondatalkotás, közös mesélés ad bátorságot a megnyilvánuláshoz. A szerepjátékok, párbeszédalkotás is jó lehetőséget teremt a szóbeli szövegalkotásra, ami után a kis csoportban való közös mesealkotást is ki lehet próbálni. A gyerekek spontán szövegalkotó játékaiból szinte magától következik az „írásba foglalás” igénye, előbb csak egy-egy, majd egy-két mondat erejéig, de az ügyesebbek már rövid meséket is írhatnak.

A gyerekek, ha már leírták, általában örömmel fel is olvassák alkotásukat, illetve meghallgatják a többiekét. Jó, ha a visszajelzés is élőszóban történik, és még nem a hibajavítás a lényeg, hanem a kommunikáció. Ha az osztályod ilyen módon kedvet kap a kreatív szövegalkotáshoz, illetve íráshoz, akkor érdemes a tanegységet úgy tervezni, hogy ezekre a feladatokra több idő jusson.

Nem mozgathatóak a padok a termemben. Akkor most mit csináljak?

A teremrendezést tanórák előtt vagy közben csak akkor vállald, ha könnyen megoldható! A rengeteg feladat közül válaszd ki azt, amelyik ilyen szempontból jobban megfelel neked!

Am ha van elég hely a termemben, csak nehezen mozgathatóak a padok, akkor érdemes egyszeri nagyobb átrendezéssel szabad helyet kialakítani a mozgásos játékoknak, csoportfeladatoknak vagy épp a mesesoroknak. Ha szűk a hely, és nehezen mozgathatóak a padok, akkor is meg lehet találni a csoportmunka, egy-egy összekucorodás, vagy épp a padokon keresztül való kommunikáció helyzetzeit. A kreatív pedagógiai gondolkodás ebben is segít.

A kreatív tevékenységekhez szükség van speciális anyagokra vagy különös szakértelemre?

Az esetek többségében nem. Sőt igyekeztünk jobbra olyan feladatokat megadni, amelyek minimális anyagigényűek vagy újrahasznosított anyagokat használnak. Éppen ezért érdemes már év elején gyűjtést indítani, hiszen maradék fonalakra, textilanyagokra, egyszer használt csomagolópapírra, kötözőkre, gombokra, kupakokra, termésekre stb. biztosan szükségetek lesz év közben. Ebből a szempontból érdemes negyedévenként előre átnézned a tanegységeket, hogy időben összegyűjthessétek az újrahasznosítható anyagokat.

A kreatív tevékenységekhez ritkán lesz szükséged speciális szaktudásra, és ha igen, akkor azt jelezzük. Az viszont nagyon fontos, hogy az óra előtt felkészülésként készítsd el az adott tárgyat, hogy tudd, milyen buktatói lehetnek, milyen nehézségek léphetnek fel a gyerekeknél, illetve szerezz saját tapasztalatot a munkafolyamatról!

Miért rendezünk kiállítást?

A rajzos, ábrázoló tevékenységek után gyakran javasoljuk kiállítás rendezését, hiszen a gyerekek számára fontos, hogy megmutassák, amit alkottak. Esetenként érdemes tárlatvezetésre is rászánni az időt, hogy a vállalkozó gyerekek elmondhassák, mit alkottak, illetve egymás munkáira is tudjanak reagálni.

Év végén szervezhetünk olyan kiállítást is, ahová a szülőket, nagyszülőket is meghívjuk. Ha van rá informatikai kapacitásunk, akkor a kreatívírás-feladatok javából és a megszületett képi alkotásokból osztályújságot, galériát is összeállíthatunk.

A mozgásos feladatoknál mindig szükségem lesz tornateremre és tornaszerekre?

Az esetek többségében nem. Általában próbáltunk olyan mozgásos feladatokat kitalálni, amelyek a tanteremben vagy az udvaron is elvégezhetőek, és nincs különösebb eszközigényük.

Azoknál az óránál, amelyeket érdemes tornateremben megtartani, ezt előre jeleztük.

Ha az órát mozgásos játékkal kezdjük, akkor azt érdemes már az órát megelőző szünetben elkezdni. Így lesz idejük a gyerekeknek jobban belemelegedni a játékba.

Miért van szükség mesesarokra, mesekuckóra?

Nem a „sarok” vagy „kuckó” a lényeg, hanem hogy legyen egy rituáléja a meseolvasásnak. Ezt nem árt, ha valami helyzetváltoztatás előzi meg: elhelyezkedés a mesesarokban, leheverés a meseszőnyegre, vagy ha semmi más lehetőség nincs, akkor boruljanak le a gyerekek a padra!

A meseolvasás nagyon fontos aktus, amiben sajnos egyre kevesebb gyereknek van otthon része. Ezért időnként mesedélutánokat is terveztünk, amikor nincs más feladatunk, mint elmerülni a mesék varázslatos világában. Ezekre a délutánokra meghívhatjuk a szülőket, nagyszülőket is.

Technikai tudnivalók

Hol találok az online anyagokat?

A szöveggyűjtemény nyomtatott szövegei mellett online elérhető szövegeket is feldolgoztunk az *Ötlettárak*-ban, valamint számos sablont, grafikát, kottát, videót, hangfájlt, tankockát stb. építettünk be a tananyagba. Ezeket a Református Tananyagtáron, a refrantar.hu oldalon találod, az irodalmi szöveggyűjtemény egyes köteteinek aloldalán. Az aloldalon a szöveggyűjtemény és az *Ötlettár* tagolását és fantáziacímeit használtuk. Minden online anyag annál a tanegységénél, illetve feladatnál szerepel, ahol az *Ötlettár*-ban is található. Az **online szövegeket** Wordben éred el, hogy szükség esetén kivághass, másolhass belőlük részleteket.

A **grafikák** kivetíthetők, a **sablonok** akár felnagyíthatók, többszörözhetők.

A **tankockafeladatokat** a Learning Apps segítségével készítettük, a linkek akár megoszthatók a diákokkal is. Ha megnyitod a tankockát, először az instrukció jelenik meg. Majd a kéz ikonra kattintva megoldhatóvá válik a feladat is. A képek az esetek többségében nagyíthatók. Ha a kép jobb felső sarkában feltűnik az „i” betű, az további információt jelent, amit a kurzort az i-re helyezve elolvashatunk. A hanganyagoknál ne lepődj meg, kicsit várni kell, hogy elinduljanak! Előfordulhat, hogy egy-egy tankockáról „eltűnnek” a képek (mivel online anyagokkal dolgozunk, ha törlik az eredeti képet, a Learning Apps se tudja beolvasni). Ebben az esetben se ess kétségbe! A tankockák letölthetők és szerkeszthetők, úgyhogy nyugodtan kereshetsz másik képet, vagy akár teljesen át is szerkesztheted a tankockát. Szükség esetén magad is készíthetsz újat. Ehhez előbb jelentkezz be, és nyisd meg a saját Learning Apps fiókot, amit aztán kreatívan tudsz alkalmazni a munkád során. Református iskolában tanító kollégáknak a Reftantáron is lehetősége van feladatok szerkeszteni bejelentkezést követően.

A tankockákat és a multimédiás linkeket (mint minden más feladatot és tevékenységet) érdemes az óra előtt kipróbálni, nehogy meglepetés érjen, hogy valamiért nem fut az anyag.

Hogyan készítsünk QR-kódot?

A Learning Apps feladatai megoldhatók kivetítve vagy kis csoportban, ha van megfelelő számú tablet, okostelefon. Amikor terepre megyünk, készülünk fel tabletekkel, okostelefonokkal, ha valamelyik tankockát szeretnénk közben használni! Ha kinyomtatva adnád ki a feladatot, akkor azt javasoljuk, hogy készíts QR-kódot a linkből! Ennek folyamatáról összeállítottunk egy rövid leírást és a készítést bemutató rövid videót is.

1. lépés: Válasszuk ki a kívánt online segédanyagot a Református Tananyagtárból!
 2. lépés: Az egér jobb gombját megnyomva a felugró menüből válasszuk ki a Link címének másolása sort!
 3. lépés: Keressünk egy QR-kód-generáló oldalt (például <https://www.the-qrcode-generator.com/>)!
 4. lépés: Válasszuk az URL menüpontot, majd illesszük be a kimásolt címet!
 5. lépés: Mentsük le az elkészült QR-kódot (Save), adjunk nevet a fájlnek, a .png kiterjesztést válasszuk!
- Az alábbi QR-kódról megnyitható videóban a gyakorlatban is bemutatjuk a fenti folyamatot:

Pehelyszárnyak			Állami tankönyves kapcsolódás			Belső kapcsolódás
Hónap	Téma	Tanegység, feladat	1. osztályos ábécéskönyv FI-5010201	2. osztályos olvasókönyv FI-501020201/1 FI-501020202/1	3-4. osztályos olvasókönyv FI-501020301/1 FI-501020302/1 FI-501020401/1 FI-501020402/1	
Itt a karácsony December	1. Adventi koszorú Adventi mesék	1. Ég a gyertya, ég Gyertyaláng- és harang- mondókák Ady Endre: <i>Kis karácsonyi ének</i> (részlet) 7.1. Gyertya körül Balázs Ágnes: <i>Áramszünet</i>		Advent (I/114–15. o.)	Advent (I/89. o.)	SZGY-FGY 3-4/December Szabó T. Anna: <i>Gyertya</i> (SZGY2: 50. o.; FGY: 04-2/6. tanegység) Ady Endre: <i>Kis karácsonyi ének</i> (online; 04-3/7.2. tanegység) SZGY-FGY 1-2/December <i>Ég a gyertya ég</i> – mondóka Balázs Ágnes: <i>Áramszünet</i> (FGY: 04-2/5. tanegység) ABC-kuckó / G <i>Giling-galang...</i> – magyar népi mondóka ABC-kuckó / Gy <i>Ég a gyertya, ég</i> – magyar népi mondóka Szabó T. Anna: <i>Gyertyaég</i>
		2. Várni jó Máté Angi: <i>Amikor anygallá váltan</i> (részlet) Majoros Nóra: <i>Decemberi találós</i> Adventi naptár készítése		Advent (I/114–115. o.)		SZGY-FGY 1-2/Október / November Máté Angi: <i>Amikor a diók újra ugrottak</i> (FGY: 02-1/4. tanegység) Máté Angi: <i>Amikor mérgüket pitypangszáron fűjték</i> (FGY: 03-4/4. tanegység) SZGY-FGY 3-4/December Szívkiészület – adventi naptár Szabó T. Anna: <i>Ünnep</i> (SZGY2: 89. o.; FGY: 04-4/2. tanegység)
		3. Ajándéklisták Bertóti Johanna: <i>lista</i> Miklya Luzsányi Mónika: <i>Mamókarácsony</i>		Karácsonyi ajándékok (I/124–125. o.) Ajándékozás szokása (I/126. o.)		SZGY-FGY 1-2/December <i>Az ajándékozó</i> – bibliai igék Kiss Ottó: <i>Adni</i> László Noémi: <i>Ajándék</i> (FGY: 04-4/2. tanegység) SZGY-FGY 3-4/December Markó Béla: <i>Karácsony előtt</i> László Noémi: <i>Kezves anygai!</i>

	<i>Ég a gyertya, ég – magyar népi mondóka</i> Balázs Ágnes: <i>Áramszünet</i> Kiss Judit Ágnes: <i>Aludj már!</i> László Noémi: <i>Altató</i>				(FGY: 04-1/1. és 7.1. tanegység) ABC-kuckó / B <i>Aludj, baba, aludjál!</i> – magyar népi mondóka ABC-kuckó / Gy <i>Ég a gyertya, ég</i> – magyar népi mondóka Szabó T. Anna: <i>Gyertyaég</i> ABC-kuckó / K Miklya Luzsányi Mónika: <i>Kis karácsony</i>
	2. Amikor én megszülettem Demény Péter: <i>Ágóbágo kérdés</i> Fecske Csaba: <i>Hol voltam</i>				SZGY-FGY 3-4/Május Csorba Piroska: <i>Mesélj rólam</i> (SZGY3: 151. o.; FGY: 09-1/4. tanegység)
	4. Jézus jászolbölcsője körül <i>Pásztorok, keljünk fel!</i> – magyar népdal <i>Az állatok Jézus előtt</i> – spanyol karácsonyi dal Lackfi János: <i>Pásztorok látogatása</i> Döbrentey Ildikó: <i>A fekete bárányka</i> (részlet) <i>Betlehem mellett</i> – Lukács 2,8-14 Tarbay Ede: <i>Karácsonyi angyal-játék</i> 6. Betlehem városában <i>Pásztorok, keljünk fel!</i> – magyar népdal <i>Az állatok Jézus előtt</i> – spanyol karácsonyi dal		Itt van a szép karácsony (1/122-123. o.)	Fekete István: <i>Betlehem</i> (részlet) (3. o. I/ 112. o.)	SZGY-FGY 3-4/December A pásztorok látogatása <i>A kisbojárt ajándéka</i> – magyar legendamese <i>A kis dobos fiú</i> – dalszöveg Tóth Bálint: <i>Egy kisfiú születésére</i> (SZGY2: 55-58. o.; FGY: 04-3/2. tanegység) <i>Népi pásztorjáték</i> – magyar szokásjáték alapján (online; FGY: 04-3/7.1. tanegység) ABC-kuckó / K <i>Rossz a Jézus kis csizmája</i> – magyar népdal Miklya Luzsányi Mónika: <i>Kis karácsony</i>
	7.1. Karácsonyi műsor <i>Szállást keres a szent család</i> – magyar népdal Kiss Lehel: <i>Sír a Jézus, nincs pólyója</i> <i>Rossz a Jézus kiscsizmája...</i> – magyar népdal Zelk Zoltán: <i>Karácsonyi ének</i>		Dsida Jenő: <i>Itt van a szép karácsony</i> (1/123. o.)		SZGY-FGY 3-4/December <i>A kis dobos fiú</i> – dalszöveg (SZGY2: 58. o.; FGY: 04-3/2. tanegység) <i>Népi pásztorjáték</i> – magyar szokásjáték alapján

		<i>A betlehemi úton</i> – népi betlehemes játék (online)				(online; FGy: 04-3/7.1. tanegység)
3. Kicsi vagyok... Kisgyerekek, testkép, növekedés, önállósodás	3. Kicsi kézben a nagyvilág Miklya Lutzányi Mónika: <i>Dorka és Tádé Betlehemben</i> Lackfi János: <i>Hajdani ringató</i>	Itt van a szép karácsony (1/122–123. o.)	Fekete István: <i>Betlehem</i> (részlet) (3.o. 1/ 112. o.)	SZGY-FGY 1-2/December Miklya Zsolt: <i>Örömhír-mondóka</i> (FGY: 04-2/1. tanegység) <i>Pásztorok, keljünk fel!</i> – magyar népdal Lackfi János: <i>Pásztorok látogatása</i> Döbrentey Ildikó: <i>A fekete bárányka</i> (részlet) <i>Betlehem mellett – Lukács</i> 2,8–14 (FGY: 04-2/4. tanegység) Kiss Judit Ágnes: <i>Altatój már!</i> László Noémi: <i>Altató</i> <i>Karácsonynak éjszakáján</i> – magyar népdal (FGY: 04-2/5. tanegység) ABC-kuckó / K <i>Rossz a Jézus kis csizmája</i> – magyar népdal		
4. De megnőttél! Bene Zsuzsa: <i>Megnőttél</i> Ágai Ágnes: <i>[Láttam]</i> Hervay Gizella: <i>Kicsi-mese</i> László Noémi: <i>Most már nagy</i> (részlet) Széchezy Rita: <i>Citromsárga pirospontok</i> (részletek)	4. De megnőttél! Bene Zsuzsa: <i>Megnőttél</i> Ágai Ágnes: <i>[Láttam]</i> Hervay Gizella: <i>Kicsi-mese</i> László Noémi: <i>Most már nagy</i> (részlet) Széchezy Rita: <i>Citromsárga pirospontok</i> (részletek)	Fecske Csaba: <i>Jó leszek</i> (11/39. o.) Hervay Gizella: <i>Óra-mese</i> (11/31–32. o.)		SZGY-FGY 3-4/Május Csorba Piroska: <i>Meséj rólam</i> (SZGY3: 151. o.; FGy: 09-1/4. tanegység) Bene Zsuzsa: <i>Hogyan vártalak</i> (online; FGy: 09-1/6.3. tanegység)		
5. Ez vagyok én! <i>Itt van az oltár</i> – magyar népi mondóka Varró Dániel: <i>Testtudatosítató</i> Balázs Imre József: <i>A baba</i> Mészöly Miklós: <i>A kis játszótársak</i>	5. Ez vagyok én! <i>Itt van az oltár</i> – magyar népi mondóka Varró Dániel: <i>Testtudatosítató</i> Balázs Imre József: <i>A baba</i> Mészöly Miklós: <i>A kis játszótársak</i>			ABC-kuckó / Cs Szabó T. Anna: <i>Kicsi kéz</i> ABC-kuckó / Gy Varró Dániel: <i>Járogató</i> (részlet)		
6. Amikor kicsi vagyok, amikor nagy vagyok... Janikovszky Éva: <i>Velem mindig történik valami</i> (részletek)	6. Amikor kicsi vagyok, amikor nagy vagyok... Janikovszky Éva: <i>Velem mindig történik valami</i> (részletek)	Janikovszky Éva: <i>Már iskolás vagyok</i> (részlet) (11/27–29. o.)				

4. Karácsonyfa körül Karácsonyi ajándékok – karácsonyfa	A teljes témához 1. Kiskarácsony <i>Kiskarácsony, nagykarácsony</i> – magyar népdal, Palotás (Nógrád) Jász Attila: ***		Itt van a szép karácsony – ismertető szöveg Dsidá Jenő: <i>Itt van a szép karácsony</i> – vers (I/122–123. o.)	Karácsony – ünnepi magazin (3. o. I/110–111. o.)	ABC-kuckó / K <i>Rossz a Jézus kis csizmája</i> – magyar népdal Miklya Luzsányi Mónika: <i>Kis karácsony</i>
	2. Jobb adni, mint kapni <i>Az ajándékozó – bibliai igék</i> Kiss Ottó: <i>Adni</i> László Noémi: <i>Ajándék</i>		Karácsonyi ajándékok (I/124–125. o.) Ajándékozás szokása (I/126. o.)		SZGY-FGY 1–2/December Ajándéklisták Bertóti Johanna: <i>lista</i> Miklya Luzsányi Mónika: <i>Manókarácsony</i> (FGY: 04–1/3. tanegység)
	3. A karácsony akkor szép Máté Angi: <i>Volt egyszer egy ablak</i> (részlet) Csanádi Imre: <i>Karácsony fája</i>				SZGY-FGY 1–2/December Hópehelycsipke készítése Szabó T. Anna: <i>Hópihe</i> Csanádi Imre: <i>Első hó kőszőntő</i> (online) (FGY: 04–1/6. tanegység)
	4. Hozzátok milyen karácsonyfa jár? Németh Zoltán: <i>Karácsonyfagyerekek</i> Gryllus Vilmos: <i>Fehér karácsony</i> <i>A karácsonyfa legendája</i> Utassy József: <i>Karácsonyfa</i> Hárs Ernő: <i>Karácsony</i> Gimesi Dóra: <i>Mindenki karácsonyfája</i>			Karácsony – ünnepi magazin (3. o. I/110–111. o.)	SZGY-FGY 3–4/December Miklya Luzsányi Mónika: <i>Csillogfényes karácsonyfa</i> (SZGY2: 78–79. o.; FGY: 04–4/2. tanegység) Weöres Sándor: <i>Szép a fenyő</i> Kányádi Sándor: <i>Télifák</i> (SZGY2: 80–81. o.; FGY: 04–4/3. tanegység)
	5. Karácsonyi sütemény Nemes Nagy Ágnes: <i>Kukuca</i> Kiss Ottó: <i>Inség</i> Nyulász Péter: <i>Szaloncukor lányok</i> Szabó T. Anna: <i>Csemege</i> Weöres Sándor: <i>Téli nyálánkságok</i>			Mézeskalács (recept) (3. o. I/111. o.)	SZGY-FGY 3–4/December Szabó T. Anna: <i>Mézeskalács</i> (SZGY2: 82. o.; FGY: 04–4/5. tanegység)
	7.1. Karácsonyi műsor Balázs Imre József: <i>Karácsonyi kérézgető</i> Bertóti Johanna: <i>Karácsonyi ének</i> Dsidá Jenő: <i>Itt van a szép karácsony</i> László Noémi: <i>Angyaljárás</i>		Dsidá Jenő: <i>Itt van a szép karácsony</i> (I/123. o.)		SZGY-FGY 3–4/December Karácsonyi műsor László Noémi: <i>Mennyből az angyal</i> Tandori Dezső: <i>Medvekarácsony, madárkarácsony</i> (online; FGY: 04–4/6.)

		Nagy Izabella: <i>Karácsonykor</i> Sarkady Sándor: <i>Felsüt a csillag</i> Szepesi Attila: <i>Cinkekarácsonyfa</i> Tandori Dezső: <i>A karácsonyfa alatt</i>	<i>Görögdimnye, török tök, szerda után csütörtök... - magyar népi mondóka (100. o.)</i> Kőrödi Bence: <i>12 hónap (203. o.)</i>	<i>Mióta mérjük, mivel mérjük az időt? (11/33. o.)</i> <i>A tizenkét hónap (görög mese) (11/125-126. o.)</i> <i>Tanulmányozzatok a naptárt (11/127. o.)</i>	Hónapról hónapra - „Kerek élet fája...” Varró Dániel: <i>Maszat-hegyi naptár (3. o. II/58-62. o.)</i> Rigó Béla: <i>Naptár (4. o. II/21. o.)</i> Idő magazin - időszámítás, találós kérdések (4. o. II/23. o.)	(online; FGY: 04-4/6. tanegység)
Újév, új idő Január	1. Égi-földi idő Égitestek, naptár, évszakok, hónapok, napok, napszakok	1. Kerek Isten fája Nyulász Péter: <i>Évszakos Január jeges - magyar népi mondóka, Nagyvárad (Bihar)</i> László Noémi: <i>Napok Hétfő hetiben - magyar népi mondóka, Nagyszalonta (Bihar)</i> <i>Kerek Isten fája - magyar népi mondóka</i> 5. Napok, hónapok és évszakok Marék Veronika: <i>December utáni mese (részlet)</i> Csanádi Imre: <i>Hónapsoroló (online)</i> Kányádi Sándor: <i>Mi lennék Hárs László: Váltott uralkodók</i> Fehér Klára: <i>Évszakok</i>	<i>Görögdimnye, török tök, szerda után csütörtök... - magyar népi mondóka (100. o.)</i> Kőrödi Bence: <i>12 hónap (203. o.)</i>	<i>Mióta mérjük, mivel mérjük az időt? (11/33. o.)</i> <i>A tizenkét hónap (görög mese) (11/125-126. o.)</i> <i>Tanulmányozzatok a naptárt (11/127. o.)</i>	Hónapról hónapra - „Kerek élet fája...” Varró Dániel: <i>Maszat-hegyi naptár (3. o. II/58-62. o.)</i> Rigó Béla: <i>Naptár (4. o. II/21. o.)</i> Idő magazin - időszámítás, találós kérdések (4. o. II/23. o.)	ABC-kuckó / I <i>Kerek egy ég alatt...</i> - magyar népi mondóka ABC-kuckó / Ö <i>Görögdimnye, török tök, szerda után csütörtök...</i> - magyar népi mondóka SZGY-FGY 3-4/Január Kiss Ottó: <i>Kedvenc évszakom</i> Oravecz Imre: <i>a szobában tavasz van</i> (SZGY2: 153. o.; FGY: 05-4/6. tanegység)
		2. Újévi jókívánságok <i>Adjon Isten füvet, fát... - magyar népi mondóka</i> Bertóti Johanna: <i>Három újévi kívánság</i>	Szilveszteri, újévi népszokások és köszöntők (1/126-127. o.)	Gondoltad volna? - szilveszteri-újévi szokásokról (3. o. I/114. o.)		
		3. Nap, Hold, csillagok Miklya Zsolt: <i>Isten és a minden - 1Mózes 1-2</i>				SZGY-FGY 3-4/Szeptember Miklya Lutzányi Mónika: <i>Hét szuper nap</i> (SZGY1: 31-33. o.; FGY: 01-2/3. tanegység)
		4. Tegnap, ma, holnap Szabó Imola Julianna: <i>Ma van a holnap tegnapja (részlet)</i> Bartos Errika: <i>Napok</i> Babiczky Tibor: <i>Mondóka</i>	Szűcs Imre: <i>Mondóka (132. o.)</i>	<i>Mióta mérjük, mivel mérjük az időt? (11/33. o.)</i>	Barak László: <i>Időbolt (3. o. II/51. o.)</i> Ranschburg Jenő: <i>Idő (3. o. II/52. o.)</i>	SZGY-FGY 3-4/Január Fekete Vince: <i>Holnap</i> (SZGY2: 115. o.; FGY: 05-2/3. tanegység)
		5. Napok, hónapok és évszakok				

		Tóth Krisztina: <i>Napok</i> Kovács András Ferenc: <i>Holderdő</i> 6. Napok és évszakok Bartos Erika: <i>Napok</i> 7.2 Naprímek Hegy György: <i>Napsoroló</i> (online)	Egy hosszú nap története... (4–21. o.) <i>Tik-tak, tik-tak, jár az óra...</i> – magyar népi mondóka (36. o.)	Hervay Gizella: <i>Óra-mese</i> (részlet) (11/31–32. o.) <i>Mióta mérjük, mivel mérjük az időt?</i> (11/33. o.)		ABC-kuckó / S Miklya Luzsányi Mónika: <i>Sára és a spenót</i>
2. Napirend Életrend, jó időbeosztás, életritmus	1. Reggeltől estig <i>Kukurikú, jó reggelt</i> <i>Reggel ébresztő...</i> <i>Délelőtt szaladj a víz elött...</i> – magyar népi mondókák Nyulász Péter: <i>Háromnegyed péntek</i> Gryllus Vilmos: <i>Színvilág</i> Szabó T. Anna: <i>Párna</i> Orbán Ottó: <i>Csónakos</i> 2. Napirend Németh Eszter: <i>Mi lenne, ha én lennék a király lánya?</i> Károlyi Amy: <i>Tik-tak, szól az óra</i> 5. Egy napom Rangáné Lovas Ágnes: <i>Nagy kár volt feltalálni a fésűt...</i> Tóth Krisztina: <i>Dal az ébredésről</i> Bertóti Johanna: <i>Tikfos újévi fogadalmak</i> Marék Veronika: <i>Tökmagznak sok a dolga</i> Kiss Ottó: <i>Most én főzők</i> Berg Judit: <i>Piros és Barna</i> (részlet) Bálint Ágnes: <i>Valaki fürdene</i> Bertóti Johanna: <i>Lefekvés</i> Bertóti Johanna: <i>Várom az estet</i>	3. Hétalvók Lázár Ervin: <i>Mese – reggelre</i> Nagy Bandó András: <i>Koráreggel</i> Bertóti Johanna: <i>Késés</i>	Egy hosszú nap története... – Reggel – Rohanás (4-6. o.)	Hervay Gizella: <i>Óra-mese</i> (részlet) (11/31–32. o.)		ABC-kuckó / G <i>Giling-galang, giling-galang...</i> – magyar népi mondóka Weöres Sándor: <i>Csupa fehér</i>

		4. Nehéz elaludni Balázs Imre József: <i>Elalvás</i> Fehér Klára: <i>Sötétség</i> Horgas Béla: <i>Este</i> Jeli Viktória: <i>Tölgfaj</i> (részlet) <i>Esti ima</i> N. Tóth Anikó: <i>Morzsák</i> 6. Aludj te is Bíró Szabolcs: <i>A sárkány, aki nem akart aludni</i> (részletek) Varró Dániel: <i>Altató Misinek</i> 7.2 Éjstratégia Kiss Ottó: <i>Báránok</i> (online) Ágai Ágnes: <i>[A sötét]</i> (online) Csorba Piroska: <i>Reggelre csak fél zoknit talállok</i> (online)	Este, otthon – Lefekvés előtt – A hosszú nap vége ... Szép álom (18–21. o.)	Varró Dániel: <i>Maszat-hegyi napjár</i> Csorba Piroska: <i>Jön az ősz</i> Dénes György: <i>Őszi harmat</i> (1/27., 36., 39. o.)		SZGY-FGY 3-4/Szeptember Fekete Vince: <i>Reggel...</i> Egyed Emese: <i>Ebrendező</i> Fekete Vince: <i>Anyukám ébreszt</i> (SZGY1: 14–15. o.; FGY: 01-1/1. tanegység) ABC-kuckó / E Birtalan Ferenc: <i>Kertünkben</i> SZGY-FGY 3-4/Január <i>Csillagoknak teremője</i> – magyar népdal Miklya Zsolt: <i>Éjima</i> (SZGY2: 95. o.; FGY: 05-1/2. tanegység) SZGY-FGY 3-4/Február Balázs Imre József: <i>Az álomceti</i> László Noémi: <i>Álmomban</i> (SZGY2: 222. o.; FGY: 06-4/3. tanegység)
3. Szobai játékok Hang-, nyelv- és képzeletjáték, találós kérdések, társas játékok	1. Egy üvegben ül egy törpe... <i>Egy üvegben ül egy törpe...</i> <i>Nyelvtörők</i> – magyar népi mondókák Páskándi Géza: <i>Tréffás-pipás-kupakos</i> Hervay Gizella: <i>Tréffás-mese</i> (online) Marék Veronika: <i>Játszom</i>	Varró Dániel: <i>Lovasok</i> (32. o.) <i>Kis kertemben uborka...</i> – magyar népdal (66. o.) <i>Görögálmnye, török tők...</i> – magyar népi mondóka (100. o.)	Tamkó Sirató Károly: <i>Törpetánc</i> (1/11. o.) Kóródi Bence: <i>Fura hangok</i> (11/21. o.)			ABC-kuckó – nyelvjötrő mondókák: C <i>Egy kupac kopasz kukac...</i> Szabó T. Anna: <i>Fakatica</i> É <i>Eni-péni jupitáni...</i> Gy <i>Meggymag vagy...</i> J <i>Jól járnak a molnárok...</i> Ö <i>Görögálmnye, török tők...</i> R <i>Répa, retek, magyaró...</i> Lackfi János: <i>Aprítók</i> (részlet) Tamkó Sirató Károly: <i>Egy kis kerttet</i> U <i>Kőkút körül út...</i>

		2. Iktrek a szobában Gévai Csilla: <i>Ikerlányok ikerszókka</i> (részlet) Lackfi János: <i>Iktrek</i> 3. Miérték és hogyanok Miklya Zsolt: <i>Találás</i> Kiss Ottó: <i>Kérdések</i> Hárs László: <i>Miérték és hogyanok</i> Gárdonyi Géza: <i>Mire jó?</i> (online) Fehér Klára: <i>Nagyon nehéz találás</i> Fehér Klára: <i>Találás kérdés</i> <i>Mi az?</i> – magyar népi találás mondókák 4. Világok, bennem Hárs László: <i>Kigondolok, elképzelek</i> Hárs László: <i>Buci királyfi összes meséi</i> (részletek) Czernák Eszter: <i>A tenyérrelj</i> (online) 5. Régi játékok Bálint Ágnes: <i>A csutkababa</i> (részlet) Kiss Ottó: <i>Új</i> 6. Szójáték-klub <i>Nyelvtörők</i> – magyar népi mondókák Kiss Ottó: <i>Tár</i> Lackfi János: <i>Hottentotta napszakok</i>	Kányádi Sándor: <i>Három szék</i> (I/121. o.) Találás kérdések (109., 127., 135., 142., 178., 204. o.)	Találás kérdések (I/38., 87., 124–125.; II/7., 69., o.)	Kukorica, csuhébaba (4. o. I/18–20. o.)	SZGY-FGY 3–4/Január Kányádi Sándor: <i>Három szék</i> (SZGY2: 131. o.; FGY: 05-3/3. tanegység) ABC-kuckó / N <i>Úton megyen, nem poroz...</i> – magyar népi találás mondókák SZGY-FGY 3–4/Február Mi lenne, ha... Gyárfás Endre: <i>Három zsróf</i> Takács Zsuzsa: <i>Fiók</i> (SZGY2: 222. o.; FGY: 06-4/3. tanegység) SZGY-FGY 3–4/Szeptember Őszi teadélután Radnóti Miklós: <i>Október csuhébaba készítése</i> (online; 01-3/5. tanegység) SZGY-FGY 3–4/Január Szófacsarás Csukás István: <i>A szófacsaró seregélyek</i> (részlet) Vidor Miklós: <i>Nyelvtörők</i> Philipp István: <i>Nyelvtörő</i> Mándy Stefánia: <i>A tükör</i> Weöres Sándor: <i>Csiribiri</i> <i>Nyelvtörők</i> gyerekeknek (online) (SZGY2: 101–105. o.; FGY: 05-1/5. tanegység) SZGY-FGY 3–4/Április Zalán Tibor: <i>Halandzsa és / És halandzsa</i> Dániel András: <i>Szótár</i>

					Csoóri Sándor: <i>Csinytevő ökör</i> Eörsi István: <i>Hogyan készül a vers?</i> (SZGY3: 104–105. o.; FGY: 08-2/6. tanegység) SZGY-FGY 3-4/Február Schein Gábor: <i>Padlás</i> (SZGY2: 227. o.; FGY: 06-4/6. tanegység) ABC-kuckó / H <i>Hull a hó, hull a hó... – magyar népi mondóka</i> Lackfi János <i>Hóbefűdős</i> SZGY-FGY 3-4/Január Máté Angi: <i>Volt egyszer egy hideg</i> Kányádi Sándor: <i>Csikorgó, a fagykirály</i> (SZGY2: 146., 148-149. o.; FGY: 05-4/4. tanegység) ABC-kuckó / O Páskándi Géza: <i>A hóember</i> ABC-kuckó / H Méhész Károly <i>Téli morgások</i> (részlet) Tóth Ágnes <i>Hold</i> Miklya Zsolt <i>Hóutak</i> (részlet) SZGY-FGY 3-4/Január Finy Petra: <i>Jégjátzóttér</i> Kányádi Sándor: <i>Tél derekán</i> Csik Mónika: <i>Sítúrán</i> László Noémi: <i>Korizni este jó</i> Csoóri Sándor: <i>Hókutya</i> (SZGY2: 142., 144., 147., 153. o.; FGY: 05-4/2-3. tanegység)
4. Mit üzen a tél? Téli természet: téllképek, télrajzok, téli játékok; hová lett a tél, a tél változásai	7.2. Baba- és tárgyszépségszereseny Balázs Imre József: <i>Szépségszereseny</i> A teljes témához 1. Aki fázik, vacogion <i>Madarak szállnak szárnyak nélkül</i> – magyar népi találós mondóka Nyulász Péter: <i>Fhú</i> Kányádi Sándor: <i>Aki fázik</i> Kányádi Sándor: <i>Duruzs-darázs</i> 2. Évszakcsomagok Tóth Krisztina: <i>Dal a hidegről</i> Janicsák István: <i>Látogatók</i> Bertóti Johanna: <i>Csomag északról</i> Bertóti Johanna: <i>Tél?</i> 3. Téli játékok Jánky Béla: <i>Zsibog a hegy</i> Miklya Zsolt: <i>Hóutak</i> Turbuly Lilla: <i>Hóasszony</i> (részlet) 5. Betemetett a nagy hó Szép Ernő: <i>Hó</i> Szabó T. Anna: <i>Vattahó</i> Bertóti Johanna: <i>Január az ablakból</i>	Nyulász Péter: <i>Hó hahó</i> (részlet) (1/111. o.) Kiss Ottó: <i>Ha tél van</i> <i>Didergő</i> – kis télismeret (11/5-7. o.)	Januári magazin (3. o. 1/122–123. o.) Téli versek (3. o. 1/131. o.) Téli magazin (4. o. 1/142–145. o.)	ABC-kuckó / H <i>Hull a hó, hull a hó... – magyar népi mondóka</i> Lackfi János <i>Hóbefűdős</i> SZGY-FGY 3-4/Január Máté Angi: <i>Volt egyszer egy hideg</i> Kányádi Sándor: <i>Csikorgó, a fagykirály</i> (SZGY2: 146., 148-149. o.; FGY: 05-4/4. tanegység) ABC-kuckó / O Páskándi Géza: <i>A hóember</i> ABC-kuckó / H Méhész Károly <i>Téli morgások</i> (részlet) Tóth Ágnes <i>Hold</i> Miklya Zsolt <i>Hóutak</i> (részlet) SZGY-FGY 3-4/Január Finy Petra: <i>Jégjátzóttér</i> Kányádi Sándor: <i>Tél derekán</i> Csik Mónika: <i>Sítúrán</i> László Noémi: <i>Korizni este jó</i> Csoóri Sándor: <i>Hókutya</i> (SZGY2: 142., 144., 147., 153. o.; FGY: 05-4/2-3. tanegység)	

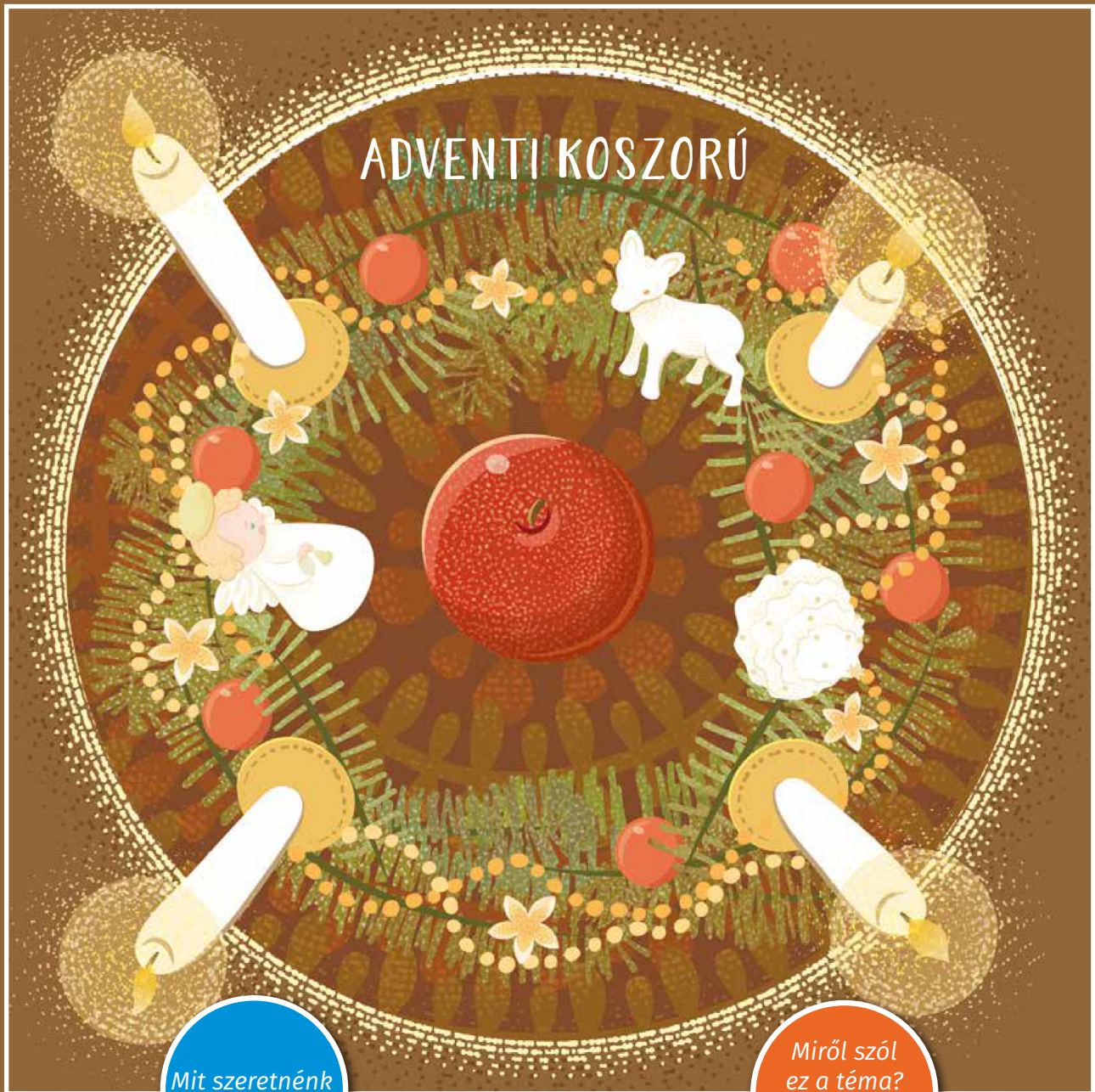
		4. Allatok télen Birtalan Ferenc: <i>Hirdetmény</i> Kányádi Sándor: <i>Feketerigó</i> Kovács András Ferenc: <i>Téli éjszakák</i> Hárs László: <i>Hótündér</i> (részlet) 5. Betemetett a nagy hó Kányádi Sándor: <i>Betemetett a nagy hó</i> Kiss Ottó: <i>Hó</i> Szép Ernő: <i>Hó</i> Szabó T. Anna: <i>Vattahó</i> Lackfi János: <i>Tél</i> László Noémi: <i>Reggelek</i> Bertóti Johanna: <i>Január az ablakból</i> Berg Judit: <i>Micsoda idő!</i> (részlet) Miklya Zsolt: <i>Dúdoló</i> 6. Téli gondok Tasnádi Emese: <i>Az elveszett hó</i>		<i>Holle anyó</i> – rövid változat (I/116–117. o.) Grimm testvérek: <i>Holle anyó</i> – teljes változat (I/128–131. o.) Hans Christian Andersen: <i>A hókirálynő</i> – hét képben (II/9–15. o.) Berg Judit: <i>Micsoda idő!</i> (részlet) – könyvajánlás (II/148–149. o.)	Ijjas Tamás: <i>Télijátászótér</i> Szabó T. Anna: <i>Igy sétálnak a varjak</i> (3. o. I/131. o.) Szabó T. Anna: <i>Hóhullásban</i> (3. o. I/123. o.) <i>Gondoltad volna? – A hókristályokról</i> (3. o. I/122. o.) Szép Ernő: <i>Hó</i> (4. o. I/142. o.)	SZGY-FGY 3–4/Január Móra Ferenc: <i>A kíváncsi hóhelyek</i> Nyulász Péter: <i>Hókristálykeringő</i> Weöres Sándor: <i>Százcsengő</i> (SZGY2: 143–145. o.; FGY: 05-4/4. tanegység)
Farsangi öröm Február	1. Ha én felnőttné volnék Gyerekek és felnőttné kapcsolata, gyerekkor – felnőttné; mi leszek, ha nagy leszek: foglalkozások	1. Égi pékség <i>Nyelvtörők</i> – magyar népi mondólkák Erdős Virág: <i>A Béci-féle égi pékség</i> 2. Ha én felnőttné volnék Janikovszky Éva: <i>Ha én felnőttné volnék</i> (részlet) Janikovszky Éva: <i>Te is tudod</i> (részlet) 3. Óriáslépésben Balázs Ágnes: <i>Óriás</i> Ágai Ágnes: <i>[Ha nagy leszek]</i> Kiss Ottó: <i>Ha megnövök</i> 7.1b Boldogságkereső Janicsák István: <i>Boldog asszony</i>		Varga Katalin: <i>Kisbence titka</i> (II/24–25. o.) Fecske Csaba: <i>Jó leszek</i> (II/39. o.) Janikovszky Éva: <i>Ha én felnőttné volnék</i> (részlet) (II/40–41. o.)		ABC-kuckó / H Weöres Sándor: <i>Csupa fehér</i> (<i>Reggel süt a pék...</i>) ABC-kuckó / Ű Varró Dániel: <i>Úregér</i> SZGY-FGY 3–4/Június Balázs Ágnes: <i>Úrhajó</i> (online; FGY: 10-1/6.2. tanegység)

		4. Mesebeli mesterségek Janicsák István: <i>Hét fiú</i> Kányádi Sándor: <i>Volt egyszer egy varga</i> 6. Sehallselát-Dömötör Weöres Sándor: <i>Sehallselát Dömötör</i> Miklya Zsolt: <i>Bibliai találások</i> (mesterségek)	Tarbay Ede: <i>Mit beszél a vízimalom a patakkal?</i> <i>A part alatt</i> – magyar népdal <i>A fontos öszvér</i> – La Fontaine nyomán (216–218. o.)	Gárdonyi Géza: <i>A mindentudó kalap</i> (11/48–50. o.)	ABC-kuckó / I <i>Jákbóknak volt hat fia...</i> – magyar népi mondóka ABC-kuckó / K <i>Kipp-kopp, kipp-kopp, kalapács...</i> – magyar népi mondóka Kányádi Sándor: <i>Ács</i> Rákos Sándor: <i>Kérdezd meg!</i> ABC-kuckó / Á Miklya Luzsányi Mónika: <i>Táltosparipán</i> (ács munkája) SZGY-FGY 1–2/Április Kányádi Sándor: <i>Három kérdegető</i> (FGY: 08-1/4. tanegység) SZGY-FGY 3–4/Június <i>Kipp-kopp, kalapács</i> – magyar népi mondóka Illyés Gyula: <i>A „mester”</i> Zelk Zoltán: <i>Göncöl kovácsa</i> (SZGY4: 11–13. o.; FGY: 10-1/1. tanegység)
	2. Mit érzel? Pozitív-negatív érzelmek, külső és belső tulajdonágok, ellentétek	1. Vadmeggy és szelíd meggy <i>Vagy szelíd meggy...</i> – magyar népi mondóka			ABC-kuckó / Ny Tamkó Sírátó Károly: <i>Szabóadal</i> SZGY-FGY 3–4/Június Romhányi József: <i>Mekk Elek, az ezermester: A csodálatos asztalos</i> – bábfilm (online) Varró Dániel: <i>Mért irtás a postaláda mostandába?</i> (részlet) (online, SZGY: 29. o.; FGY: 10-1/2., 5. tanegység)
					ABC-kuckó / Gy <i>Meggy vagy...</i> – nyelvgyötrő mondóka

		Rákos Sándor: <i>Siető, nevető</i> Janicsák István: <i>Kérdezőtő</i>				SZGY-FGY 1-2/Április- Május <i>Hol voltál, báránykám?</i> – magyar népi mondóka Kányádi Sándor: <i>Három kérdezőtő</i> <i>Gyertek haza ludaim!</i> – magyar népi mondóka Weöres Sándor: <i>Csali-mese</i> Kormos István: <i>Szaladós vers</i> (FGY: 08-1/4., 08-2/1., 08-3/3., 09-1/2. tanegység) ABC-kuckó / I Miklya Zsolt: <i>Ídeje</i> ABC-kuckó / T Miklya Lukszányi Mónika: <i>Ikertesők</i>
	2. Mint az időjárás Kiss Ottó: <i>Kívül és belül</i> Schein Gábor: <i>Időjárás</i> Mészöly Miklós: <i>Viadám és szomorú</i> (online) 4 Amikor boldog vagyok Nagy Bandó András: <i>Minek néked?</i> Weber Anikó: <i>Marci és a legvidámabb osztály</i> (részlet) Bertóti Johanna: <i>Amikor boldog vagyok</i> <i>Az örvendő szív – Példabeszédek</i> 15,13 Schein Gábor: <i>Szomorúság</i>	Fazekas Anna: <i>Óreg néne ózikéje</i> (részlet) (210–211. o.)		SZGY-FGY 3-4/Április Zelk Zoltán: <i>Egyenes meg görbe</i> (online; FGY: 08-2/7.2. tanegység) SZGY-FGY 3-4/Május László Noémi: <i>A rossz testvér</i> László Noémi: <i>Jó testvér nem verekszik</i> Ijjas Tamás: <i>Vidámparkban, saját bőrben</i> (SZGY3: 187., 191. o.; FGY: 09-3/4., 7.1. tanegység)		
	3. Görbe tükör Békés Márta: <i>A törpe tükre</i> 5. Amikor jó vagyok... Amikor rossz... Kiss Ottó: <i>Mai rosszcselekedetek</i> Kiss Ottó: <i>Mai jócselekedetek</i> Lackfi János: <i>Jóság</i> Kiss Ottó: <i>A boldogság</i> Balázs Imre József: <i>Vidámpark</i> 6. Jó nekem Janikovszky Éva: <i>Jó nekem!</i> (részlet)	Vesztergom Andrea: Saroklakó (II/35–36. o.) Fecske Csaba: <i>Jó leszek</i> (II/38–39. o.)				

			K. László Szilvia: <i>Dühös vagyok</i> (II/42–43. o.)		
3. Barátom vagy A barátságról	7.1 Mérges nap Hervay Gizella: <i>Mérges-mese</i> (online) 1. Bal kéz, jobb kéz <i>Bal, jobb...</i> – magyar népi mondókák Békés Márta: <i>A balkezes olló</i> Rangáné Lovas Ágnes: <i>A jobb kezemmel...</i> 2. Brumi és barátai Bodó Béla: <i>Hogyan lettem sárkány</i> (részlet) 3. Már megjöttünk estére... <i>Már megjöttünk estére...</i> – magyar népi mondókák Kiss Judit Ágnes: <i>Babaróka látogatásban</i> (részlet) Ágai Ágnes: <i>[Legjobb barátom]</i> 5. A legjobb barátom Kertész Erzsébet: <i>Arika barátai</i> (részlet) Turbuly Lilla: <i>Talált szív</i> Turbuly Lilla: <i>Eső</i> Miklya Zsolt: <i>Kisnoel imája</i> Kiss Ottó: <i>A legjobb barátom</i> Vig Balázs: <i>A repülő iskolatáska</i> (részlet) Kiss Ottó: <i>Ha a házunk</i> 4. Álmodok, titkok, barátok László Noémi: <i>Volt-nincs</i> Ágai Ágnes: <i>[A nagy titkokat]</i>	Nemes Nagy Ágnes: <i>Nyári rajz</i> (225. o.)	A. A. Milne: <i>Micimackó látogatába megy...</i> (59–60. o.) <i>Az oroszán és a sakál</i> – kínai népmese (I/56–57. o.) Hans Christian Andersen: <i>A hókirálynő</i> – hét képben (II/8–15. o.) Carlo Collodi: <i>Pinokkió és Kanóc titokban útra kel</i> (II/128–131. o.)	Barátság... Kovács András Ferenc: <i>Hajnali csillag peremén</i> (részlet) Siv Widerberg: <i>Susanna</i> Gyurkovics Tibor: <i>Rád nem lehet számítani</i> (3. o. II/106–109. o.)	ABC-kuckó / Ű <i>Cini-cini muzsika...</i> – magyar népi mondóka SZGY-FGY 3–4/Április Kovács András Ferenc: <i>Hajnali csillag peremén</i> (SZGY3: 121. o.; FGY: 08-3/6.1. tanegység) SZGY-FGY 3–4/Május Mosonyi Aliz: <i>Jó barátok boljja</i> Széchezy Rita: <i>Kintsugi</i> Ladik Katalin: <i>A barátságról</i> Turbuly Lilla: <i>Volt egy...</i> Mészöly Ágnes: <i>Szeretnék Luca lenni</i> Ijjas Tamás: <i>Vidámparkban, saját bőrben</i> (SZGY3: 176–178., 182., 191. o.; FGY: 09-3/1., 2., 7.1. tanegység) SZGY-FGY 1–2/Április Ágai Ágnes: <i>[Maradj]</i> (FGY: 08-4/3. tanegység) SZGY-FGY 3–4/Május Turbuly Lilla: <i>Volt egy...</i> (SZGY3: 182. o.; FGY: 09-3/2. tanegység)
4. Áll a bál Fiú-lány barátság, farsangi jelmez, jelmezes párok	1. Hogy a kakas <i>Elvesztettem zsebkendőmet</i> <i>Hogy a kakas?</i> – magyar népi játékmondókák	Kányádi Sándor: <i>Vigye el a róka!</i> (<i>Róka-mondóka</i>) (112. o.)			ABC-kuckó / R Kányádi Sándor: <i>Róka-mondóka</i>

SZGY-FGY 1-2/Január Turbuly Lilla <i>Hóasszony</i> (FGY: 05-4/3. tanegység)		Hans Christian Andersen: <i>A hókirálynő</i> – hét képben (11/9–15. o.)		2. Lányok és fiúk Kiss Ottó: <i>Hóemberek</i> Fodor Ákos: <i>Lány és fiú</i>	
SZGY-FGY 1-2/Október Weöres Sándor: <i>A kutyatár</i> (FGY: 02-4/4. tanegység)			Weöres Sándor: <i>A kutyatár</i> (197. o.)	3. Farsangnapi kutyabál Csoóri Sándor: <i>Farsangnapi kutyabál</i>	
SZGY-FGY 3-4/Január Csoóri Sándor: <i>Hókutya</i> (SZGY2: 153. o.; FGY: 05-4/3. tanegység)				4. Jelmezek Gryllus Vilmos: <i>Bál, bál, maszkabál</i> Nyulász Péter: <i>Farsang</i> Miklya Lúzsányi Mónika: <i>Batman farsangja</i> Farkas Beáta: <i>Farsang az iskolában</i> Szócs Margit: <i>Családi farsang</i> Berg Judit: <i>Farsang</i> (részlet)	
SZGY-FGY 3-4/Február Müller Péter Számi: <i>Mit tudjon egy bohóc?</i> Weöres Sándor: <i>A paprikajancsi szerenádjá</i> Balázs Imre József: <i>Farsang a csillagokban</i> Balázs Imre József: <i>Állati farsang</i> (SZGY2: 159., 165., 162-164., 168. o.; FGY: 06-1/3, 4, 5. tanegység)	Farsang magazin Gryllus Vilmos: <i>Maszkabál (Bál, bál, maszkabál)</i> Gazdag Erzsé: <i>Itt a farsang</i> Vidor Miklós: <i>Bolond-bál</i> Nyulász Péter: <i>Farsang</i> (3. o. I/124–127. o.)	Farsangi álarcok (11/16–17. o.)	<i>A jelmez</i> (75. o.) Szepesi Attila: <i>A bohóc</i> (részlet) (140. o.) Gazdag Erzsé: <i>A bohóc köszöntője</i> (143. o.)	5. Miskeri-maskara bál Sarkady Sándor: <i>Farsang</i> Murányi Zita: <i>Azért kell beöltözni</i> Finy Petra: <i>Miskeri-maskara bál</i>	
SZGY-FGY 1-2/Október Kiss Ottó: <i>Állatos album</i> (FGY: 02-3/5. tanegység)				7.1 Maszkabál vége Gryllus Vilmos: <i>Maszkabál vége</i>	
SZGY-FGY 1-2/Január Kovács András Ferenc: <i>Téli éjszakák</i> (FGY: 05-4/4. tanegység)	Weöres Sándor: <i>A tündér</i> (3. o. II/14. o.)			5. Miskeri-maskara bál Finy Petra: <i>Miskeri-maskara bál</i>	
	Farsang magazin <i>Járjunk busót!</i> – busójelmez-készítés (4. o. I/156–158. o.)			7.2 Busózás Takács Viktória: <i>Busó mese</i> (részletek) (online)	

Mit szeretnénk elérni?

Szeretnénk, ha a gyerekek megéreznék a várakozás jó ízét, a Mikulással kapcsolatban erősíteni szeretnénk a mesetudatot és az ajándékozás karitatív jellegét, valamint a jobb adni, mint kapni érzését.

Miről szól ez a téma? Miért fontos nekünk?

Az advent, a várakozás az évkör fontos része, ezért a gyerekeknek is fontos megismerkedni vele. Első-második osztályban a Mikulással való „viszony” még gyerekenként változó, sőt egy gyerek lelkén belül is lehet ambivalens. Éppen ezért ezen a két évfolyamon nem foglalkozunk még Miklós püspök legendájával (azt majd 3-4. osztályban tesszük).

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Ég a gyertya – magyar népi mondóka, Nagymácséd (Pozsony)
Giling-galang – magyar népi mondóka, Bihar (Bihar)
Ún-nep hó-nap – magyar népi mondóka, Mezőtelki (Bihar)
Ady Endre: *Kis karácsonyi ének* (részlet)
Sarkady Sándor: *Jó hír!*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

ÉVFOLYAM
1–2. osztály

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ritmusérzék fejlesztése, jobb és bal irány gyakoroltatása, hang- és mozgásélmény összekapcsolása az ünnepvárással.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Körjátékok, mimes-mozgásos játékok
Ritmikus szövegmondás, ritmizálás tapssal, mozgással

Ég a gyertya, ég

45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, tánc és dráma, ének-zene)

Miről szól ez a tanegység?

A harangjátékok segítségével a gyerekek ritmusérzékének fejlesztése, illetve a jobb és bal irány gyakoroltatása. A gyertyaláng, harangszó összekapcsolása az ünneppel, ünnepvárással.

Áttekintő vázlat

1.1 Ég a gyertya, ég	45 perc
1.1a Körjátékok	20 perc
1.1b Harangoznak	25 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

Szükség esetén teremrendezés a körjátékhoz.

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Ég a gyertya, ég

45
perc

1.1a Körjátékok

20
perc

Álljunk a gyerekek körbe, legyünk mi a gyertya, amit meggyújtanak (karunkat emeljük a fejünk fölé, tenyerünket összetéve, mint a gyertya lángja), majd lassan guggoljunk le, azt imitálva, ahogy elfogy a gyertya!

Játsszuk el pantomimmozgással, hogy körbeadunk egy égő gyertyát: a tanító bal kezével fogja meg a képzeletbeli gyertyát, a jobbal takarja el a lángot, hogy el ne aludjon, és adja tovább a „gyertyát” a szomszéd gyerekeknek! A gyertya így vándoroljon körbe, kézből kézbe.

Mikor visszaért, akkor a gyertya lángját adjuk körbe: minden gyereknek osszunk ki egy képzeletbeli gyertyát, majd a saját „gyertyánkról” gyűjtsuk meg az első gyerek gyertyáját, aki gyűjtsa meg a következő gyereket, és így tovább!

Majd játsszuk az *Ég a gyertya, ég* kezdetű körjátékot (magyar népi mondóka, Nagymácséd /Pozsony/) a következőképpen: a gyerekek fogják meg egymás

 JEGYZETEIM

kezét, énekeljék a dalt, vagy ritmusosan mondják a szöveget, és amikor az utolsó szótaghoz érnek, guggoljanak le mindannyian! (A dal kottával együtt elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Vedd figyelembe!

A gyertyás játékok akkor a legizgalmasabbak, ha valódi gyertyával tudjuk játszani. Ám ez a baleset- és tűzveszély miatt nem lehetséges. Viszont ha elég fegyelmezett az osztály, körbeadhatunk pohárban vagy zárt mécstartóban mécesest, esetleg LED-lámpás mécesest. De az is elég, ha az asztalon elhelyezünk gyertyatartóban egy égő gyertyát, miközben a gyerekek mimes-mozgásos játéka is megidézi a fényt.

1.1b Harangoznak

25
perc

Kérdezzük meg a gyerekeket: Tudjátok-e, milyen hang hív templomba?

Most legyünk mi a harang! De milyen harang? Legyünk kisharang! Mondogassuk ütemesen a következő *Giling-galang* kezdetű magyar népi mondókát (Bihar):

Giling-galang,	□ □	ti-ti ti-ti
szól a harang.	□ □	ti-ti ti-ti

Düldöngéljünk is hozzá, negyedértékenként jobbra, illetve balra (pl. Giling jobbra, galang balra)!

Majd legyünk nagyharang, aminek lassabb a mozgása, mélyebb a hangja! Mondogassuk ütemesen az *Ün-nep hó-nap* kezdetű magyar népi mondókát (Mezőtelki, Bihar):

Ün-nep hó-nap,		tá-tá tá-tá
ün-nep hó-nap...		tá-tá tá-tá

Düldöngéljünk ehhez is, előbb negyedértékenként jobbra-balra (pl. Ün- jobbra, -nep – balra)! Majd lassítsuk le a mozgást: düldöngéljünk fél értékenként jobbra-balra (pl. Ün-nep jobbra, hó-nap balra)!

Kérdezzük meg: Miért mondja a harang, hogy ün-nep-hó-nap? Miért ünnepnap a december? Milyen ünnepek vannak decemberben?

Olvassuk el *Ady Endre Kis karácsonyi ének* című versének részletét, majd mondjuk el ezt is ütemesen és harangmozgással (negyedértékenként dőlve jobbra-balra):

Tegnap harangoztak,	□□ □□	ti-ti-ti-ti tá-tá
Holnap harangoznak,	□□ □□	ti-ti-ti-ti tá-tá
Holnapután az angyalok	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
Gyémánt-havat hoznak.	□□ □□	ti-ti-ti-ti tá-tá

Sarkady Sándor *Jó hír!* című verse már egy bonyolultabb ritmusképlet, ahol a rövid-hosszú szótagok is alakítják a ritmust, nemcsak az ütemezés. Olvassuk el a verset, majd játsszunk a következő szavak és sorok ritmusával felelgető harangjátékot! A pedagógus mondja a szavakat és tapsolja a ritmust, majd a gyerekek válaszként megismétlik.

Hópihe	– U U	tá-ti-ti
Hópihe, hópihe	– U U – U U	tá-ti-ti tá-ti-ti
Csendes az éjszaka	– U U – U U	tá-ti-ti tá-ti-ti
hó hull	– –	tá-tá
hullongj	– –	tá-tá
Csendes az éjszaka, hó hull	– U U – U U – –	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
Hópihe, hópihe, hullongj	– U U – U U – –	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá

Végül beszéljük meg, mit jelent az, hogy napkelet csillaga feljön az égre! Milyen hírt sugároz a földre? Kinek az érkezését jelzi?

Vedd figyelembe!

A ritmusjátékba vont két sor *Weöres Sándor A tündér* című versének ritmusára épül, vedd össze: „Bóbita, Bóbita táncol”.

Várni jó

2x45 perces szövegfeldolgozó komplex óra
(magyar, ének-zene, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Várni jó, ahogyan a Biblia több helyen is leírja (pl. Jeremiás Síralmi 3,26). De a gyerekek nem szeretnek várni. Ezen az órán tehát megpróbáljuk a lehetetlent: szeretnénk, ha a gyerekek megéreznék a várakozás jó ízét, és megértenék, hogy az adventi várakozásban azt a csodát élhetjük meg, hogy az ég a földdel kicsit összeér.

Áttekintő vázlat

2.1 Várni jó!	45 perc
2.1a Daltanulás	15 perc
2.1b Várakozók	15 perc
2.1c Decemberi altató	15 perc
2.2 Angyali advent	45 perc
2.2a Angyallá váltan	15 perc
2.2b Adventi naptár	30 perc
Összesen:	2x 45 perc

Előkészületek

Előre vágjuk ki minimum félíves zöld kartonból a karácsonyfát, és helyezzük el az osztályban! A színes lapokat azonos méretben vágjuk fel úgy, hogy elhelyezhető legyen 24 db a kartonkarácsonyfán!

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Várni jó (ének, online)
Schein Gábor: Várakozás
Smelka Sándor: Decemberi altató
Máté Angi: Amikor angyallá váltan (részlet)
Majoros Nóra: Decemberi találós

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

Színes lapok
Filctollak
Blu Tack
Előre elkészített zöld kartonkarácsonyfa

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Várni jó!

2.1a Daltanulás

Tanuljuk meg a gyerekekkel a *Várni jó!* kezdetű dalt, ami a *JSir 2,26*-ra épül, és gyerekekkel is nyugodtan énekelhető. A dallam egyszerű, első négy sora könnyen megtanulható elsősökkel is, kottával elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

Beszéljük meg, mit jelent a megadással lenni kifejezés (megadom magam az erősebbnek, itt Istennek). Majd beszélgessünk arról, miért és mikor jó várni? Mire szeretnek várni a gyerekek? Mit éreznek ilyenkor? Mit jelentett az a kifejezés, hogy

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ismerjék fel, hogy a várakozás jó dolog is lehet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Daltanulás
Szómagyarázat
Olvasás párban, szöveg kiegészítése
Asszociációs szógyűjtés
Versolvasás, beszélgetés a versről
Ritmikus versolvasás mozgással

JEGYZETEIM

- feszült várakozás
 - a várakozás izgalma? (Úgy izgulok, mi lesz?)
- Mi a legjobb a várakozásban?

2.1b Várakozók

15
perc

Olvassuk el [Schein Gábor Várakozás](#) című versét, majd beszéljük meg, mit jelenthet az utolsó mondat! Hogyan lehet várni valakire, aki már megérkezett? Most minden gyerek válasszon magának várakozótársat, és készüljenek fel a vers közös, párbeszédese felolvasására, majd „írják át” párban a vers végét úgy, hogy most ketten együtt várnak valamire vagy valakire! (Az „átírás” a szöveg átalakítására vonatkozik, elég, ha szóban dolgoznak.)

Pl.: Veled egészen más várni a ... (tavaszt, a Mikulást, az esőt stb.)

A felkészülés, átírás párhuzamosan zajlik, a végén néhány páros a többiek előtt is bemutathatja a versdialógust eredeti és átírt formában is.

2.1c Decemberi altató

15
perc

Nézzük meg tankockán Szüdi János grafikáját (a 24 ablakos adventi ház elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A kép klikkeléssel nagyítható.

Gyűjtsünk szavakat! Milyen hangulatú ez a kép? Mi jut róla az eszünkbe? Ha nehezen megy az elvont fogalmak, jelzők gyűjtése, akkor játsszunk szópingpongot, amikor a szógyűjtés úgy zajlik, hogy egy szóasszociációt a tanító mond, egyet pedig a gyerekek. Ezzel irányíthatjuk a gyerekek asszociációit. A szógyűjtéssel [Smelka Sándor Decemberi altató](#) című szép versét készítjük elő, így a csend, tél, este, nyugalom stb. szóasszociációk irányába próbáljuk terelni a gyerekek figyelmét. Olvassuk el a verset! Milyen a hangulata? Miért békés, nyugodt? Keressük meg azokat a szavakat, amelyek ezt a békességet fejezik ki. Keressük meg azt a sort, ami minden versszakban ismétlődik! Versszakonként keressük meg, mivel indokolja a költő, hogy nyugodtan alhatunk!

Mondjuk el/olvassuk együtt a verset altatóként, ringatózva, soronként egy jobbra-balra dőléssel!

Vedd figyelembe!

A versforma jambikus ambrosziánus himnusz, ahol a sormetszet az 5. szótag után esik. (Kivétel az 1. versszak 3. sora.) Az irányváltást is ez adja (anélkül, hogy a formát ismernénk vagy elemeznénk).

Ne félj, ha jó az || éjszaka, U – U – U – U U
meglásd, az álom || messze visz. – – U – – – U –

2.2 Angyali advent

2.2a Angyallá váltan

Olvassuk el [Máté Angi Amikor angyallá váltan](#) című meserészletét, és beszéljük meg, mi volt a faodúbarna tündérrigó lány vágya! Mivé akart válni? Vajon miért akart angyallá válni? Mit gondolt, nem teljesülhet az álma? Ki segített neki? Hogyan?

Azok a párok, akik együtt várhoztak Schein Gábor versénél, mutassák be, hogyan segített repülni egymásnak a két tündérrigó lány! Egyikőjük legyen a faodúbarna, aki először gömbölyödjön össze, mint egy gesztenye! A másik gyerek legyen a limonádé hajú, ő álljon a faodúbarna mögé, és tárja ki a karjait, mintha repülne! Lassan-lassan a faodúbarna is emelkedjen fel, végül egy ritmusra mozgassák a karjukat, mintha szárnyak lennének!

Vedd figyelembe!

A két tündérrigó lánnyal találkoztunk már Máté Angi írásaiban (a 02-1. és 03-4. témában), a szeptemberi *Időkép* című témában (01-4) található meséjének főszereplője pedig maga a köd, a címe is ez: *Volt egyszer egy köd*. Ha feldolgoztuk, érdemes rá utalni, és összekapcsolni a tündérrigó lányokkal.

2.2b Adventi naptár

Soroljunk olyan tulajdonságokat, cselekvéseket, dolgokat, amikre az angyalok azt mondhatnák, hogy jó dolog, amivel készíthetjük a szívünket a karácsonyra!

Olvassuk el, és fejtük meg együtt [Majoros Nóra Decemberi találós](#) című találós kérdését (megfejtés: adventi kalendárium), majd készítsünk közösen adventi kalendáriumot!

Minden gyerek kapjon egy kb. tenyérnyi színes lapot! Osszuk ki az adventi kalendárium számait (elvileg egytől huszonnégyig, mivel azonban csak hétköznap járunk iskolába, egy vállalkozó gyerek akár több számot is kaphat)! A színes lap egyik oldalára minden gyerek írja fel a nap számát, a másik oldalára pedig azt a szót vagy kifejezést, amit szerinte „jönak” ítélné benne az angyal, illetve amire behunyt szemmel rá tudott csodálkozni az imént! Azután ragasszuk fel Blu Tack gyurmaragasztóval a négyzeteket az előre kivágott és falra erősített karácsonyfára (a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán elérhető képen látható módon)!

Az adventi hetekben minden reggel fordítsunk meg egy (vagy több) lapot a fán, ezek most az ajándékaink! Beszéljük meg, miért jó ez a játék az adventi várakozás idején! Miért, hogyan visz minket közelebb Jézus jászolbölcsőjéhez?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek hangolódjanak rá érzelmileg az adventi várakozás csodájára.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mese olvasása, értelmezése
Mozgásos játék
Találós kérdés megfejtése
Adventi naptár készítése közösen

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Színes lapok
Filctollak
Blu Tack
Előre elkészített zöld kartonkarácsonyfa

3.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Bertóti Johanna: *lista*
Miklya Luzsányi Mónika:
Manókarácsony
Kántor Péter: *Torony Ernő*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor,
hangfal

Kinyomtatott lapok
Íróeszköz (rajzeszköz)

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Ajándéklisák

2x45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, vizuális kultúra)

A karácsonyi készülődéshez hozzátartozik a karácsonyi kívánságlisták írása. Ám érdemes lenne megfordítani a dolgot, és a gyerekeket arra nevelni, hogy ne a saját igényeiket jelentsék be, vagy ne csak a saját kéréseikre koncentráljanak, hanem járjanak nyitott szemmel és szívvel, és figyeljék ki, kinek mi okozhat örömet! Mert az ajándék nem csak, sőt, nem elsősorban tárgyakban mérhető.

Áttekintő vázlat

3.1 Karácsonyi lista	45 perc
3.1a Mit szeretnél karácsonyra?	15 perc
3.1b Manókarácsony	30 perc
3.2 Mi a fontos	45 perc
3.2a Mit kér Torony Ernő?	15 perc
3.2b Toronyjátékok	15 perc
3.2c Toronyversek	15 perc
Összesen:	2x45 perc

Lapok kinyomtatása a titokvadász listához. Első osztályosok számára csak az első óra szövegeit és tevékenységeit ajánljuk. A második óra szövege és feladatai a második osztályosoknak is gondot okozhatnak. A feladatokat igazítsuk a gyerekek nyelvi érettségének, kreativitásának szintjéhez (differenciálásra is alkalmas feladatok).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek legyenek motiváltak a karácsonyi titokvadászatra.

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Karácsonyi lista

3.1a Mit szeretnél karácsonyra?

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy ki mit szeretne karácsonyra!

A *Lista* című tankockán egy különleges karácsonyi listát találunk, de a lista sorai darabjaira hullottak. Ha össze tudjuk párosítani az egymáshoz tartozó kifejezéseket, akár egy verset is ki tudunk rakni belőle. Próbáljuk ki! Kinek sikerül? (A tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

JEGYZETEIM

Ellenőrizzük, hogy jól oldottuk-e meg a feladatot! Olvassuk el a szöveggyűjteményből **Bertóti Johanna: lista** című versét!

Mi segített a verssorok egymás után helyezésétben? Keressük ki az egybehangzó szavakat! Ezeket rímeknek nevezzük. (A mandolin egy gitárhoz vagy lanthoz hasonló húros hangszer.)

A *Lista – rímek* című tankockán keressük meg a sorok végére az összecsengő szavakat! (Önálló, differenciáló feladat is lehet.)

Kinek melyik ajándék tetszik legjobban a listáról? Miért?

Van-e köztük olyan, ami boltban nem megvehető?

Mindenki írjon egy rövid ajándéklistát, amit a legjobban szeretne! Akinek kedve van, akár versformában is írhatja, Bertóti Johanna verse nyomán.

3.1b Manókarácsony

Helyezkedjünk el, és hallgassuk meg **Miklya Luzsányi Mónika: Manókarácsony** című meséjét! A szöveg hossza miatt érdemes a pedagógusnak felolvasni a mesét.

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy mit gondolt Csarab a karácsonyi listáról! Miket írt bele? A gyerekek szoktak-e karácsonyi ajándéklistát készíteni? Mi szerepel ezen a listán? Hogy ők mit szeretnének, vagy hogy mit szánnak másoknak? Mi az a titokvadászat? Miért izgalmas?

Melyik ismert közmondás lehetne a mese címe? (Jobb adni, mint kapni – bibliai eredetű közmondás, az *Apostolok cselekedeteiben* így szerepel: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni.” *ApCsel* 20,35 – lásd még a decemberi 4. téma 2. tanegységében, illetve a szöveggyűjtemény szövegei között.)

Készítsék el a gyerekek a titokvadászat listáját! A reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán többféle, szépen illusztrált titokvadászati lapot találunk. Ezeket nyomtassuk ki, és osszuk ki a gyerekeknek! A titokvadászati listákra most csak azoknak a nevét írják fel a gyerekek, akiknek ajándékot szeretnének adni, tehát akiknek a titkos vágyai után fognak „vadászni” a következő napokban, hetekben! Feladatként adjuk ki a titokvadászatot, hogy mindenki figyelje meg, kinek milyen vágya, kívánsága van, mi szerezhethet neki örömet, és írják fel a listára! Ne feledkezzünk meg arról, hogy a gyerekek valamikor a téli szünet előtt (akár utolsó napon) beszámoljanak a titokvadászat eredményéről!

Variáció

Ez a feladat akár egy 45 perces órát is felölelhet. Egy rajzóra hozzákapcsolásával a gyerekek maguk is elkészíthetik a lista grafikai munkáját, tehát magát a lapot, amit most nyomtatva szándékozunk kiosztani nekik.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Interaktív multimédiás feladat: szópárosítás, szövegkiegészítés
Kreatív szövegalkotás
Mesehallgatás
Beszélgetés a mese alapján
Titokvadász lista írása (rajzos díszítése)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Kinyomtatott lapok
Íróeszköz (rajzeszköz)

30
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A „fontos dolgokkal” való ismerkedés.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Összetett szavak felismerése, alkotása

Vers olvasása, értelemzése, beszélgetés a versről

Kreatív szövegalkotás

(zenehallgatás, daltanulás)

3.2 Mi a fontos?

3.2a Mit kér Torony Ernő?

Olvassuk el *Kántor Péter Torony Ernő* című versét, és keressük ki, mit kér a Mikulástól Torony Ernő! (Ami akár karácsonyi ajándék kérése is lehetne.)

Melyik az a két értelmes szó, amit felfedezel a toronydaru és a toronyóra szavakban? Az ilyen szavakat összetett szavaknak hívjuk. Milyen összetett szavak alkothatók a tankockán látható képek és szavak segítségével?

(Az *Összetett szavak* című tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény oldalán. Megoldások: bábszínház, cipőfűző, faág, málnaszörp, mesekönyv.)

Milyen összetett szavak alkothatók még a torony szóval? Gondoljatok pl. arra, hogy minek van tornya! (templomtorony, vártorony, őrtorony)

3.2b Toronyjátékok

Képzeljétek el Torony Ernő és Torony Pál játékait! Rajzoljatok le a toronyjátékok közül egyet! Rakjunk ki a rajzokból egy toronyjáték-készletet!

3.2c Toronyversek

Alkossunk a gyerekekkel közösen Kántor Péteréhez hasonló verset! Ez történhet frontálisan, de kis csoportban is. Egyénileg csak egy közös szógyűjtés, ötletelés után vágjanak bele a gyerekek a versírásba!

1. Keressük meg a család nevét, ezzel jelöljük ki a témát, az összetett szavak egyik tagját! Pl. cipő
2. Gyűjtsünk minél több összetett szót a témában (pl.: cipőfűző, cipőkefe, cipőbolt, tornacipő, körömcipő stb.)! Ha ügyesek a gyerekek, ne csak a cipő elő- és utótaggal keressünk összetett szavakat, hanem bármilyen összetett szó jó lehet, ami kapcsolatba hozható a cipővel (bakancsfűző, bőrsaru, túsarkú stb.). Alkossuk meg ezek után a saját versünket! Pl.:

Az én nevem Cipő Péter.
Van egy húgom: Cipő Sára.
Fent lakunk a Cipő-polcon,
Cipő-anyu örömére,
Cipő-apu bánatára.

Mikulásra mit kérhetek?
Mindegy nekem: ami jut!
Cipőkrémet, cipőfűzőt
vagy egy játék cipőboltot,
esetleg egy bőrsarut!

Ha van rá időnk, kedvünk, több verset is megalkothatunk a gyerekekkel. A versformától, a sorok és szótagok számától is el lehet térni.

JEGYZETEIM

Ajándékkészítés a Mikulásnak

Minimum 45 perces Mikulás-váró alkalom
(magyar, ének-zene, vizuális kultúra, technika)

Miről szól ez
a tanegység?

A Mikulás várása mindig izgalommal tölti el a gyerekeket, és sokszor nehéz lekötni őket. Ebben a tanegységben egy olyan foglalkozást írunk le, amely kitöltheti ezt az időt, és a kézműves tevékenységgel a hossza szabadon variálható (lehet hosszabb és rövidebb is).

Áttekintő vázlat

4.1 Mikulás-várás	min. 45 perc
4.1a Mikulás-dalok	15 perc
4.1b Ajándék a Mikulásnak	min. 30 perc
Összesen:	min. 45 perc

Előkészületek

Az időkeretünktől függően tervezhetjük meg az ajándékkészítés tevékenységeit, amihez az ajánlott ajándékköteteken kívül természetesen mást is tervezhetünk. Készítsük elő a szükséges anyagokat, eszközöket, termékeket! Egyszerű alufólia helyett színes alufóliát is beszerezhetünk a szaloncukor-csomagoláshoz. A gumicukor-darabkák vagdosása késsel a pedagógus feladata, ezt érdemes előre elvégezni.

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Gryllus Vilmos: *Levél a Mikulásnak* (online)
Hárs László: *Az egyetlen ajándék* (részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

Szaloncukor
Selyempapír, alufólia, ollók
Narancs, szegfűszeg
Héjas földimogyoró
Tempera, festőeszközök, filctollak, fonalak
Mályvacukor, ropi, gumicukor, fogpiszkáló (kés a pedagógusnak)

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Mikulás-várás

4.1a Mikulás-dalok

Rávezetésként énekeljük el a gyerekekkel a már ismert Mikulás-dalokat, melyekben a Mikulás legtöbbször Tételapó néven szerepel (Tételapó itt van; Hull a pelyhes, fehér hó; Suttog a fenyves... stb.)!

Hallgassuk meg [Gryllus Vilmos: Levél a Mikulásnak](#) című gyermekdalát is, amely jó bevezető a Mikulás-varáshoz (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

15
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek értsék meg a jobb adni, mint kapni elvét.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Éneklés, zenehallgatás
Mesehallgatás (tanítói felolvasással)
Címadás közmondással
Beszélgetés a mese alapján
Ajándékkészítés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szaloncukor
Selyempapír, alufólia, ollók
Narancs, szegfűszeg
Héjas földimogyoró
Tempera, festőeszközök, filctollak, fonalak
Mályvacukor, ropi, gumicukor, fogpiszkáló (kés a pedagógusnak)

4.1b Ajándék a Mikulásnak

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy ki mit vár a Mikulástól ajándékba!

Helyezkedjenek el a gyerekek a mesehallgatáshoz, és olvassuk fel nekik [Hárs László](#) *Az egyetlen ajándék* című meséjét!

Melyik közmondás lehetne az alábbiak közül a mese címe? Ha a gyerekek nehezen értelmezik a közmondásokat, először magyarázzuk meg közösen mindet!

- A szegény ajándéka sokba kerül.
- Jobb adni, mint kapni.
- Ajándék lónak ne nézd a fogát!

Beszélgjünk meg, hogy mi jutott eszébe Buci királyfinak! Mit kérdezett a Mikulástól? Miért hatódott meg ettől a Mikulás?

Beszélgessünk arról, hogy a gyerekek mit adnának a Mikulásnak! Vajon mire lenne igazán szüksége a munkájához? És mit csinálhat a Mikulás nyáron (amikor nincs munkája)? Mi lehet a hobbija? Ahhoz milyen ajándékok illenének?

Készítsünk ajándékokat a Mikulásnak, töltsük meg együtt a Mikulás zsákját! Aki szeretné, lerajzolhatja az ajándékát. Aki nem akar rajzolni, többféle egyszerű ajándékot is készíthet (az ötletek forrása képpel és leírással elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). A gyerekek csoportban is dolgozhatnak.

1. Szaloncukor-csomagolás

Vigyünk be egy doboz szaloncukrot vagy bármilyen egyszerű bonbont, amihez a gyerekek készítsenek új csomagolást selyempapírból, illetve színes papírból! Vágjuk méretre a selyempapírt, amelynek a végét a gyerekek rojtozzák ki ollóval, majd borítsák be (színes) alufóliával, illetve díszcsomagolópapírral!

2. Illatgyár

A gyerekek narancsokba szúrjanak bele szegfűszegszemeket úgy, hogy különböző mintákat adjanak ki!

3. Mogyoró hóemberek

Készítsenek a gyerekek héjas földimogyoróból karácsonyfadísz! A földimogyoró héját temperával, illetve filctollal fessék meg, a hóember nyakába kötött zsinór vagy fonal legyen a karácsonyfadísz felakasztója!

4. Mályvacukor-hóemberek

Fogpiszkálóra szúrják fel a gyerekek a mályvacukrot, és ropiból készítsenek kezet a hóembernek! Az arcát gumicukordarabokkal alakíthatják ki (mivel csokit nem tudunk olvasztani az iskolában), a darabkákat fogpiszkáló hegyével szúrhatják be a helyükre.

Mikulás témanap

4x45 perces komplex témanap
(magyar, ének-zene, tánc és dráma, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

Első-második osztályban a Mikulással való „viszony” még gyerekenként változó, sőt egy gyerek lelkén belül is lehet ambivalens. Ezért ezen a két évfolyamon nem foglalkozunk még Miklós püspök legendájával (azt majd 3–4. osztályban tesszük), hanem megpróbáljuk erősíteni a mesetudatot és az ajándékozás karitatív jellegét.

Áttekintő vázlat

5.1 Csingilingi-ling	45 perc
5.1a Télapó éneke	25 perc
5.1b Csingiling	10 perc
5.1c Csillagcsengő	10 perc
5.2 A Mikulás és a csizmák	3x45 perc
5.2a Csizma és cipőtálpak	25–30 perc
5.2b Az elefánt és a Mikulás	15–20 perc
5.2c Mikulás bácsi csizmája	65 perc
5.2d Levél a Mikulásnak	25 perc
Összesen:	4x45 perc

Előkészületek

Készítsünk elő csörgő-zörgő, csengő hangú tárgyakat, ritmus-hangszereket, annyit, hogy lehetőleg mindenkinek jusson! Egy íves csomagolópapírra vagy kartonra filctollal rajzoljunk fel egy hatalmas lábnyomot!

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Szepesi Attila: *Télapó éneke*
Hegyi György: *Csingilingi-ling*
Kovács András Ferenc: *Csillagcsengő*
Szabó T. Anna: *Csizma Gyárfás Endre: Az elefánt és a Mikulás*
Zelk Zoltán: *Mikulás bácsi csizmája* (részlet, illetve teljes)
Tasi Katalin: *Nem írok a Mikulásnak*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz
- Internet, projektor, hangfal

Csengő-bongó, csörgő-zörgő tárgyak, ritmushangszerek
Színes kartonok, filctollak, ollók
Előre felrajzolt nagy lábnyom, ragasztó
Írólap, rajzeszközök

ÉVFOLYAM

1–2. évfolyam

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyermekek hallásának és ritmusérzékének fejlesztése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versek hangos olvasása
Ritmizálás, ritmusgyakorlatok
Szómagyarázat
Szógyűjtés, hangok ismétlődése (hangfestés megfigyelése)
Kreatív szóbeli szövegalkotás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Csengő-bongó, csörgő-zörgő tárgyak, ritmus-hangszerek

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Csingilingi-ling

5.1a Télapó éneke

Szepes Attila Télapó éneke című versének megismerése előtt a gyerekeknek tapsoljuk le a jellemző verssorok időmértékes ritmusát, és ők válaszként tapsolják azt vissza! Amikor már jól megy, lábdobogással (dobrokolással) is hangoztassunk egy-egy sorritmust! (Két ritmusképletről van szó, a versszakok 3. sora eltérő ritmusú.)

Hipp-hopp fut a szán,	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
siklik szaporán.	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
Dobrokol a havon	- U U U U -	tá-ti-ti-ti-ti-tá
szélvész paripán.	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
Hejhó ügyesen	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
vágtat tüzesen,	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
húzza a teli szánt	- U U U U -	tá-ti-ti-ti-ti-tá
fénylő hegyeken.	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
Hipp-hopp fut a szán	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
villám-paripán,	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá
végtelen utakon	- U U U U -	tá-ti-ti-ti-ti-tá
dobban szaporán.	-- U U --	tá-tá-ti-ti-tá

Ezek után olvassuk el a verset ritmizálva, majd úgy is, hogy a gyerekek tapsolnak, és lábaikkal dobolnak hozzá villám-paripán Végezetül skandáljuk a gyerekekkel a legjobban sikerült versszakot úgy, mintha mi lennénk a Télapó szánjának paripái, akik lábukkal dobrokolnak a vers ritmusára, és járjuk így körbe a termet (esetleg ezek helyben is dobrokolhatnak a lovak)!

Hallgassuk meg a verset a Hangraforgó együttes előadásában is (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Ha van kedvünk és időnk, tanuljuk meg, és adjuk elő énekelve, dobrokolva, tapsolva!

5.1b Csingiling

Vegyünk elő zörgő-börgő, illetve csilingelő tárgyakat, és próbáljuk velük lezörögni a következő ritmusképleteket időmérték szerint! Csupa hosszú szótag, csupa negyed (tá) érték. Felelgető ritmusjátékról van szó: a pedagógus kezd, a gyerekek válaszolnak. Ne csak zörögjünk, mondjuk is az alábbiakat:

JEGYZETEIM

csing-ling	--	tá-tá
csing-ling-ling	---	tá-tá-tá
csing-ling-ling csing-ling	-----	tá-tá-tá-tá-tá

Olvassuk el [Hegy György Csinglingling](#) című versét úgy, hogy a csing-ling-ling kezdetű refrénrészeknél az előbbi módon zörögjük a ritmust! A vers többi része viszont ütemhangsúlyos, ahol az ütem elejére esik a főhangsúly. Ezt próbáljuk meg így, a hangsúlyos helyeken koppanthatunk (míg a refrén időmértékes marad):

Van egy csengőm, | csillanó – | csing-ling-ling, csing-ling
Ha megrázom, | hull a hó – | csing-ling-ling, csing-ling
Van egy csengőm, | nyelve kék
Ha megrázom, | peng a jég
Ha megrázom, | peng a jég – | csing-ling-ling

Van egy csengőm, | fél arasz – | csing-ling-ling, csing-ling
Ha megrázom, | felriadsz – | csing-ling-ling, csing-ling
Van egy csengőm, | halk, szerény
Ha megrázom, | gyúl a fény
Ha megrázom, | gyúl a fény – | csing-ling-ling

5.1c Csillagcsengő

Olvassuk el [Kovács András Ferenc Csillagcsengő](#) című versét lassú, nyújtott ritmussal (csupa tá-val), de a hangsúlyos szótagokat erősebben ejtve:

Jégcsap csendül, | jégcsap cseng – ----- | ---- tá-tá-tá-tá tá-tá-tá
csillagcsengő | égen leng. ----- | ---- tá-tá-tá-tá tá-tá-tá
Jégcsap csücskén | csüngő nesz – ----- | ---- tá-tá-tá-tá tá-tá-tá
csilló neszből | csengés lesz. ----- | ---- tá-tá-tá-tá tá-tá-tá

Jégcsap csücskén | fény csendül – ----- | ---- tá-tá-tá-tá tá-tá-tá
égen csüngő | szél lendül... ----- | ---- tá-tá-tá-tá tá-tá-tá
Jégcsap csörren, | csilló csend – ----- | ---- tá-tá-tá-tá tá-tá-tá
csokros | csillagcsengő cseng... -- | ----- tá-tá tá-tá-tá-tá-tá

Melyik hang szerepel a versben a legtöbbet? Gyűjtsük ki azokat a szavakat, amelyekben a cs-hang szerepel! (Felírhatjuk a táblára.)

Tudjátok-e, mit jelent a csilló? A régi magyar nyelvben a csilleg azt jelentette: mozog, a csilló pedig: mocorgó. A csilló nesz tehát miccenő-moccanó neszt, a csilló csend mocorgó csendet jelent.

Próbáljuk ki, tudunk-e teljes csendben maradni! Mindenki hunyja be a szemét, és maradjunk teljes csendben egy percig! Közben füleljetek! Ugye, hogy mocorog?

Gyűjtsünk még szavakat, amelyekben cs hang van!

Alkossunk a versből és a magunktól gyűjtött szavakkal egy-egy új verssort vagy akár egy új verset!

Vedd figyelembe!

A versben az időmértékes és ütemhangsúlyos verselés találkozik, és egyaránt érvényesül. Az ilyen verselést szimultán versnek nevezzük.

A cs-hang gyakori ismétlődése a szavakban a hangfestés költői eszköze. Amikor a szavak elején ismétlődik ugyanaz a hang, azt betűrímnek, alliterációnak nevezzük. Mindezt a gyerekeknek nem kell tudni, de jó, ha a pedagógus tisztában van vele.

5.2 A Mikulás és a csizmák

5.2a Csizma és cipőtalpak

Beszélgessünk arról, ki hogyan készül a Mikulás-estére! Ki rakja ki a cipőjét az ablakba vagy máshova? Meg szokták-e előtte tisztítani a gyerekek? Mit várnak, mi kerül bele?

Majd olvassuk el *Szabó T. Anna Csizma* című versét, és beszéljük meg, mikor játszódik ez a vers! Mi történik éppen?

Mit jelent az, hogy szalutál? (Tiszteleg.) Szalutáljunk!

Mit jelent az, hogy hapták? (Vigyázz!) Vágjuk magunkat haptákba!

Mondjuk a verset ritmizálva, és meneteljünk a vers ritmusára (lásd alább)!

Mit jelent az a két sor, hogy „te sem élsz igazán / nagy lábon”?

Mi a szó szerinti értelme? És mi az átvitt, képletes jelentése? Kire szoktuk mondani, hogy nagylábon él? (Ha van rá az osztálynak érzékenysége, differenciálhatjuk a nagy lábon/nagylábon kifejezéseket: az óriás nagy lábon él, míg a gazdag ember nagylábon él, vagyis sokat költ akkor is, ha valójában kicsi a lába.)

Nézzük meg, az osztályban ki él a legnagyobb lábon (a gyerekek közül)! Minden gyerek kapjon egy A/4-es színes lapot vagy színes kartont! Álljon rá fél lábbal, s a padtársa rajzolja körbe a cipőjét, hogy így megkapjuk a lába nyomát! Minden gyerek vágja ki a saját lábnyomát, majd a gyerekek mérjék össze a lábnyomaikat, és válasszák ki, kinek a legnagyobb, ki él a legnagyobb lábon!

Vedd figyelembe!

Szimultán versről van szó, tehát az ütemhangsúly és időmérték itt is találkozik, még hozzá eléggé feszes, katonás ritmusban, ezért is lehet rá menetelni. A megszokott jelöléseken túl alább a lépések helyét félkövér kiemeléssel jelöltük a szövegben. Zenei ritmusértékkel mérve félértékenként lépünk egyet, a rövid sort megtoldva egy negyed értékű szünettel:

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek hangolódjanak rá a Mikulás várására.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, beszélgetés a vers alapján
Ritmusjáték mozgással
Szólásmagyarázat
Cipőtalpmérés
Multimédiás feladat: sorba rendezés
Rajzolás, listairás
Meseolvasás, beszélgetés a mese alapján
Vers olvasása, értelmezése
Levélírás: jótettlista

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Színes kartonok, filctollak, ollók
Előre felrajzolt nagy lábnyom, ragasztó
Írólap, rajzeszközök

JEGYZETEIM

<u>Mikulás</u> <u>közeleg</u>	U U – U U –	ti-ti-tá ti-ti-tá
<u>nagy</u> zsákkal,	– – –	tá-tá-tá (szün)
<u>szalutálj</u> <u>katonás</u>	U U – U U –	ti-ti-tá ti-ti-tá
<u>haptákkal</u> :	– – –	tá-tá-tá (szün)

<u>álljon</u> a <u>sorba</u> a	– U U – U U	tá-ti-ti tá-ti-ti
<u>kiscsizma</u> –	– – <u>U</u>	tá-tá-tá (szün)
<u>a</u> <u>keféd</u> <u>szaporán</u>	U U – U U –	ti-ti-tá ti-ti-tá
<u>tisztítsa</u> .	– – <u>U</u>	tá-tá-tá (szün)

<u>Kicsi</u> hely, <u>kicsi</u> lyuk,	U U – U U –	ti-ti-tá ti-ti-tá
<u>azt</u> látom –	– – –	tá-tá-tá (szün)
<u>te</u> sem élsz <u>igazán</u>	U U – U U –	ti-ti-tá ti-ti-tá
<u>nagy</u> lábom.	– – –	tá-tá-tá (szün)

<u>De</u> ne félj: <u>belefér</u>	U U – U U –	ti-ti-tá ti-ti-tá
<u>pár</u> játék,	– – –	tá-tá-tá (szün)
<u>tedd</u> ide! <u>jön</u> , jön...!	– U U – –	tá-ti-ti tá-tá
<u>Várjál</u> még!	– – –	tá-tá-tá (szün)

5.2b Az elefánt és a Mikulás

Olvassuk el [Gyárfás Endre](#) *Az elefánt és a Mikulás* című versét, és kérjük meg a gyerekeket, hogy a (fel)olvasást kísérvék mimikával: szomorkodjanak, amikor kell, és örüljenek, amikor kell!

Nézzük meg az *Állatok és lábak* című tankocka képeit, és rendezzük sorba őket! Melyik állatnak lehet a legkisebb és a legnagyobb a cipője?

A gyerekek válasszanak ki egy állatot, és rajzolják vagy írják le, hogy mit tenne Mikulás bácsi annak az állatnak a cipőjébe!

15–20
perc

5.2c Mikulás bácsi csizmája

1. Mikulás csizmatalp

Helyezkedjünk el a meseolvasásához! [Zelk Zoltán](#) *Mikulás bácsi csizmája* című meséje keretezni fogja a következő tanegységet, így most csak az elejét olvassuk el a mesének a címtől az „...egyetlen éjszaka bejárja a világ összes városait és falvait” mondatig!

Beszélgessünk arról, hogy mégis, mekkora lehet a Mikulás lába, ha ilyen nagyokat tud lépni!

Készítsük el közösen a Mikulás lábnyomát! A pedagógus vegye elő az íves csomagolópapírra felrajzolt hatalmas lábnyomot, és a gyerekek ragasszák rá úgy a saját, kartonból kivágott lábnyomukat, hogy az kitöltse a Mikulás lábnyomát!

65
perc

30
perc

15
perc

2. Egy hajléktalan sorsa

Olvassuk el a mese második részét addig, hogy „...decemberi éjszakában.”

Kérdezzük meg a gyerekektől, hogy vajon miért lett szomorú a Mikulás! Mikor ismerte a férfit? Milyen lehetett gyerekként? Mi lett belőle? Alkossunk közösen mesét a meséből! Képzeljük el ennek a gyereknek, majd felnőtt embernek az életét! Találjuk ki, miből élt régen, mivel foglalkozott, és hogyan lett mégis hajléktalan!

Vedd figyelembe!

A feladat célja az érzékenyítés. Próbáljuk úgy alakítani a beszélgetést, a közösen kialakított mesét, hogy a gyerekek ráébredjenek: vannak, akik önhibájukon kívül kerülnek az utcára!

20
perc

3. Segít a Mikulás

Olvassuk el végig a mese közölt folytatását, és beszéljük meg, mit tett a Mikulás! Miért volt helyes, amit tett? Vajon mi megtettük volna-e helyette?

Beszélgünk a gyerekekkel arról, hogy ugyanezt tanítja a *Biblia*, amit a mesében Mikulás tett: „Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs, és akinek van ennivalója, hasonlóan cselekedjék!” (*Lukács 3,11*)

Majd beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy mi hogyan tudunk segíteni a hajléktalanoknak, szegényeknek! Fontos lenne, hogy ez a beszélgetés ne csak pusztába kiáltott szó legyen, hanem a gyerekek számára kézzelfogható karitatív tevékenységgé váljon. Ezért érdemes a szülőkkel egyeztetve valamilyen gyűjtést rendezni (pl. szegény sorsú gyerekeknek, SOS-falvak lakóinak stb.), amit ezen az alkalmon el tudunk indítani.

Vedd figyelembe!

A teljes mesét megtaláljuk a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán. Ha időnk engedi, és be tudjuk illeszteni az óra keretébe, a mese álomrészét is felolvashatjuk a gyerekeknek.

25
perc

5.2d Levél a Mikulásnak

Olvassuk el [Tasi Katalin Nem írok a Mikulásnak](#) című versét, és beszéljük meg, miért nem akar levelet írni Tomi a Mikulásnak!

Keressük ki a versből, milyen jó cselekedeteket hajtott végre Tomi!

Mi az, ami kicsit rossz volt? Miben bízik mégis Tomi?

Végül is mit kért Tomi a Mikulástól? Szerintetek írt neki levelet, vagy nem? Ez miből derül ki?

Kérjük meg a gyerekeket, hogy ők is írjanak levelet a Mikulásnak, de ne azt írják le, hogy mit szeretnének, hanem hogy milyen jót tettek ebben az évben!

JEGYZETEIM

Télváró – hóváró

3x45 perces távoktatási óra (magyar, kreatív írás, természetismeret, technika, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

Ma már sajnos elég ritkán esik a hó, de ha mégis hull, akkor az nagy örömet jelent a gyerekeknek. Az első hó, a hó- és télvárás örömet szeretnénk felerősíteni a gyerekekben, hozzáteve egy kis természetvédelmet is. A tanegység alapvetően távoktatási rendszerre készült, de jelenléti óraként is megtartható.

Áttekintő vázlat

6.1 Télváró – hóváró	3x45 perc
6.1a Hópihe	30 perc
6.1b A madáretető madarai	30 perc
6.1c Első hó köszöntő	30 perc
6.1d Hópehelycspike	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Előkészületek

Távoktatás esetén a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Télváró – hóváró

A feladatleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Hópihe

Nézz meg egy rövid versfilmet, amin Mórocz Adrienn szavalja Szabó T. Anna *Hópihe* című versét, és közben Rofusz Kinga illusztrációját láthatod!

30 perc

A versekben a költők sokszor a megszokottól eltérő kifejezéseket, költői képeket használnak. Húzd össze az egymáshoz tartozó, egymást magyarázó kifejezéseket a *Hópihe – kifejezések* című tankockán, majd keresd meg ezeket Szabó T. Anna versében is!

6. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Szabó T. Anna: *Hópihe*
Gyárfás Endre: *Cinkenép*
Csanádi Imre: *Első hó köszöntő* (online)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Muffinpapír, ceruza, olló

ÉVFOLYAM

2. osztály

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ráhangolódás a hősész vására

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladatok: vershallgatás, párosítás, csoportosítás, szövegkiegészítés
Kreatív írás: szövegkiegészítés új szavakkal
Hópelyhek papírkivágással

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)

Online óra anyaga (elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

Muffinpapír, ceruza, olló

Tudtad, hogy a valóságban két hópehely sem egyforma? A *Hópehelyek* című tankockán azért megtalálhatod minden hópehelynek a párját, mivel ez egy memóriajáték. Keresd meg a párokat!

6.1b A madáretető madarai

30
perc

A *madáretető madarai* című tankockán sokféle madarat láthatsz. De felismered-e, hogy melyek a cinegék? Először próbáld meg a csoportosítást önállóan, majd nézd meg a madarak nevét az i betű alatt!

Biztosan láttál már madáretetőt, és talán azt is tapasztaltad, amikor szinte zsi bong az etető a sok madártól. [Gyárfás Endre](#) ezt a pillanatot örökíti meg *Cinkenép* című versében. Olvasd el a szöveggyűjteményből, majd válogasd szét a *Cinkenép – csoportosítás* című tankockán, mit csinál a cinkenép, és mit teszek én, a versbeszélő!

A versben lehetnek olyan szavak és kifejezések, amiket nem biztos, hogy értesz. Ellenőrizd a tudásodat! Párosítsd a szavakat, kifejezéseket a jelentésükkel a *Cinkenép – szómagyarázat* című tankockán!

A madáretetésnek is megvannak a maga szabályai. Ha nem megfelelő ételt szórsz ki a madaraknak, akkor megbetegedhetnek. Tudod-e, hogy mi a cinkék tápláléka? Ellenőrizd tudásodat a *Cinegeéltap* című tankockán, rendezd két csoportba az ételeket aszerint, hogy mit ehetnek a cinkék, és mit nem!

6.1c Első hó köszöntő

30
perc

Hallgasd meg [Csanádi Imre Első hó köszöntő](#) című versét, majd olvasd is el (a videófilm alatt megtalálod)!

Mi mindennek nevezi a havat a költő? Egészítsd ki a verset az *Első hó köszöntő* című tankockán a megfelelő kifejezésekkel! Azután írd egy saját verset a füzetedbe úgy, hogy a hiányzó szavak, kifejezések helyére te magad írsz új szavakat!

Ha nem vagy benne biztos, mi a fejkötő, keszkenő, olvasd el a szómagyarázatokat:

Fejkötő: főkötő; áll alatt megköthető, fejet borító, puha, női fejedő.

Keszkenő: díszesebb kendő, kendőcske (lehet csipkés is).

6.1d Hópehelycsipke

Csipketerítőt biztosan láttál már. A csipke apró mintás, lyukacsos textília, nézz meg egy szép darabot!

Készíts fehér lapból, papírkivágással hópehelyet, ami olyan, mint egy csipketerítő (apró mintás)! Az ajánlott videón muffinpapírból készülnek a hópehelyek. Ha figyelmesen végignézed, egyedül is kipróbálhatod.

Érdeemes egyszerű bevágdosással kezdeni. Majd jöhetnek a könnyebb és nehezebb minták.

Hópehelymintákat a *Színes ötletek* blogon is találsz.

Alapszabály: A behajtott él mentén több bevágást is tehetsz, de az élből mindig maradjon, ami összetartja a lapot!

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Tegyük szokássá, visszatérő közösségépítő alkalmá a beszélgetést.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés, élményeink megosztása egymással

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Gyertya (adventi koszorú)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A Mikulásváró alkalmak, műsorok szövegeinek bővítése egy jól előadható verssel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Verstanulás, versmondás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A vers elérhető a reftan-tar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán

Egyéb ötletek

7.1 Gyertya körül

Felvezetésként olvassuk fel [Balázs Ágnes: Áramszünet](#) című szövegét (megtalálható a decemberi 2. téma szövegei között, ahol egy adventi családi délután épül köré)!

Majd kapcsoljuk le a villanyt, gyújtsunk meg egy gyertyát (ha van, akkor az adventi koszorún), üljük körül, és beszéljünk! Nem kell hozzá áramszünet, hogy ezt megtegyük esténként otthon, vagy az iskolában hétkezdő (adventi) áhítat formájában. Ha átéljük, milyen jó csak úgy beszélgetni, ezt a szokást nem csak adventben fogjuk gyakorolni.

Ajánlott beszélgetéstémák az adventi hétkezdő áhítatokhoz:

Milyen jó dolog történt velem/velünk ebben az évben? Miért tudunk hálát adni?

Meséljete, mi történt veletek kicsi korotokban! Történt-e valami vicces, amit el lehet mondani mások előtt?

Mit vársz karácsonyra? Mit vársz a karácsonytól?

Van-e valami jó ajándékötleted, amit megoszthatsz a többiekkel is?

7.2 Mikulás-vers

Gyakran keresünk verset, szöveget a Mikulás-műsorhoz vagy a Mikulás köszöntésére. A szöveggyűjteményben található szövegek mellett jó szívvel ajánljuk ehhez [Zelk Zoltán: Mikulás](#) című versét is.

JEGYZETEIM

SZÜLETÉSTÖRTÉNET

Mit szeretnénk elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A gyerekek a versek és prózai szövegek segítségével kapjanak és alkossanak képet, szimbólumot a születés előtti életről, Isten szerepéről a születésben. Hangolódjanak rá a karácsony örömére, és erősítsék kapcsolatukat a szüleikkel.

A karácsony Jézus születésének ünnepe. Ez jó alkalom arra, hogy a gyerekek a saját születésükön is elgondolkozzanak.

1.

tanegység

Tente, baba, tente

45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, ének-zene, tánc és dráma)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Tente baba, tente! – magyar népi altató mondókák
Miklya Zsolt: Örömhír-mondóka

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Csomagolópapír, írólap, gyakorlólap, rajz- és íróeszköz

ÉVFOLYAM

1. osztály

A ringató, a ringatás motívuma jól köthető a karácsonyhoz, a Kiszűz meg születéséhez. Ezen az órán a mondókák segítségével nemcsak a gyerekek ritmusérzékét, kis- és nagymozgásait fejlesztjük, hanem elvihetjük Jézus születésének örömhírét az egész iskolába is.

Áttekintő vázlat

1.1 Tente baba, tente!	45 perc
1.1a Tente baba, tente!	25 perc
1.1b Örömhír-mondóka	20 perc
Összesen:	45 perc

A vonalelem (alsó csészevonal) vázolásához készítsünk elő különböző méretű lapokat, kinyomtathatjuk hozzá a rajzos gyakorlólapot is.

A mondókák mozgásait, mozgásritmusát előre próbáljuk ki, és gyakoroljuk be, mert mintakövetéssel adhatók át jól! Ha jó a bemutató mozgás, könnyedén átveszik a ritmust a gyerekek, ellenkező esetben könnyen összezavarodnak.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ritmusérzékének, kis- és nagy mozgásainak fejlesztése, összehangolása a mondókaélménnyel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mondókázás mimes mozgással
Ritmusjátékok, ringató, menetelő ritmus
Betűelemek gyakorlása

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Tente baba, tente!

1.1a Tente baba, tente!

A gyerekek valószínűleg jól ismerik a *Tente baba, tente* magyar népi altató mondókák valamelyik verzióját. Ismételjük át dallammal együtt! Ha mégsem ismerik, az ajánlott videón meghallgathatjuk a dallamot (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Olvassuk fel a szöveggyűjteményben lévő változatokat, és tanuljuk meg énekelve a szöveget!

A mondóka ritmusára végezzenek a gyerekek ringató mozgást: egy ütem (2/4) jobbra, egy ütem (2/4) balra:

JEGYZETEIM

Tente, baba, tente,	□□ □	ti-ti-ti-ti	tá-tá
a szemedet hunyd be!	□□ □	ti-ti-ti-ti	tá-tá
Aludj, ingó-bingó	□□ □	ti-ti-ti-ti	tá-tá
kicsi rózsabimbó!	□□ □	ti-ti-ti-ti	tá-tá

**MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK
EHHEZ A FELADATHOZ?**
Csomagolópapír, írólap,
gyakorlólap, rajz- és
íróeszköz

Mintha egy babát ringatnánk, a két kezünket mellmagasságban rakjuk egymásra, és egész karunkkal ringassuk a képzeletbeli babát, mintha valódi baba lenne! Majd képzeljük azt, hogy egy tenyérbe simuló játékbabát ringatunk! Két tenyerünk belső élét illesszük össze, alakítsunk ki belőle bölcsőt, és a mondókat mondva vagy énekelve ezt a „tenyərbölcsőt” ringassuk! Végül képzeljük el, hogy egy kicsi tündérbölcsőt ringatunk az ujjunkkal (levegőben mutatoujjal alsó csészevonal rajzolása)!

Ezek után vázoltassuk az alsó csészevonalat papíron is nagyban, majd kisebb méretben!

Az alsó csészevonal egy bölcső talpvonalát írja ki, amit képes gyakorlólapon is átrajzolhatnak a gyerekek (a letölthető gyakorlólap elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

1.1b Örömhír-mondóka

20
perc

Advent idején Jézus születését várjuk, erről szól **Miklya Zsolt Örömhír-mondókája**. Először olvassuk el a verset ritmizálva! Az erőteljes mondóka-ritmus alapja a sormetszet, ami 5 és 3 szótagból álló ütemekre vágja a sorokat. A záró ütem minden esetben rímszó is egyben, és időmérték szerinti ritmusa tá-tá-tá. Az időmérték mellett az ütemhangsúly is meghatározó, így minden ütem elejére esik egy hangsúlyos szótag, amit erősebben ejthetünk. Ez lehet a ringató mozgás mozdulatkezdő helye is (jobbra-balra). Próbáljuk ki!

<u>Ö</u> römhírt mondok: <u>j</u> ászolban	U — — — — — — —	ti-tá-tá-tá-tá tá-tá-tá
<u>k</u> isbaba fekszik. <u>Á</u> ratlan.	— U U — — — — —	tá-ti-ti-tá-tá tá-tá-tá
<u>N</u> em várta kastély, <u>s</u> zép paplan,	— — U — — — — —	tá-tá-ti-tá-tá tá-tá-tá
<u>m</u> égsem született <u>v</u> áratlan.	— — U U — — — —	tá-ti-ti-ti-tá tá-tá-tá
<u>V</u> árták falun és <u>v</u> árosban,	— — U U — — — —	tá-tá-ti-ti-tá tá-tá-tá
s <u>ú</u> ton, legyen bár <u>j</u> áratlan,	— — U — — — — —	tá-tá-ti-tá-tá tá-tá-tá
<u>v</u> árták ebben a <u>m</u> ondatban:	— — — U U — — —	tá-tá-tá-ti-ti tá-tá-tá
<u>I</u> sten egy Fia <u>p</u> áratlan.	— — — U U — — —	tá-tá-tá-ti-ti tá-tá-tá

Ha megtanulták a gyerekek a mondókat, akkor a szöveg ritmusos mondása mellett mozogni is tudnak rá (ha nem, akkor a tanító mondja hangosan, és a gyerekek erre mozognak):

JEGYZETEIM

Örömhírt mondok: jászolban – kezünk a szánk elé, mintha kihangosítanánk valamit
kisbaba fekszik. Ártatlan. – ringató mozgás a karunkkal

Nem várta kastély, szép paplan, – pipiskedve tornyot emelünk a kezünkéből a
fejünk fölé, majd mintha paplant húznánk magunkra
mégsem született váratlan. – nemet intünk a fejünkkel

Várták falun és városban,
s úton, legyen bár járatlan, – helyben járás, mintha úton mennénk

várták ebben a mondatban:
Isten egy Fia páratlan. – egyes számot mutatunk (felfelé tartott hüvelykujj).

Végül álljunk sorba, tegyük a kezünket egymás vállára, és az *Örömhír-mondókat*
mondogatva „vonatozzuk” végig a termet vagy akár a folyosót, iskolát, minél több-
beket bekapcsolva az „örömhír-vonatba”!

Vedd figyelembe!

A vonatozáshoz a járás, menetelés sűrűbb mozgásritmust igényel, mint a karban
ringatás vagy a ringatózás. Egy-egy félsort most két lépéssel tehetünk meg, és sű-
rűbb, 2/4-es zenei ütemezéssel minden ütem elején léphetünk egyet (a lépések
félkövér betűvel kiemelve):

Örömhírt | **mondok: |jászol|ban**
kisbaba | fekszik. | Ártat|lan.

Az időmértékes ritmus is módosul, alkalmazkodik a zenei ritmushoz:

ti-ti-tá | tá-tá | tá-tá | tá (szün)
tá-ti-ti | tá-tá | tá-tá | tá (szün)

Amikor én megszülettem

2. tanegység

2x45 perces szövegfeldolgozó, szöveg- és képkalkotó óra bibliai kapcsolódással (magyar, kreatív írás, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

A gyerekeket nagyon érdekli az élet és a saját életük kezdte, amely kérdések, illetve a kérdésre adott költői válaszok a gyermekversekben, mesékben és a *Bibliában* is megfogalmazódnak. Ezen az órán azt szeretnék erősíteni bennünk, hogy a születésük Istentől jött ajándék.

Áttekintő vázlat

2.1. Ágóbágó kérdései	45 perc
2.1a. Szavak és magyarázatok	25 perc
2.1b. Ágóbágó újabb kérdései	20 perc
2.2 Hol voltam, hol nem voltam	45 perc
2.2a Hol voltam	20 perc
2.2b Én-kép alkotása	25 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

A gyerekek és a költők gondolkodása, logikája gyakran meglepő, és nehéz követni, mégis érdemes. Készüljünk erre a furcsa logikai útra, és ne féljünk tőle, ha a gyerekekkel való beszélgetés is megmutatja, mennyire másképp gondolkodnak, mint a felnőttek. Inkább bátorítsuk őket a kérdéseik, kíváncsiságuk kibontakozásában, a képi párhuzamok, asszociációs logika felfedezésében egy olyan kényes területen is, mint a születés vagy a születés előtti időszak!

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Ágóbágó kérdései

2.1a Szavak és magyarázatok

Játsszunk barkochbát! Egy gyerek álljon ki az osztállyal szemben, a táblának háttal! A kitalálendő szót írjuk fel a táblára úgy, hogy a találgató ne lássa, de az osztály könnyen el tudja olvasni! A kérdező olyan kérdéseket tehet fel, amire az osztály igennel, nemmel vagy issel tud válaszolni.

45
perc

25
perc

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Demény Péter: *Ágóbágó*
kérdés

Fecske Csaba: *Hol voltam*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Tábla, kréta/filc

Írólap/rajzlap, rajzeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek merjenek kérdezni, és értsék meg, hogy Isten hamarabb ismert minket, mint ahogyan világra jöttünk.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Barkochba-játék
Vers olvasása, értelmezése, beszélgetés
Szómagyarázat,
meghatározás alkotása
Igei kapcsolódás
Önjellemzés szavak,
mondatok írásával

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Tábla, kréta/filc

Kitalálendő szavak:

- Nap
- Hó
- Anyuka (vagy anya, mama stb.)

Olvassuk fel [Demény Péter Ágóbágó kérdez](#) című versének első versszakát! Mi mindent kérdezett Ágóbágó?

Próbáljunk közösen válaszolni neki. először fogalmazzuk meg röviden, mi a Nap, a hó és az anya/anyuka! Tudjuk-e, miért pont ez a nevük? Mit mondhatnánk Ágóbágónak apa helyében?

Majd egy-két mondatban fogalmazzák meg lényegre törően, hogy mit jelent a többi kérdéses szó (tavasz, télapó, ősz, nyár)!

Végül rákérdezhetünk arra is, hogy szerintük Ágóbágó neve honnan származik? Milyen névnek lehet a becézett alakja? (Szóba jöhető lánynevek: Ágnes, Ágota, Agáta. Végül elárulhatjuk, hogy Demény Péter lányát Ágotának hívják.)

Kérdezhetjük még a gyerekektől, tudják-e, hogy mi volt az első szavuk (anya vagy apa mesélt-e róla)? Emlékeznek-e olyan szavakra, amiket kicsi korukban használtak?

Vedd figyelembe!

Az első versszakban olyan alapszavakra kérdez Ágóbágó, amelyek a természettel együtt élő ember életét alapvetően meghatározzák. Nem lehet véletlen, hogy a nap, a hó, az anya, de a legtöbb évszak neve is finnugor, illetve uráli eredetű, tehát olyan korba nyúlik vissza, amikor az ember még nagyon szoros kapcsolatban élt a természettel. A nyelvvel foglalkozó tudósok sem tudnának biztosan válaszolni Ágóbágó minden kérdésére. Mégis felteszik a kérdéseiket ők is és Ágóbágó is, mert kíváncsiak, és ez a kíváncsiság teheti okossá, majd bölccsé az embert. Úgyhogy apa megnyugtathatja Ágóbágót, csak kérdezzen nyugodtan, ha nem is tud minden kérdésére válaszolni. De ha valami nagyon érdekli, annak együtt is utánanézhetnek.

Egy érdekesség, ami Ágóbágót is érdekelheti, sőt izgatottá is teheti: az *anya* ősi szó az uráli alapnyelvből, és több mint ötezer éves. De van olyan feltételezés is, hogy az *anya* gyereknyelvi szó, tehát abból a nyelvi rétegből származik, ahogy egy gyerek az első szavait kimondja, és a körülötte élőket megnevezi. Ágóbágó neve is lehet ilyen gyereknyelvi szóelemény.

JEGYZETEIM

2.1b Ágóbágó újabb kérdései

20
perc

Az anya-apa szó kapcsán beszéljünk egy kicsit arról, hogy felnőttként ki hány gyermeket szeretne! Miért annyit? Miért jó a kis család? Miért jó a nagy-család? Miért dönthet valaki úgy, hogy nem akar gyermeket?

Olvassuk el Ágóbágó kérdéseinek második versszakát is, és beszéljünk a gyerekekkel a gyermekszületésről! Ki mit tud róla? Hol van a kisbaba a megszületése pillanatáig?

Hány hónapot töltött ott, mielőtt megszületett? Miért pont kilenc? Van-e olyan kérdés, amire tudunk válaszolni Ágóbágó kérdései közül?

Mit gondoltok, létezik-e olyan könyv, amelyben választ kaphatna Ágóbágó a kérdéseire?

A gyerekek válaszai után olvassuk fel a *Bibliából Jeremiás első könyve* 4–5. igé-versét, amelyben Isten elhívja Jeremiást ezekkel a szavakkal:

„Így szólt hozzám az Úr igéje: Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismer-telek, és mielőtt a világra jöttél, megszenteltelek.”

Majd beszéljünk a gyerekekkel arról, hogy Isten már a születésünk előtt ismert minket, és felírta a nevünket az Élet könyvébe (*Jelenések* 13,8)! Ha a nevün-kön kívül mást is feljegyzett rólunk, vajon mit írhatott? Gondolkozzatok el rajta, és mindenki írjon le két-három szót magáról, vagy egy mondatot, hogy milyenek szeretné őt látni Isten!

Vedd figyelembe!

Fontos, hogy nem szexuális felvilágosító órát tartunk, hanem a beszélgetés során szeretnénk megismerni a gyerekek tudását és képét, képzetait a gyermekszüle-tésről, másrészt, hogy megértsék, nemcsak a szüleink, hanem Isten gyermekei is vagyunk.

A vers utolsó sorának „egyeztetési hibái” (pl. „hány gyermek lesznek”) arra utal-nak, hogy Ágóbágó még kicsi, nem mindig használja pontosan és jól a nyelvet, de már nagyon okosakat kérdez, és kíváncsisága legyőzi a nyelvi akadályokat. Vigyázzunk mi is, hogy a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését ne lombozzuk le a hibáik túlzott felelőletésével!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Én-szövegek értelmezése, befogadása, én-mese megalkotása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése

Szógyűjtés, költői kép alkotása

Mondókázás mimes mozgással

Én-kép, én-mese alkotása írással, rajzzal

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Írólap/rajzlap, rajzeszköz

2.2 Hol voltam, hol nem voltam

2.2a Hol voltam

Olvassuk el [Fecske Csaba Hol voltam](#) című versét, és beszéljünk:

Ki beszél a versben? (Miből derül ki, hogy gyerek?)

Mi a fő kérdése? Mit képzelsz arról, hogy hol volt, mi volt, mielőtt megszületett volna?

Miért kifejező a búzamazag vagy az álombeli csillag képe a születendő kisbabára?

Mi jellemző a földben rejlő búzamazagra? Látjuk-e? Tudjuk-e, milyen lesz? Mi kell ahhoz, hogy kikeljen, és életerős legyen? Vezessük rá a gyerekeket, hogy a gondoskodáson túl fontos a türelem is, hiszen idő kell ahhoz, hogy kikeljen a búzamazag, és ahhoz is, hogy megszülessen a baba!

Beszélhetünk arról is, hogy a kisbaba a születése előtt édesanyja pocakjában (méhében) növekszik, szemmel láthatatlanul, mint a magocska a földben. Ezért is nevezzük a pocakban élő kicsit magzatnak.

Az álombeli csillag képéről is beszéljünk, bár talán nehezebb megérteni, hogyan is kapcsolódik ez a születéshez! Egyrészt a szülő számára a születendő gyermeke ugyanolyan „távoli”, ismeretlen, mint egy csillag vagy egy bolygó. De ugyanolyan gyönyörű, és pontosan úgy várja, mint ahogy az úrhajós várja a hold-raszállást. És hány szülő becézi aztán így a gyermekét, mikor megszületett és a karjában tartja: „Csillagom”.

Mondjuk el együtt, karunkkal ringató mozgást utánozva, a „csillagos” altató mondókát:

Tente, baba, tente,
eljött már az este,
köszönetnek szépen
csillagok az égen.

Ismételjük meg ezt úgy, hogy cseréljük ki a második két sort az alábbi változatokkal:

...aludjál el szépen,
mint csillag az égen!

...aludjatok szépen
csillagok az égen!

Gyűjtsünk közösen olyan szavakat, amelyek kifejezhetik a kisbaba születésre készülődő állapotát, majd a gyerekek magukról alkossanak költői képet – nem baj, ha furcsát vagy vadat –, amivel megpróbálják kifejezni, hogy ők mik vagy kik

JEGYZETEIM

voltak, mielőtt megszülettek, illetve minek képzelik magukat a születésük előtti időből! (Pl. anya vagy apa álmából: minek vagy kinek álmodta őket anya/apa, mielőtt megszülettek volna?)

2.2b Én-kép alkotása

25
perc

A gyerekek rajzolják le vagy fogalmazzák meg írásban egy rövid mesében, illetve versben, hogy kik vagy mik voltak a születésük előtt (pl. anya vagy apa álmában)!

Akinek ez túl nehéz, mesélje el néhány mondattal a saját születését! Ha elég ügyes, le is írhatja. A szerényebb képességű gyerekek is megfogalmazhatnak a meséből egy-két mondatot. De készíthetnek a mesét ábrázoló rajzot is, amihez szóban el tudják mondani a mesét.

3.

tanegység

Akinek ma van ma

2x45 perces komplex óra
(magyar, ének-zene, vizuális kultúra,
természetismeret)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Várfalvy Emőke:

Százízű torta

Szabó Imola Julianna:

Akinek ma van ma

(részlet)

Hárs László: Az igazi

valami (részlet)

Karácsonynak éjszaká-

ján – magyar népdal,

Tápé (Csongrád)

Miről szól ez
a tanegység?

A születésnap megünneplése mindig nagy öröm. Fontos, hogy a gyerekek megértsék, hogy karácsonykor Jézus születését ünnepeljük. Ebben a tanegységben a szülinapi köszöntésektől kiindulva a verseken, dalokon, prózai szövegeken és népénekeken keresztül eljutunk oda, hogy a gyerekek maguk írják üdvözlő üzenetet a karácsonykor megszületett Jézusnak.

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Internet, projektor,
hangfal

Írólap, rajzeszközök

12 szék, hónapok nevei

nagy méretben, Blu Tack

Áttekintő vázlat

3.1. Akinek ma van ma	45 perc
3.1a. Boldog szülinapot!	10 perc
3.1b. Szülinapi torta	15 perc
3.1c. Akinek ma van ma	20 perc
3.2 Jézus születése napján	45 perc
3.2a. Születésnaposok	10 perc
3.2b. Karácsonynak éjszakáján	25 perc
3.2c. Jókívánságok	10 perc
Összesen:	2x45 perc

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Előkészületek

A feladatvariációk többféle óraszervezésre adnak lehetőséget, amit gondoljunk át előre!

Ha a szülinapos csoportosításhoz az évkört székekkel is kirakjuk, írjuk meg előre nagyobb, távolról is jól olvasható méretben a hónapok szóképeit! Ezeket Blu Tack gyurmaragasztóval erősíthetjük a székek támlájára.

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Akinek ma van ma

3.1a Boldog szülinapot!

Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy milyen szülinapi köszöntő énekeket ismernek! Énekeljünk el legalább egyet!

Meghallgathatjuk a Katáng zenekar szülinapi énekét is (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek gondolkoz-
zanak el azon, hogy nem
csak tárgyakat adhatunk
egymásnak ajándékba.

JEGYZETEIM

3.1b Szülinapi torta

15
perc

Kérdezzük meg, hogy kinek milyen torta a kedvence! Melyik tortát szeretik az osztályban a legtöbben?

Olvassuk el *Várfalvy Emőke Százízű torta* című versét! Számoljuk meg, hányféle tortát nevez meg benne a költő! Majd adjuk a következő önálló feladatot a gyerekeknek:

Állítsd össze a saját szülinapi tortád ízeit! Ne legyen benne százféle íz, elég csak néhány, amik jól összeillenek! Jegyezd le a kiválasztott torta nevét és ízeit! Ha még nincs neve, most elnevezheted.

3.1c Akinek ma van ma

20
perc

Olvassuk el *Szabó Imola Julianna Akinek ma van ma* című meserészletét, és beszéljük meg, mit szeretett volna Rókamók szülinapi torta helyett? Miért akart egy doboznyi szülinapot?

Beszélgessünk arról, mi mit ajánlhatnánk Rókmóknak szülinapjára torta helyett! Mi az, ami nem romlik meg? Amit később is elő lehet venni? Mi fejezi ki legjobban a születésnap lényegét?

Ha maradt elég időnk, a gyerekek lerajzolhatják Rókamók dobozát, amiben a szülinap rejtőzik. (Otthoni feladat is lehet.)

Vedd figyelembe!

A doboznyi szülinapnál a gyerekek először valószínűleg tárgyakat fognak mondani, ami nem baj. Próbáljuk őket rávezetni, hogy az együtt eltöltött idő, a közös élmények, vagy éppen az egymásra való odafigyelés pont ilyen sohasem romló ajándék lehet. Amit „bármikor elő lehet venni”, mert sohasem „romlik meg”, mindig időszerű, friss marad.

Variáció

Eolvashatjuk vagy házi olvasmányak adhatjuk *Hárs László: Az igazi valami* című történetét Buci „beszélgetős meséjéről”.

Mi az, ami izgatta Bucit? Miért várta annyira a születésnapját? Ki az, aki szintén nagyon várja már a szülinapját?

Hogyan oldotta meg anyu Buci problémáját? Mivel kezdték az ünneplést Valami napján?

Bucival – Buci királyfival – találkozhatunk a következő témában is (04-3-2), a *Hol voltam, hol nem voltam* című meserészletben. Itt megtudhatjuk, hogyan is születtek Buci meséi. *Hárs László: Buci királyfi összes meséje* (Móra, 1977) című kötetéből való mindkét meserészlet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ének, zenehallgatás
Versolvasás
Szógyűjtés, névadás
Meseolvasás, beszélgetés
Rajz a meséhez
(Egy „beszélgetős mese” megismerése)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Írólap, rajzeszközök

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek készüljenek lélekben Jézus születésére.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Csoportalkotás
születésnap alapján
Dal meghallgatása,
énektanulás
Dalszövegek
összehasonlítása
Köszöntő SMS írása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

12 szék, hónapok nevei
nagy méretben, Blu Tack

3.2 Jézus születése napján

3.2a Születésnaposok

A gyerekek alkossanak négy csoportot: mindenki abba a csoportba álljon be, amelyik évszakban született! Majd a csoportokon belül is alkossanak három-három kisebb csoportot a hónapoknak megfelelően – ezzel átismételjük az évszakokat, a hónapokat, és a gyerekek is felidézik a saját születésnapjuk dátumát hónapra pontosan.

Majd játsszuk el a következő sorolót:

Tanító mondja:

Januárban született...

...itt azok a gyerekek kiabálják be a nevüket, akik januári születésűek.

És így tovább a többi hónappal.

December befejeztével kérdezzük meg, tudja-e valaki, hogy ki született még decemberben, akinek a születésnapjára most is készülünk!

Variáció

A csoportosítást megkönnyíti, ha előre körberakunk a teremben tizenkét széket, és minden szék támlájára rátűzzük egy-egy hónap nevét. Az évkör megfelelő helyére kell a gyerekeknek állni: a mögé a szék mögé, amin a születésük hónapja olvasható.

3.2b Karácsonynak éjszakáján

Hallgassuk meg a *Karácsonynak éjszakáján* kezdetű népdemet (magyar népdal, Tápé /Csongrád/) az Ovitévé oldaláról (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Olvassuk el a szöveggyűjteményünkből is a népdemet! A gyerekek figyeljék meg, hogy miben különbözik a hallott és az olvasott dal! Vajon miért lehet ez? (A népdalok változatokban élnek, a szöveggyűjteményben a Csongrád megyei Tápén gyűjtött változat szerepel.)

Gyűjtsük össze, mi mindent tudunk meg a dalból az újszülött Kisjézusról! Majd tanuljuk meg az első versszakot énekelni!

3.2c Jókívánságok

Ha valakinek születésnapja van, akkor jókívánságokat szoktak küldeni neki. Korábban ezt képeslapon tették, ma jobbra SMS-ben történik.

Írjunk szülinapi SMS-t az újszülött Jézus születésnapjára! Mi mindent kívánhatnánk neki? És mit köszönhetünk meg neki? Miért fontos, miért csodálatos dolog, hogy ő megszületett?

JEGYZETEIM

Jézus jászolbölcsője körül

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, ének-zene, matematika, tánc és dráma,
testnevelés)

Miről szól ez
a tanegység?

A karácsonyvárás idején előkerülnek a pásztorjátékok, a háromkirályjárás és egyéb néphagyományok. Most egy kicsit rendhagyó módon, a betlehemi istállóban lévő állatok szemszögéből láttatjuk a karácsonyi történetet. Ez a látószög lehetőséget ad az érzékenyítésre is. Az órán versen és mesén túl a gyerekek megismerkedhetnek karácsonyi népénekekkel, egyházi énekkel, és kipróbálhatják magukat a kreatív írásban, különböző mozgásos tevékenységekben, sőt a számlálásban is.

Áttekintő vázlat

4.1. Állatok a jászol körül	45 perc
4.1a. Karácsonyi énekgyűjtemény	10 perc
4.1b. Pásztorok, keljünk fel!	20 perc
4.1c. Állatok Jézus előtt	15 perc
4.2 Fekete báránka	45 perc
4.2a. Beee!	min. 15 perc
4.2b. Nyomozás bárányügyben	min. 20 perc
4.2c. Állatok beszélgetése	10 perc
4.3. Angyaltesi-óra	45 perc
4.3a. Mennyei seregek a földön	10 perc
4.3b. Angyaljáték	35 perc
Összesen:	3x45 perc

Előkészületek

Az angyaltesi megszervezése hely- és eszközigényes, nem is fontos mindent megvalósítani, ami a játékok között szerepel. Válogassuk ki az osztályhoz legjobban illő tevékenységeket, hogy valóban vidámító hangulat alakulhasson ki!

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Pásztorok, keljünk fel! – magyar népdal, Pásztó (Heves)

Az állatok Jézus előtt – spanyol karácsonyi dal, Tótfalusi István fordítása
Lackfi János: Pásztorok látogatása

Döbrentey Ildikó: A fekete báránka (részlet)
Betlehem mellett – Lukács 2,8–14
Tarbay Ede: Karácsonyi angyal-játék

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szövegyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

Református énekeskönyv
Tornaszerek, játékeszközök

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Karácsonyi énekek ismétlése, új dal tanulása szerepjátékkélménnyel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Karácsonyi dalok ismétlése
Zenehallgatás
Szövegnyomozás
Mozgásos játék
Daltanulás
(Tánc)

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Állatok a jászol körül

4.1a Karácsonyi énekgyűjtemény

Gyűjtsük össze a gyerekekkel azokat a karácsonyi énekeket, amelyeket már ismernek, és énekeljük is el őket!

4.1b Pásztorok, keljünk fel!

A gyerekek valószínűleg ismerik, vagy hallották már régi, kedves népénekünket, a *Pásztorok, keljünk fel!* kezdetű karácsonyi dalt (magyar népdal, Pásztor / Heves/). Először hallgassuk meg Benedek Krisztina előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), majd olvassuk el a szöveggyűjteményből a dal szövegét!

A gyerekek figyeljék meg, hogy miben, mennyiben több ez a szövegvariáció, mint az, amit hallottunk! Majd kis csoportokban (vagy párban) végezzenek szövegnyomozást, és derítsék vagy következtessék ki a következőket:

- Ki beszél? Mi a foglalkozása?
- Kikhez szól?
- Hol vannak most? Mit csinálhatnak?
- Mit szeretnének tenni?
- Mit tudunk meg a Kisjézusról?
- Mije nincs és mije van?
- Milyen állatok veszik körül?

Fontos, hogy tisztázzuk a *barom* szó jelentését, akkor is, ha esetleg vihognak rajta! (A szó az *Etimológiai szótár* szerint elsődleges jelentésében lábasjóságot jelent, főként szarvasmarhát.)

Kérdezzünk rá a nyoszolya szó jelentésére is, hátha valaki tudja! (A nyoszolya az ágy régies elnevezése.)

Végül játsszák el a jelenetet a gyerekek (akár kis csoportokra bontva)! A pásztorok heverjenek el a szőnyegen, majd tápázkodjanak fel, és a zene ütemére induljanak el Betlehembe! Ha a gyerekek ismerik a dalt, énekelhetik is az előadóval. A második versszakot is énekelhetik felelgetve, vagy súghatjuk nekik a szöveget.

Vedd figyelembe!

A tanegységhez használhatjuk a távoktatási tananyagnál megtalálható tankockákat (6. tanegység).

JEGYZETEIM

4.1c Állatok Jézus előtt

15
perc

Hallgassuk meg a Kaláka együttes előadásában *Az állatok Jézus előtt* című spanyol karácsonyi dalt (Tótfalusi István fordítása, elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A gyerekek figyeljék meg, hogy a dal szerint milyen állatok mentek el Jézushoz, és melyik állat mit vitt neki! Majd ellenőrizzék a megfigyelésüket a szöveggyűjteményben!

Tanuljuk meg énekelni a dalt, és ha van kedvünk hozzá, járhatunk rá körtáncot is!

Variáció

Lackfi János *Pásztorok látogatása* című rövid és vidám verse is témába vág, és gyarapítja az állatok gyülekezetét. Érdemes elolvasni a verset, és játszani vele egy kicsit. Ha a tehénke két szarva és négy lába hatfelé áll a csodálkozástól, akkor a vers is kettéválhat. A hatszótagos sorok három-három szótagos ütemekre vághatóak. Olvassuk a verset felelgetve: a jobb oldali ütemet az osztály egyik fele, a bal oldali ütemet a másik fele:

Bölcső lett	a jászol,
Kis Jézus	viháncol,
Bámulja	sok pásztor.
Tehénke	megretten,
Hány ember	így egyben!
Reszket a	hidegben.
Két szarva	négy lába
Hat fele	szétállna,
Bámul a	világba.

Vedd figyelembe!

Ha túl feszítettnek érezzük az órát (főleg elsősökkel), akkor az óra eleji énekgyűjtős részt nyugodtan elhagyhatjuk vagy szűkíthetjük!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Karácsonyi készülődés, érzékenyítés.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Számláló nyelvjáték
Meseolvasás, beszélgetés érzékenyítés,
Szövegnyomozás csoportmunkában
Kreatív szövegalkotás kis csoportban

4.2 Fekete bárányka

4.2a Beee!

A gyerekekkel számláljunk a számolási készségüknek megfelelő szinten, többféleképpen:

- egyesével egytől tízig, húszig
- tízesével százig
- ötösével ötvenig
- párosával százig stb.

Ám minden számolásánál írjunk fel egy számot, amit nem szabad kimondani, hanem helyette bégetni kell, mint a birkák! Pl. ha a három kerül fel a táblára, akkor a három helyett azt mondjuk: beee, a tizenhárom helyett: tizenbeeee, a huszonhárom helyett: huszonbeeee stb.

Olvassuk fel [Döbrentey Ildikó A fekete bárányka című](#) meséjének az elejét a „...kilökték maguk közül a fekete báránykát.” mondatig.

Beszélgjünk meg, hogy mi történt a báránkával! Keressék meg a gyerekek a szövegben, mit csinált a bárányka, mielőtt a többiek csúfolni kezdték volna?

Miért bánthatták valójában? Tehetett-e arról a kisbárány, hogy ugrándozik, hogy jó kedve van, és hogy más a színe, mint a többieknek?

Mit tettek a társai? Mivel csúfolták? Volt-e alapja a csúfolódásnak?

Ennél a mesénél lehetőségünk van a kirekesztés problémájával foglalkozni. Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy találtak-e ilyen jelenséggel, hogy valakit csúfolnak, kiközösítenek! Miért teszik? Mit érezhet az, akit kiközösítenek? Miért kegyetlen dolog a csúfolódás, a kiközösítés? Hogyan tud védekezni az áldozat? Van-e jó megoldás? Hogyan tud segíteni neki a barátja vagy a közösség? Mit tudnánk tenni együtt a csúfolódás és kiközösítés ellen?

Vedd figyelembe!

Ha a gyerekek nem láttak még ugrándozó, „táncoló” kisbárányokat, nézzünk meg róluk egy videót vagy egy részletét (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Tényleg nagyon cukik!

4.2b Nyomozás bárányügyben

A gyerekek kis csoportokban nyomozzanak a fekete bárányka után a szöveg folytatása alapján! Állapítsák meg a következőket:

- Hol hagyták magára a többiek a fekete báránykát?
- Milyen volt a hangulat? Miben reménykedett az elején?
- Mit tett ezután? Hova jutott? Ott kivel találkozott?
- Kik érkeztek a rétre?
- Mit tett velük a bárányka?
- Mi történt az éjszaka?

JEGYZETEIM

- Mitől változott meg a báránka kedve?
- Mit gondolt önmagáról azután, hogy találkozott Jézussal?
- Mit tett ezután? Miért lett ismét olyan, mint régen?
- Hogyan viselkedett a fehér birkákkal, amikor az istállóhoz érkeztek?

4.2c Állatok beszélgetése

Ezen és az előző órán sokféle állatról szó esett, amik Jézus jászolbölcsője körül voltak. Vajon miről „beszélgethettek” azon az éjszakán, amikor a megváltó megszületett? A gyerekek kis csoportokban alkossanak párbeszédese jeleneteket, amelyek során minden gyerek egy-egy állat bőrébe bújik!

10
perc

4.3 Angyalteszi-óra

45
perc

4.3a Mennyei seregek a földön

Olvassuk fel a gyerekeknek *Lukács evangéliuma* tudósítását a pásztorok és angyalok találkozásáról: *Bethlehem mellett – Lukács 2,8–14*.

Ha a gyerekek ismerik, énekeljük el a *Református énekeskönyv* 326. énekét, a *Di-csőség mennyben az Istennek kezdetűt!* Ha nem ismerik, hallgassuk meg Szalóky Ági előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

10
perc

4.3b Angyaljáték

Az angyalok Isten hírvivői, komoly feladatuk van. *Tarbay Ede* azonban elképzelte, mit is csinálhatnak az angyalok szabadidejükben. Olvassuk el *Karácsonyi angyal-játék* című versét, majd végezzünk az angyali játékokhoz hasonló tevékenységeket a gyerekekkel:

1. versszak – furulya- vagy szappanbuborék-fújás
2. versszak – golyógurítás célba (kislabdával is kipróbálhatjuk)
 - kártyavárépítő verseny
 - versenyfutás
3. versszak – trambulínugrálás vagy „gumizás”

Ha nem ismernénk a játékot, megnézhetünk róla egy rövid videót (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).
4. versszak – talicskázás, sorversenyként is játszhatjuk
- 5–6. versszak – nevetetőverseny: kijelöljük Máriát és Józsefet, őket próbálják az angyalok (hetes csoportban) bohóckodással megnevetetni.

35
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek angyalképének differenciálása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Igeolvasás
Éneklés
Versolvasás
Mozgásos játékok

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Református énekeskönyv
Tornaszerek, játékeszközök

5.

tanegység

Adventi délután szülőkkel

90 perc

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Ég a gyertya, ég
– magyar népi mondóka,
Szalárd (Bihar)
Balázs Ágnes:
Áramszünet
Kiss Judit Ágnes: *Tannen
te khaj! – Aludj már!*
László Noémi: *Altató*
Karácsonynak éjszakáján
– magyar népdal,
Tápé (Csongrád)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Adventi koszorú zöld
alappal, négy gyertyával
LED-gyertyák
Alma, kés
(Aszalt almakarikák)
Szalvéta, papírtörölő
Fehér, színes papír,
íróeszköz
Olló, gombostű

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Miről szól ez a tanegység?

Ezen a karácsonyi hangulatú alkalmon a szülők és a gyerekek kapcsolatát szeretnénk erősíteni a játék, a dalok, az irodalmi művek és a közös alkotás erejével.

Áttekintő vázlat

5.1 Ég a gyertya, ég	90 perc
5.1a Ég a gyertya	10 perc
5.1b Áramszünet	20 perc
5.1c Aludj már	20 perc
5.1d Altató	20 perc
5.1e A kis Jézus aranyalma	20 perc
Összesen:	90 perc

Előkészületek

Meghívók kiküldése a szülőknek, kellékek beszerzése, amiben kérjük a szülők segítségét! A székeket rendezzük el körben! Az adventi koszorú csak egyszerűen legyen feldíszítve: a koszorúalapra öröközledket és négy gyertyát helyezünk el!

A szülők számára szerezzünk LED-mécseseket, amit nagyobb

kiszerezésben is lehet kapni.

Szülő-gyermek páronként egy alma és egy kés, illetve szalvéta, papírtörölő is szükséges.

Az adventi koszorú díszítéséhez aszalt almakarikákat is beszerezhetünk.

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Ég a gyertya, ég

5.1a Ég a gyertya

Sötétítsük le a termet, majd helyezzük el az adventi koszorút a székekből kirakott kör közepén, és gyújtsuk meg a gyertyát/gyertyákat! Nem baj, ha viszonylag sötét lesz.

A gyerekek járjanak körbe a székek körül az *Ég a gyertya, ég* magyar népi mondókát (Szalárd, Bihar) mondogatva, majd üljenek le egy székre! (Pontosabban minden második székre, hiszen a mellettük lévő szék a szülőé.)

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Gyerek-szülő kapcsolat erősítése.

A gyerekek mondják el újra a mondókát, a szülők is járjanak körbe a mondóka ritmusára, és álljanak meg a saját gyermekük mögött, kezükben a kikapcsolt LED-es gyertyával! Harmadszorra együtt mondják el a mondókát a gyerekek és a felnőttek! A gyerekek képezzenek a karjukkal háztetőt a fejük fölött, a szülők pedig a gyermekük fölött kapcsolják be a LED-gyertyát, hogy „megvilágosodjon az ég”! A játék után a LED-gyertyákat a szülők tegyék a gyerekük széke elé, ők maguk pedig üljenek le a gyermekük mellé!

Vedd figyelembe!

A lobogó gyertyalángnak csodálatos hangulata van, ám balesetvédelmi okok miatt csak a gyerekektől viszonylag távol álló, fix adventi koszorún lobogjanak valódi gyertyák! A szülők kezébe LED-mécseseket adhatunk, ami nagyobb kiszérelésben elérhető áron kapható.

5.1b Áramszünet

Olvassuk fel [Balázs Ágnes Áramszünet](#) című szövegét, majd kérjük meg a szülőket, hogy vegyék ölbe a gyereküket (ha valamelyik gyerek számára ez problémás, akkor a szülő fogja meg a kezét), bújjanak, hajoljanak össze, és a szülő meséljen el egy történetet a saját gyerekkoráról, egy másikat pedig a gyermeke kicsi kori sztorijai közül!

20
perc

5.1c Aludj már

A gyerekek üljenek vissza a saját helyükre! A tanító olvassa fel [Kiss Judit Ágnes Tannen te khaj! – Aludj már!](#) című halandzsaversét, nagy beleéléssel! Valószínűleg nevetést fog kiváltani, ami nem baj.

Majd meséljük el, hogy ezt az altatót Kiss Judit Ágnes költőnő írta a kislányának. De miért ilyen érthetetlen nyelven? Talán mert a szeretet olyan hatalmas, hogy nincsenek rá szavaink. Van egy ilyen szólásunk is: Ki sem tudom mondani, mennyire szeretlek.

20
perc

Most segítsünk a költőnőnek! A szülők és a gyerekek közösen „fordítsák le” Kiss Judit Ágnes szeretetnyelven írt versét magyarra! Osszuk ki a halandzsaversét, és kérjük meg a résztvevőket, olvassák el soronként, és beszéljék meg a gyerekek és a szülők, vajon melyik sor mit jelenthet! Majd jegyezzék le a „lefordított” sorokat, míg végül megkapják az egész verset! Érdemes először „nyersfordítást” készíteni, ami a sorok jelentését írja le. Ebből aztán megpróbálhatják versformába öltöztetni a sorokat.

A „fordításokat”, akiknek van kedve, fel is olvashatja.

Végül a pedagógus olvassa fel a költőnő fordításversét, majd nyugodtan állapítsuk meg, hogy saját alkotásunk sokkal szebb, vagy legalábbis kedvesebb! Nem is lehet más, hiszen ezt mi alkottuk, a gyermekünkkel együtt, ez a mi közös altatónk.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mondókázás, mozgásos játék
Történet felolvasása, saját történet mesélése
Halandzsavers olvasása, „versfordítás”
Versolvasás, hálaadás
Koszorúdíszítés
Zenehallgatás, énektanulás, éneklés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Adventi koszorú zöld alappal, négy gyertyával
LED-gyertyák
Alma, kés
(Aszalt almakarikák)
Szalvéta, papírtörölő
Fehér, színes papír, íróeszköz
Olló, gombostű

20
perc

5.1d Altató

A szülők olvassák fel a gyermeküknek [László Noémi Altató](#) című versét, majd beszélgessenek arról, hogy mi mindenért tudnak hálát adni Istennek ebben az évben!

A szülő vágjon fel egy almát gerezdekre, és kóstolják meg együtt!

Majd vágjanak ki együtt papírból almagerezd- vagy almakarikaformákat, és írjanak rájuk egy-egy szót vagy mondatot, amiért hálát tudnak adni együtt! A gerezdeket/karikákat tűzzék fel az adventi koszorúra!

Variáció

Aszalt almakarikákat is használhatunk díszítésként. Ebben az esetben kis cédulára írjuk a hálaadás szavát vagy mondatát, a cédulát összetekerve/összehajtva belesúsztatjuk az almakarika részébe, majd együtt tűzzük fel a koszorúra.

5.1e A kis Jézus aranyalma

20
perc

Hallgassuk meg a [Karácsonynak éjszakáján](#) kezdetű népéneket (magyar népdal, Tápé /Csongrád/) Várkonyi Szilvia előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Énekeljük együtt az első versszakát, majd énekeljük tovább a szöveggyűjteményben olvasható változat második szakaszával is:

A kis Jézus aranyalma,
Boldogságos Szűz az anyja.
Lábaival ringáztatja, (vagy: ringatgatja)
Két kezével ápolgatja.

Végül énekelhetünk más karácsonyi dalokat is az alkalom lezárásaként.

JEGYZETEIM

Betlehem városában

45 perces távoktatási óra (magyar, ének-zene)

Miről szól ez a tanegység?

A jelenléti órában már leírt dalokat a gyerekek távoktatási kerekék között is feldolgozhatják.

Áttekintő vázlat

6.1 Betlehem városában	45 perc
6.1a Szövegnyomozás	15 perc
6.1b Állatok Jézus előtt	15 perc
6.1c Daltanulás	15 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

6. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Pásztorok, keljünk fel! – magyar népdal, Pásztó (Heves)

Az állatok Jézus előtt – spanyol karácsonyi dal, Tótfalusi István fordítása

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)

Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

ÉVFOLYAM

2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Betlehem városában

A feladatleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Szövegnyomozás

Valószínűleg ismered már a *Pásztorok, keljünk fel!* kezdetű karácsonyi éneket (magyar népdal, Pásztó /Heves/). Hallgasd meg a dalt Benedek Krisztina előadásában, utána nyisd ki a szöveggyűjteményed, és olvasd el a második versszakot is!

Végezz „szövegnyomozást”! Olvasd el újra a dal szövegét, és jelöld a helyes válaszokat a *Pásztorok, keljünk fel! – feleletválasztás* című tankockán!

Az énekből az is kiderül, hogy miye nincs, és miye van a Kisjézusnak. Húzd a szavakat és a képeket a megfelelő helyre a *Pásztorok, keljünk fel! – csoportosítás* című tankockán!

15 perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek dolgozzák fel önállóan a dalok szövegét, és énekeljék a kedvesebbiket.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás
Dalszövegek olvasása, értelmezése
Interaktív multimédiás feladatok: párosítás, feleletválasztás, csoportosítás
Énektanulás

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

6.1b Állatok Jézus előtt

15
perc

Hallgasd meg *Az állatok Jézus előtt* című spanyol karácsonyi dalt (Tótfalusi István fordítása) a Kaláka együttes előadásában!

Olvasd el a dal szövegét a szöveggyűjteményből, és keresd meg a párosító tankockán, melyik állat mivel köszöntötte a Kisjézust!

Olvasd el újra a *Pásztorok, keljünk fel!* és *Az állatok Jézus előtt* című énekek szövegét, és gyűjtsd ki, milyen állatok szerepelnek a versekben! Azután húzd az állatok képét a megfelelő helyre a *Jézus jászolánál* című tankockán: a versek alapján ott voltak-e Jézus jászolbölcsőjénél, vagy sem?

6.1c Daltanulás

15
perc

Végül tanuld meg énekelni az egyik dalt a videó segítségével! Válaszd azt, amelyikhez inkább kedved van!

JEGYZETEIM

Egyéb ötletek

7.1 Karácsonyi műsor

7.1a Dalok, versek

A karácsonyi műsor mindig gondot okoz, ha nincs elég alkalmas szöveg, amiből válogatni lehet. Természetesen a teljes téma anyagából válogathatunk, és a feldolgozás kényszere nélkül is találunk a szöveggyűjteményben néhány verset, amit jó szívvel ajánlunk a műsorhoz a gyerekeknek:

- *Szállást keres a szent család* – magyar népdal, Kistelek (Csongrád)
- *Kiss Lehel: Sír a Jézus, nincs pólyája*
- *Rossz a Jézus kiscsizmája...* – magyar népdal
- *Zelk Zoltán: Karácsonyi ének*

7.1b Betlehemes Játék

A reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán elérhető *A betlehemi úton* című népi betlehemes játék első-második osztályosok számára könnyen megtanulható és előadható, így szintén a karácsonyi műsor része is lehet.

Készíthetünk a játékhoz papírból síkbábokat vagy fejbábokat is. A fejbábos verzióval nagyobb teret mozoghatnak be a gyerekek, a síkbábbal való játék szűkebb térbe való. Játék közben a mozgásokra is figyeljünk, hogy a Betlehembe való vonulást ne álló, passzív helyzetben adják elő a gyerekek!!

A szöveg forrása: *Menjünk mi is Betlehembe* (Háttér Lap- és Könyvkiadó, Bp., 1990, 42. o.)

7. tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A karácsonyi műsor szöveg- és játéklehető-ségeinek bővítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Verstanulás, versmondás
Dramatikus játék

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A játékszöveg elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán

JEGYZETEIM

KICSI VAGYOK

Mit szeretnénk elérni?

Mélyüljön, differenciálódjon a gyerekek testképe, a tájékozódás, az irányok tekintetében is. A szövegek kreatív feldolgozása segítséget nyújt a gyerekeknek az önkifejezésre is.

Miről szól ez a téma? Miért fontos nekünk?

A világ megismerésének alapja önmagunk megismerése. Ehhez elengedhetetlen a helyes testkép, a kicsiségben rejlő potenciál felismerése. Jézus gyermekéletén keresztül mutatjuk be a kicsiségben rejlő erőt.

Katileves, kiskifli, nagykifli

45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, mozgásos játék, vizuális kultúra, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Ebben a tanegységben a mondókákon keresztül a különböző irányokat, illetve a hangdifferenciálást gyakoroljuk.

Áttekintő vázlat

1.1 Kis Kati főz	45 perc
1.1a Kicsi Kati főz	20 perc
1.1b Hanna és a kiflik	25 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A kifliformálást a testükből szőnyegen játsszák a gyerekek, amihez készítsünk elő (szükség esetén szerezzünk) egy nagy szőnyeget! Készüljünk elő a gyurmázáshoz is! Ez a feladat egy teljes rajz-technika órát is kitehet, kombinálva további feladatokkal.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kis Kati főzi az ebédet – magyar népi mondóka
Balázs Imre József: Hanna és a kiflik

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Szőnyeg
Gyurmázás anyagai, eszközei

ÉVFOLYAM

1. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Kis Kati főz

45 perc

1.1a Kicsi Kati főz

Olvassuk el és tanuljuk meg a *Kicsi Kati főzi az ebédet...* kezdetű magyar népi mondókát! Ha megtanultuk, keverő mozgásokkal is kísérjük a szöveg ritmusának és irányainak megfelelően (egy ütemre egy keverő kör jobbra, illetve balra):

20 perc

Kis Kati főzi az ebédet.
Keveri, keveri,
mindig jobbra keveri.
Keveri, keveri,
mindig balra keveri.

tá-ti-ti | tá-ti-ti | ti-tá-ti
ti-ti-ti (szün) | ti-ti-ti (szün)
ti-ti-ti-ti | ti-ti-ti (szün)
ti-ti-ti (szün) | ti-ti-ti (szün)
ti-ti-ti-ti | ti-ti-ti (szün)

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

Írányok gyakoroltatása, hangdifferenciálás.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mondókázás
Jobb, bal, fel, le irány gyakoroltatása
Szógyűjtő játék
Mozgásos játékfeladatok
Vers olvasása, értelmezése
Gyurmázás: kifliformák

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szőnyeg
Gyurmázás anyagai,
eszközei

Gyakoroltassuk az irányokat további mozgásos játékkal, a gyerekek az instrukciónak megfelelően mozogjanak!

Ha a pedagógus azt mondja,

- *jobb*, akkor jobb irányba kavargatnak
- *bal*, akkor bal irányba kavargatnak
- *rotty*, akkor felforr a leves, mire a gyerekek gyorsan emelgetik a kezüket felfelé, mint ahogy a leves rotyog
- *kifut a leves*, erre a gyerekek a karjukat, törzsüket elengedve „lehullanak” a földre.

Mit főz kis Kati? Persze ebédet, de vajon mi fő a fazékban? Soroljunk ételeket, amelyek k-betűvel kezdődnek, mint Kati neve (pl. krumplileves, káposztaleves, karalábéleves, kelkáposztafőzelék, kelbimbó párolva, körtekompót stb.) Soroljunk olyan ételeket is, amelyek nem főnek vagy párolódnak, hanem sülnek (pl. kalács, kifli, kenyér, kapros-túrós süti, körtés muffin, kacsasült stb.)!

Melyiknek tudjátok legkönnyebben megmutatni a formáját? Néhány kísérlet után válasszuk ki a kiflit (várhatólag ez is szerepel a bemutatott formák között)!

1.1b Hanna és a kiflik

25
perc

Mindenki álljon fel, és görnyedő tartással mutassa meg a kifli formáját!

Majd feküdjenek le a gyerekek a szőnyegre kifliformában! Ha a szőnyeg a tepsis, hány kifli fér a tepsibe? Hogyan tudunk úgy elhelyezkedni, hogy minél több férjen bele?

Van kis kifli, és van nagy kifli, sőt óriáskifli is. Alakítsunk nagy kifliket: 2-3 gyerek fogóddzon össze, és együtt alakítsanak a földön fekvő kifliformát!

Az óriáskiflit is kipróbálhatjuk: hány gyerekből álló kifli fér be a tepsibe (a szőnyegre)?

A „kiflisütés” után olvassuk el [Balázs Imre József Hanna és a kiflik](#) című versét!

Ki beszél a versben? Kik alkotják a kiflisort? Nagyság szerint soroljuk el őket!

Ki eszik a versben? (Vagy ki fog enni?) Miért ő eszi meg az egészet?

(„Úgy szeretlek, majd megeszlek” – szoktuk mondani.)

Vegyük elő a gyurmát, és formázzunk kifliket! Nagyobbacska kifliktől haladjunk a kisebbek felé! Ki tudja a legeslegkisebb kiflit formázni a gyurmából?

Variáció

A kifliformákkal is gyakorolhatjuk az irányokat:

Forduljon minden kifli jobbra, illetve balra a tepsiben (gyerekek a szőnyegen, kifliformák egy papírlapon)!

Kicsi vagyok én

45 perces komplex szövegfeldolgozó
és szövegalkotó óra
(magyar, kreatív írás, ének-zene, választhatóan tánc)

Miről szól ez a tanegység?

Az elsősök már nagyok, éppen ezért a *Kicsi vagyok én...* kezdetű gyerekdalknak is a komolyabb verzióját tanuljuk meg. A vers és mese szövegének transzformálásával a gyerekek kifejezhetik saját vágyaikat, álmaikat is, hogy kik és mik lesznek, ha megnőnek (úgy igazán).

Áttekintő vázlat

2.1 Kicsi vagyok én	45 perc
2.1a Kicsi vagyok én	20 perc
2.1b Buci királyfi meséje	25 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A szövegalkotás célja, akár a vers, akár a mese esetében, nem egy hibátlan szöveg fogalmazása, hanem a szavakkal való kreatív játék, mesélő- és alkotókedv felkeltése. Ezért nem baj, ha esetleges, „alkalmi” megoldások születnek.

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Kicsi vagyok én

2.1a Kicsi vagyok én

A gyerekek bizonyosan ismerik a *Kicsi vagyok én* kezdetű dalt, találkozhatnak vele az oviban. Énekeljük el a közismert dallammal és szöveggel (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

A videót ne vetítsük le, a gyerekek maguktól énekeljék a dalt!

Mi már jóval nagyobbak vagyunk, így egy másik dallammal és hosszabb szöveggel is megismerjük a dal költői változatát.

Olvassuk el [Szabó Lőrinc Kicsi vagyok én](#) című versét, majd hallgassuk meg a Misztrál együttes előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A gyerekek figyeljék meg, miben különbözik a dal szövege Szabó Lőrinc versétől!

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Szabó Lőrinc: *Kicsi vagyok én*

Hárs László: *Hol voltam, hol nem voltam* (részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz
- Internet, projektor, hangfal

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

45
perc

20
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek a vers és a mese segítségével fogalmazzák meg saját vágyaikat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Éneklés
Zenehallgatás
(Énektanulás, tánc)
Vers- és meseolvasás
Kreatív szövegalkotás:
versszakvégi kiegészítés, szóbeli vagy írásbeli mesealkotás

JEGYZETEIM

Óra végén, ha marad időnk és kedvünk, tanuljuk meg ezt a dalváltozatot is, és akár táncolhatunk is rá egyszerű lépésekkel!

Olvassuk újra végig a verset, és keressük meg versszakonként, mit tervez a gyerek, mi lesz belőle, ha nagy lesz!

Mi mik vagy kik szeretnének nagy korunkban lenni? Cseréljük a szavakat, kifejezéseket a versben, hogy megalkossuk a közös „Kicsi vagyok én...” versünket! A két versszakos sablon, amit használhatunk:

Kicsi vagyok én,
majd megnövök én,
.....
..... én.

Kicsi vagyok én,
..... leszek én,
.....
..... én.

Vedd figyelembe!

A sorok szótagszámát figyelembe vehetjük (visszatérően 5-5-8-5 szótagosak a versszakok), de nem ez az elsődleges. Hosszabb-rövidebb sorokkal is működhet a vers. Pl.:

Kicsi vagyok én,
pizzafutár leszek én,
végighajtok a Nagykörúton
egy jó bringával én.

2.1b Buci királyfi meséje

Olvassuk fel a gyerekeknek [Hárs László Hol voltam, hol nem voltam](#) című meserészletét, majd közösen fejezzük be szóban a mesét!

25
perc

Második osztályosok próbálkozhatnak azzal is, hogy megírják röviden a saját meséjüket, Hárs László szövegéből kiindulva. Az alábbi mondatkezdetek segíthetnek a mese elindításában:

„Én erre kaptam magam, és beléptem – egyenesen a mesémbe...”

„Hamarjában magamra rántottam...”

„A világgá menetelhez elengedhetetlenül szükséges...”

„Sajnálkozva tárta szét a karját...”

„Mindenesetre kértem, az ilyesminek mindig jó hasznát veheti a...”

„Most pedig indulok toronyiránt...”

Vedd figyelembe!

Találkoztunk már Buci *Az igazi valami* című meserészletével az előző témában, a születésnapos szövegek között (04-2/3). Hárs László: *Buci királyfi összes meséje* (Móra, 1977) című kötetéből való mindkét részlet, amiben egy élénk fantáziával megáldott kisfiú képzeletvilágát eleveníti meg az író.

JEGYZETEIM

Kicsi kézben a nagyvilág

3. tanegység

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, ének-zene, vizuális kultúra, technika,
természetismeret, hittan)

Miről szól ez
a tanegység?

Az újszülöttnél kevés törékenyebb és sérülékenyebb lény létezik a világon. Isten mégis ebben a törékeny testben érkezett közénk. A leghatalmasabb Isten kicsi baba lett, hogy teljes emberré válhasson, mint mi. Ebben a tanegységben ezt a hatalmas kicsinyiséget szeretnénk érzékeltetni a gyerekekkel. A kováskészítéssel

vagy a kenyérsütéssel a gyerekek megtapasztalják azt, hogyan lesz a kicsiből nagy, hogy megértsék Jézus kovászról szóló példabeszédét.

Áttekintő vázlat

3.1 Kicsi kézben a nagyvilág	45 perc
3.1a Kítestvér születik	25 perc
3.1b Hajdani ringató	20 perc
3.2 Kicsi világ	45 perc
3.2a Nézőpontváltás	15 perc
3.2b Jézus nézőpontjai	30 perc
3.3 A kovász példázata	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Vedd figyelembe!

A tanegységet jelenléti óraként terveztük, ám a versek és a párbeszédes próza-szöveg alkalmas egy rövid karácsonyi műsor előadására is (ahol minden gyermek kaphat egy versszakot a versekből, és egy-egy sort a párbeszédes meséből). Sőt, akár hangjátékként is előadható, így karanténhelyzetben is alkalmas a köszöntésre. A kováskészítés hosszabb időt vesz igénybe, de érdemes bevállalni, mert életre szóló élmény lesz a gyerekek számára. A kenyérsütéssel hasonló a helyzet. Természetesen csak akkor fogjunk hozzá, ha van lehetőségünk dagasztani, illetve megsütni a kenyeret. Ha nincs, akkor szerezzünk egy kenyérsütőgépet, amivel szintén megoldható a feladat.

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Miklya Luzsányi Mónika:
Dorka és Tádé
Betlehemben
Lackfi János:
Hajdani ringató
Krusovszky Dénes:
Kérdések

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

(Szőnyeg)
Rajzlap, festőeszközök
Biblia
Kenyérsütéshez és a kovászhoz szükséges hozzávalók, eszközök

ÉVFOLYAM

2. osztály

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek nyerjenek benyomást arról, hogy Jézus Krisztus csecsemőként jött el közénk.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Multimédiás interaktív feladatok: csoportosítás, feleletválasztás, párosítás
Mese olvasása, értelmezése
Dramatizálás
Zenehallgatás
Vers olvasása, értelmezése
Kifejező olvasás szereposztással, hangsúlyozás mintakövetéssel

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Kicsi kézben a nagyvilág

3.1a Kistestvér születik

Beszélgessünk arról, hogy kinek van kistestvére? Milyen volt őt várni? Mi mindent kellett összekészíteni a születéséhez?

Dorka és Tádé is a kistestvére születésére készül. Vajon minden tárgyra szüksége lesz a kisbabának, amit összegyűjtöttek? Nézzük meg a *Dorka és Tádé válogat* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Olvassuk el *Miklya Luzsányi Mónika Dorka és Tádé Betlehemben* című történetét, és beszéljük meg, hogy kik beszélgethetnek! Melyik mondatot ki mondhatja? Vetítsük ki a szöveget, és írjuk mellé a szereplő nevét! Négy szereplőnk legyen: Dorka, Tádé, Anya, Apa. (A mese szövege elektronikus, szerkeszthető formában megtalálható a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

A gyerekek alkossanak négyes csoportokat! Osszák ki a szerepeket, és készüljenek fel a mese szereposztás szerinti felolvasására!

Majd a csoportok válaszoljanak a következő szövegismereti kérdésekre a *Dorka és Tádé Betlehemben* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán):

- Mit csinál Tádé és Dorka?
- Miért volt különleges baba a Kisjézus?
- Honnan tudta Mária, hogy gyermeke fog születni?
- Hol született a Kisjézus?

3.1b Hajdani ringató

Hallgassuk meg *Lackfi János Hajdani ringató* című versét Bertóti Johanna előadásában, majd olvassuk el magunk is a verset!

Keressük meg a testrészekhez tartozó kifejezéseket a *Hajdani ringató* című tankockán! (A dal és tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Keressenek a gyerekek a versben olyan sorokat, amelyek arra utalnak, hogy a kisbaba a világ leghatalmasabb uralkodója!

A testrészek alapján osszuk ki a gyerekeknek a szerepeket, és olvassuk fel így a verset!

Vedd figyelembe!

Ütemhangsúlyos versről van szó, amiben a költő az ütemhatárokkal, az ütemek változtatásával játszik. Az alábbi ütemezés is csak egy értelmezői variáció, amiben példaként mutatjuk be, hogyan helyezhetőek el a hangsúlyok. Jó tanítói bemutatással – mintával – tudjuk a gyerekek felé hangzó versként közvetíteni.

JEGYZETEIM

Kicsi kézben | a nagyvilág,
Kicsi kézben | a nagyvilág,
Bárány szuszog, | jászol zizeg,
Fütyül
fülünkbe | jó hideg!
Három bölcs | messzi útra kél,
Három bölcs | messzi útra kél,
Arary, tömjén | minek a | kisgyereknek,
Jobb tán a | semminél.

Kicsi láb | csillagot lerúg,
Kicsi láb | csillagot lerúg,
Szalad az éjjel, | haja kóc,
Csupa
lábnym már | a Tejút.
Pásztor | angyalért | csörtetett,
Pásztor | angyalért | csörtetett,
Magas hóban | jól elhasalt,
Lelt egy álmos | kisdedet.

Kicsi fül hallgat | jégzenét,
Kicsi fül hallgat | jégzenét,
Friss tej fakad, | égbolt hasad,
A csepp
csilingel | szertesét.
Dünnögjünk | ócska ringatót,
Dünnögjünk | ócska ringatót,
Pici bárka | kotyog a | zöld homályban,
Álmodj egy | nagy hajót!

Kicsi száj, | folyton enni kér,
Kicsi száj, | folyton enni kér,
Harap a csendből | kóstolót,
Nevet
vagy sír, de | nem beszél.
Mannát hint | az ég majd | miránk,
Mannát hint | az ég majd | miránk,
Ki most ene, | majd enni ad,
Szétosztja köztünk | ön magát.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek szerezzenek első benyomást arról, hogy Jézus egyszerre Isten és ember.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vershallgatás
Képzletjáték: nézőpontváltások
Kihangosítás
Festés: ábrázolás belső nézőpontból

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

(Szőnyeg)
Rajzlap, festőeszközök

3.2 Kicsi világ könyv reftantár

3.2a Nézőpontváltás

Ha lehet, a gyerekek feküdjenek le a szőnyegre, vagy boruljanak le a padra! Olvassuk fel *Krusovszky Dénes Kérdések* című versének második kérdését (szakaszát)!

Képzeljük el, hogy egyre kisebbek és kisebbek leszünk! Először olyan kicsik, mint az ovisok, aztán mint egy kisbaba, és még tovább zsugorodunk. Olyan kicsik vagyunk már, mint egy plüssmaci. Mint egy egérke. Jaj, akkorák lettünk, mint egy egérke! Itt vagyunk az osztályteremben. Mit látunk egérkeként? Mondjátok ki hangosan!

Ha gyerekeknek nehezen megy a kihangosító játék, adhatunk segítséget néhány cselekmény beiktatásával. Pl.:

- Akkorák vagyunk, mint egy kiséger, és szeretnénk elbújni valahova. Mit teszünk?
- Most bejött valaki. Seprű van nála. Vajon mit akar? Stb.

Fontos, hogy a gyerekek minden kihangosított mondatot egyes szám első személyben mondjanak, mintha ők lennének az egérke.

Majd nőni kezdünk, akkorák leszünk, mint egy macska, mint egy kutya, mint egy oroszlán. Már nagyobbak vagyunk az embereknél, nagyobbak a házaknál, de még a toronyházaknál is. Akkorák lettünk, mint egy hegy! Mit látunk, ha lenézünk a városunkra? Milyenek látjuk az embereket? A gyerekeket? Mennyit látunk belőlük?

A kihangosítás végeztével beszéljük meg, hogy Jézusnak pont azért kellett hatalmas Istenből emberré lennie, hogy meg tudja látni, át tudja élni a mi örömeinket és bánatainkat! Azért született meg a rongyos istállócskában kisbabaként, hogy Istenként ember legyen.

3.2b Jézus nézőpontjai

Kérjük meg a gyerekeket, hogy fessenek egy olyan képet, ami azt ábrázolja, mit láthatott a Kisjézus a jászolbölcsőből! Ne kívülről ábrázolják a jászolbölcsőt, hanem azt a képet fessék le, amit a kisbaba a saját szemével láthatott! Mutassunk be példaként egy vicces gifet (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), ahol egy kamaszt bevásárlókocsiban tolnak az esti utcán, és felvételt készít arról, amit lát (csak házak, fák, de sajátos látószögből).

JEGYZETEIM

3.3 A kovász példázata

A kovász példázatát sokszor hallhatják a gyerekek, most is felolvashatjuk nekik a *Bibliából* (Máté 13,33). De hiába olvassuk, nem értik, mert kevesen látták és tudják, hogyan is „működik” a kovász, hogyan kel meg a tészta, hogyan lesz a kicsiből nagy: „Hát nem tudjátok, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megkeleszti?” (1Korinthus 5,6).

A tapasztalatszerző feladat némi szervezést igényel, de érdemes megcsinálni. Háromféle lehetőséget írunk le, remélve, hogy valamelyik megoldható az osztályunkban/csoportunkban is:

1. A legjobb, ha a kenyérsütést a kovász nevelésénél kezdjük. A feladat nem túl bonyolult, csak türelmet és napi néhány perc odafigyelést igényel. Tapasztalatunk szerint a gyerekek számára örök élmény a kovász „etetése”, majd a kenyérsütés a saját kovászból. A kovász elkészítésének receptje elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.
Az ajánlott linken kenyérreceptet is találunk, ami nem megvalósítható iskolai körülmények között. A következő (lásd 2. megoldás) már igen, ha a dagasztásokat a szünetekben végezzük (nem lesz meg pont a 60 perces kelesztési idő, de elbírja a kenyér, ha 20-22 fok van a teremben). Csak órák után tudjuk kisütni, amihez természetesen szükség van konyhára, ahol a gyerekek kis zsemléket szaggathatnak a kenyértésztából, és a sütőben kisüthetjük a zsemléiket.
2. Egyszerűbb megoldás, mert itt nem készítünk kovászt, hanem élesztőt használunk. Magyarázzuk el a gyerekeknek, mi a kovász, és hogy az élesztőnek ugyanaz a szerepe, mint a kovásznak! Majd az előzőekben leírt szervezési keretek között gyúrjunk be és dagasszunk ki egy élesztős kenyeret! Minden dagasztásnál figyeljük meg, mennyit nőtt a kenyérünk! Végül süssük ki, ahogy a kovászos kenyérnél leírtuk!
Ajánlunk hozzá egy egyszerű recept (természetesen nem kell fateknőben dagasztani – elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).
3. Legegyszerűbb megoldás, ha szerzünk egy kenyérsütő gépet. Ekkor bármely kenyérreceptet használva, könnyedén dagaszthatunk, süthetünk kenyeret, mert a gép gyakorlatilag elvégzi helyettünk a munkát, csak a hozzávalókat kell belerakni. A hozzávalókat a gyerekekkel mérjük ki, hívjuk fel a figyelmet az élesztőre/kovászra, majd programozzuk be a gépet! A sütő ablakán keresztül a gyerekek minden szünetben megnézhetik, „hol tart” a kenyér, mennyit nőtt, sül-e már? Ha kisült, természetesen mindenki kapjon belőle kóstolót!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek tapasztalják meg, hogyan lesz a kicsiből nagy.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Tészta kelesztése, megfigyelése
Kovász érlelése / gyúrás, dagasztás, kenyérsütés / vagy kenyérsütés géppel, hozzávalók kimérése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Biblia
Kenyérsütéshez és a kovászhoz szükséges hozzávalók, eszközök

4.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Beney Zsuzsa: *Megnőttél*
Ágai Ágnes: *[Láttam]*
Hervay Gizella: *Kicsi-mese*
László Noémi: *Most már nagy* (részlet)
Széchezy Rita:
Citromsárga pirospontok (részletek)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Magasságmérő, filctoll
Rajzlap, színes lapok,
rajzeszközök
Selyem- vagy konfetti-
szalag
Olló, ragasztó, Blu Tack

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

De megnőttél!

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, testnevelés, matematika, vizuális kultúra,
technika)

Az első osztályosok már nagyok: magasabbak egy méternél, és a fogváltás is elindult már. De valójában mennyi egy méter, és kinek hány foga esett már ki? És mitől lesz valaki valóban nagy? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre keresik a választ a költők és az írók ebben a tanegységben. Hervay Gizella meséje lehetőséget nyújt arra, hogy a gyerekek megértsék, aki nagyobb, az sem erőszakoskodhat.

Áttekintő vázlat

4.1 De megnőttél!	45 perc
4.1a De megnőttél!	20 perc
4.1b Törpék és óriások	10 perc
4.1c Kobak, a kicsi	15 perc
4.2 Most már nagy	2x45 perc
4.2a Ki a legnagyobb?	20 perc
4.2b Most már nagy	25 perc
4.2c De megnőttünk!	45 perc
Összesen:	3x45 perc

A magasságmérőt készítsük el előre, és helyezzük el a teremben! A magasságjelzőkhöz szerezzük be a színes szalagokat! A magasságjelzők biztonságos elhelyezéséhez biztosítsunk helyet az osztályban! Ha ezt nem tudjuk megoldani, a feladat elhagyható.

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 De megnőttél!

4.1a De megnőttél!

Kinek hány foga hullott már ki? Álljunk sorba a kihullott fogak száma szerint!

És kinek hány új (csont)foga nőtt ki vagy kezd kibújni? Rendezzük át e szerint is a „fogsort”!

45
perc

20
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek érzékeljék
önmagukon az idő
múlását

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Sorakozók
Versolvasás
Mozgásos játékok
Meseolvasás, beszélge-
tés a mese alapján

JEGYZETEIM

Feküdjünk le a szőnyegre, és legyünk mi a kisbabák! Feküdjünk a hátunkon, rugdalózzunk! Forduljunk a hasunkra, majd ülünk fel! Kússzunk, ahogy a babák szoktak! Emelkedjünk négykézlábra, és ringatózzunk előre-hátra, majd induljunk el, járjunk körbe négykézláb! Majd időugrással álljunk fel, nyújtsuk ki a kezünket jó magasra, mutatva, hogy megnőttünk!

4.1b Törpék és óriások

10
perc

Olvassuk el [Ágai Ágnes \[Láttam\]](#) című versét, és mozogjunk is le:

- Legyünk törpék, járjunk törpejárásban!
- Legyünk óriások, járjunk óriásjárásban!
- Hajtsuk össze magunkat: kuporodjunk a földre szoros Z-alakban (vonalait az alsó lábszár, comb és felsőtest adják)!

4.1c Kobak, a kicsi

15
perc

Gyűjtsük olyan tárgyak, dolgok, személyek neveit, amelyeknél nagyobbak vagyunk, majd gyűjtsünk olyanokat, amelyeknél kisebbek!

Olvassuk el [Hervay Gizella Kicsi-meséjét!](#) Mi mindennél volt nagyobb Kobak?

Minél és kinél nem volt nagyobb?

Hogyan lett nagyobb az asztalnál?

Vajon miért nevettek a játékok? Miért vált Kobak nevetségessé?

Vedd figyelembe!

A mese lehetőséget nyújt egy érzékenyítő beszélgetésre arról, hogy ha valaki nagyobb vagy erősebb a másiknál, az nem jogosítja fel, hogy erőszakoskodjon a másikkal, uralkodjon rajta. Ha a beszélgetést fontosnak tartjuk, akkor az előző feladatot nyugodtan elhagyhatjuk (Törpék és óriások), hogy legyen időnk a gyerekekkel kibontani a kérdést.

2x45
perc

4.2 Most már nagy

4.2a Ki a legnagyobb?

20
perc

Az ajtófélfára vagy a falra ragasszunk fel Blu Tack gyurmaragasztóval egy másfél méter hosszú, kb. 20 centiméter széles fehér papírszalagot! Ez lesz a magasságmérőnk. Ne jelöljük rajta a centimétereket, mert a gyerekek magasságát egymáshoz viszonyítjuk majd!

A gyerekek egyesével álljanak a magasságmérőhöz, a pedagógus jelölje filctollal a magasságot, és írja mellé a gyerek keresztnévét! Akár minden gyerek más színnel jelölhető (nagyobb létszám esetén 2-3 gyerek kaphat azonos színt).

Ha készen vagyunk, olvassunk le magasság szerinti relációkat, pl.:

Kati magasabb, mint Balázs, de alacsonyabb, mint Brigi.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek értsék meg, hogy a nagyság nem feltétlenül a centiméterektől függ.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Magasságmérés
Relációk leolvasása
Vers és történet olvasása, beszélgetés a szövegek alapján
Magasságjelzők készítése és elhelyezése

JEGYZETEIM

Ha az egyszerű reláció-olvasás már jól megy a gyerekeknek, akkor találós kérdés-ként is megfogalmazhatják:

Ki az, aki magasabb, mint Balázs, de alacsonyabb, mint Brigi?

Jelöljük be az egy métert a magasságmérőn! Mondjunk dolgokat „szemmérték alapján” az osztályteremből, amik kisebbek/nagyobbak, mint egy méter! Ellenőrzésként pontosan is megmérhetjük, ami nem egyértelmű.

4.2b Most már nagy

25
perc

Olvassuk el [László Noémi Most már nagy](#) című versrészletét, és beszélgesünk arról, hogy miért érzi magát most már nagynak a versbeszélő! Miért gondolhatjuk, hogy mégis kicsi? (A vers folytatásából derül ki, hogy még óvodás.)

Mi mikor érezzük magunkat nagynak? És mikor kicsinek? A magasságon kívül mi kell ahhoz, hogy tényleg nagyok legyünk? Milyen tulajdonságai vannak a nagyoknak?

Olvassuk fel [Széchezy Rita Citromsárga pirospontok](#) című történetének részleteit az első osztályos Titi-ről!

Miért mondhatjuk, hogy Titi kicsiként is nagy volt?

Mi okozott neki a legnagyobb gondot a történetben? Miért? Mitől nyugodott meg? Van-e valami, amit nagyon szeretsz csinálni? Amit nagyon komolyan veszel? Amiben már olyan nagy vagy, mint Titi?

4.2c De megnőttünk!

45
perc

Készítsünk a gyerekekkel színes magasságjelzőt, mindenkinek személyesen! Az ajánlott első példán virág- vagy felhőforma kerül felülre, benne a gyerek neve, a formából pedig egy színes szalag nyúlik a fal aljáig. A második példán a gyerekek rajzolt önarcképe van felül (a példák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

A felső formához erősített szalag lehet selyemszalag, de szerpentinszalag is. A gyerek a fal mellé áll, mellé engedjük a szalagot, és levágjuk fejtető magasságában. Majd ráragasztjuk a forma hátoldalára. Végül az egészet a falra erősítjük.

A magasságmérő az eredeti verzióban néhány perc alatt is elkészíthető: felülre kerül egy virágforma Post-it lap, amire a gyerek ráírja a nevét, tehát nem kell rajzolni. A Post-it lapot érdemes Blu Tack gyurmaragasztóval felragasztani, különben egy-két hét múlva leperreg a falról.

Év végén is mérjük meg a gyerekeket, hogy lássák, mennyit nőttek! Akkor a gyorsabb verzióval lehet majd jelölni a növekedés mértékét.

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Magasságmérő, filctoll
Rajzlap, színes lapok,
rajzeszközök
Selyem- vagy szerpentinszalag
Olló, ragasztó, Blu Tack

5.

tanegység

Ez vagyok én!

Minimum 4x45 perces komplex témanap
(magyar, természetismeret, vizuális kultúra, technika)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Itt van az oltár – magyar népi mondóka

Varró Dániel:

Testtudatosítató

Balázs Imre József:

A baba

Mészöly Miklós:

A kis játszótársak

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Kinyomtatott lapok

Ollók, rajzeszközök

Lyukasztó, miltonkapocs

(Textil és fonalmaradékok, ragasztó)

Tálca és elkészített

ételfalatok

Gesztenye, dió vagy

kavics (apró játékok,

játékelemek)

Előrajzolt karton (alaphoz)

Különböző színű és felületű papírok, anyagok

Kinderdobozok, apró

termékek, gyöngy, kavics

Illóolajok, itatós vagy

papír zsebkendő

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

A testséma megismerése és tudatosítása, az érzékszervek finomítása az önazonosság kialakulásának egyik alapvető lépése. Ezt segíti és differenciálja ez a tanegység, ahol a testen túl az Istennel való kapcsolatra is hangsúlyt fektetünk.

Áttekintő vázlat

5.1 Ez vagyok én!	2x45 perc
5.1a Ez vagyok én!	20 perc
5.1b Baba	25 perc
5.1c Papírbaba-készítés	min. 45 perc
5.2 Kis játszótársak	2x45 perc
5.2a Kedvenc játékok	15 perc
5.2b Érzékszervi játékok	min. 30 perc
5.2c Memóriaajátékok készítése	45 perc
Összesen:	min. 4x45 perc

A géppapírnál kicsit keményebb papírra nyomtassuk ki a babasablont annyi példányban, ahány gyerek van az osztályban!

A bőséges játékkínálatból a lehetőségeinkhez képest válogathatunk, illetve átalakíthatjuk azokat.

A memóriaajátékok készítéséhez a megfelelő anyagokat és eszközöket készítsük elő! A kártyaalapú memóriához a kartonlapokat előre be kell vonalazni, kb. 5-6 cm-es négyzetháló-beosztással.

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Ez vagyok én!

5.1a Ez vagyok én!

A gyerekek először magukon végezzék az *Itt van az oltár* kezdetű arcmotogató magyar népi mondóka mozgásait, majd válasszanak párt maguknak, és egymáson is mutogassák végig a következőképpen:

JEGYZETEIM

*Itt van az oltár, – érintsék meg a homlokukat
itt van a két gyertya, – szemüket
itt van a két párna, – orcájukat
itt bemegegy a harangozó, – szájukat
mehúzza a harangot: – húzzák / rázzák meg egy kicsit az orrát
bim-bam, bim-bam.*

Hasonló módon játszunk [Varró Dániel Testtudatosítgató](#) című versével, mutogatva a megnevezett testrészeket! Először lassan olvassa fel a pedagógus a verset, majd ismétlje meg gyorsabban, és utána többször, egyre gyorsabb tempóban! A gyerekeknek persze követni kell(ene) mozgásukkal a gyorsuló tempót. A vidámság garantált!

*Ez a fülem, – húzzák meg mindkét fülüket
ez a szám, – tátsák el a szájukat
ez a cuki frizurám. – rázzák meg a hajukat, vagy borzoljanak bele*

*Ez az orr, – nyomják meg az orrukát
ez a has, – simogassák meg körkörös mozgással a hasukat
ez az ököl, – emeljék fel az öklüket,
ami vas, – mutassák a muszkljukat*

*ez a boka, – hajoljanak le, fogják meg a bokájukat
ez a toka, – simogassák vagy csippentsék meg a „tokájukat”
sokat eszem, – simogassák meg a hasukat
az az oka – tolják ki a hasukat!*

5.1b Baba

Olvassuk el [Balázs Imre József A baba](#) című versét, és az előző mondókákhoz hasonló módon mutogassuk is végig a testrészeket!

Megismételhetjük párban, szerepjáttékkal: egyik gyerek a baba, másik az apa, aki a babaalakot készíti, mindig azt a testrészt igazítja, amiről szó van. A baba átadását és a névadást is el lehet játszani a végén (a babakészítő gyerek szerepet vált). Majd a párok cserélnek szerepet, és még egyszer megismételhetjük a versjátékot.

Ezután oldják meg a gyerekek [A baba](#) című tankocka párosító feladatát (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán):

Miért van szüksége a babának a különböző testrészekre és a nevére? Húzd össze az egymáshoz tartozó sorokat!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Arcmutogató játék
Versolvasás, mondókázás
Mímes mozgások a versek alapján
Versszöveg értelmezése, beszélgetés
Mozgatható baba készítése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Kinyomtatott lapok
Ollók, rajzeszközök
Lyukasztó, miltonkapocs (Textil és fonalmaradékok, ragasztó)

25
perc

A gyerekek is alkossanak a testrészek nevével hasonló mondatokat! Pl.:

Huncut szeme lesz, hogy tudjon kacsintani.

Nagy feje lesz, hogy sok tudás férjen bele.

Hosszú lába lesz, hogy nagyokat léphessen.

Ha nehéznek tűnik a feladat, először adjuk meg a mondatok kezdő kifejezéseit:
Pl.:

Kicsi feje lesz, hogy...

Nagy füle lesz, hogy...

Szép arca lesz, hogy...

Pókhasa lesz, hogy...

Gyakoroltassuk a testrészek megnevezését és a jobb, bal, illetve keresztirányú mozgásokat úgy, hogy a gyerekek követik a tanító utasításait! Pl.:

Jobb kezeddal érintsd meg az orrod!

Jobb kezeddal a jobb bokád!

Bal kezeddal a bal füled!

Bal kezeddal a jobb térded, jobb kezeddal a bal szemed! Stb.

Olvassuk el a vers utolsó sorait! Vajon milyen nevet adhatott a versbeszélő a babának? Ti milyen nevet adnátok neki?

Te kitől kaptad a nevedet? És vajon ki volt az alkotód? A szüleidén kívül kinek köszönheted a létezésed?

Ha úgy érezzük, hogy a csoport nyitott és érett rá, olvassuk fel az ember teremtését *Mózes első könyve* második részének 4–7. igeverseiből. Sőt a következő igeverset is felolvashatjuk *Jeremiás könyvéből*: „Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismertelek...” (*Jer 1,5*). Igaz, hogy ez a bátorítás a prófétára vonatkozik, de mi is bízhatunk benne, hogy ilyen minket ismerő-alkotó Atyánk van. Ebben az esetben a következő feladat során agyagból vagy gyurmából is készíthetünk emberalakot.

5.1c Papírbaba-készítés

min.
45 perc

Az ajánlott babasablon letölthető (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és egy mozgó papírbaba testrészeit tartalmazza. Osszuk ki a gyerekeknek a kinyomtatott lapokat! Színezzék, majd vágják ki a testrészeket! A pedagógus lyukasztóval lyukassza ki az összefűzési pontokat! A gyerekek miltonkapoccsal fűzzék össze a babát! Munka közben többször is lehetőségünk van a testrészek megnevezésére, a bal és jobb oldali testrészek tudatosítására.

Textil és fonalmaradékok felhasználásával a babákat fel is öltöztethetjük. Egy inspiráló, ötletadó képet is találunk hozzá a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

Vedd figyelembe!

A képen látható esetben a törzsek és a kislány nadrágja, ingujja az összefűzés előtt, a kislány szoknyája az összefűzés után lett a babára ragasztva. Tehát gondoljuk át előre, mikor és hogyan végezzük el az applikációt!

5.2 Kis játszótársak

2x45
perc

5.2a Kedvenc játékok

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy kinek mi a kedvenc játéka. Most képzeljük el azt, hogy nincs semmilyen játéktárgyunk! Mivel tudnánk mégis játszani? Ötleteljünk!

15
perc

Ezután olvassuk el [Mészöly Miklós A kis játszótársak](#) című meséjének első két mondatát, és kérjük meg a gyerekeket, hogy közösen fejezzük be a mesét! Mi mindennel játszhatott mégis a kislány?

A közös mesealkotás után olvassuk fel végig Mészöly Miklós meséjét! Keressük ki, hogy mivel játszott a haja, a füle, az orra, a keze, a két lába, a szeme, a szája! És mi történt este? És mi lett azután?

5.2b Érzékszervi játékok

A meseélmény után ismerkedjünk mi is kis játszótársainkkal, játszunk érzékszervi játékokat!

min.
30 perc

Szem

Egy gyerek kimegy, a többiek körbeállnak. Kiválasztunk valakit, ő lesz a karmester: őt kell utánoznia mindenkinek. A karmester vegyen fel egy testhelyzetet (ne túl bonyolultat). Hívjuk be a megfigyelőt! A karmester folyamatosan változtassa a testhelyzetét, a többiek pedig utánozzák! A megfigyelő feladata, hogy leleplezze, ki a karmester.

Száj

Egy tálcára készítsünk össze annyi „katonát” (felkockázott „miniszendvics”, ami egy falattal lenyelhető), ahány gyerek van! Minden katonán más, karakteres ízű dolog legyen (nutella, különféle lekvárok, kolbász, sajt, májkrém), illetve szintén felvágott vagy apró, jellegzetes ízű gyümölcsök (szőlő, narancs, eper, koktélpáradicsom stb.)! A tálcát takarjuk le! A gyerekek csukják be a szemüket, és mindenkinek adjunk egy katonát, amit egyenek meg, és találják ki, hogy mi volt a kenyéren!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Az érzékszervek
finomítása

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Érzékszervi játékok
Érzékszervi memóriakártyák készítése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Tálca és elkészített
ételfalatok
Gesztenye, dió vagy
kavics (apró játékok,
játékelemek)
Előrajzolt karton
(alaphoz)
Különböző színű és felü-
letű papírok, anyagok
Kinderdobozok, apró
termékek, gyöngy, kavics
Illóolajok, itatós vagy
papír zsebkendő

Vedd figyelembe!

Bár csak egy-egy falat ételről van szó, a játék előtt rá kell kérdezni, hogy kinek milyen ételallergiája van, és ügyelni, hogy ő olyan ételt ne kapjon, vagy eleve kihagyni azt az ételt a választékból.

Fül

A gyerekek álljanak körbe, egy játékos csukott szemmel álljon a kör közepén! A pedagógus rámutatással válasszon ki valakit, aki odalopózik hozzá, és elváltoztatott hangon megszólítja: Szia, ... (pl. Pisti)! A bekötött szemű találja ki, hogy ki szólította meg!

Orr

Vigyünk be egy üveg illóolajat! Öntsük ki egy szélesebb edénykébe, hogy jól párologjon! A gyerekek hunyják le a szemüket, a pedagógus pedig rejtse el az osztályban az illóolajos edénykét, amit a gyerekek szaglás után keressenek meg! Többféle illóolajjal több körben is játszhatunk.

Kéz

A gyerekek álljanak körbe! Valaki álljon középre, csukja be a szemét! Forgassuk meg, majd vezessük oda egy társához! A bekötött szemű simogassa végig a társa arcát, haját, és ez alapján próbálja kitalálni, hogy ki lehet az illető!

Láb

A gyerekek legyenek mezítláb, és szórjunk ki eléjük sok gesztenyét, diót vagy nagyobb kavicsot! Feladatuk az, hogy lábbal, lábujjal fogják meg és szedjék össze egy kosárba a kiszórt dolgokat! (Apró játékok, játékelemek is lehetnek.)

5.2c Memórijátékok készítése

45
perc

A szöveghez kapcsolódóan érzékszervi memórijátékokat is készíthetünk.

A gyerekek kis csoportokban dolgozzanak, így hamarabb elkészül egy-egy játék.

Szem

A hagyományos memórijátékról van szó. Kartonból vágják ki a gyerekek a memóriakártyák alapját! Érdemes a kartonlapot előre berácsoznunk, mert első-másodikban még nem tudják kimérni a rasztert.

A kártyalapokra színes papírból vágjanak ki különböző formákat úgy, hogy két színes lapot összefognak (vagy egyet kettéhajtanak), és egyszerre vágják ki a formát! Így az garantáltan egyforma lesz. A két formát ragasszák külön kártyalapra!

Fül

Gyűjtsük Kinder csokitojások műanyag dobozát! Minimum 12 darab kell a játékhoz. A műanyag tojásokba öntsenek a gyerekek különböző minőségű és méretű szemes terméseket (mák, szárazbab, rizs, lencse, köles), esetleg kásagyöngyöt,

apró kavicsot! Minden fajta terményből két tojásba töltsenek egyforma mértékben! A tojásokat ragasszák körbe szigetelőszalaggal, és írják a termény kezdőbetűjét a tojás egyik végére (r-rizs)! A tojásokat helyezzük egy tojástartóra, majd rázás alapján keressük meg a párokat!

Orr

Különböző illóolajokkal készítsük el a szaglász memóriajátékát! A legjobb ehhez itatóspapírt venni, ami sajnos csak internetről rendelhető, de nem drága! Ha nem akarunk ezzel bajlódni, egyszerű papír zsebkendőt is használhatunk. A papír egyik oldalára írjuk rá golyóstollal (és ne filccel!) az illat nevét, a másik oldalra pedig csöppentsünk egy cseppet az illóolajból! Minden illatból két papírt készítsünk elő a játékhoz!

Tapintás

Vigyünk be különböző felületű, tapintású papírokat, anyagokat, amelyeket a látásalapú memóriakártyákhoz hasonló módon, kartonalapra ragasszanak a gyerekek. Játék során csukják be a szemüket, és vakon, csak tapintás útján párosítsák össze az anyagokat!

6. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Janikovszky Éva: *Velem mindig történik valami* (részletek)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet és íróeszköz

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Írólap és rajzeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

Amikor kicsi vagyok, amikor nagy vagyok...

2x45 perces távoktatási óra (magyar, ének-zene)

A gyerekek önállóan dolgozzák fel Janikovszky Éva könyvének részleteit.

Áttekintő vázlat

6.1 Amikor kicsi vagyok, amikor nagy vagyok	45 perc
6.1a Kicsi vagyok én...	10 perc
6.1b Velem mindig történik valami	35 perc
6.1c Amiben nagy, amiben kicsi	45 perc
Összesen:	2x45 perc

A feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Amikor kicsi vagyok, amikor nagy vagyok

A feladatléírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Kicsi vagyok én...

Hallgasd meg a *Kicsi vagyok én* kezdetű dal keresztény változatát! Tanuld is meg énekelni a kislánnyal együtt! A dal szövegét megtalálod a videó alatt a Reftantáron.

JEGYZETEIM

6.1b *Velem mindig történik valami*

Hallgasd meg [Janikovszky Éva *Velem mindig történik valami*](#) című könyvének első részletét Tánczos Adrienn előadásában!

35
perc

Mikor számít a beszélő fiú nagynak, és mikor kicsinek? Janikovszky Éva csak egy példát említ. De mit gondolsz, más esetben kicsinek vagy nagynak számít a fiú? Húzd a szavakat a megfelelő helyre a csoportosító tankockán!

Hallgass meg egy másik részletet is a könyvből!

Olvasd is el a regény részleteit a szöveggyűjteményből!

Kik tartoznak a kisfiú családjába? Válogasd ki a szereplők közül a következő tankockán!

Válaszd ki a helyes válaszokat a kérdésekre a feleletválasztó tankockán! Ha nem vagy biztos a válaszban, keresd a történetben!

Ki kire vigyázott? Állítsd sorba a neveket a sorrendkereső tankockán! Az első Pacsitacsi legyen!

Ha kíváncsi vagy, Pacsitacsi hogyan került meg, keresd meg a könyvespolcon vagy a könyvtárban [Janikovszky Éva *Velem mindig történik valami*](#) című könyvét! Jó olvasást!

6.1c *Amiben nagy, amiben kicsi*

Hajts ketté egy füzetlapot vagy írólapot, és a két felére írd egy-egy listát!

Egyik felére az kerüljön, amihez már elég nagy vagy, és elég megbízható. Másik felére az kerüljön, amihez még kicsi vagy, és egyedül nem megy, segítségre szorulsz.

Jelöld meg a kicsi sávban, amihez már fel tudnál nőni! Gondold végig, hogy mi kell ehhez! Le is rajzolhatod.

45
perc

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, énektanulás
Történet meghallgatása
Interaktív multimédiás feladatok: csoportosítás, feleletválasztás, sorba rendezés
önismereti feladat: tulajdonságyűjtés, önértékelés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Írólap, rajzeszköz

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Képzlet, játék kicsi és még kisebb korban – emlékek, élmények felidézése, elmesélése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vershallatás, beszélgetés
Mesealkotás szóban
Széköltöztető játék
Emlékek, élmények felidézése kicsi korból

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A két vers elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény oldalán

Egyéb ötletek

45
perc

7.1 Amíg kicsi voltam

7.1a Két szék

Olvassuk fel [Nemes Nagy Ágnes: A szék](#) című versét!

Mit tett a versbeszélő, amíg „kicsi volt”? Hány éves lehetett?

Mit tesz most? Mit lát a székben? Hány éves lehet?

Képzeljük el, hogy a barna medve megelevenedik! Mi történik? Találjunk ki hozzá egy mesét!

25-30
perc

Olvassuk fel [Miklya Zsolt: Barnamedveszék alatt](#) című versét, mint egy meseváltót!

Majd a gyerekek öltöztessenek fel egy széket barna medvévé! Kis csoportokban több „barnamedveszék” is készülhet.

7.1b Kicsi koromban

Kérdezzük meg a gyerekektől: Nektek van ehhez hasonló élményetek?

Hogy a szobában egy szék, egy bútor, egy árnyék vagy a falon egy repedés megelevenedik?

Emlékeztek-e különös kicsi kori játékaitokra? Amit nagyon szerettetek játszani, de már kinőttetek azóta!

Meséljetez kicsi kori történeteket magatokról!

15-20
perc

JEGYZETEIM

Mit szeretnénk elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

Szeretnénk, ha ebben a témában a gyerekek megértenék, hogy az ajándék nem csak tárgy lehet, és hogy a tárgyasult ajándékoknál többet jelentenek a lelki, kapcsolati ajándékok, amiket egymásnak adhatunk. A legnagyobb ajándék pedig Isten szeretete, amely Jézusban közénk jött.

A karácsony sajnos nagyon sok helyütt csupán az ajándékokról és az ajándékozásról szól, és az a lelki tartam, amit Jézus születése, illetve a családi szeretetközösség jelent, háttérbe szorul vagy szóba sem kerül.

1.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kiskarácsony, nagykarácsony – magyar népdal, Palotás (Nógrád)
Jász Attila:***
Békés Márta: Két ünnep közt

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Nyomtatott vázolólapok, író/rajzszekőz

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Mozgáskészség fejlesztése a szövegélmény átélésével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ismert dal felelevenítése (daltanulás)
Mímes, mozgásos játékok
Vonalas alakzat vázolása levegőben, lapon, kisebb-nagyobb méretben
Téli és/vagy tantermi mozgásos játékok
Versolvasás, beszélgetés
Párbeszéd olvasás

JEGYZETEIM

Kiskarácsony

Minimum 60 perces készségfejlesztő óra
(magyar, testnevelés)

Miről szól ez a tanegység?

A karácsonyi hangulatban a versek és a dalok segítségével a gyermekek mozgáskészségét is fejleszthetjük.

Áttekintő vázlat

1.1 Kiskarácsony	min. 60 perc
1.1a Kiskarácsony	min. 15 perc
1.1b Angyaljáték	min. 30 perc
1.1c Kütyü ketyere	15 perc
Összesen:	min. 60 perc

Előkészületek

Az órát szervezhetjük kinti téli játékokkal összekötve vagy csak tantermi játéklehetőségekkel. A vázoló feladathoz nyomtassunk ki vagy rajzoljuk elő a vázolólapokat a gyerekek létszámának megfelelően!

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Kiskarácsony

1.1a Kiskarácsony

Ha a gyerekek nem ismerik, tanuljuk meg a *Kiskarácsony, nagykarácsony* kezdetű magyar népdalt (Palotás, Nógrád). A gyerekeket osszuk 3–4 fős csoportokra! Minden csoport külön feladatot kap: a dal egy kulcsfogalmát kell közösen megjeleníteniük, mint például karácsonyfa, labda, kalács, gyertya. Fontos, hogy ne külön-külön legyenek a kalács, labda, gyertya stb., hanem a csoport tagjai úgy kapcsolódjanak össze, hogy együtt legyenek az adott tárgy.

A gyerekek vázolják a karácsonyfa körvonalát az egészen nagytól a minél kisebb méretűig! Először csak a levegőbe rajzoljon mindenki egy jó nagy karácsonyfát! Olyan nagyot, hogy a csúcsához pipiskedni kelljen. Majd rajzoljanak szintén a levegőbe egy minikarácsonyfát, kisméretűt!

Majd minden gyerek kapjon egy A/4-es lapot, amire előrajzoljuk vagy nyomtatjuk a karácsonyfa vonalait (nyomtatható vázolólap elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

A gyerekek feladata először a vonal követésével átrajzolni a karácsonyfát, majd minél kisebb fákat rajzolni a karácsonyfa belsejébe.

Vedd figyelembe!

A magyar nyelv megőrizte a kétféle évkezdés, két karácsony emlékét: a „nagykarácsony” a karácsonyt (december 25.), a „kiskarácsony” az újév napját (január 1.) jelenti.

1.1b Angyaljáték

min.
30 perc

Olvassuk el [Jász Attila ***](#) című versét (hangoztatva: *Három csillag*), majd a gyerekekkel közösen találjunk ki olyan mozgásformákat, amelyeket a téli angyalok játszhatnak! Érdemes hozzá kimenni a szabadba.

Ha van hó, akkor a csúszkálás, hógolyózás adott, építhetünk hóangyalt is, vagy angyallábnyomokat (nem a klasszikus hóban fekvő angyalt, mert esetleg megfázhatnak a gyerekek, hanem a hóba taposva angyalformát rajzolhatnak ki). Ha nincs hó, akkor is játszhatunk angyalfogót (pl. csak lábujjhegyen szabad szaladni), futhatunk szárnylengetve, vagy felmászhatsz a mászóka legmagasabb fokára, hogy onnan nézzünk le a földre. Stb.

Ha a teremben maradunk, a téli angyaljátékok egy részét mimes mozgással is meg tudjuk mutatni. A lábujjhegyen járó angyalfogót pedig a teremben is kipróbálhatjuk (odabent nem szabad szaladni).

Tanteremben a sürgölődő-forgolódó ajándékosztást is be lehet mutatni. Egy-egy kis angyalcsoport kitalálhatja, megszervezheti a mozgásait (szintén pantomim, tárgyak nélkül, az ajándékcsomagokat csak imitálva).

1.1c Kütyü ketyere

15
perc

Mi kerül manapság sok ajándékcsomagba? (Ne csak a sajátunkra gondolkunk!) Hallgassunk meg néhány választ!

Majd a pedagógus olvassa fel lehetséges válaszként [Békés Márta Két ünnep közt](#) című versét! Beszéljük meg: Igaza van a költőnek? Vagy túloz? Csak viccelődik?

Ha túloz is, mire akar figyelmeztetni viccesen?

Túlozzuk el mi is a verset, ami egy jól gajdolható felelgető mondóka! Előbb a pedagógus-gyerekek párbeszédéként adhatjuk elő, amikor a gyerekek közös válasza (kórusban) a refrénsor: Kütyü ketyere.

Majd két jól olvasó gyereket választhatunk a felnőttek szerepére, és így adhatjuk elő a párbeszédet (a többi gyerek szintén kórusban felel):

Felnőtt 1:

Mi volt a fa alatt?

Gyerekek:

Kütyü ketyere!

Felnőtt2:

Hát még a fán is?

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK
EHHEZ A FELADATHOZ?

Nyomtatott vázolólapok,
író/rajzeszköz

JEGYZETEIM

Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt 1:
Jézuskától is még:
Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt2:
Anyu ajándéka:
Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt 1:
Aputól meg szép nagy
Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt2:
Zoli nagypapától:
Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt 1:
Julika mamától:
Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt2:
Akkor meg mit bőg,
mint a nyenyere?
Felnőtt 1:
Mi kéne, mondjad?
Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt2:
Kütyü!
Felnőtt 1:
Kütyü!
Gyerekek:
Kütyü ketyere!
Felnőtt2:
Kütyü!
Felnőtt 1:
Kütyü!
Gyerekek:
Kütyü ketyere!

Jobb adni, mint kapni

45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, társadalmi ismeretek, hittan)

Miről szól ez a tanegység?

Az ajándékozás öröm annak is, aki ad, annak is, aki kap. Néha megfeledezünk erről, mint arról is, hogy a karácsonyi ajándék nem csak tárgy lehet.

Áttekintő vázlat

2.1 Jobb adni, mint kapni	45 perc
2.1a Jobb adni, mint kapni	15 perc
2.1b Adni	10 perc
2.1c Ajándék	20 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

Minden gyerek nevét írjuk fel egy írólapra, hajtsuk négyrét, és dobjuk egy kalapba/dobozba! Ebből fognak húzni a gyerekek a sűgőjáték során.

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Az ajándékozó – bibliai igék

Kiss Ottó: *Adni*

László Noémi: *Ajándék*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Kalap/doboz, írólapok
nevekkkel, íróeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Jobb adni, mint kapni

45
perc

2.1a Jobb adni, mint kapni

Kérjük meg a gyerekeket, hogy magyarázzák meg ezt a három közmondást, majd beszéljük meg, mit jelenthetnek a karácsonyra vonatkoztatva:

15
perc

Jobb adni, mint kapni.

Ajándék lónak ne nézd a fogát!

Ki a kicsit nem becsüli, az a nagyot nem érdemli!

Melyik közmondás hasonlít legjobban *Az ajándékozó* című bibliai igék első igéjére:

Nagyobb boldogság adni, mint kapni. (ApCsel 20,35)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek gondolkodjanak el azon, milyen jókívánsággal örvendeztetnék meg társaikat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Közmondás-magyarázat
Versolvasás
Kreatív szövegalkotás
Jókívánságírás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Kalap/doboz, írólapok
nevekkkel, íróeszköz

JEGYZETEIM

Van-e lényeges különbség?

Nyugodtan elmondhatjuk, hogy közmondásunk bibliai eredetű. Hogy nem véletlenül, alátámasztja a másik ige is, ami hasonló jelentésű. És mindkét igében fontos szempont: az ajándékozónak is jó, ha ad. Sőt! Így az igazi, hogy ő is örül.

Vedd figyelembe!

Valószínűleg meg kell magyarázni a gyerekeknek a régies szóhasználatot a *bővelkedik* esetében (marad neki bőven; bősege van). Nem árt tisztázni a *felüdít*, *felüdül* jelentését sem. (A tetteink is lehetnek üdítők, nem csak az üdítőital.)

2.1b Adni

10
perc

Olvassuk el [Kiss Ottó Adni](#) című versét, és beszéljük meg, miért gondolja úgy a versbeszélő, hogy a legjobb dolog adni!

És ti hogy gondoljátok: adni jobb vagy kapni? Vagy mindkettő egyaránt fontos? – Beszélgessünk tovább! Engedjük, hogy a gyerekek őszintén elmondják a véleményüket, nem baj, ha mást gondolnak erről a kérdésről!

2.1c Ajándék

20
perc

A tanító olvassa fel a gyerekeknek [László Noémi Ajándék](#) című versének első két sorát, majd beszélgessünk arról, hogy mi mindennel lehetne ünnepelni a karácsonyt! Mit adhatnánk egymásnak tárgyakon kívül?

A gyerekek olvassák el a verset, majd mindenki húzza ki valakinek a nevét az osztálytársai közül egy kosárból! A lapra a név mellé írjon fel egy mondatot, egy jókívánságot, amit szívesen belesúgna az illető fülébe karácsonykor! Dobják vissza a gyerekek a lapokat a kosárba, és olvassuk fel a névre szóló jókívánságokat! A feladó ne derüljön ki!

Vedd figyelembe!

Tudatosítsuk a gyerekekben, hogy csak jó dolgokat szabad írni! Ha esély van rá, hogy bántó megjegyzések születnek, akkor ne ezt a tanegységet válasszuk! Ha mégis „becsúszik” egy-egy negatív megjegyzés, azokat inkább ne olvassuk fel! Jelezhetjük, hogy nem jókívánság született, és mondhatunk helyette valami jót. Ugyanakkor jelzésértékű lehet, ha valaki negatív kívánságot kap.

A karácsony akkor szép

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó,
szöveg- és képalkotó óra
(magyar, vizuális kultúra, technika, ének-zene)

3. tanegység

Miről szól ez a tanegység?

Karácsonykor mindenki kívánni szokott valamit, és sokszor ezek a kívánságok teljesülnek is. De vajon mit kívánhatnak a tárgyak? Máté Angi meséjéből megtudhatjuk, mit kívánt az elhagyott ház ablaka, a beszélgetésből pedig azt, hogy mit kívánnának a gyerekek, ha tárgyak lennének. A második órában feldíszíthetjük az ablakainkat, és ráadásul még énekelhetünk is együtt!

Áttekintő vázlat

3.1 A karácsony akkor szép	45 perc
3.1a Karácsonyi kívánságok	20 perc
3.1b Az ablak	25 perc
3.2 Az ablakon át	45 perc
3.2a A karácsony akkor szép	15 perc
3.2b Behavazott ablakok	30 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

Gondoljuk át, hogy a karácsonyi ablakdekorációt milyen technikával oldjuk meg! Próbáljuk is ki, majd szerezzük be, illetve készítsük elő az anyagait, eszközeit!

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Máté Angi: Volt egyszer egy ablak (részlet)

Csanádi Imre:
Karácsony fája (online)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

(Füzet, írólap, íróeszköz, kalap)
Kávéfilter vagy muffinpapír
Ollók
Damil vagy Blu Tack, cellux ragasztó
Műhóspray vagy fogkrém, fogkefe, tálka

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 A karácsony akkor szép

45
perc

3.1a Karácsonyi kívánságok

A gyerekekkel ülünk körbe, és mondjuk el, hogy most egy olyan különleges alkalom van, amikor a tárgyak is kívánhatnak maguknak karácsonyi ajándékot! Próbáljuk meg kitalálni, vajon mit kívánnának maguknak karácsonyra a különböző tárgyak! Ha nehéznek érezzük a feladatot, először adjunk válaszelehetőségeket, pl.:

20
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek látens módon jönnek rá, hogy nem csak tárgyakat lehet karácsonyra kérni.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Projekciós játék, szóbeli szövegalkotás
Meseolvasás, a mese folytatása
Szövegnyomozás: értelmző játék

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

(Füzet, írólap, íróeszköz, kalap)

Mit kívánhatna magának az asztal?

- Hogy sokan üljenek körül.
- Hogy roskadozzon az ételtől.
- Hogy szép terítővel díszítsék fel.

Mit kívánhatna a jégpálya?

- Hogy sokan korcsolyázzanak rajta.
- Hogy jó hideg legyen.
- hogy senki se essen el rajta. Stb.

A gyerekek válasszák ki személyesen, hogy szerintük mit szeretne az asztal, a jégpálya, majd ha van ötletük, ők is mondjanak hasonlókat! Játsszuk el ezt néhány tárggyal, majd kérjük meg a gyerekeket, hogy válasszanak egy tárgyat, aminek szívesen elmondanák a karácsonyi kívánságát! Hallgassuk is meg a vállalkozókat!

Vedd figyelembe!

Ha a gyerekek belelendülnek a játékba, hagyjunk rá időt, hiszen a projekcióból jól megismerhetjük őket és kívánságaikat is! Ráadásul a szóbeli szövegalkotás spontán lehetőségével fejlődik fogalmazókészségük.

Variáció

A játékot meg is fordíthatjuk:

Mindenki válasszon gondolatban egy tárgyat, írjon fel legalább egy kívánságot a tárgy nevében egy lapra, és dobja a kalapba! Majd húzzanak a kalapból cédulát a gyerekek, és a kívánság alapján próbálják kitalálni, mi lehet a tárgy!

3.1b Az ablak

Próbáljuk meg kitalálni, hogy mit szeretne karácsonyra egy ablak!

Olvassuk el *Máté Angi Volt egyszer egy ablak* című meséjének elejét a következő mondatig: „s előengedett belőle néhány pöttöm, mozgó valamit.”

Találgassunk a gyerekekkel, vajon mit engedhetett elő a gyufaskatulyából az angyal! Frontálisan vagy kis csoportokban, szóban vagy írásban alkossák meg a gyerekek a mese befejezését!

Majd olvassuk el az olvasókönyvből a mese befejező részét, és végezzünk karácsonyi nyomozást (frontálisan vagy kis csoportban)! A gyerekek a szöveg alapján derítsék ki:

- Mik voltak az apró, mozgó valamik?
- Mit csináltak először, amikor megérkeztek a házba?
- Hogyan teljesítették az ablak kívánságát?

25
perc

JEGYZETEIM

3.2 Az ablakon át

45
perc

3.2a A karácsony akkor szép

Először hallgassuk meg [Csanádi Imre Karácsony fája](#) című dalát a Kaláka együttes karácsonyi lemezéről gyerekek előadásában, és tanuljuk meg mi is énekelni (a dal és szövege elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

15
perc

Majd vegyük elő a ritmushangszereket, elsősorban triangulumot, és mindenféle hangú csengőt, csengettyűt! Mutassuk be a gyerekeknek a dal ritmusát, majd énekeljük el újra a dalt, amit a gyerekek ritmushangszerekkel kísérenek!

Vedd figyelembe!

A vers minden versszak azonos szerkezetű, 7 szótagos sorokból épül fel, a sorok 4 és 3 szótagos ütemekre tagolódnak (4|3). Az ütemek első szótagjára erős hangsúly, ütemnyomaték esik, ezt erősíthetjük meg a ritmushangszerekkel. Az ütemek elején csilingelhetünk.

A karácsony | akkor szép,
hogyha fehér | hóba lép –
nem is sárba, | latyakba...
ropog a hó | alatta.

3.2b Behavazott ablakok

Készítsünk a gyerekekkel téli ablakdekorációt papírkivágással, ami a hópelyhekre és pókhálóra is emlékeztet, nem beszélve a csillagokról!

A hópelyhelyformákat legegyszerűbben kávéfilterből vagy muffinpapírból készíthetjük el, az ajánlott képsoron látható módon (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

30
perc

A hópelyheket felakaszthatjuk az ablakba damilra fűzve, vagy ráragaszthatjuk az ablaküvegre Blu Tack vagy cellux ragasztóval.

A kivágott hópelyheket sablonként is használhatjuk: lefújhatjuk hóspray-vel, így a hópelyhely negatívja fog látszódni az ablakon. Hóspray helyett vízzel elkevert fogkrémet is használhatunk, amit fogkefével fröcskölhethetünk az ablakra. Könnyebben lemosható, mint a hóspray, de alkalmazás előtt mindenképpen próbáljuk ki, hogy tudjuk, milyen sűrűségűre keverjük a masszát! (A fröcsköléshez is jó képsort találunk a [reftantar.hu](#)-n.)

Vedd figyelembe!

Hasonló papírkivágást ajánlottunk a decemberi első téma 6. tanegységében a gyerekeknek önálló otthoni feladatként. Lásd [Hópelyhelycsipke](#) cím alatt (04-1/6.1d).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Karácsonyi hangulat felidézése énekléssel és ablakdísz készítésével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, dal-tanulás
Ritmuszjáték
Hópelyhely készítése papírkivágással

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Kávéfilter vagy muffinpapír
Ollók
Damil vagy Blu Tack, cellux ragasztó
Műhóspray vagy fogkrém, fogkefe, tálka

4. tanegység

Hozzátok milyen karácsonyfa jár?

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Németh Zoltán: *Karácsonyfagyerekek* (online)

Gryllus Vilmos: *Fehér karácsony*

A karácsonyfa legendája

Lépeget az égi Isten – cigány népköltés

Utassy József: *Karácsonyfa* (online)

Hárs Ernő: *Karácsony*

Gimesi Dóra: *Mindenki karácsonyfája*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Befőttesüvegekben elhelyezett illatos anyagok, kendő

A4-es zöld papírlap a gyerekek létszámának megfelelően

Filctollak

Cellux, esetleg ragasztópisztoly

Előre elkészített hosszú papírhenger

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

*4x45 perces komplex témanap
(magyar, ének-zene, hittan, természetismeret,
vizuális kultúra, technika)*

Karácsonyfa nélkül elképzelhetetlen a karácsony. A mesetudatot erősítve teszünk különbséget a karácsonyfa és a fenyőfa között, és mutatunk be néhány fenyőfajt, amivel találkozhatnak a gyerekek. A nagy ünneplésben azonban néha elfelejtjük, hogy a karácsony Jézus ünnepe. A fenyők útja lehetőséget biztosít a természetvédelmi nevelésre is, míg az interaktív feladat, énektanulás és vizuális tevékenység komplex élményt biztosít a gyerekeknek a témanapon.

Áttekintő vázlat

4.1 Fenyőfák és karácsonyfák	45 perc
4.1a Illatpróba	10 perc
4.1b Karácsonyfagyerekek	15 perc
4.1c Fenyőfa vagy karácsonyfa?	10 perc
4.1d Fehér karácsony	10 perc
4.2 Karácsonyi kánta	45 perc
4.2a Jézus áldása	15 perc
4.2b Lépeget az Isten	10 perc
4.2c Karácsonyi kánta	20 perc
4.3 Karácsonyfa	45 perc
4.3a Karácsonyfa a szobámban	10 perc
4.3b Fenyőbúcsúztató	10 perc
4.3c Mindenki karácsonyfája	25 perc
4.4 Osztálykarácsonyfa	45 perc
Összesen:	4x45 perc

Készítsük elő az illatpróba-hoz a befőttesüvegeket az *Illatpróba* cím alatt leírt módon!

Hosszú papírhenger alkotja a karácsonyfánk törzsét. Ha van rá lehetőségünk, lakberendezési boltban, ahol árulnak szőnyeget, biztosan tudunk szerezni egy méretes darabot. Ha nincs erre

lehetőségünk, akkor alufólia vagy frissen tartó fólia hengereket ragasszunk össze szigetelőszalaggal! Ez csak kisebb fenyőfa összeállítására alkalmas.

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Fenyőfák és karácsonyfák

45
perc

4.1a Illatpróba

Apró befőttesüvegekbe óra előtt helyezzünk el jellegzetes, lehetőleg a karácsony hangulatát idéző dolgokat (narancshéj, fahéj, mézes süti stb.)! Legyen közöttük olyan is, ami egy fenyőágot tartalmaz! (Ötletadó kép elérhető a reftan-tar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Az illatpróbához előkészített üvegeket úgy vigyük be az osztályba, hogy a gyerekek ne lássák, és takarjuk le egy kendővel! (Legjobb, ha eleve letakart kosárban visszük be, amiből ki sem kell venni az üvegeket.)

A vállalkozó gyerekek jöjjenek ki, és szaglás útján állapítsák meg, mi van az üvegekben! Nehezített verzióban a fenyőág megkeresése a feladatuk: válasszák ki azt az üveget, amelyikben a fenyőág van!

10
perc

4.1b Karácsonyfagyerekek

Hallgassuk meg [Németh Zoltán Karácsonyfagyerekek](#) című versét Tege Antal előadásában! Vajon ki beszél? Ki meséli el így a karácsonyfás történetet? Miből jöttetek rá?

Hallgassuk meg a verset még egyszer, és figyeljük meg, hogy milyen a karácsonyanéni, -bácsi és a gyerekkarácsonyfa!

15
perc

Játsszuk el a karácsonyfákat! Álljunk fel!

- Ha azt mondom: néni, akkor állj egyenesen, a karod ereszd le, kicsit rézsútosan magad mellett, mintha egy szelíd karácsonyanéni lennél.
- Ha azt mondom: bácsi, vágd csípőre a kezed, mintha egy haragos karácsonyfa-bácsi lennél.
- Ha azt mondom: gyerek, guggolj le, mintha egy kicsi karácsonyfa lennél!

Vedd figyelembe!

Az instrukciókat gyorsan váltogassuk, mert ebben a játékban pont az a vicces, ha összekeverik, mit is kell csinálni!

4.1c Fenyőfa vagy karácsonyfa?

Beszéljük meg, mi a különbség a fenyőfa és a karácsonyfa között!

Rendezzük a fenyőfák képeit és tulajdonságait a vers karácsonyfa-szereplői alapján a [Karácsonyfagyerekek](#) című tankockán.

10
perc

4.1d Fehér karácsony

Hallgassuk meg, és ha van rá időnk, tanuljuk meg énekelni is [Gryllus Vilmos Fehér karácsony](#) című dalát! (A tankocka és a dalfelvétel elérhető a reftan-tar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A fenyőfa és karácsonyfa fogalmának differenciálása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Illatpróba
Vers olvasása, beszélgetés a vers alapján
Mozgásos játék
Interaktív multimédiás feladat: csoportosítás
Zenehallgatás, énektanulás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Befőttesüvegekben elhelyezett illatos anyagok, kendő

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Érezzük meg együtt a karácsony áhítatos jellegét.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés

Legendamese olvasása

Interaktív multimédiás feladat: csoportosítás

Versolvasás párbeszédese-
sen, szerephelyzetben

Zenehallgatás, karácso-
nyi kántálás

4.2 Karácsonyi kánta

4.2a Jézus áldása

Kérdezzük meg a gyerekeket, mit tudnak arról, hogy miért éppen fenyőfát állítunk fel karácsonykor! Sok mindent tudhatnak a karácsonyfaállítás történetéről, ezért érdemes alapszinten tájékozódni a témában. A MúltKor történelmi magazin cikke jó összefoglalója a témának (elérhető a reftentar.hu-n).

A gyerekek bármilyen elképzelést elmondhatnak, lehetnek bennük mesei elemek is, ne korlátozzuk őket!

Ezután mondjuk el, hogy a karácsonyfa állítása csak néhány száz éves szokás, de az emberek szerették volna megmagyarázni ezt az ünnepi cselekvést! Innen ered a karácsonyfa legendája. Fontos tudatosítani a gyerekekkel, hogy ez egy olyan mese, amelynek valós szereplői vannak. Használhatjuk a legenda szót is, de nem kell a gyerekeknek a jelentését definícióként megtanulniuk, elég, ha csak első benyomás szintjén kapnak információkat a legendameséről.

Olvassuk el [A karácsonyfa legendáját](#), és keressük meg benne a valós és nem valós elemeket! Ha nehezen megy, segít a tankocka (elérhető azonos címen a reftentar.hu-n).

Vedd figyelembe!

Ezen a ponton differenciálhatjuk a gyermekek bibliaismeretét: Jézusnak csecsemőként kellett csak bujdosnia (szülei által), amikor Heródes elpusztította a betlehemi gyermekeket. Jézust felnőttként elítélték, de sohasem bujdosott üldözői előtt. Názáretben pl. „átment” az ellene fordulók között, és eltávozott (*Lukács 4,29–30*). Jeruzsálemben is olyan nagy volt a felháborodás, hogy az ellene fordulók el akarták fogni, de ő „kimenekült a kezük közül”, és elment egy nyugodtabb helyre (*János 10,39–40*). Ezt sem nevezhetjük bujdosásnak, hiszen rövidesen visszatért.

4.2b Lépeget az Isten

Olvassunk el egy cigány karácsonyi kántát ([Lépeget az égi Isten](#)), és keressük ki belőle azt a mondatot, ami a versbeszélő legfőbb kívánsága!

Mit kér Istentől? Mit gondoltok, miért csak áldást kér, semmi mást? És ezt hány-szor kéri? (Számolhatjuk az ujjainkon.)

Miért Isten áldása a legtöbb, amit kérhetünk tőle?

Olvassuk fel úgy a kántát, hogy mindig egyvalaki olvassa az eltérő köztes részt, a többi gyerek a refrént!

1. variáció a beszédhelyzetre:

Képzeld el, hogy mi vagyunk a versbeszélő: egy vándorcigány család tagjai, akiknek még a fejüket sincs hova lehajtaniuk, és áldásért kiáltanak Istenhez!

2. Most képzeljük el azt, hogy ennek a családnak egy idős, bölcs tagja vagyunk, aki sok mindent átélt már, és tudja, hogy Isten a csendes könyörgést is meghallja!

JEGYZETEIM

3. Most pedig olvassuk el együtt úgy a kántát, hogy a refrént csak némán „mondjuk”, saját magunkban imádkozva!

Vedd figyelembe!

Ez a feladat talán nehéznek tűnhet a kisgyerekekkel. Ha félünk tőle, ne menjünk bele, és hagyjunk több időt a kántálásra (következő feladat)! Ám ha belevágunk, csodálatos élményekkel gazdagodhatunk mi is, de elsősorban a gyerekek.

4.2c Karácsonyi kánta

Régen szokás volt a kántálás, amikor a gyerekek házról házra jártak, és áldást mondtak a ház népére, felelevenítve a bibliai születéstörténetet. Hallgassunk meg egy ilyen kántálást a Muzsikás együttes előadásában (elérhető a refntar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

20
perc

Ha van olyan ének, amit ismerünk, énekeljük együtt az előadókkal! Ezután mi magunk is összeállíthatunk a gyerekekkel egy karácsonyi énekekből álló kántát az ismert énekekből.

Variáció

Ha a gyerekek és a szülők nyitottak rá, szervezhetünk kántálást a téli szünetben, ellátogathatunk a vállalkozó gyerekekkel a szülőkhöz, nagyszülőkhöz, ahol a gyerekek előadhatják kántás dalaikat, a szülők pedig egy-két falat finomsággal megvendégelhetik a gyerekeket.

Vedd figyelembe!

Csak akkor vágjunk bele a kántálásba a családonkál, ha erre valóban nyitottak a szülők és a gyerekek is! Fontos, hogy személyesen is egyeztessük ezt a meglátogatandó családok szülőivel, illetve a gyerekek részéről szigorúan önkéntes legyen a részvétel! Egy kántás csoport ne álljon 6-8 gyereknél többől. Ha a gyerekek nagyon lelkesek, inkább több csoportot szervezzünk, de ne állítsunk be egy családhoz húsz gyerekkel!

4.3 Karácsonyfa

4.3a Karácsonyfa a szobámban

Hallgassuk meg [Utassy József Karácsonyfa](#) című versét Illés Lajos feldolgozásában, Szvorák Katalin előadásában (elérhető a refntar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Kérdezzük meg a gyerekektől, ki Gáspár, Menyhért és Boldizsár? Idézzük fel a bibliai történetet közösen! Érdemes tisztázni, hogy a *Biblia* nem jelzi a bölcsek nevét, és királyoknak is csak a néphagyomány nevezi a napkeleti látogatókat.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ökológiai érzékenyítés a problémába való bevonással.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, dal-
nulás
Versolvasás, beszélgetés
a versről
Kreatív szövegalkotás
Meseolvasás
Csoportmunka: vita, öt-
letelés, illetve fenyődísz-
tervek készítése
Beszélgetés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzeszköz

4.3b Fenyőbúcsúztató

10
perc

Olvassuk el [Hárs Ernő Karácsony](#) című versét!

Mi történik itt a téli erdőben? Mit gondoltok, mit éreznek a fenyőfák, amikor búcsút kell venniük az erdőtől? Miért lehetnek vidámak, miért lehetnek szomorúak?

A gyerekek padonként vagy kis csoportokban alkossanak párbeszédet, amelyben egy-egy fenyőfa búcsúzik barátaitól, az erdő állataitól! Egy gyerek legyen a fenyő, a többiek pedig egy-egy állatot személyesítsenek meg!

4.3c Mindenki karácsonyfája

25
perc

Mi történt karácsonykor Hoppifalván?

A pedagógus olvassa fel [Gimesi Dóra: Mindenki karácsonyfája](#) című meséjét eddig a mondatig: „Most mi lesz?”

A gyerekekből alakítsunk 5-6 fős hoppitanácsokat, akik vitassák meg, mi legyen! Mi lesz a karácsonyfával Hoppifalván?

Aki már ismeri a mesét, mert elolvasta előre, azokból alakítsunk külön hoppiműhelyt! Ők tervezzenek a fenyőre eddig még nem látott díszeket!

Végül a hoppitanácsot alkotó csoportok mondják el az ötleteiket, hogyan lehetne megoldani a fenyőproblémát! A hoppiműhely pedig mutassa be fenyődíszterveit!

Végül olvassuk el a mese befejezését, és beszéljük meg, jó ötlet volt-e az erdőben tartani a karácsonyi ünnepséget! Miért?

Mi hogyan tudnánk megvédeni a fenyőket a kivágástól? Milyen megoldások léteznek? (Gyökeres fenyő, műfenyő, sőt Budapesten van fenyőfakölcsönző szolgáltatás is.)

JEGYZETEIM

4.4 Osztálykarácsonyfa

Az előző gondolatot folytatva, most a gyerekekkel közösen készítsünk egy karácsonyfát – papírból! Ehhez annyi A/4-es zöld géppapírra lesz szükségünk, ahány gyerek van az osztályban. A gyerekek rajzoljanak karácsonyfadíszeket a lapra, majd hajtogassanak belőle tölcséert, amit celluxszal ragasszunk össze! Az előre elkészített papírhenger alapra ragasztópisztollyal vagy szintén szélesebb celluxszal erősítsük fel a tölcséereket (ágakat). A képek forrásoldalán megtaláljuk a fenyő készítésének angol nyelvű leírását, képekkel dokumentálva (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Variáció

Egy valóban gigantikus papírfenyő elkészítését láthatjuk egy videófelvételen, szintén egyszerű papírtölcséerekből, ami iskolai projektre ad lehetőséget, felsősök bevonásával (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Természetvédelmi érzékenyítés, lehetőség megmutatása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Papírfenyő építése közösen

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A4-es zöld papírlap a gyerekek létszámának megfelelően
Filctollak
Cellux, esetleg ragasztópisztoly
Előre elkészített hosszú papírhenger

5.

tanegység

Karácsonyi sütemény

*Gyülekezeti alkalom nagyszülőkkel,
idősekkel versek körül*

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Nemes Nagy Ágnes:

Kukuca

Kiss Ottó: *Ínség*

Nyulász Péter:

Szaloncukor lányok

Szabó T. Anna: *Csemege*

Weöres Sándor:

Téli nyaláncságok

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor,
hangfal

Finomságok, csemegék,
kukuca (kalácsmadárka)
(Kalácssütés anyagai,
eszközei)

ÉVFOLYAM

1–2. évfolyam

Miről szól ez
a tanegység?

Az alkalom elsősorban a gyülekezeti szeretetvendégségek forgatókönyvét, hangulatát idézi, de megrendezhetjük osztálykereteken belül is a nagyszülők meghívásával.

Áttekintő vázlat

5.1 Karácsonyi csemegék	min. 70 perc
5.1a Kukuca	15 perc
5.1b A régi idők	min. 30 perc
5.1c Szaloncukor lányok	5 perc
5.1d Csemegézés	20 perc
Összesen:	min. 70 perc

Előkészületek

Az alkalomra kérjük meg az időseket (esetleg a szülőket), hogy süssenek a gyerekeknek kukucát (kalácstésztából formázott madárkát)! Legalább annyi legyen, ahány gyerek van az osztályban, de jobb, ha mindenkinek jut, aki jelen van az alkalmon.

Ha van rá lehetőség, az is elképzelhető, hogy ott helyben készül a kalács: az egyik nagyszülő begyúrja a tésztát, amíg kel, addig mesélünk, verselünk, éneklünk közösen, majd a gyerekek elkészítik, kisodorgatják a saját madárkájukat, és amíg sül a kukuca, szintén éneklünk, verselünk együtt. (Kukucarecept elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Az ínséges időkről való beszélgetésre, illetve versolvasásra is előre felkérhetünk vállalkozó személyeket az idősek közül.

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Karácsonyi csemegék

5.1a Kukuca

Játsszunk fele sem igaz játékot karácsonyi témában! (A helyes megoldást aláhúzva közöljük.)

Miből készül a habkarika?

- Tojásfehérjéből
- Tejszínhabból
- Habfürdőből

Miért szalon a szaloncukor?

- Eredetileg szalonnából készült, és nem is volt édes.
- A szalon a gazdagabb polgárok, főurak fogadóterme volt, ott szolgálták fel a szaloncukor ösét, a fondantcukrot.
- A polgári szalonokba csak úgy lehetett belépni karácsonykor, ha mindenki vitt magával egy csomagolt cukorkát, és azt odaadta a ház úrnőjének.

Mi lehet a kukuca?

- A kukucska, kukucskálni szóból: annak a gyereknek a neve, aki karácsony napja előtt megleste, hogy mi a karácsonyi ajándéka.
- Kismalac, amit karácsonykor sütnek meg.
- Kalácstésztából készült, madárforma sütemény.

Az utolsó kérdésre ne adjuk meg a választ, hanem hallgassuk meg együtt **Nemes Nagy Ágnes Kukuca** című versét gyerek énekhangon, a Kaláka együttes feldolgozásában (elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Ha nem volt eléggé érthető a dalszöveg, felolvashatjuk a szöveggyűjteményből is (főleg az idősek kedvéért).

Utána beszéljük meg, mi a kukuca! Mutassuk is meg a kukucát, vagy mutassuk be az elkészítésének módját!

5.1b A régi idők

Olvassuk fel **Kiss Ottó Ínség** című versét!

Kérjünk meg előre a gyülekezetből egy olyan idős embert, akinek vannak még emlékei a háborúról vagy az ötvenes évekről, hogy beszéljen ezekről az ínséges időkről, de ha lehet, humorral fűszerezve! Ha lehetséges, készítsen is el vagy mutasson be egy-két ínségételt (pl. szaloncukorpapírba csomagolt krumplícukor stb.), amit meg is kóstolhatnak a gyerekek!

A mai nagyszülők többsége valószínűleg már nem élte meg az ínséges időket, de arról esetleg be tudnak számolni, hogy milyen volt templomba járónak lenni a

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szeretetkapcsolat erősítése az idősökkel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Fele sem igaz játék
Versek olvasása
Beszélgetés, emlékek megosztása
Közös csemegézés (Kukuca készítése)
Zenehallgatás, animációs film megtekintése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Finomságok, csemegék, kukuca (kalácsmadárka) (Kalácssütés anyagai, eszközei)

min.
30 perc

JEGYZETEIM

Kádár-korszakban, mit jelentett a kommunista karácsony, miért is a Téalapó hozta az ajándékot.

Az idősek és a gyerekek rendeződjenek párokba vagy kisebb csoportokba, majd az idősek meséljenek arról, hogy milyen volt a karácsony az ő gyermekkorukban, mi a legszebb gyerekkori, karácsonyi emlékük! A gyerekek is mesélik el az időseknek a legkedvesebb karácsonyi emléküket, élményüket!

5.1c Szaloncukor lányok

5
perc

Nézzünk meg együtt egy animációs filmet, ami [Nyulász Péter Szaloncukor lányok](#) című verséből készült (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

5.1d Csemegézés

20
perc

Olvassák fel a nagyszülők közül négyen (versszakonként egy-egy személy) [Szabó T. Anna Csemege](#) című versét! A felolvasás lehet váratlan, meglepetésszerű feladat, amire az adott helyzetben vállalkoznak a nagyszülők. Ha jó a hangulat, biztos lesz vállalkozó. De előre is felkérhetünk vállalkozókat, akik a felolvasással kínálják a finomságokat. Ők felkészülhetnek az olvasásra, és kitalálhatnak hozzá szerepjátékot is.

Majd csemegézzünk együtt! Egyrészt a (frissen sült) kukucából, másrészt a szeretetvendégségre behozott finomságokból.

Csemegézés alatt hallgassuk meg [Weöres Sándor: Téli nyalánkságok](#) című versét a Kaláka együttes feldolgozásában (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Karácsonyi képek

60 perces komplex távoktatási óra
(magyar, ének-zene, vizuális kultúra, technika)

Miről szól ez a tanegység?

A gyerekek távoktatási óra keretében ismerjenek meg verseket, és dolgozzák fel önállóan azokat.

Áttekintő vázlat

6.1 Karácsonyi képek	60 perc
6.1a A karácsony akkor szép	10 perc
6.1b Karácsonyi emlék	30 perc
6.1c Karácsonyfa-hajtogatás	20 perc
Összesen:	60 perc

Előkészületek

A feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

6. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Csanádi Imre:
Karácsony fája (online)
Miklya Zsolt:
Karácsonyi emlék

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Írólap, íróeszköz
Színes lap/origamilap
Olló

ÉVFOLYAM

2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Karácsonyi képek

A feladatleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a A karácsony akkor szép

Olvasd el Csanádi Imre *Karácsony fája* című versét, aztán hallgasd meg a Kaláka együttes feldolgozását gyerekek előadásában!

10 perc

Tapsold le a dal ritmusát! Majd hallgasd meg újra a dalt, és tapsold az énekkel együtt a ritmusát is!

A ritmizálásban segít az alábbi jelölés. Amelyik szótagot erősebben kell ejtened, mert hangsúlyos, az alá van húzva. A sorok hasonlóan két félre (ütemre) tagolódnak a többi versszakban is. A hangsúlyos szótagra üthetsz vagy csilingelhetsz.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek dolgozzanak fel önállóan egy-egy verset.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, ritmizálása
Karácsonyfaforma szópiramis építése
Interaktív multimédiás feladatok: szavak sorrendje, párosítás, szóképzés
Papírhajtogatás

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)

Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

Írólap, írőeszköz

Színes lap/origamilap
Olló

A karácsony | akkor szép,
hogya fehér | hóba lép –
nem is sárba, | latyakba...
ropog a hó | alatta.

30
perc

6.1b Karácsonyi emlék

Olvasd el [Miklya Zsolt Karácsonyi emlék](#) című versét a szöveggyűjteményből! Mi az, amit először észreveszel? Írd le a következő szavakat egy lapra egymás alá úgy, hogy egy karácsonyfát adjanak ki!

ág, ajándék, angyalszárny, csillag, kapcsolat, karácsonyfa, levél

Olvasd el újra Miklya Zsolt versét, majd rendezd a szavakat abba a sorrendbe az idővonal-tankockán, ahogyan a versben megjelennek!

A versben több olyan szót is találsz, amit két külön értelmes szóra lehet bontani. Össze tudod párosítani a szavakat a megfelelő módon a párosító tankockán?

Képezz hasonló módon értelmes szavakat a szóképző tankockán megadott szavak párosításával!

20
perc

6.1c Karácsonyfa-hajtogatás

Hajtogass egyszerű karácsonyfát a leírás és a képek segítségével, amit elérhetsz a Reftantáron!

Vágni ki egy négyzetet, vagy használj már előre kivágott origamilapokat!

Hajtsd átlósan félbe a lapot, majd hajtsd újra szét!

A papír két szemben lévő sarkát hajtsd be a felezővonalig úgy, hogy a hajtás a lap felső sarkától indul, és az oldalak vonala a középvonalra hajlik!

Az alsó sarkot hajtsd fel úgy, hogy pontosan illeszkedjen a behajtott sarkokhoz!

A lap mindkét oldalát hajtsd be a felezővonalig úgy, hogy az élek a középvonalra hajoljanak!

A lap alját hajtsd fel a felső sarok irányába addig, hogy az találkozzon a már behajtott két sarokkal!

Majd hajts vissza annyit, hogy megfordítva a tetszőleges méretű törzse legyen a fának!

Kész is van a karácsonyfa.

JEGYZETEIM

Egyéb ötletek

7.1 Karácsonyi műsor

A karácsonyi műsorhoz az előző témákban is találunk bőven szövegeket. Most a karácsonyfához, ajándékozáshoz kapcsolódó verseket ajánlunk a szöveggyűjteményben található versek mellett, hogy minél több lehetőségből tudjunk választani. Az ajánlott művek online elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán:

Balázs Imre József: *Karácsonyi kérdezgető*

Bertóti Johanna: *Karácsonyi ének*

Dsida Jenő: *Itt van a szép karácsony*

László Noémi: *Angyaljárás*

Nagy Izabella: *Karácsonykor*

Sarkady Sándor: *Felsüt a csillag*

Szepesi Attila: *Cinkekarácsonyfa*

Tandori Dezső: *A karácsonyfa alatt*

7. tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Karácsonyi versválaszték bővítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

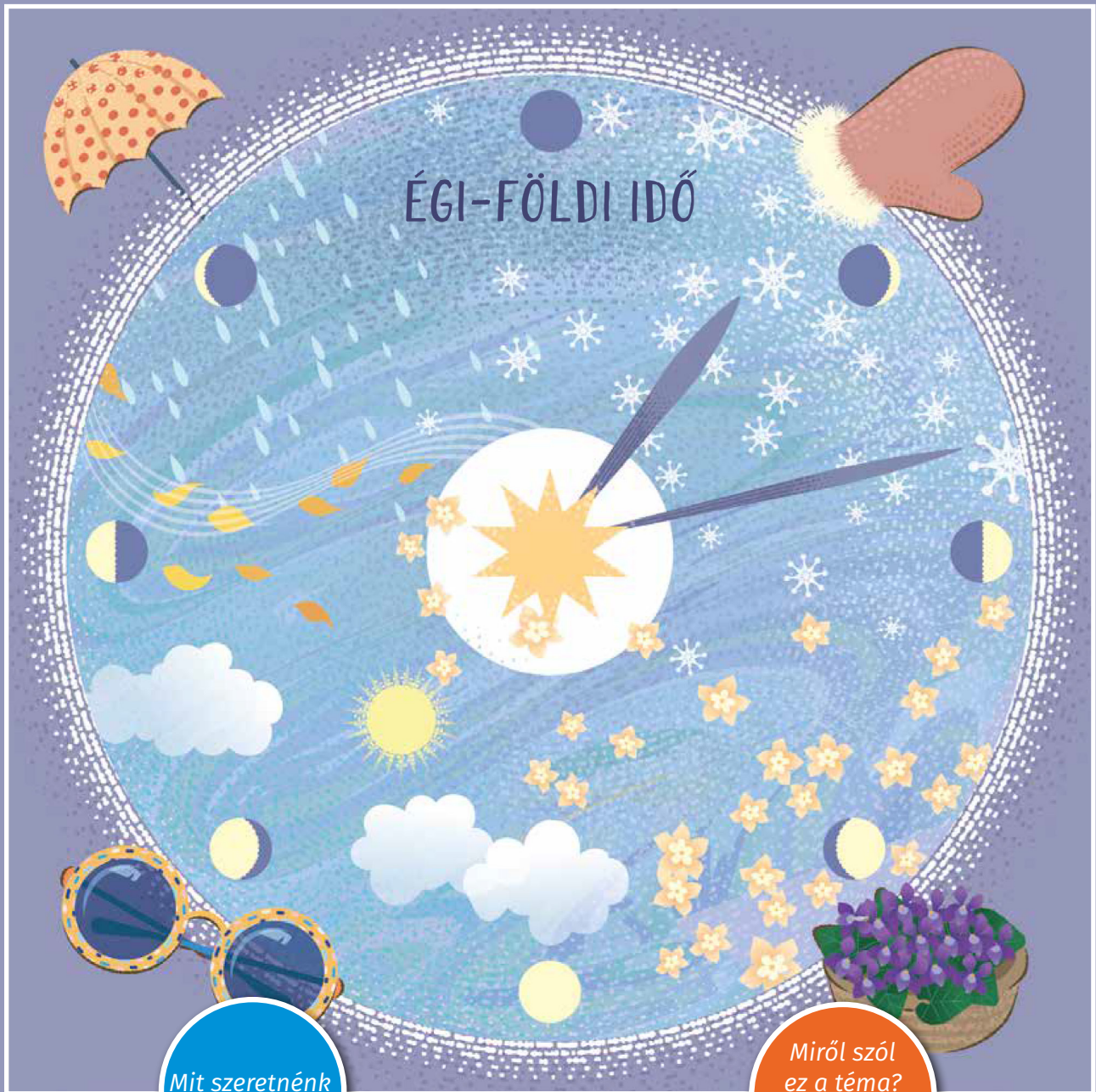
Szövegtanulás
Versmondás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A versek elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán

JEGYZETEIM

Mit szeretnénk elérni?

A gyerekek időfogalmának tágítása, differenciálása folyamatos feladatunk, ami ebben a témában fogalmi és élményszinten is előtérbe kerül. Éppen ezért az évszakokhoz, hónapokhoz, napokhoz való személyes kötődést szeretnénk az irodalmi műveken keresztül is erősíteni.

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

Az idő múlását, az évszakok változását a gyerekek is érzékelik, de nem biztos, hogy jól tudnak mozogni a tegnapi, ma, holnap, illetve az évkör koordinátái között. Az új év kezdete, kezdő szakasza jó lehetőséget kínál évről évre az időfogalom differenciálására.

Kerek Isten fája

45 vagy 2x45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

A sorolómondókák jó lehetőséget adnak nemcsak az évszakok, hónapok, napok neveinek átismétlésére, hanem a hangdifferenciálásra, az időfogalmak dinamikus átélésére is.

Áttekintő vázlat

1.1 Kerek Isten fája	45 vagy 2x45 perc
1.1a Évszakos	5 perc
1.1b Hónapsoroló	15 perc
1.1c Napok és hangok	20 perc
1.1d Kerek Isten fája	5 vagy 45 perc
Összesen:	45 vagy 2x45 perc

Előkészületek

A térbe nyitható évszakfa körelemeit vágjuk ki előre!
Felkészülésünket bemutató videófilm segíti, ami alapján magunk is bemutathatjuk a munka lépéseit. Ehhez készítünk elő félkész állapotban egy famodellt!

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Kerek Isten fája

1.1a Évszakos

Olvassuk el, illetve mondjuk el felelgetve **Nyulász Péter Évszakos** című rövid versét a gyerekekkel úgy, hogy a hangutánzókat is hangoztatjuk (fütyülünk, cirpelünk stb.)!

1.1b Hónapsoroló

A **Hónapsoroló** mondókával (Nagyvárad /Bihar/) játszunk, a hónapok nevét és a jellemzőiket írjuk fel külön lapokra:

45
perc

2x45
perc

5
perc

15
perc

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Nyulász Péter: *Évszakos Hónapsoroló* – magyar népi mondóka, Nagyvárad (Bihar)
László Noémi: *Napok Hétfő hetiben* – magyar népi mondóka, Nagyszalonta (Bihar)
Kerek Isten fája – magyar népi mondóka

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Színes lapok, kartonok
Rajzeszközök
Olló, ragasztó

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Évszak-, hónap- és napismeret hangdifferenciáló mondókázással.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, hangutánzás
Szóképpolvasás, szóképegyeztetés
Alliteráló szavak gyűjtése, kreatív szövegalkotás
Találós kérdés megfejtése
(térbe nyitható évszakfa készítése)

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK

EHHEZ A FELADATHOZ?

Színes lapok, kartonok

Rajzeszközök

Olló, ragasztó

Január / jeges,
február / szeles,
március / tavaszodik,
április / bolondozik,
május / szép virágos,
június / termést hoz,
július / viharos,
augusztus / a nyár utója,
szeptember / az ősz hozója,
október / sárguló,
november / faggal jő,
december / didergő.

Minden gyerek húzzon egy lapot, és próbálja megtalálni a párját! Olvassuk fel a hónapokat a jellemzőjükkel! Ha valahol hibát vesznek észre a gyerekek, javíthatják. Végül ellenőrizzük, hogy jól dolgoztunk-e, olvassuk fel a szöveggyűjteményből a mondókát! Meg is tanulhatjuk, mondjuk el felelgetve és ritmizálva!

Vedd figyelembe!

Első osztályosok félévkor már tudhatnak olvasni annyira, hogy egy-egy szóképet kibetűzzenek és felismernek. A gyerekek olvasásszintjétől tehetjük függővé, hogy könnyítünk-e a feladaton.

Pl.: Mindenki válasszon olyan szókarttyát, amit el tud olvasni! Akinek nem jut ilyen, annak fülbe sűgással segíthetünk.

Elsősűekkel nagyobb hangsűlyt fektethetűnk a tanítűi felolvasásra, felelgetű mon-dókázásra: gyerek mondja a hónap nevűt – tanítű vagy jól olvasű gyerek olvassa, mondja a hónap jellemzőjét.

1.1c Napok és hangok

20
perc

Olvassuk fel [László Noémi Napok](#) című versűt! Milyen szűval jellemzi a kűlűnbűzű napokat? Válasszuk le naponként az első hangot! Keressűnk minden naphoz olyan szavakat, amelyek azonos hanggal kezdűdnek, mint a nap neve! Gyűjtsűnk ezekbűl minél tűbbet, és alkossűnk kűzűsen (vagy egyénileg) egy napso-rolű versűt!

Hasonlű elven műkűdik a [Hétűű hetiben...](#) kezdetű magyar nűpi mondűka (Nagy-szalonta / Bihar/). Fedeztessűk fel itt is hangleválasztással a soralkotű szabályt! A rűgies toldalűkolás (hetiben = hetűben) és szűhasználat (csűriben, pitvarában) magyarázatot igényel.

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

A szavak szó eleji összecsengését a szavak kezdő hangjában betűrímnek vagy alliterációnak nevezzük. Olvasástanulás időszakában a hangfelismerés, hangleválasztás állandó feladat, így a betűrím jelenségét is könnyen felismerhetik és alkalmazhatják a gyerekek. Nem a meghatározás, hanem a felismerés és alkalmazás szintjén foglalkozunk itt az alliterációval.

Variáció

A *Mit visz a kis hajó* című játék mintájára játszunk Mit hoz a hétfő? Mit hoz a kedd? stb. játékot!

Pl.: Mit hoz a hétfő? Havat, hideget, hőembert, holdat, hőmérőt.

Tehát: Hétfőn hó, hideg, hóember, hold, hőmérő.

Mit hoz a kedd? Kutat, kiflit, képet, kutyát, kalandot.

Tehát: Kedden kút, kifli, kép, kutya, kaland stb.

1.1d Kerek Isten fája

Ha csak egy tanórát szánunk erre tanegységre, akkor a *Kerek Isten fája* kezdetű magyar népi mondókát találós kérdésként mondjuk el a gyerekeknek! Azonosítsuk be, vajon mi lehet a fa, az ág és a virág! (Az év, a hónapok és a hetek) De mi lehet a három aranyalma? Mi az a három kiemelkedő valami az évben, ami „arany” – bearanyozza a napjainkat, életünket?

Először hagyjuk, hogy a gyerekek mondhassák az ötleteiket. Ha közelítenek, segíthetünk a „meleg”, „forró” szavakkal, ha távoli az ötlet, mondhatjuk rá, hogy „hideg”, „hűvös” stb.

Ha nem jöttek rá, végül elárulhatjuk a megoldást: a három aranyalma az esztendő három legfontosabb, legértékesebb ünnepe: a karácsony, a húsvét és a pünkösd.

Ha rá tudunk szólni még egy rajzórát, akkor elkészíthetjük egy térbe nyitható évszakfa modelljét a gyerekekkel csoportmunkában. Négyfős csoportokban minden gyerek egy-egy évszak lombkoronáját rajzolja meg, majd együtt állítsák össze a fa teljes koronáját, és ragasszák hozzá a törzsét! A fa lombjaihoz való körlapokat előre vágjuk ki kartonból, a törzset a gyerekek maguk is kivághatják (de ebben is segíthetünk)! A lombkorona összeállítását mutassuk be, majd segítsünk az összeragasztásnál, amelyik csoport nem boldogul egyedül! Videófilm mutatja be az elkészítés módját (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), a mi esetünkben előbb rajzoljanak a gyerekek a lombokra, és csak utána ragasszuk össze a fát! A három aranyalmát is helyezték el a gyerekek oda, amelyik évszakra esik az ünnep! A madár pedig éppen oda száll, ahol tart az évünk.

5 vagy
45 perc

2.

tanegység

Újévi jókívánságok

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, természetismeret, technika)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Adjon Isten füvet, fát... – magyar népi mondóka
Bertóti Johanna: *Három újévi kívánság*
László Noémi: *Sok és kevés*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet, íróeszköz

Papírtányérok
Színes (sötét) karton
Miltonkapocs
Olló, lyukasztó
Filctoll

ÉVFOLYAM

2. osztály

Az újévi jókívánságok nemcsak a népköltészetben és a versekben jelennek meg, hanem a hétköznapi életünkben is. Ebben a tanegységben a gyerekeknek lehetősége nyílik vicces újévi jókívánságokat írni, illetve elkészíteni egy öröknaptárt, melynek segítségével differenciálódhat az időfogalmuk is.

Áttekintő vázlat

2.1 Újévi jókívánságok	45 perc
2.1a Adjon az Isten	10 perc
2.1b Jókívánság iskolásoknak	25 perc
2.1c Sok és kevés	10 perc
2.2 Év, hónap, nap, perc	45 perc
2.2a Mennyi a pillanat?	5–10 perc
2.2b Öröknaptár készítése	35–40 perc
Összesen:	2x45 perc

Az öröknaptár egyéni vagy csoportmunkában, rövidebb és időigényesebb módon is elkészíthető. A pedagógus előzetes próba alapján, egy mintadarab elkészítésével tudja eldönteni, melyik megoldást választja. A papírtányérokra érdemes előre ceruzával bejelölni a negyedelő osztásokat.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Újévi jókívánságok gyűjtése, írása, sok-keves fogalmának differenciálása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Versolvasás, kívánságyűjtés
Jókívánságok írása
Vers olvasása, értelmezése, továbbgondolása

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Újévi jókívánságok

2.1a Adjon az Isten

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy régen újesztendő napján a gyerekek házról házra jártak, és újévi jókívánságokat mondtak a ház gazdájának! Olvassuk el az *Adjon Isten füvet, fát...* kezdetű magyar népköltést, és beszéljük meg, mi mindent kívántak a verselők a ház gazdájának! Ma milyen jókat kívánnánk egymásnak? Gyűjtsünk mai újévi jókívánságokat! Írjunk újévi SMS-t szeretteinknek, barátainknak!

JEGYZETEIM

2.1b Jókívánság iskolásoknak

25
perc

Mit kívánhatnánk az iskolatársunknak? Gyűjtsünk ilyen jókívánságokat is!

Majd olvassuk el [Bertóti Johanna Három újévi kívánság](#) című versét, és gyűjtsük ki a jókívánságokat! Kinek szólnak ezek a kívánságok? Kinek szólhatnak még? (A „mázli” jelentése: szerencse.)

Mindenki válasszon ki közülük hármat, amelyiket a legjobban szeretné! Aki szeretné folytatni a kívánságok sorát, mondhat még egyet (de ne azt, hogy teljesüljön még három)!

Beszéljük meg, hogy miért vicces a vers! Majd kis csoportokban írjanak a gyerekek hasonló vicces újévi jókívánságokat (nem csak saját maguk) számára! (Versformában is írhatnak, de most nem ez a fő feladat.)

Aki szívesebben dolgozna egyedül, válasszon egy kívánságot a versben szereplők közül, és írjon egy rövid mesét vagy történetet arról, mi történne, ha teljesülne ez a kívánság!

2.1c Sok és kevés

10
perc

Olvassuk el [László Noémi Sok és kevés](#) című versét, és gyűjtsük ki, mi az, ami sok!

A címben azonban a kevés szó is szerepel. Miből van kevés? Hallgassuk meg a gyerekek ötleteit!

Majd kérdezzünk rá: Mire jut kevés időnk? Mi az, amire sokkal több időt szeretnénk szánni?

Keressünk még olyan dolgokat, tevékenységeket, amiből kevés lesz vagy lehet az évben!

2.2 Év, hónap, nap, perc

45
perc

2.2a Mennyi a pillanat?

[László Noémi Sok és kevés](#) című versében szerepel az év, a nap, a perc, a pillanat. De vajon tudjuk-e, melyik milyen hosszú?

Mennyi egy pillanat? Hunyd le a szemed, és nyisd ki! Ennyi egy szempillantásnyi idő.

Mennyi lehet egy perc? Hunyd le a szemed, és emeld fel a kezed, amikor úgy érzed, letelt egy perc! – A pedagógus figyel, kinek a jelzése közelíti meg legjobban a percnyi időt.

Hány perc van egy órában? Hány óra van egy napban? Hány perc lehet egy napban? ($24 \times 60 = 1440$)

Hány nap van egy hónapban? Hány hónap van egy évben? Hány nap van egy évben?

5-10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek időfogalmának differenciálása gyakorlati tapasztalatszerzéssel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés az idő mértékegységeiről, érzékelő játék
Öröknaptár készítése egyéni vagy csoportmunkában

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Papírtányérok
Színes (sötét) karton
Miltonkapocs
Olló, lyukasztó
Filctoll

35-40
perc

2.2b Öröknaptár készítése

Készítsünk öröknaptárt a gyerekekkel, amihez ötletadó mintát találunk a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán! Minden gyereknek (csoportmunka esetén csoportnak) szüksége lesz három papírtányérra, egy miltonkapocsra, és egy színes kartonból kivágott mutatóra, illetve íróeszközként filctollakra. Az első papírtányér szélére írják rá a gyerekek a napok számát egytől harmincegyig! A számok arányos elhelyezésében segít, ha a kört negyedeljük (hajtogatással vagy előre megrajzolt jelekkel): egy körnegyedbe 8 (7) számjegy kerül. A második papírtányérnak vágják le a peremét, erre a hónapok nevét írják rá (szintén segít a negyedelés)! Végül a harmadik tányérnak vágják ki a közepét, amire a hét napjait írják rá! Készítsék el a mutatót kartonból! A tányérokat lyukasszuk ki középen, és miltonkapoccsal erősítsük össze a három tányért és a mutatót úgy, hogy mind forgatható legyen! Így be lehet állítani a napi dátumot.

Vedd figyelembe!

A mintadarabon a feliratok színes lapokra kerültek, majd kivágva helyezték el a körfelületen, ezután ragasztották fel. Ez hosszabb munkafolyamat, de a feliratok pontosabban elhelyezhetők. Ha az időigényesebb megoldást választjuk, a gyerekek kis csoportokban is dolgozhatnak.

JEGYZETEIM

Nap, Hold, csillagok

2x45 perces komplex óra
(magyar, technika, hittan, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

Az égitestek tündöklése minden gyereket és felnőttet elkápráztat, és valamennyi Isten keze munkáját dicséri.

Áttekintő vázlat

3.1 Csillagképek	45 perc
3.1a Csillagképek	5–10 perc
3.1b Tegnap este	10–15 perc
3.1c Csillagképes lámpa	25 perc
3.2 Isten és a minden	45 perc
3.2a Éjharangok	10 perc
3.2b A hold	10 perc
3.2c Isten és a minden	25 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

Minden gyerek hozzon magával egy működő zseblámpát! A csillagképvetítést elsötétített teremben tudjuk igazán jól megoldani. A teremtésrajz sötét alapon zsírkrétával is jól működik, de ha be tudjuk szerezni, pasztellkrétával az igazi, mert ez adja vissza a színek erejét, intenzitását. A pasztellkrétát fixálni kell a végén, hogy ne fogjon, erre legalkalmasabb a könnyen beszerezhető

hajlakk.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kiss Ottó: *Tegnap este*
(Nemes Nagy Ágnes: *A lámpa* – online)
Finy Petra: *Az éjharangok*
Tamkó Sirató Károly: *A hold*
Miklya Zsolt: *Isten és a minden* – 1Mózes 1–2

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

Zseblámpa és egyéb anyagok, eszközök a vetítőfólia készítéséhez
Fekete fotókarton (vagy sötétkék karton)
Zsírkréta (esetleg pasztellkréta, hajlakk)

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Csillagképek

3.1a Csillagképek

Nézzük meg a gyerekekkel a *Csillagképek* című tankocka csillagképeit (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény oldalán), az ismertebbek közül! Próbálják meg kitalálni, melyiknek mi lehet a neve! Nyugodtan találgassanak, majd a kép felső sarkában lévő i betű fölött ellenőrizhetjük, jól gondoltuk-e.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ismerkedjenek a csillagokkal, csillagképekkel.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladat: csillagnévodás
Versolvasás ütemesen, ringatózva

Beszélgetés a vers alapján

Csillagkép terve, vetítő-fólia készítése, vetítés zseblámpával

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Zseblámpa és egyéb anyagok, eszközök a vetítőfólia készítéséhez

3.1b. Tegnap este

Beszélgessünk arról, hogy szoktak-e a gyerekek csillagokat nézegetni!

Van-e valakinek kedvenc csillaga, csillagképe?

Majd a pedagógus olvassa fel **Kiss Ottó Tegnap este** című versét!

A vers erőteljes ütemezésű, 4/4//3 szótagú ütemek váltogatják egymást, amiből a 3. ütem mindig új sorba török. A vers ütemeire ringatózva, (egy kivétellel) az ütemek első szótagját hangsúlyozva olvashatjuk együtt is a verset:

Tegnap este | választottam
csillagot,
sárga fénye | lüktetett és
csilllogott.
Azt üzente, | hogy az álma
én volnék,
tegnap éjjel | az a csillag
szép volt még.
Égig emelt, | és sokáig
ringatott,
hajnalra az | én csillagom
itt hagyott.

Majd beszéljünk:

Milyen hangulata van a versnek? Vidám? Szomorú? Megnyugtató? Csodálkozó?

Melyik miért?

Miről is szól a vers? Milyen időszakot jelenít meg?

Mi történt este?

Mit üzent a csillag, milyennek látszott éjjel? Mit tett a versbeszélővel?

Mi történt hajnalban? Miért tűnt el a csillag? (Ahogy felkel a Nap, nem látszik már a többi csillag. Fénye „mindent visz”).)

Hogyan élte meg ezt a versbeszélő?

Ti éltetek-e már át hasonló szomorúságot, amikor valaki elmegy? Mi vigasztal meg ilyenkor? Mivel vigasztalhatjuk meg a versbeszélőt?

Vedd figyelembe!

A gyerekeknek nem kell említeni, de jó, ha a pedagógus tudja, hogy a vers **Petőfi Sándor: Négyökrös szekér** című versével „beszélget”. „Ne válasszunk magunknak csillagot?” – kérdezi Erzsikétől ábrándozva Petőfi hőse. Kiss Ottó versbeszélője mintha erre válaszolna: „Tegnap este választottam csillagot.”

3.1c Csillagképes lámpa

A gyerekek írólapon tervezzenek saját csillagképet, és nevezzék is el!

25
perc

A csillagképek kivetítése „az égre” izgalmas játék, és nem kell hozzá méregdrága kivetítőt venni, hanem a gyerekek maguk is elkészíthetik könnyedén.

Legegyszerűbb, ha alufóliára rárajzolják a csillagképet, és megjelölik a pontokat. Az alufóliát feszítsék rá egy pohárra, és tűvel lyukasszák ki a csillagok helyét (találunk hozzá egy képet a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Nagyfejű gombostűt (térképtűt) is használhatnak a lyukasztáshoz. Helyezzék a fóliát puha rajztáblára vagy hungarocell-lapra, és térképtűvel lyukasszák ki a csillagok helyét! A kilyukasztott alufóliát egy gumigyűrű segítségével erősítsék a zseblámpára, majd elsötétített teremben vetítsék a csillagképet a plafonra! Több csillagképet is elkészíthetnek és kivetíthetnek így, a saját maguk tervezte csillagképet is.

Profibb és esztétikusabb megoldás, amikor muffinpapírt lyukasztunk ki. Először itt is rajzolják fel a gyerekek a csillagképet a muffinpapírra, és csillagforma lyukasztóval, vagy a fentebb leírt módon lyukasszák ki a csillagok helyét!

A muffinpapírt szintén gumigyűrűvel tudjuk a zseblámpára erősíteni (bemutató képeket találunk a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Variáció

A csillagképvetítéshez felolvashatjuk a gyerekeknek [Nemes Nagy Ágnes A lámpa](#) című versét (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán) a lámpafény és a csillagfény rokonságáról.

3.2 Isten és a minden

45
perc

3.2a Éjharangok

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy mi lenne velünk éjszaka nélkül!

Miért jó, hogy van éjszaka?

Olvassuk el [Finy Petra Az éjharangok](#) című meséjét, és válaszoljunk a következő kérdésekre:

- Mit gondolt a Nap?
- Miért nem volt ez jó az embereknek?
- Kik segítettek a Holdnak?
- Milyenek képzeljük el az éjharangokat?

Álljunk fel, a testünk előtt kulcsoljuk össze a kezünket, és harangozzunk mi is, mint az éjharangok! Hangjuk lehet az alábbi altatódal, aminek az ütemére harangozhatunk:

10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekekben erősödjenek meg a világ rendezettségének, teremtettségének képe.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás

Beszélgetés a meséről

Rítmusjáték mozgással

Vers olvasása, értelmezése

Felelgető olvasás

Interaktív multimédiás feladat: képek és kifejezések párosítása

Versolvasás, bibliai párhuzam felidézése

Teremtésrajz sötét alapra páros vagy csoportmunkában

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK

EHHEZ A FELADATHOZ?

Fekete fotókarton (vagy sötétkék karton)

Zsírkréta (esetleg pasztellkréta, hajlakk)

Tente, baba, tente,	□□	ti-ti-ti-ti	tá-tá
itt van már az este.	□□	ti-ti-ti-ti	tá-tá
Harangoznak szépen	□□	ti-ti-ti-ti	tá-tá
csillagok az égen.	□□	ti-ti-ti-ti	tá-tá

3.2b A hold

Olvassuk el [Tamkó Sirató Károly A hold](#) című versét!

Majd kérjük meg a gyerekeket, hogy az általunk mondott kifejezésre a Hold jellemző nevével vagy tulajdonságával válaszoljanak! Ha sikerül, a párbeszéd így hangzik:

sötét tányér – Újhold
Dé betű – domborodik (egyre nő)
fehér tál – Telihold
Cé betű – cingárkodik (csökkenő)

Mutassuk meg a kezünk, kézfejük ívével a kerek, a D-betűre és a C-betűre hasonlító Hold alakját!

A vers kifejezései alapján ismerjük fel a Hold különböző fázisait a *Holdfázisok* című tankockán is (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

3.2c Isten és a minden

[Miklya Zsolt Isten és a minden – 1Mózes 1-2](#) című verse bemutatja a gyerekeknek, hogy az égitesteket is Isten teremtette, csakúgy, mint minket. A vers a távolitól halad a közeli felé, végül rámutat magára a gyerekekre. Ezt a folyamatot a vers olvasása közben mozgásokkal is érzékeltethetjük.

A vers párhuzamaként elevenítsük fel a gyerekekkel bibliaismereti tudásukat a teremtéssel kapcsolatban (1Mózes 1-2)!

Végül párban vagy kis csoportokban fekete fotókartonra zsírkrétával (esetleg pasztellkrétával) készítsenek illusztrációt a vershez, megmutatva, hogy a feketeségből, a semmiből hogyan állt elő a „minden” Isten keze munkája által!

10
perc

25
perc

JEGYZETEIM

Tegnap, ma, holnap

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó
és szövegalkotó óra
(magyar, természetismeret, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

Első és második osztályban az időfogalom még kialakulóban van, amit nem árt az irodalmi műveken és egyéb tevékenységeken keresztül is erősíteni. Ezzel a tanegységgel előkészítjük az igeidők tanítását, a festéssel pedig bepillantást nyerhetünk a gyerekek jövőképebe is.

Áttekintő vázlat

4.1 Tegnap, ma, holnap	45 perc
4.1a Tegnap, ma, holnap	10 perc
4.1b Ma van a holnap tegnapja	20 perc
4.1c Tegnapelőtt, holnapután	15 perc
4.2 A ködös holnap	45 perc
4.2a Mondóka	20 perc
4.2b Mit rejt a holnap?	25 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

Készítünk távolabbról is olvasható méretben szóképeket a hét napjainak nagybetűs neveivel, illetve a *tegnapelőtt*, *tegnap*, *ma*, *holnap*, *holnapután* szavakkal! (A4-es vagy A3-as lapból vágunk hozzá csíkokat.)

A „ködlapok” pauszból vagy fehér zsírpapírból, esetleg sütőpapírból készülnek, amihez a nagyobb méretű vagy tekercsben lévő lapokat fel kell szabnunk A4-es méretűre. A tekercs azért is problémás, mert közvetlen használat esetén felpöndörödik, így lesúlyozva vagy vasalva érdemes előkészíteni. Ha előre elkészítünk egy mintadarabot, és azon mutatjuk be a „ködrétegeket”, a gyerekek motiváltabbak lesznek a munkára.

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Szabó Imola Julianna:
Ma van a holnap tegnapja (részlet)
Bartos Erika: *Napok*
Babiczy Tibor: *Mondóka*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Szókártyák

 Internet, projektor, hangfal

Rajzlap, filctollak
Pausz- vagy zsírpapír
Cellux-ragasztó

ÉVFOLYAM

2. osztály

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

45
perc

4.1 Tegnap, ma, holnap

10
perc

4.1a Tegnap, ma, holnap

Először gyűjtsünk a gyerekekkel olyan tevékenységeket, amiket szívesen végeznek (igék gyűjtése), majd mondjuk ezeket a szavakat (igéket) különböző időben (múlt, jelen, jövő idő)! Egyszerre csak egy szót mondjunk, a gyerekek pedig a következőképpen jelezzék, mikor történt:

- Ha tegnap, akkor emeljék fel a bal kezüket!
- Ha ma, akkor ne emeljék fel a kezüket, csak nyújtsák ki nyakukat (esetleg fordítsák el a fejüket, nézzenek körül)!
- Ha holnap, akkor a jobb kezüket emeljék fel!

Pl.:

- olvasok – nyaknyújtás
- koriztam – bal kéz
- moziba fogok menni – jobb kéz.

Vedd figyelembe!

Ne akarjuk egzakt módon megtanítani az igeidőket, a múlt-jelen-jövő hármását, csak játszunk a szavakkal és az idővel, szerezzenek a gyerekek tapasztalatot ezekről!

4.1b Ma van a holnap tegnapja

20
perc

Beszélgessünk arról, hogy kinek melyik nap a kedvence, és miért!

Olvassuk el [Szabó Imola Julianna Ma van a holnap tegnapja](#) című meserészletét!

Melyik Círmacs kedvenc napja? Miért pont a KEDD? Alkossunk közösen (akár kis csoportokban) hasonló szubjektív magyarázatot a többi nap nevével kapcsolatban!

Pl.: Nekem azért a csütörtök a kedvenc napon, mert az ü és az ö olyan „kerek” betű, ha kimondjuk, a szánkat is kerekíteni kell hozzá. A szó elején a cs pedig olyan csattogóssá teszi, de az én fülemben inkább csilingel. Az egész szó olyan, mint egy ünnep, vagy egy csengettyű.

Melyik nap Rókamók kedvenc napja? Miért? Keressük meg az indokait!

Gyűjtsünk indokokat arra is, hogy miért lehet kedvenc napunk a holnap vagy a tegnap!

A cím értelemezéséhez játszunk el mozgásos játékkal a szituációt! Álljon sorba hét gyerek, ők lesznek a hét napjai! Adjunk a kezükbe egy-egy szókérttyát, amin az adott nap neve van: HÉTFŐ – KEDD – SZERDA – CSÜTÖRTÖK – PÉNTEK – SZOMBAT – VASÁRNAP. Tartsák maguk előtt jól olvashatóan!

Majd mondjuk el a játékszabályt, és játszunk eszerint (több napon is végigha-

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Időfogalom mélyítése tapasztalatszerzéssel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szógyűjtés, csoportosítás
Mese és vers olvasása, értelmezése
Mozgásos és logikai játék
Párbeszédes olvasás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Szókérttyák

ladva): Akire mutatok, épp az a nap van (pl. kedd). Erre ő hangosan kimondja: MA. Majd az előtte álló (szerda) azt mondja: HOLNAP. A mögötte álló (hétfő) pedig: TEGNAP.

A padtársak olvassák el, és készüljenek fel a mese párbeszédés felolvasására! Néhány vállalkozó párt meg is hallgathatunk.

4.1c Tegnapelőtt, holnapután

15
perc

Olvassuk el [Bartos Erika Napok](#) című versét, és beszéljük meg, melyik volt legrégebben, melyik van most, melyik lesz legkésőbb! A *tegnapelőtt*, *tegnap*, *ma*, *holnap*, *holnapután* szavak szókértőit osszuk ki a gyerekek között, akik álljanak be helyes sorrendbe!

A távoktatási tananyag tankockája is segíthet a megértésben (lásd a 6. tanegység első tankockáját).

Játsszunk logikai játékot, amellyel begyakorolhatjuk ezeket az időhatározókat! A játék során igaz állításokból kell kitalálni, melyik napról van szó.

Pl.: Melyik napra gondoltam, ha ma szerda van, és a gondolt nap tegnapelőtt volt? Vagy: ...holnapután lesz stb.

4.2 A ködös holnap

45
perc

4.2a Mondóka

20
perc

Olvassuk el [Babiczyk Tibor Mondóka](#) című versét a gyerekekkel! Érdekes, hogy a vers a *Bóbita* (Weöres Sándor: *A tündér*) dallamára íródott, akár el is énekelhető. Próbáljuk meg a gyerekekkel együtt!

Beszéljük meg, hogy mi lehet a zöldike! Mire gondolnak a gyerekek a név és a vers alapján?

A zöldike nevű madár gyakori téli vendég minálunk, északi tájakról a hideg elől költözik hozzánk a téli hónapokban. A madarat és énekét megfigyelhetjük egy rövid videón keresztül (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Ha mégsem madár szerepel a versben, akkor milyen mesebeli lény lehet? Mikor történnek a vers eseményei? Milyen időszakra utal a köd, hódara?

Mit jelenthet az, hogy „könnyű lesz, aki súlyt vitt”? Milyen súlyokat lehet hordozni a mindennapi életben? És a mesében? Hogyan lehet megszabadulni ezektől a súlyoktól? Milyen lesz a holnap, ha megszabadulunk a problémáinktól?

A beszélgetés után alkossunk meg közösen egy mesét, amelyben a zöldike történetét mesélik el a gyerekek, aki megszabadul valamilyen súlytól (problémától)!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A holnap fogalmának elmélyítése, érzékelhetővé tétele.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás (éneklés)
Beszélgetés
Madárfaj megfigyelése (videó)
Holnap ábrázolása
Kép megfigyelése hártyaszerű takarólapokon keresztül

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, filctollak
Pausz- vagy zsírpapír
Cellux ragasztó

JEGYZETEIM

Mesénkben a zöldike lehet madár vagy más mesebeli lény, és mesei tulajdonságokkal rendelkezhet akkor is, ha madár.

4.2b Mit rejt a holnap?

25
perc

A holnapról csak sejtéseink, elképzeléseink vannak, ahogyan a versben a költő kifejezi: a holnap a ködből lép elő. Ezt az állapotot élhetik át vizuálisan a gyerekek a következő rajzos feladattal:

Egy A/4-es rajzlapra filctollal, határozott vonalakkal, erős színekkel rajzolják le, hogy milyennek képzelik el a holnapot! A holnap ábrázolása lehet egy várt esemény lerajzolása, de meg is személyesíthetik a holnapot egy mesefigurával. Ha elkészültek, a rajzot ragasszák felül néhány réteg pauszpapírral (vagy zsírpapírral), így a holnap csak átsejlik a mába a pauszon („ködön”) keresztül. A pauszt/zsírpapírt csak a tetején ragasszák celluxszal a kép széléhez, így felhajthatóak a „kődös” lapok, és egyre szebben rajzolódik ki az eredeti rajz! (Bemutató képsor elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Napok, hónapok és évszakok

4x45 perces komplex témanap
(magyar, dráma, természetismeret, vizuális kultúra, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Az idő múlásának egységei, rendje a témája ennek a tanegységnek is. A verseken, meséken, játékokon keresztül tudatosítjuk, mélyítjük el a napok, hónapok, évszakok nevét, karakterét, tulajdonságait.

Áttekintő vázlat

5.1 Hol vannak a napok?	45 perc
5.1a Hol vannak a napok?	15 perc
5.1b Napok háza	15 perc
5.1c Furcsa hetirend	15 perc
5.2 Hónapok háza	45 perc
5.2a Kippkopp és a hónapok	min. 25 perc
5.2b Hónapkarakterek	20 perc
5.3. Évszakos	45 perc
5.3a Mi lennék?	25 perc
5.3b Évszakuralkodó	20 perc
5.4 Évpálca	45 perc
5.4a Bolondos évszakok	15 perc
5.4b Évszakupálca készítése	30 perc
Összesen:	4x45 perc

Előkészületek

A hét napjainak neveit előzetesen írjuk fel nagy, nyomtatott betűkkel egy-egy A4-es vagy A/3-as lapból kivágott papírcsíkra! Akkora betűkkel írunk, hogy a gyerekek is el tudják majd olvasni a szavakat a helyükről! (Lásd ugyanezt a 4. tanegység előkészítő feladatai között. Az ott használt szóképeket itt is használhatjuk.)

A gyerekek legalább egy hétig figyeljék az időjárást, és jegyezzék fel, mikor milyen évszakhoz volt hasonló az időjárás! Volt-e igazán téli nap? Tavaszias, napsütéses idő? Őszi, borongós, esős? Esetleg nyári meleg?

Vágjuk fel az évszakokat jelző színes krepp-papírokat 1 cm-es csíkokra! A krepp-papírt feltekert állapotban a legegyszerűbb vágni, így egyszerre vágunk át több réteget. Ha a kiterített kreppszalagokat akarjuk használni, újra fel kell göngyölni a papírt.

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Tóth Krisztina: *Napok*
Kovács András Ferenc: *Holderdő*
Marék Veronika: *December utáni mese* (részlet)
Hónapsoroló – magyar népi mondóka, Nagyváradi, (Bihar)
Kányádi Sándor: *Mi lennék*
Hárs László: *Váltott uralkodók*
Fehér Klára: *Évszakok*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz
- Internet, projektor, hangfal

Szóképek a napok nevével, befőzőgumi
Aszfaltkréta
Vagy:
Szókártyák / rajzlap, rajzeszköz
12 szék
Színes krepp-papírok
Krepp-papírcsíkok
Öntapadó szalag (szigetelőszalag, Technokol ragasztó)
hurkapálca/botocska

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Hol vannak a napok?

5.1a Hol vannak a napok?

A hét napjainak papírszalagjait egyenként göngyöljük össze, húzzunk a tekercsre egy-egy gumit, majd rejtjük el óra előtt mindet a teremben! A gyerekek feladata megkeresni a hét napjainak a nevét. Aki megtalált egyet, álljon a tábla elé, maga elé tartva a kigöngyölt lapot, hogy más is olvashassa! A gyerekek alkítsák ki a helyes sorrendet a hét napjainak megfelelően! Majd válasszunk új gyereket a hétfőnek, keddek stb.! Egyvalaki menjen ki a teremből, egy másik gyerek pedig keverje össze a hét napjait (állítsa más sorrendbe a gyerekeket)! Behívjuk a kint várakozó gyereket, akinek vissza kell állítani a helyes sorrendet.

5.1b Napok háza

Olvassák el a gyerekek [Tóth Krisztina Napok](#) című versét, majd kis csoportokban dramatizálják! Egy csoport ideális létszáma nyolc fő: mesélő (versbeszélő) + hét nap. A napok szerepét akkor is osszuk ki, ha nincs hozzá szöveg! A gyerekek osszák ki egymás között a szerepeket, és ne csak felolvassák, hanem mozgással is kísérik a jeleneteket (megérkezés, kézfogás, kalapemelés, séta, munka, piacozás, lustálkodás stb.)!

Vedd figyelembe!

A csoportok párhuzamosan dolgozzanak, de ha marad idő, a csoportok egymás előtt is eljátszhatják a versszínházat! A feladat végrehajtásának azonban nem ez a fő célja.

5.1c Furcsa hetirend

Olvassuk el [Kovács András Ferenc Holderdő](#) című versét, és figyeljük meg, melyik napon mit csinálna szívesen a versbeszélő! Használhatjuk a távoktatási óra [Holderdő](#) című párosító tankockáját is (lásd: 6. tanegység).

Ki lehet a versbeszélő? Miből gondoljuk ezt?

Melyik cselekmény valós, melyik képzeletbeli egy iskolás gyerek számára?

Alkossunk (közösén vagy egyénileg, szóban vagy írásban) egy olyan verset, ami egy vicces hetirendet mutat be napsoroló formában! Előtte gyűjtsünk furcsa, elképzelhetetlen vagy éppen elképesztő cselekvéseket a hét napjaihoz (mint szilvaízzel bekenni a holdat), majd a gyűjtött mondatok segítségével és/vagy azokat kiegészítve alkossuk meg a saját versünket!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A hét napjainak tudatosítása, gyakorlása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Kereső, sorba rendező játék

Vers olvasása, dramatizálása, értelmezése

Kreatív szövegalkotás: napsoroló vers

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szóképek a napok nevével, befűzőgumi

Vedd figyelembe!

A vers lehetőséget ad arra, hogy megemlítsük a vasárnapot mint a nyugalom napját. A pihenésre utaló kifejezések, mondatok mellé érdemes a templomba járás gondolatát is bevenni, esetleg azt is különleges formában.

Lásd még ehhez a *Hétfő hetiben...* kezdetű mondókát, amivel foglalkoztunk az 1. tanegységben.

5.2 Hónapok háza

5.2a Kippkopp és a hónapok

Olvassuk el [Marék Veronika](#) *December utáni mese* című meserészletét a hónapokról! Tegyük meg ezt úgy is, hogy minden hónap sorát más gyerek olvassa fel!

Ha van rá lehetőségünk, menjünk le az udvarra, és rajzoljunk fel 12 kört! Minden körhöz/hónaphoz osszunk be egyenlő számú gyereket, akik rajzolják a körbe a hónap jelképét a mesemondóka alapján!

Ha elkészültünk, járjunk a körök körül, és kántáljuk közben a verset! A feladat így egy teljes tanórát is kitölthet.

Ha nem tudunk aszfalra rajzolni, a teremben hasonló mozgásos játékkal dolgozhatjuk fel a verset. Itt 12 szék jelölheti a hónapokat. A székekre üljön le egy-egy gyerek a megrajzolt jelképpel vagy a hónap nevével, a többiek pedig lépegesen körbe a verset mondikálva! A rajzos változathoz szintén kis csoportokban rajzolhatnak a gyerekek egy-egy képet.

5.2b Hónapkarakterek

Olvassuk el a [Hónapsoroló mondókát](#) (magyar népi mondóka, Nagyvárad, /Bihar/)közül az első és második mondókát („Újév, újév, újesztendő...”; „Jégen járó január...”)! Mindenki válasszon egy hónapot! Az önkéntes jelentkezők mozgással jelenítsék meg a hónap karakterét, a többiek pedig találják ki, melyik hónapról van szó!

Ezek után készüljenek fel a gyerekek a hangos olvasásra úgy, hogy az adott hónap sorát a hónapkarakternek megfelelő hangszínnel, hanghordozással adják elő! Fel lehet osztani a mondókát évszakokra is, ekkor az összetartozó sorok előadásából kell a gyerekeknek felkészülni.

Végül nézzünk meg egy animációs filmet, amely [Csanádi Imre Hónapsoroló](#) című versét dolgozza fel (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A vers a népi mondókák alig eltérő szövegváltozata. A gyerekek válasszák ki a kedvenc hónapkarakterüket, és indokolják is meg, miért pont az a hónap, illetve annak a hónapnak a megjelenítése tetszett a legjobban.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Hónapok sorrendjének és karakterének tudatosítása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás
Hónapok jelképének ábrázolása
Mozgásos játék
Versolvasás a hónap- vagy évszakkarakternek megfelelően
Animációs film megtekintése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Aszfaltkréta
Vagy:
Szóképek / rajzlap, rajzeszköz
12 szék

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Évszakok sajátosságainak tudatosítása, elmélyítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Évszakválasztó, projekciós játék

Vers olvasása, értelmezése párosító feladattal
Situációs évszakjáték
Mesehallgatás, kereső olvasás

Kreatív szövegalkotás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Színes krepp-papírok

5.3 Évszakos

5.3a Mi lennék?

Vegyünk négy különböző színű krepp-papír csomagot: barnát (ősz), fehérret vagy kéket (tél), zöldet vagy rózsaszínt (tavasz), pirosat vagy napsárgát (nyár). Terítsük ki hosszában a krepp-papírcsíkokat úgy, hogy mindegyik mellé oda tudjanak állni a gyerekek! Az évszakok sorrendje összevissza legyen!

Először kérjük meg a gyerekeket, hogy álljanak a mellé a papírcsík mellé, amelyiknek legjobban tetszik a színe!

Majd próbálják a gyerekek kitalálni, hogy melyik szín melyik évszakot jelölheti! Változtassák meg a helyüket (ha szükséges) aszerint, hogy melyik a kedvenc évszakuk!

Melyik évszakot választották a legtöbben? Vajon miért?

Ezután közösen rakjuk helyes sorrendbe a krepp-papírcsíkokat az évszakok sorrendjének megfelelően! Az az évszak legyen az első, amit a legtöbben választottak! Ülünk körbe, és mindenki gondoljon arra a hónapra, amelyik a kedvence! Ki mi lenne abban a hónapban? Pl. nyáron – görögdinnye, ősszel – hulló falévé, télen – fázó cinke, tavasszal – hóvirág.

Olvassuk el [Kányádi Sándor Mi lennék](#) című versét, és egy párosító tankocka segítségével válasszuk ki, melyik évszakban mi lenne a versbeszélő! (A *Mi lennék* című tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

5.3b Évszakuralkodó

Rakjuk ki a meseszéket (vagy nevezzünk ki egy karosszéket meseszék-ké), ez lesz most a királyi szék! Kérjük meg a gyerekeket, képzeljék el, hogy ők a kedvenc évszakuk királya/királynője, aki az egész világon uralkodik! A trónszéken ülve milyen parancsokat adna ki az évszak uralkodója? Játsszuk el, a vállalkozó gyerekek üljenek a trónszékre, és adják ki a parancsokat! Ha a parancs alkalmas rá, az osztály meg is valósíthatja mozgással, hangutánzással.

Végül üljön le a tanító a királyi székre, és olvassa fel [Hárs László Váltott uralkodók](#) című meséjét! Mesehallgatás után a gyerekek keressék ki a szövegből, hogy az ő kedvenc évszakuk mit csinált, hogyan uralkodott! Beszéljük meg, milyen hibát követtek el az évszakok! Miért volt bölcs az öreg király döntése?

Ha van rá időnk, a gyerekek kis csoportokban vagy egyénileg alkossanak egy rövid szöveget arról, milyen lenne az életük az adott évszak országában! Pl. ilyen címmel: *Tavaszkirálynő országában éltem.*

JEGYZETEIM

5.4 Évpálca

5.4a Bolondos évszakok

Olvassuk el [Fehér Klára Évszakok](#) című meséjét, majd a gyerekek mondják el, mit tapasztaltak az időjárás-megfigyelésük alatt! Mennyire volt bolondos ez a hét, mennyire voltak összekeveredve az évszakok?

Vedd figyelembe!

Ennél a feladatnál, ha van rá a gyerekekben nyitottság, beszélhetünk az évszakok változásának ökológiai okairól is.

5.4b Évszakupálca készítése

A gyerekeknek mutassuk meg az évszakupálcát – ilyet fogunk készíteni!

Mindenki válasszon 4–8 krepp-papírcsíkot azon évszakoknak megfelelően, amelyeket szeretne a pálcáján látni!

Minden gyereknek adjunk egy kb. 10x5 cm-es öntapadós ragasztócsíkot (lehet széles szigetelőszalag is, csak azzal nehezebb dolgozni)!

A bemutatóképen látható módon ragasszák bele a szalagot, majd ragasszák rá egy hurkapálcára vagy botocskára! A ragasztást Technokol ragasztóval is megerősíthetjük. (Bemutatóképek elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán. A képen selyemszalagot használnak, amivel talán könnyebb dolgozni, de jóval drágább.)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek figyeljék meg az időjárás- és ismerjék fel az évszakok jellemzőit.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Tapasztalatgyűjtés eredményei – beszámoló, értékelés
Évszakupálca készítése színes szalagokkal

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Krepp-papírcsíkok
Öntapadó szalag (szigetelőszalag, Technokol ragasztó)
hurkapálca/botocska

6.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Bartos Erika: *Napok*
Kovács András Ferenc:
Holderdó
Berg Judit: *Mesék a Nád-
tengerből* (részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Rajzlap, filcek

ÉVFOLYAM

2. évfolyam

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Művek önálló feldolgozása

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív feladatok
Rajz, vonalelemek

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Rajzlap, filcek

JEGYZETEIM

Napok és évszakok

45 perces távoktatási óra (magyar, vizuális kultúra)

Irodalmi művek önálló feldolgozása a napok és évszakok témájában az időviszonyok differenciálására, az időfogalom elmélyítésére. A versek jelenléti órán való feldolgozását a 4. és 5. tanegységben oldottuk meg, ahol az itt szereplő tankockákat is ajánlottuk.

Áttekintő vázlat

6.1 Napok és évszakok	45 perc
6.1a Tegnap, ma...	15 perc
6.1b Hétfő, kedd...	10 perc
6.1c Évszakok a Nádtegeren	20 perc
Összesen:	45 perc

A feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Napok és évszakok

A feladatléírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Tegnap, ma...

Olvasd el [Bartos Erika Napok](#) című versét, azután rendezd a szavakat a megfelelő sorrendbe a *Napok* című tankockán!

Mit csináltam tegnap? Mit csinálok ma? Mit fogok csinálni holnap? Húzd a szavakat a megfelelő helyre a *Tegnap, ma, holnap* című tankockán!

6.1b Hétfő, kedd...

Olvasd el [Kovács András Ferenc Holderdő](#) című versét, és figyeld meg, melyik napon mit csinál a versbeszélő! A vers alapján melyik kép illik az adott naphoz a *Holderdő* című tankockán? Vigyázz! Egy nappal csak egy kép párosítható! Jól gondold meg, melyik!

10
perc

6.1c Évszakok a Nádtengeren

Milyen lehet a Nádtenger a különböző évszakokban? Olvasd el [Berg Judit Mesék a Nádtengerből](#) című meserészletét, és párosítsd a fotókat az évszakokkal a *Nádtenger* című tankockán!

20
perc

Rajzold le a Nádtengert egy lapra a különböző évszakokban betűelemek segítségével!

A vizet hullámvonal jelölje! A nádat különböző színű álló egyenesek, illetve fordított horogvonal vagy kisebb ívek jelölhetik. Az eget pedig alsó ívelésekkel (bögrevonallal) tudod megoldani. (Ötletadó rajzot találsz hozzá.)

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Fedezzük fel, hogy az irodalmi művek beépülhetnek a mindennapjainkba.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Kedvcsináló, hálaadó mondókázás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Okoseszköz

A vers elérhető a reftan-tar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A rímek hangzósságának felismerése, hallás utáni emlékezet fejlesztése, kreatív nyelvhasználat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vershallgatás

Rímkeresés hallás alapján
Rímalkotás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Okoseszköz

A vers elérhető a reftan-tar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

Egyéb ötletek

7.1 Uzsonnamondóka

Nyulász Péter: *Holdnap* című versét étvágygerjesztő mondókaként mondhatjuk el, kiflivel és zsemelével szemléltetve a Napot és Holdat. (A vers elérhető a reftan-tar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Könnyen hálaadó mondókává alakíthatjuk, ha hozzátesszük: „Köszönöm, Istenem!”

7.2 Naprímek

Hegy György: *Napsoroló* című verse elég vicces, ami nagyrészt a rímjátékainak köszönhető.

Olvassuk fel a verset, és tegyük fel a kérdést a gyerekeknek: Mitől vicces a vers? Hallgassunk meg néhány választ, majd kérjük meg őket, hogy figyeljenek a sorok végén a rímelő, hasonló hangzású szavakra! Ki tud több rímpárt megjegyezni? Felolvasás után gyűjtsünk össze minél több naprímet:

szétfő / hétfő,
elered / nap a kedd,
szederfa / a szerda
bepörgök / csütörtök
péntek / vétek
gondnak / szombat
lazsálnak / vasárnap

Majd próbáljanak a gyerekek is rímelő szavakat, szókapcsolatokat keresni a napok nevéhez!

JEGYZETEIM

NAPIREND

Mit szeretnénk elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A gyerekek ismételjék át a napszakokat és a hozzájuk tartozó cselekvéseket, ezeket tudják időrendbe helyezni. Készítsék el saját napirendjüket, ismerkedjenek meg a helyes étkezési szokásokkal, készítsenek étrendet maguknak. A mesékkel, versekkel, humoros szövegekkel és a kreatív tevékenységekkel oldjuk azokat a feszültségeket, amelyek a napirend egyes pontjain jelen lehetnek (felkelés, reggeli rohanás, válogatás, félelem az elalvástól).

A napirend meghatározza az életünket, éppen ezért fontos, hogy a gyerekek ismerjék a napszakokhoz köthető cselekvéseket, és meg is tudják tervezni azokat.

1. tanegység

Reggeltől estig

45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, dráma, ének-zene)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kukurikú, jó reggelt – magyar népi mondóka
Nyulász Péter: *Háromnegyed péntek*
Reggel ébresztő... – magyar népi mondóka,
Érbogyoszló (Bihar)
Délelőtt szaladj a víz előtt... – magyar népi mondóka, Erdőgyarak (Bihar)
Gryllus Vilmos: *Színvilág*
Szabó T. Anna: *Párna*
Orbán Ottó: *Csónakos*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Miről szól ez a tanegység?

A napszakok tagolják az életünket, ritmusuk meghatározza a mindennapjainkat. A napszakok ritmusát próbáljuk modellálni ezen a készségfejlesztő órán.

Áttekintő vázlat

1.1 Reggeltől estig	45 perc
1.1a Reggeli mondókák	15 perc
1.1b Napszakok	10 perc
1.1c Esti játékok	20 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

Az utolsó vershez kapcsolódó evezőmozgást érdemes előre kipróbálnunk és szövegolvasással együtt begyakorolnunk. A klasszikus két kézzel való szimmetrikus evezőmozgás és a kenuban való aszimmetrikus evezőmozgás egyaránt elképzelhető, és jól imitálható.

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Reggeltől estig

1.1a Reggeli mondókák

Nézzük meg a *Kukurikú, jó reggelt* kezdetű magyar népi mondóka animációját (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Azután a gyerekek fekérdjenek le körbe a szőnyegre, úgy, hogy lábuk a kör közepe felé mutasson! Minden gyerek feje alatt legyen egy párna vagy a törölközője! Egy gyerek legyen a kakas, ő álljon a kör közepére! A gyerekek hunyják le a szemüket! Amikor a kakas elkukorékolja magát, pattanjanak ki az ágyból, és keressenek maguknak egy másik helyet a körben! A kakas közben fekérdjön le valakinek a helyére! (A párnákat/törölközőket elmozdítani nem szabad!) Az lesz az új kakas, akinek nem jutott „ágy” (párna, törölköző).

Olvassuk el *Nyulász Péter Háromnegyed péntek* című versét, és mondogassuk ritmizálva! Az ütemhangsúly és időmérték (a hangsúlynyomaték és a szótagok hosszúsága) ebben a mondókában egyforma súllyal jelen van, és szinte mindvégig azonos ritmusképlettel érvényesül:

JEGYZETEIM

Nyújtózás | egy-két-há', ---- | ---- tá-tá-tá | tá-tá-tá
ásítás | négy-öt-hat, ---- | ---- tá-tá-tá | tá-tá-tá
ébresztő | tempósan, ---- | ---- tá-tá-tá | tá-tá-tá

Stb.

Amikor már jól megy a ritmikus szövegmondás, tornázzunk rá:

*Nyújtózás egy-két-há', – nyújtózás karokkal
ásítás négy-öt-hat, – ásítás, tenyér a száj elé
ébresztő tempósan, – karkörzés
fél hét múlt tíz perccel, – törzshajlítás jobbra-balra
öt percig fekhetsz még, – lefekvés a szőnyegre
és aztán menned kell: – felugrás, helyben futás
fogmosni mosdóba, – fogmosás imitálása
öltözni szekrényhez. – öltözködés imitálása
Jó hírt is mondok még: – fülelés, tenyér a fülhöz
holnap már hétvége. – ugrálás, örömujjongás.*

Vedd figyelembe!

A *Kukurikú, jó reggelt* kezdetű mondóka egyik változatával a szeptemberi *Otthon – iskola* téma szövegei között már találkozhattak a gyerekek (01-2/1.). Ezzel is tapasztalatot szerezhetnek a gyerekek arról, hogy a népköltészet változatokban él.

1.1b Napszakok

Ismételjük át a gyerekekkel a napszakokat: a hüvelykujjunk a reggel, a mutatóujjunk a délelőtt, a középső ujjunk a dél, a gyűrűs ujjunk a délután, a kisujjunk az este. A tanító mindig felmutatja egy ujját, a gyerekek bekiabálják az adott napszak nevét.

Majd mondikáljuk a *Reggel ébresztő* (Érbogyoszló / Bihar/) és a *Délelőtt szaladj a víz előtt* (Erdőgyarak / Bihar/) kezdetű magyar népi mondókákat!

Ezután hallgassuk meg szemünket lehunyva *Gryllus Vilmos Színvilág* című dalát a szerző előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Figyeljenek a gyerekek „belső szemükkel” a dalban megjelenő színekre!

Nyissák ki a szemüket, és kérdezzük meg, hogy melyik napszakhoz mely színek, színpárok kapcsolódnak! Emlékeznek-e mindre?

Ellenőrizzük a megfigyeléseinket: hallgassuk meg újra a dalt, és nézzük is meg a versfilmet!

Melyik az a napszak, amiről eddig nem volt szó, de most megjelent ebben a dalban? (Az éjszaka)

10
perc

1.1c Esti játékok

Olvassuk el [Szabó T. Anna Párna](#) című versét, és kövessük le a verssorokat hangutánzással, mozgással!

Majd olvassuk fel a mondókat felelgetve:

- szóló: minden sor első négy szótagja (gyakran egyetlen hosszú szó)
- kórus: minden sor utolsó szótagja (legtöbbször a „jó?”).

A szólót a pedagógus, majd bemutató olvasás után egy-két jól olvasó gyerek is olvashatja.

Beszélgessünk a vers alapján arról, hogy miért jó így elaludnia a versbeszélő gyerekeknek! Miért kell neki mégis a szülő közelsége?

A pedagógus olvassa fel [Orbán Ottó Csónakos](#) című versét! Figyeljék meg a gyerekek, hogy mi történik itt az álomba merülővel!

Beszélgessünk: Ki ült már csónakban? Ki az, aki evezett is, amikor csónakban ült? Milyen érzés a vízzen evezni, a csónakban ülni?

Miért lehet az éjszakai álmat csónakázáshoz hasonlítani? Mi az a nagy víz, amin át kell kelni, át kell evezni?

Olvassuk fel újra a verset, amit a gyerekek kövessenek evező mozdulatokkal!

Soronként tehetünk egy-egy mozdulatot mindkét karunkkal húzás-visszaemelés, húzás-visszaemelés ritmusban:

*Álom-öbölben, – húzás
bárkában, – visszaemelés
fekszik a Kati az – húzás
ágyában, – visszaemelés
húzza az evezőt – húzás
álmában. – visszaemelés
Stb.*

Napirend

2x45 perces szövegfeldolgozó komplex óra
(magyar, technika)

Miről szól ez a tanegység?

A napirend a gyermekek életének szervező ereje, de a fogalmat nem biztos, hogy ismerik. Ebben a tanegységben játékos módon, Németh Eszter meséjének segítségével ismerkedünk meg a napirend fogalmával, majd a gyerekek maguk tervezhetnek egy kreatív napirendmutatót.

Áttekintő vázlat

2.1 Mesés napirend	45 perc
2.1a Mesés napirend	20 perc
2.1b Királyi napirend	25 perc
2.2 Napirendkészítés	45 perc
2.2a Tiktak	15 perc
2.2b Napirendóra	30 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

Az indító feladathoz kis cédulákra írjuk fel meseszereplők nevét, annyit, ahány csoportot tervezünk! Csoportosíthatjuk a szereplőket nemenként, hogy könnyebben tudjanak azonosulni a gyerekek (pl. lányok: királylány, tündér, boszorkány; fiúk: királyfi, lovag, sárkány stb.).

Vigyünk be az osztályba minél többféle mutatós órát, lehetőleg olyan karórát, esetleg ébresztőórát is, amit tiktakol!

Az óramodellek összeállításához jó, ha előre kilyukasztjuk a papírtányérokat. Segítő vonalakkal a számok helyét vagy legalább a negyedelő osztást is jelölhetjük a körív szélén.

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Németh Eszter:

Mi lenne, ha én lennék

a király lánya?

Károlyi Amy:

Tik-tak, szól az óra

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Mutatós órák

Papírtányér, színes karton, filctoll

Olló, lyukasztó, ár

Miltonkapocs

Facsipeszek

ÉVFOLYAM

2. osztály

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Napirend fogalmának megalapozása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mesehősök napirendje
Meseolvasás, beszélgetés a meséről
Szólásmagyarázatok (feleletválasztással)
Cselekvésválogatás és napirend-összeállítás

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Mesés napirend

45
perc

2.1a Mesés napirend

20
perc

A gyerekek szimpátia alapján alkossanak 4-5 fős csoportokat! Minden csoport kapjon vagy húzzon egy szereplőnevet, és közösen alkossák meg a meseszereplő napirendjét!

Majd a csoportok képviselői mutassák be a többieknek a meseszereplőik napirendjét!

Vedd figyelembe!

Elsőséggel frontálisan, közösen oldjuk meg a feladatot! A napirend szót nem is kell feltétlenül használni, hanem csak beszéljük meg, mit csinál reggel, felkelés után a meseszereplő! Mit csinál délelőtt? Stb.

2.1b Királyi napirend

25
perc

Olvaszuk el *Németh Eszter Mi lenne, ha én lennék a király lánya?* című meséjét!

Mindenki válassza ki a felsorolásból azt a cselekvést, ami szerinte a legviccesebb, és indokolja meg, hogy miért!

Tudjátok-e, mit jelent a „falra hányt borsó”, a „Ki nevet a végén?” és a „több nap, mint hinta”?

Beszéljük meg a szövegbe rejtett szólás, játékcím és közmondás jelentését:

- *falra hányt borsó* = hiába beszél valakinek, az nem hallgat rá
- *Ki nevet a végén?* = táblás, kockadobásos társasjáték
- *több nap, mint hinta (kolbász)* = gondolj a holnapra, jusson holnapra is hintázás (kolbász)

A magyarázatban segíthet a *Mi lenne, ha – szólásmagyarázat* című tankocka (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Válogassuk szét a *Mi lenne, ha – csoportosítás* című tankockán a szereplő kislány mesebeli és valóságos cselekvéseit! Majd a cselekvésekből állítsuk össze mesebeli és valóságos napirendjét! (A tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Melyek a r betűs hónapok? Hangoztassuk a hónapok nevét! Melyikben van r hang? Miért nem lehet ilyenkor fagyit enni?

Rajzoljunk fel egy napirend-táblázatot a táblára, és beszéljük meg az elemeit: napszakok – mettől meddig tartanak, lehetséges tevékenységek!

JEGYZETEIM

Állítson össze mindenki saját magának egy napirendet a mesében szereplő cselekvések segítségével! Bármelyik cselekvést lehet választani, akár más napszakban is.

Vedd figyelembe!

Amennyiben a gyerekek többsége kreatív és jó fogalmazó, megengedhetjük, hogy saját maguktól is írjanak cselekvéseket.

2.2 Napirendkészítés

2.2a Tiktak

Vigyünk be szemléltetőeszközként különböző mutatós órákat, lehet köztük felhúzható analóg karóra vagy ébresztőóra is!

Olvassuk fel *Károlyi Amy Tik-tak, szól az óra* című versét, majd a gyerekek határozzák meg, milyen órafajtákról van szó a versben!

Melyek vannak az asztalon, melyek nincsenek? Melyek nem is lehetnek? Miért? Hallgassuk meg, hogyan tiktakol a mutatós karóra vagy az ébresztőóra!

Figyeljük meg, hogyan tiktakol a vers, milyen a ritmusa! Szótagolva jobban tiktakol:

Tik-tak, tik-tak, szól az ó-ra,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
zseb-ó-ra és fa-li-ó-ra,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
kar-ó-ra és to-rony-ó-ra,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
kör-be jár, kör-be jár,	□ □	ti-ti-tá ti-ti-tá
kör-be jár a mu-ta-tó-ja.	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti

Vedd figyelembe!

Ha van rá lehetőségünk, szünetben sétáljunk el egy templomhoz, és nézzük meg a toronyórát!

2.2b Napirendóra

A gyerekekkel beszéljük meg a napirendünk elemeit! Pl.:

Ébresztő
Tisztálkodás
Reggeli
Iskola
Ebéd
Napközi
Játék
Vacsora
Fürdés
Alvás

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Napirend készítése a gyakorlatban.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, beszélgetés a vers alapján
Ritmusjáték
Napirend összeállítása
Napirendóra készítése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Mutatós órák
Papírtányér, színes karton, filctoll
Olló, lyukasztó, ár
Miltonkapocs
Facsipeszek

Írjuk fel ezeket az elemeket a táblára, vagy vetítsük ki, és beszéljük meg, hogy melyik tevékenységet hány órakor szoktuk végezni!

Ezután készítsenek a gyerekek egyszerű órát papírtányérból:

A tányér szélére írják rá a számokat!

A mutatót színes kartonból vágják ki! Most elég egy mutató is, ami az órákat mutatja, percmutatóra nem lesz szükségünk.

A mutatót és papírtányért miltonkapoccsal erősítsék össze! (Ebben segíthet a pedagógus akár előlyukasztással is.)

A gyerekek a napi tevékenységet jelölő szavakat írják rá külön-külön egy-egy facsipeszre, majd helyezték el a megfelelő szám mellett!

Az óramodellhez és a csipeszek használatához bemutató anyag található a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán. (A videón a számot rendeljük a számhoz, most a számot rendeljük a cselekvéshez.)

Hétalvók

2x45 perces komplex óra
(magyar, ének-zene, testnevelés)

Miről szól ez a tanegység?

A reggel sok családban, sok gyereknél és felnőttél kritikus időszak, hiszen a felkelés nem megy mindenkinek egyszerűen. A mesék és versek segítségével betekintést nyerhetünk a gyerekek reggeli szokásaiba is.

Áttekintő vázlat

3.1 Jó reggelt!	45 perc
3.1a Jó reggelt!	15 perc
3.1b Sokalvók	20 perc
3.1c Korareggel	10 perc
3.2 Késő tesi	45 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

Kérjük meg előre a gyerekeket, hogy hozzanak 2-3 pár zoknit! Mérjük fel, kb. hány telefon van az osztályban a gyerekeknél! Ezen az órán használni fogjuk a telefonokat is.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Lázár Ervin:
Mese – reggelre
Nagy Bandó András:
Korareggel
Bertóti Johanna: *Késés*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Multimédiás tábla
Telefonok
Ruhadarabok, zoknik
Tornaszámolyok
Papucsok

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Jó reggelt!

3.1a Jó reggelt!

A gyerekek valószínűleg ismerik már a *Pál, Kata, Péter...* kezdetű dalt. Énekeljük el, vagy hallgassuk meg az Ovitévé hangfelvételét, és tanuljuk meg a dalt (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Beszélgessünk arról, kit hogyan ébresztenek reggel! Hogyan szoktunk ilyenkor köszönni?

Játsszuk el, hogy anya vagy apa ébreszt! Ki hogyan reagál rá? Pl.: Fejére húzza a takarót, átfordul a másik oldalára, nyújtózik egy nagyot, kipattan az ágyból stb.

15
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek szerezzenek tapasztalatot arról, hogy nem mindenkinek könnyű felkelni reggel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ének(tanulás)
Meseolvasás
Kereső olvasás
Mese párbeszédese olvasása
Vers olvasása, beszélgetés
Szövegalkotás szóban

JEGYZETEIM

20
perc

3.1b Sokalvók

Meseolvasás előtt beszéljük meg, mit jelent az, hogyha valaki hétalvó! Olvassuk el **Lázár Ervin** reggeli meséjét (*Mese – reggelre*)! A gyerekek figyeljék meg, hányféle alvóról van szó a mesében! Melyik alvó hogyan kelt fel? Játsszunk kereső olvasást: a tanító csak a különböző alvók nevét mondja (véletlenszerű sorrendben), a gyerekek pedig megkeresik a szövegben, az illető mit mondott, hogyan válaszolt az ébresztésre! Aki leghamarabb megtalálja, fel is olvashatja. (A Hétalvó horkolva jelezheti, hogy alszik.)

A gyerekek hétfős csoportokban készüljenek fel a mese dramatizált felolvasására! Minden csoportban osszák ki a szerepeket! A Hétalvónak nincs szövege, ő lehet a mesélő. (Ha nem jön ki pontosan a hétfős csoportosítás, a párbeszéd szerepösszevonással is megoldható.)

3.1c Korareggel

10
perc

Kérdezzük meg a gyerekektől, kinek esik nehezebb reggel felkelni! Valószínűleg sokaknak, így ismerős lesz **Nagy Bandó András Korareggel** című verse is. Olvassuk el, majd a gyerekek egyénileg válasszák ki azokat a sorokat, melyek leginkább jellemzőek rájuk!

Mi hogyan folytatnánk a reggeli „mindigcsak”-mondatot? Mi minden történik reggelenként, amire azt mondhatjuk, hogy mindig csak? Fogalmazzunk meg tanácsokat hétalvóknak! Hogyan lehet könnyebbé tenni a reggeli felkelést?

45
perc

3.2 Késő tesi

Bertóti Johanna Késés című verse szintén ismerős lesz sokaknak (ha nem mindenkinek). Olvassuk el, majd keressük ki azokat a szavakat, amelyek megmutatják, hogy mi minden történt ezen a reggelen! Hányféle cselekvésnek kellett beleférnie ebbe a késős reggelbe?

Készüljenek fel a gyerekek a vers olvasására úgy, hogy érezzük a kapkodást! Mondjuk a vers egyes sorait egyre gyorsuló tempóban!

A vers lehetőséget ad arra, hogy egy vicces, ügyességi gyakorlatokkal tűzdelt tesi-órával folytassuk, a versben szereplő cselekvésekre alapozva:

1. Az osztályban valószínűleg van több telefon. Állítsuk be őket úgy, hogy a következő egy-két percben szólaljanak meg ébresztőhangon! A gyerekek hunyjanak (hajtsák le a fejüket a padra), és a tanító dugja el a telefonokat, majd a gyerekek hang után keressék meg mindet!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek mozgással modellálják le a versben megjelenő kapkodó, gyors cselekvéseket.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése
Olvasás tempóváltással
Mozgásos, ügyességi feladatok

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Telefonok
Ruhadarabok, zoknik
Tornaszámolyok
Papucsok

JEGYZETEIM

2. Alkossunk kis csoportokat, a csoportok gyűjtsenek össze minél több pólót, trikót, pulóvert stb.! Minden csoport válasszon ki egyvalakit, akit fel fognak öltöztetni! Melyik csoport tud több ruhadarabot ráadni a kiválasztott gyerekre egy (két) perc alatt?
3. Minden gyerek hozzon be 2-3 pár zoknit! A zoknikat csoportonként keverjük össze! Melyik csoport tud összepárosítani és összegöngyölni egy perc alatt több zoknit?
4. A kiinduló helyzet hasonló az előzőhöz, de most mindenki mezítláb van a csoportokban. Melyik csoport tud hamarabb zoknit húzni az összekevert zoknikupacból? Csak helyes zoknipárokkal fogadható el a zoknihúzás.
5. Szlalomfutás tornaszámolyok között, minden számolyra letehetünk egy ruhadarabot. Játshatjuk sorversenyként, amikor minden befutónak el kell hoznia egy ruhadarabot. Az a csoport nyer, amelyik hamarabb begyűjt minden darabot.
6. A gyerekek álljanak oszlopba! Az oszlop első tagja vegye le a cipőjét, bújjon bele egy papucsba, majd vegye le a papucsot, és adja át a mögötte állónak, aki ismételve meg ugyanezt! Melyik csoporton megy végig gyorsabban a papucs?

4.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Balázs Imre József:

Elalvás

Fehér Klára: *Sötétség*

Horgas Béla: *Este*

Jeli Viktória: *Tökfej*

(részlet)

Esti ima

N. Tóth Anikó: *Morzsák*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Internet, projektor,
hangfal

Rajzlap/írólap, rajzeszközök

Rajzlap, festőeszközök

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Nehéz elaludni

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, hittan, vizuális kultúra)

Az este, az elalvás sok gyerek számára félelmetes. Ezt a frusztrációt próbáljuk oldani ebben a tanegységben a versek, mesék és egyéb tevékenységek segítségével.

Áttekintő vázlat

4.1 Este	45 perc
4.1a Elalvás	15 perc
4.1b Este	10 perc
4.1c Árnyalakok	20 perc
4.2 Esti ima	45 perc
4.2a Tökfej	25 perc
4.2b Esti ima	20 perc
4.3 Álommorzsák	45 perc
4.3a Álommorzsák	10 perc
4.3b Álomfestés	35 perc
Összesen:	3x45 perc

Vedd figyelembe!

Ebben a tanegységben különösen fontos, hogy hagyjunk időt a beszélgetésre és szintézisként a képalkotásra is. Ha jónak látjuk, és van rá lehetőségünk, a tanegységet megtoldhatjuk egy teljes rajzórával.

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Este

45
perc

4.1a Elalvás

Olvassuk fel a gyerekeknek Balázs Imre József: *Elalvás* című versét, majd végezzünk relaxációs gyakorlatot a vers sorainak segítségével!

15
perc

A gyerekek feküdjenek le a szőnyegre! Háton feküdjenek, kezük, lábuk kinyújtva, tenyerük a talajon! A verssorokat hallva lazítsák el a különböző testrészeiket:

JEGYZETEIM

*Elalszik a kezem, – kar, kézfej ellazítása
körmeim megpihennek. – ujjak ellazítása*

*Elalszik a szám –
belül a szó, a nóta. – száj, ajkak, arcizmok ellazítása*

*Elalszik a szemem,
álmok lopóznak benne. – szem lehunyása*

*Elalszik a ruhám,
és nappali lakója. – egész test ellazítása.*

A relaxációs gyakorlatokat végezzük el többször, hogy a gyerekek memorizálni tudják a gyakorlatsort!

4.1b Este

Nem mindig ilyen egyszerű elaludni. Olvassuk el [Fehér Klára Sötétség](#) című történetét, majd beszéljünk arról, vajon miért szerette volna a gyerek, hogy égve maradjon a villany!
Ki alszik felkapcsolt villanynál? Miért?

10
perc

4.1c Árnyalakok

Olvassuk el [Horgas Béla Este](#) című versét!
Ki lehet itt a versbeszélő? Miért fél az éjszakától? Miket lát a sötétben? Milyenek látja a sötétet?
Beszéljünk arról, hogy kinek vannak hasonló félelmei éjszaka! Melyik tárgy mivé változhat a sötétben? Rajzoljuk le!

20
perc

4.2 Esti ima

45
perc

4.2a Tökfej

Olvassuk fel a gyerekeknek [Jeli Viktória Tökfej](#) című meséjének első bekezdését eddig: „...őket is magával kellett vinnie.” Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy vajon mitől félhettek a plüssök!

Olvassuk tovább a történetet eddig: „...legalább a plüssöket ne hozd át!”

Beszéljük meg, mivel próbálkoztak Dönci szülei, hogy a saját ágyában maradjon a kisfiuk! Mivel próbálkozhattak még?

Vajon mi történhetett ezután? Próbáljunk többféle folytatást kitalálni a mesének! Végeztetül a gyerekek olvassák el a mese folytatását, és beszéljük meg, miért volt jó ötlet a Tökfej!

25
perc

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Relaxációs gyakorlat
vershallgatással
Történetolvasás, beszél-
getés
Versolvasás, beszélgetés
Rajzolás: árnyalakok a
sötétben

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap/írólap, rajzesz-
közök

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Balázs Imre József:
Elalvás
Fehér Klára: *Sötétség*
Horgas Béla: *Este*

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ismerjék fel az esti félelem leküzdésének módját, és tanuljanak meg egy esti imát.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás részenként
Beszélgetés, ötletelés:
mese folytatása
Imádság olvasása,
tanulása
Kreatív szövegalkotás
szóban és/vagy írásban

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

Erre a feladatra viszonylag sok időt szántunk, hogy a gyerekek kibeszélhessék a félelmeiket, frusztrációikat, hogy nyugodtan elmondhassák, hogyan reagálnak a szülei arra, ha éjszaka felébrednek. De bőven juthat idő az ötletelésre is.

4.2b Esti ima

20
perc

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy ki az, aki meg tud minket védeni mindentől! Ki szokott este, lefekvés előtt imádkozni? Milyen imádságot mond? Olvassuk el a szöveggyűjteményben található *Esti imát*! Felelgetve tanuljuk meg: a tanító mond/olvas 1-2 sort, amit a gyerekek megismételnek. A 2. versszak 2. sorának szövegvariációi lehetnek (ha valakinek csak egy testvére van, vagy nincs testvére):

meg az én jó/kis testvéremre,
meg az én szeretteimre,

Az utolsó sor szövegvariációja lehet (ha a csók „nyálás”):

ölelhessük egymást reggel.

Elolvashatunk és megtanulhatunk más esti imádságot is (egy gyűjtemény elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Végezetül a gyerekek maguk is alkothatnak szóban vagy írásban egy-két mondatos esti imát. (Nem fontos, hogy rímes versformában legyen.)

Vedd figyelembe!

A gyerekkorban megtanult imaszövegek fontosságát példázza, hogy maga Jézus is a gyerekként tanult esti imádság szavaival adta át lelkét a kereszten: „Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet!” (*Lukács 23,46*)

4.3 Álommorzsák

4.3a Álommorzsák

Olvassuk fel [N. Tóth Anikó Morzsák](#) című „mesemorzsáját”, és kérjük meg a gyerekeket, hogy meséljenek el ők is egy-két álommorzsát, amire emlékeznek!

4.3b Álomfestés

Beszéljünk a gyerekeknek arról, hogy vannak festők, akik az álmaikat jelenítik meg! Nézzünk meg néhány ilyen álomszerű festményt az *Álomképek* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A képre kattintva nagyíthatóak a festmények. Ha a kurzort az i betűre visszük, megjelenik a festő neve, de a gyerekeknek nem kell megjegyezni ezeket a neveket. Inkább adjanak címet a képeknek!

Végül kérjük meg őket, hogy ők is fessék le egy álmukat!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek mesélik el, majd fessék le egy álmukat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Álmok elmesélése
Álom festése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, festőeszközök

JEGYZETEIM

5. tanegység

Egy napom

4x45 perces komplex témanap bibliai kapcsolódással
(magyar, ének-zene, tánc, hittan, technika)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Rangáné Lovas Ágnes:
Nagy kár volt feltalálni
a fésűt...

Tóth Krisztina:

Dal az ébredésről

Bertóti Johanna:

Titkos újévi fogadalmak

Marék Veronika:

Tökmagnak sok a dolga

Kiss Ottó: Most én főzök

Berg Judit: Piros és Barna

(részlet)

Bálint Ágnes: Valaki

fürdene (online)

Bertóti Johanna: Lefekvés

Bertóti Johanna:

Várom az estet

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Internet, projektor,
hangfal

Előre kivágott fehér és
színes karton körlapok
Papírragasztó

ÉVFOLYAM

2. osztály

Ezen a témanapon a gyerekek egy napját vesszük végig. A reggeli nyugós ébredést megpróbáljuk örömtánccá formálni. A gyerekek ráláthatnak, hogy milyen sokféle tevékenység fér bele egy napjukba, és egy bibliai igével a segítségnyújtás fontosságára is felhívjuk a figyelmet. Az ételben való válogatás helyett összeállítunk egy okostányért. Végül az esti meseolvasásnál a gyerekek bemutathatják kedvenc mesekönyvüket is.

Áttekintő vázlat

5.1 Reggel	45 perc
5.1a Ki a leggyorsabb?	15 perc
5.1b Nagy kár	20 perc
5.1c Jó reggelt!	10 perc
5.2 Napközben	45 perc
5.2a Mit tennél?	25 perc
5.2b Tökmag dolgai	20 perc
5.3. Most én főzök	45 perc
5.3a Most én főzök	15 perc
5.3b Okostányér	30 perc
5.4 Nyugovó	45 perc
5.4a Valaki fürdene	15 perc
5.4b Nemszeretem dolgok	10 perc
5.4c Esti szeretem dolgok	20 perc
Összesen:	4x45 perc

Minden gyerek hozzon be egy fésűt vagy hajkefét, egy gombolós inget és egy fűzős cipőt!

Vágjunk ki A/3-as kartonból négy nagy fehér, egy-egy picit kisebb zöld, piros, barna és sárga körlapot, és rajzoljuk rájuk a tányérforma köreit!

Kérjük meg a gyerekeket, hogy akinek szoktak esti mesét olvasni, hozza el a kedvenc estimesés-könyvét!

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Reggel

5.1a Ki a leggyorsabb?

Rendezzünk versenyt: ki készül el leghamarabb a reggeli rohanásban?

A játékosoknak meg kell fésülni, fel kell venni és begombolni az inget, fel kell húzni, befűzni és megkötni a cipőt. A viták elkerülése végett érdemes hajhossz szerint csoportokat kialakítani a versenyzőkből, vagy megadni, hogy legalább hétszer végig kell húzni a hajukon a fésűt.

Vedd figyelembe!

A verseny csak jelképes, igazán a jó hangulat megteremtése a fontos.

5.1b Nagy kár

Olvassuk el [Ragáné Lovas Ágnes Nagy kár volt feltalálni a fésűt...](#) című versét! Keressük ki, hogy a versbeszélő szerint mit volt fölösleges feltalálni!

Keressük meg az indokokat is, és mi magunk is gyűjtsünk hasonló „felesleges” dolgokat és indokokat!

Keressük ki a versből, hogy mit volt hasznos „feltalálni”! Miért? Keressünk még hasonlóan hasznos dolgokat, amiket jó, hogy feltaláltak!

Végül a gyerekek írjanak hasonló verset más dolgokkal, tárgyakkal és indokokkal!

Vedd figyelembe!

A versforma szabadvers, tehát nem kötött szótagszám és sorvégi rímek jellemzik. Versalkotó logikája az ismétlődés, a gondolatritmus. (Ezért nem „fogalmazási hiba” a szóismétlés.)

5.1c Jó reggelt!

Hallgassuk meg, és tanuljuk is meg énekelni [Tóth Krisztina Dal az ébredésről](#) című versét Gryllus Vilmos megzenésítésében (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Ha kedvünk van, akár táncolhatunk is a gyerekekkel. A dal a swing jazz zenéjével kelt ébresztő jó kedvet, és a swing lépéseivel lehet táncolni rá. Egy rövid videófilm bemutatja a legegyszerűbb alaplépéseket, amit a gyerekek is megtanulhatnak (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). A film csak módszertani segédanyag a pedagógusnak, a táncot a tanító mutassa be!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Kedvcsinálás a nemszeretem reggeli dolgokhoz.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ügyességi verseny
Vers olvasása, értelmezése

Szógyűjtés, indoklás
Kreatív szövegalkotás szabadversformában
Zenehallgatás, daltanulás, táncmozgás

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek gondolják végig, milyen sokféle tevékenység fér bele egy napba.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Tevékenységyűjtés

Vers olvasása, értelmezése

Kreatív írás: új versszak
Történet olvasása, értelmezése

Kérés és óhajtás megfogalmazása

Cselekvések időrendbe állítása

Bibliai kapcsolódás

Interaktív multimédiás feladat: képek alapján

problémamegoldás

5.2 Napközben

5.2a Mit tennél?

Egy nap sok mindent teszünk, vagy éppen nem teszünk. A gyerekeket osszuk kis csoportokra, és az alábbi helyszínek szerint gyűjtsenek cselekvéseket két szempontból: mi az, amit ott teszünk, és mi az, amit ott nem teszünk (nem szabad, nem illik)!

- Otthon
- Az iskolában
- Falun vagy a nagyiéknál
- Színházban, moziban
- Templomban

A csoportmunkát szervezhetjük úgy is, hogy egy csoport csak egy helyszínnel kapcsolatban vizsgálódik, majd röviden beszámolnak a csoportok egymásnak, mire jutottak.

Olvassuk el [Bertóti Johanna Titkos újévi fogadalmak](#) című versét, majd egyeztessük egy párosító tankockán, hogy a versben szereplő helyszíneken mit szeretne tenni (vagy nem tenni) a versbeszélő! (A *Titkos újévi fogadalmak* című tankocka elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

A csoportmunka során szó volt-e azokról a tevékenységekről, amelyeket a költő megnevez?

Mindenki válasszon magának egy helyszínt (nem csak a versben szereplők jöhetnek szóba), és írjon egy versszakot arról, mit tenne (vagy nem tenne) ott! Majd olvassuk össze egy verssé a kész versszakokat!

Vedd figyelembe!

A kreatívírás-feladatra lehet, hogy nem jut már elég idő. Ebben az esetben ez lehet otthoni választható feladat is, aminek eredményét majd a következő órán fogjuk összeolvasni.

5.2b Tökmag dolgai

Olvassuk el [Marék Veronika Tökmagnak sok a dolga](#) című történetét, majd a gyerekek keressék meg, mit kért Kata Tökmagtól! A nap folyamán hányszor kérte? Keressük meg a mondatot, amivel kérte! Próbáljuk meg másként megfogalmazni a kérést! Hányféleképpen sikerül?

Napközben Kata biztosan gondolt arra, hogy a testvére majd rajzol neki egy madarat. Milyen mondattal fejezhette ki ezt a vágyát? (Óhajtó mondat előkészítése)

JEGYZETEIM

Mi minden dolga volt Tökmagnak? Rakjuk helyes sorrendbe a *Tökmagnak sok a dolga – időrend* című tankocka dolgait (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Mit jelent Kata mondata, hogy a madár rég elrepült?

Veletek előfordult-e már, hogy elmulasztottatok valami jót tenni? Ki szeretné elmesélni?

Képzeljétek, a *Bibliában* is szó van a feledékeny emberről: „Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak.” (*Jakab 4,17*)

Nézzétek meg a képeket a *Tökmagnak sok a dolga – nehéz helyzetek* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Milyen jót lehetne tenni ezekben a helyzetekben?

Melyik közmondást választanád ki a mese címeként?

- Addig jár a korsó a kútra, míg el nem törik.
- Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!
- Többet ésszel, mint erővel!

Nem biztos, hogy a gyerekek ismerik ezeket a közmondásokat, ezért érdemes megbeszélni, hogy melyik mit jelent.

5.3 Most én főzök

5.3a Most én főzök

Olvassuk el *Kiss Ottó Most én főzök* című versét! Vajon mi köze van az előszobafalnak az ebédfőzéshez? (Zsírkrétával rajzolt a falra a kislány, talán épp habcsókos lecsót, és jó esetben a lecsó is zsírral készül.)

Kérdezzük meg a gyerekektől: Nektek vannak-e olyan kedvelt ételeitek, amit más nem szívesen enne meg, vagy furcsán nézne rá? (Pl. túrós csusza cukorral, lekváros kenyér kolbásszal, tejfölös cukros kenyér, ami egyes vidékeken közkedvelt étel, másutt pedig furcsálkodnának rajta.) Ha nincsenek furcsa ételeink, alkosunk párat képzeletben! De olyanokat, amelyeket valóban megennénk!

5.3b Okostányér

Rakjunk le a földre négy különböző színű – zöld, barna, piros, sárga – papírkorongot, amit A/3-as lapokból vágunk ki! Rajzoljunk a korongokba belső köröket, hogy tányért imitáljon! (Tányérforma rajza elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek kapjanak képet a helyes étkezésről.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése

Vicces ételek alkotása képzeletben

Kedvenc ételeink csoportosítása szín szerint
Meseolvasás

Okostányér készítése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Előre kivágott fehér és színes karton körlapok

Papíragasztó

Minden gyerek álljon ahhoz a tányérhoz, amilyen színű a kedvenc étele, és nevezze is meg azt!

Olvassuk el *Berg Judit Piros és Barna* című meserészletét!

Milyen ételeket evett Piros, és milyeneket Barna? Keressük ki az ételek nevét, és soroljunk is még néhányat!

Majd beszélgessünk a gyerekekkel a helyes étkezésről!

Miért volt butaság, hogy Piros és Barna így étkeztek? Miért fontos a tej, a zöldségek vagy éppen a gabonafélék?

A Magyar Dietetikusok Országos Szövetségének ajánlásait olvashatjuk életkorra lebontva a szervezet honlapján, OKOSTÁNYÉR címen (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Vetítsük ki a gyerekeknek az okostányér képét, és beszéljük meg, melyik ételtípus milyen konkrét ételeket tartalmaz!

Pl.: tej, tejtermék lehet: tej, kefir, kakaó, tejeskávé, sajt, vaj, túró stb.

A gyerekek alkossanak négy csoportot! A színes papírkorongokat vágjuk négy egyforma részre! Minden csoport kapjon mindegyik színből egy negyed körcikket és egy teljes fehér papírkorongot!

A csoportok készítsék el a saját okostányérjukat a gyerekek kedvenc ételeiből a színeknek megfelelően (piros – gyümölcsök, zöld – zöldségek, barna – gabonafélék, sárga – hús, tej, tojás): az adott színre írják rá annak az ételnek a nevét, amit aznap szívesen ennének! Figyeljenek arra is, hogy az okostányér egy egész napi étrendet kell, hogy tartalmazzon! Tehát gondolják át, mit esznek reggelire, ebédre, vacsorára, illetve mi fér bele egy napba! Figyeljenek rá, hogy hasonló aránnyal képviselje magát mind a négyféle ételtípus!

Ha elkészültek, a negyed körcikkeket ragasszák fel a fehér „tányérra”, és kész is az okostányér!

A csoportok olvassák fel napi étrendjüket, és beszéljük meg együtt, mit szólnak az étrendekhez!

Vedd figyelembe!

Autista gyerekeknél előfordulhat, hogy csak egyféle színű ételt hajlandóak fogyasztani. Beszéljünk erről is a gyerekeknek, hiszen itt nem válogatásról van szó! A feladatra akár egy teljes órát is rászánhatunk, ha a gyerekek egyénileg készítik el az okostányérjukat.

5.4 Nyugovó

5.4a Valaki fürdene

Hallgassuk meg [Bálint Ágnes Mazsola](#) című meseregényéből a *Valaki fürdene* című fejezetet felolvasva (a hanganyag elérhető a reftantar.hu-n).

Beszéljük meg, miért vicces Mazsola viselkedése? Próbáljuk meg hangjátékként eljátszani Manócska és Mazsola párbeszédét onnan, hogy Manócska kijön a házból sepregetni! A padtársak osszák fel egymás között a két szerepet, és rögtönözék a párbeszéd mondatait szereposztás szerint úgy, ahogy emlékeznek rá!

5.4b Nemszeretem dolgok

Este is sok minden van, amit nem szeretünk. Olvassuk el [Bertóti Johanna Lefekvés](#) című versét, majd a gyerekek is soroljanak esti nemszeretem dolgokat!

5.4c Esti szeretem dolgok

[Bertóti Johanna](#) írt az esti szeretem dolgokról is! Olvassuk el [Várom az estet](#) című versét, és beszéljük meg, mit szeret a versbeszélő legjobban az estében!

Az óra hátralévő részében a gyerekek, akiknek szoktak esti mesét olvasni, és hoztak is könyvet, mutassák be a kedvenc estimesés-könyvüket!

Vedd figyelembe!

Ha túl sok könyv gyűlik össze, délután is folytathatjuk a könyvbemutatót. Ha kevés, akkor olvassunk fel az egyik mesekönyvből egy részletet!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Motiváció az esti mese olvasására.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mesefilm megtekintése, beszélgetés a meséről
Versolvasás, beszélgetés
Könyvbemutató

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Gyerekek által behozott könyvek

6. tanegység

Aludj te is!

Minimum 45 perces távoktatási óra (magyar, ének-zene, kreatív írás)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Bíró Szabolcs: *A sárkány, aki nem akart aludni* (részletek)
Varró Dániel:
Altató Misinek

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet, íróeszköz

Digitális eszköz
(számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga
(elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

ÉVFOLYAM

2. osztály

A gyerekek, ha túlpörögnek, hajlamosak arra, hogy ne akarjanak lefeküdni és aludni végre, pedig nekik is szükségük van pihenésre. Ilyenkor hiába mondjuk nekik. Egy mese vagy egy vicces dal talán több sikerrel járhat, ebben próbál ez a szövegfeldolgozás segítségül lenni. Persze ha nincs távoktatási helyzet, jelenléti óraként is megoldható, amiben a tankockafeladatok segítenek.

Áttekintő vázlat

6.1 Aludj te is!	min. 45 perc
6.1a A sárkány, aki nem alszik	45 perc
6.1b Aludj, fiam!	min. 15 perc
Összesen:	min. 45 perc

A távoktatási órához a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

Ne féljünk a kreatívírás-feladattól sem, ami úgyis csak választható, akinek van kedve hozzá, az vágjon bele! Egy-két jól sikerült sor is elég az élményszerzéshez. A versről bővebben lásd az Egyéb ötletek feldolgozását.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szövegek önálló feldolgozása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Interaktív multimédiás feladatok: szereplőválasztás, időrend, csoportosítás, válaszkérés
Versolvasás, szövegtranszformáció

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Aludj te is!

A feladtleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a A sárkány, aki nem alszik

Olvasd el a szöveggyűjteményből [Bíró Szabolcs: A sárkány, aki nem akart aludni](#) című mesekönyvének részleteit, azután nézd meg a főszereplőről szóló tankockát! A képeken látható sárkányok közül melyik lehetne Sárkányfi? Ha ráklickelsz a képre, megnézheted a sárkányt nagyobb méretben is.

JEGYZETEIM

Mi mindent csinált egy nap Sárkányfi? Állítsd helyes sorrendbe a cselekvéseket az időrend-tankockán!

Sárkányfi barátait látod a róluk szóló tankockán. Tippeld meg, vajon ki ment el vele éjszaka játszani! (A szöveggyűjteményben erről nem olvashatsz, de ha érdekel a teljes mese, vedd ki Bíró Szabolcs könyvét a könyvtárból!)

Sárkányfi végül eljutott a bagolyhoz. Mi mindent tanácsolt neki a bölcs öreg? Válaszd ki a jó megoldásokat a válaszkereső tankockán! Figyelj! Van, ahol több válasz is helyes!

6.1b Aludj, fiam!

Hallgasd meg [Varró Dániel Altató Misinek](#) című versének feldolgozását az Eszter-lánc zenekar előadásában!

Olvasd el a szöveggyűjteményből is a verset! Mit gondolsz, mi mindent sorolna Sárkányapa egy ilyen altatóban Sárkányfinak, hogy elaludjon végre? Ha van kedved, gyűjts szavakat, és alakítsd át velük úgy a verset, hogy ne Misinek szóljon az altató, hanem Sárkányfinak!

Pl.:

Alszik az erdő, alszik a Nap,
meg a domboldal, meg a lejtő,
alszik a mókus a lombok alatt,
ne takard el a Holdat, mint egy felhő!
Alszik a nyúlláb és az iram,
bár elaludnál, Sárkányfiam!

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Tapasztalatszerzés az időmértékes verselés egyik jellegzetes ritmúsáról.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ritmusgyakorlatok
Szóbeli szövegalkotás:
ritmikus soralkotás

Egyéb ötletek

7.1. Altatófaragó

Varró Dániel: *Altató Misinek* című verse is közismert mintát követ, Radnóti Miklós *Éjszaka* című verse sejlik át rajta:

Alszik a szív és alszik a szívben az aggodalom,
alszik a pókháló közelében a légy a falon...

A daktilusokkal és spondeusokkal alkotott időmértékes sorok Varró Dániel versében rövidebbek és „tarkábbak”, mégis jól követhetőek.

Jelenléti órán érdemes néhány jellemző sor ritmusát tapssal vagy koppantással is lekövetni. Pl.:

– U U | – – | – U U | –

tá-ti-ti | tá-tá | tá-ti-ti | tá

Alszik a vécé, alszik a csap...

Alszik a nadrág, rajta a slicc...

alszik az állatkertben a strucc...

– U U | – U U | – U U | –

tá-ti-ti | tá-ti-ti | tá-ti-ti | tá

alszik a szöcske az ablak alatt...

Alszik a sebtapasz, alszik a krém...

Alszik a müzli, a müzliszelet...

Alszik a lepke, a krumplibogár...

alszik a szarvas, a jávor, a rén...

alszik a könyvben a sok meselény...

Ennyi ritmusgyakorlat után megkísérelhetjük azt is, hogy hasonló sorokat alkossunk közösen. Mi minden aludhat még?

Pl.:

Alszik a tévé, alszik a film...

Alszik a trombita, benne a hang...

JEGYZETEIM

7.2 Éjstratégiák

2x45
perc

15
perc

7.2a Bárányszámlálás

Olvassuk el *Kiss Ottó: Bárányok* című versét!
Amikor nem tud elaludni, mit tesz a versbeszélő?
Ki tanácsolta ezt neki? Bevált-e tanács? Miért?
Ha nem tud elaludni, az miért van?
Adjunk neki mi is tanácsot, ami beválthat!

Megnézhetjük a vers animációs feldolgozását egy versfilmen (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

7.2b Éjkifestő

Ágai Ágnes: [A sötét] című versének hőse mit talált ki félelem ellen?

Mit gondoltok a vers alapján, nála ez bevált-e?
Hogyan festhet egész éjjel a versbeszélő? – Hallgassunk meg néhány ötletet, legjobb, ha a gyerekek mondják ki:
Úgy, hogy álmodik.

Rajzoljanak vagy fessenek le a gyerekek egy színes éjjeli álmot, amit a versbeszélő álmodhatott! Ha van rá lehetőségünk, fekete fotókartonra zsírkrétával vagy pasztellkrétával dolgozzanak!

7.2c Zoknipárosító

Csorba Piroska: Reggelre csak fél zoknit találok című verse is egy különös éjszakai jelenségről szól, ami zavart, meghökkenést kelt, amikor reggel csak az egyik zokninkat találjuk. Pedig levettük és egy helyre tettük mind a kettőt.
Hogyan magyarázza a versbeszélő a jelenséget?
Milyen megoldást javasol?

A különböző színű fél zoknik is hasznosíthatók. Pl. bábót lehet készíteni belőlük. Készítsék el a gyerekek a nagy Zoknifaló bábját egy fél zokniból! Használhatnak hozzá fonal- és textilmaradékot, gombokat, szalagokat, egyéb ruhakiegészítőket is.

30
perc

45
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Az esti-éjszakai félelem oldása a versek humorán, derűjén, játékos probléma-megoldásain keresztül.

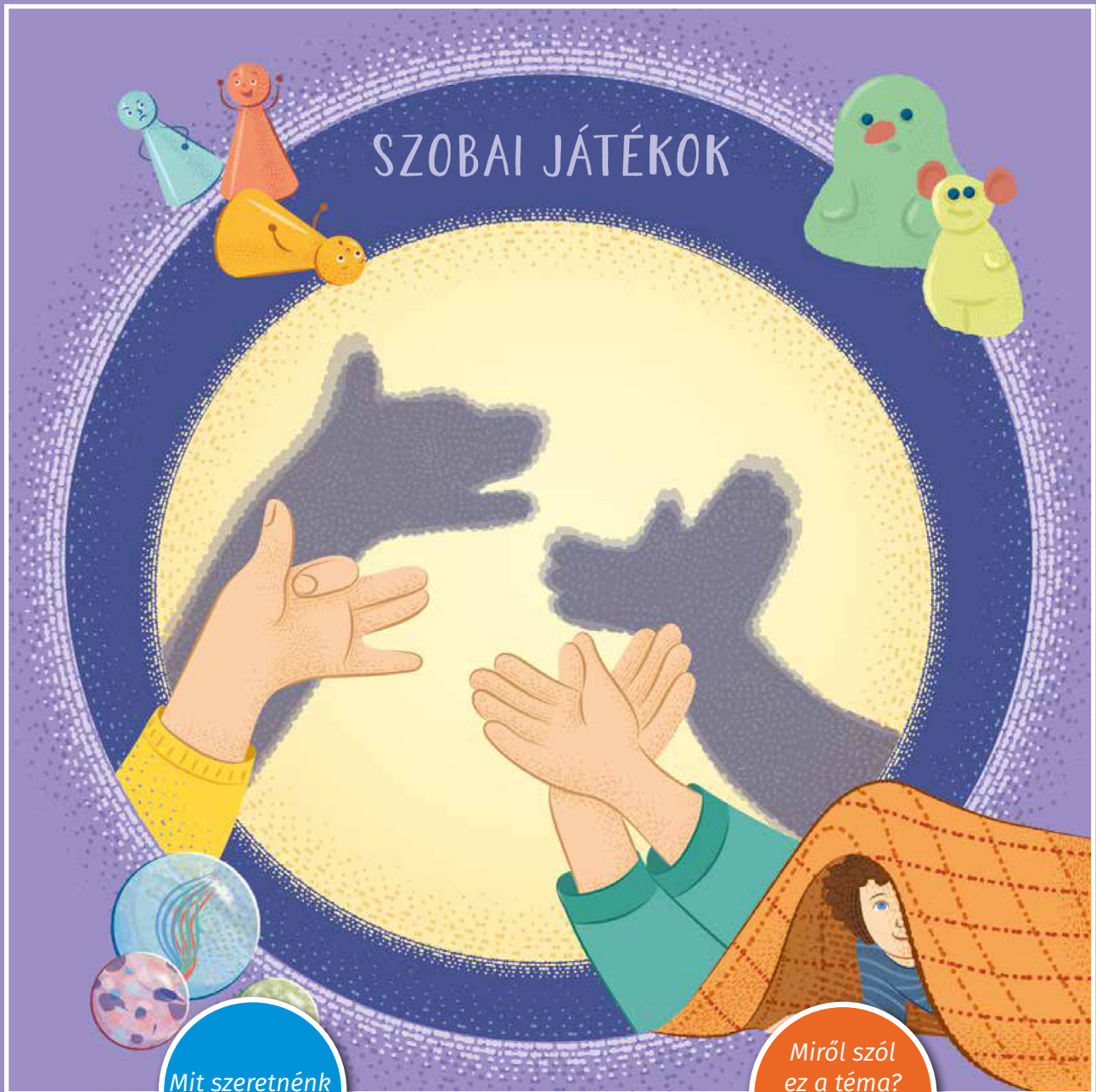
MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versek olvasása, értelmezése
Problémamegoldó ötletek
Versfilm megtekintése
Rajzolás, festés: színes álmokép
Bábkészítés fél pár zokniból

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

A versek elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán
Rajzlap (vagy fotókarton)
Rajz- és/vagy festőeszközök (zsírkréta, pasztell)
Fél pár zoknik, egyéb anyagok, eszközök a bábkészítéshez

SZOBAI JÁTÉKOK

Mit szeretnénk elérni?

A digitális világ hatásait ellensúlyozva vagy kiegészítve olyan verseket, játékokat, feladatokat adunk a gyerekeknek, amelyek fejlesztik (elsősorban) a nyelvi kreativitásukat és képzelőerejüket, hogy átélhessék: digitális eszköz nélkül is kitérülhet a világ, akár egy csukott szobában is.

Miről szól ez a téma? Miért fontos nekünk?

A téli bezártságban a gyerekek sokszor mást se csinálnak, mint a telefonjukat nyomogatják, vagy a tévét nézik. Ebben a témában olyan irodalmi művek, játékok, feladatok jelennek meg, amelyek nemcsak fejlesztik a gyerekek személyiségét, hanem gyakran viccesek, és akár egyedül is játszhatóak.

Egy üvegben ül egy törpe

45 perces készségfejlesztő óra (magyar)

Miről szól ez a tanegység?

A téli hónapok bezártságában sokszor érezzük magunkat úgy, mint a törpe, aki egy üvegben ül. Ebben a tanegységben néhány készségfejlesztő játékkal enyhítjük a bezártságérzést: mondókázunk, különböző hangokat utánzunk, és nyelvtörőkkel játszunk.

Áttekintő vázlat

1.1 Törpék és nyelvtörők	45 perc
1.1a Üvegben egy törpe	15 perc
1.1b Nyelvtörők	15 perc
1.1c Játszom!	15 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A kiolvasó mondóka ütemes és a nyelvtörők gyors hangoztatását érdemes jól begyakorolni, mert a pedagógus bemutatása motiválja majd igazán a gyerekeket.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Egy üvegben ül egy törpe... – magyar népi mondóka, Nagyvárad (Bihar)

Nyelvtörők – bihari magyar népi mondókák
Páskándi Géza:

Tréfás-pipás-kupakos
(Hervay Gizella:

Tréfás-mese – online)

Marék Veronika: *Játszom*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Törpék és nyelvtörők

45 perc

1.1a Üvegben egy törpe

Az *Egy üvegben ül egy törpe...* kezdetű magyar népi mondóka (Nagyvárad, Bihar) rövidebb változatával már találkoztak a gyerekek, hiszen szerepelt az októberi *Színes ősz* című téma szövegei között. Ott egyszerű kiolvasóként vagy színkereső játékként is ajánlottuk a készségfejlesztő óra feladatai között (lásd 02-2/1.).

Most a játékmondóka bővebb változatát ismerhetjük meg, és a színkereső játék variációját játsszuk:

A gyerekek álljanak körbe, legyen egy kiolvasó, aki a mondóka első szakaszát mondja ütemezve, és ütemenként rámutat valakire. Akire a „...mondd meg te, te!” utolsó üteme jut, mond egy színt. Folytatódik a kiolvasás a második szakasszal. Akire a kiolvasás utolsó üteme jut, annak a ruháján keresik a mondott színt, ha nincs ilyen, kiesik, ha van, bent marad. (Csak a látható szín számít, a takart nem.)

15 perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Nyelvi készségfejlesztés játékos, vidám hangulatban.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Kiolvasó és színkereső játék

Nyelvtörő és hangutánzó játékok

JEGYZETEIM

Folytatódik a játék, de olyan színt nem lehet mondani, ami már szerepelt. Előre megegyezhetünk abban, hogy a fehér, fekete és szürke is színnek számít.

Vedd figyelembe!

Az ütemezés negyedértékenként történik, zárójelben az ütések száma látható:

Egy üvegben ül egy törpe,	□□□□	(4)
azt kérdeztem tőle:	□□	(4)
Milyen színű ruhát szeretsz te,	□□□□	(5)
mondd meg szépen te, te.	□□	(4)
Van-e rajtad olyan szín?	□□□	(4)
Mondd meg te,	□	(2)
vagyis, vagyis te.	□□	(3)

1.1b Nyelvtörők

15
perc

A játék során biztosan megjegyezték a gyerekek a törpés mondókát. Mondjuk és ismételjük az első szakaszát egyre gyorsabban, míg bele nem törik a törpe nyelve!

Olvassuk el a nyelvtörőket (*Nyelvtörők – bihari magyar népi mondókák*) a szöveggyűjteményből, és mondogassuk azokat is egyre gyorsabban! Majd rendezzünk versenyt nyelvtörőnként: Ki tudja leggyorsabban mondani hiba nélkül?

A nyelvtörők szuperligájába tartozik *Páskándi Géza Tréfás-pipás-kupakos* című verse, amit előbb értelmezzünk a gyerekekkel (ahogyan az ipafai pap fapipáját is), hogy értsék, mit mondanak!

Először csak annyit próbáljunk meg szép lassan, hogy el tudják-e mondani a gyerekek a verset a tanító után hiba nélkül! Ha már jól megy, próbálják meg gyorsabban mondogatni a vers sorait! Biztosan belegabalyodnak, de nem baj. A nyelvtörőkben éppen ez a vicces.

Variáció

A kiváló teljesítményt nyújtó nyelvtörőspecialistáknak felajánlhatjuk *Hervay Gizella Tréfás-meséjének* egyéni vagy csapatmunkában való felolvasását is. Bővebben lásd az Egyéb ötletek között.

1.1c *Játszom!*

15
perc

Marék Veronika *Játszom* című versében különböző tárgyak, állatok és a náthás állapot hangutánzókkal jelenik meg. Olvassuk el először csak önmagában a verset! Aztán olvassuk az első versszakot úgy, hogy a hangutánzó szavakat hangoztassuk, hangunkkal is érzékeltsük! Végül úgy, hogy a tanító (vagy valamilyen gyerek) olvassa a szöveget, a többiek csak hangokkal kísérik a hangutánzó részeket.

A második versszakot olvassuk egyre halkabban, és amikor a „hallgatok, hallgatok” következik, némán olvasva, csak szájmozgással kövessük a szöveget (tátogva, mint a halak)!

A néma, tátogó olvasást a teljes második szakasszal is megismételhetjük.

Vedd figyelembe!

Az első osztályosokkal, akik még nem tudnak ilyen szinten olvasni, felelgetve játszhatjuk mind a hangutánzó, mind a halkító hanggyakorlatot. Ha van a gyerekek között, aki már jól olvas, átveheti a felolvasó szerepét.

2.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Gévai Csilla: *Ikerlányok ikerszókkal* (részlet)
Lackfi János: *Ikerk*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Ikerszók szóképe lapokra írva
Biztosítótűk
Tábla, kréta/filc

ÉVFOLYAM

2. osztály

Ikerk a szobában

45 perces szövegfeldolgozó óra
(magyar, kreatív szövegalkotás)

Áttekintő vázlat

2.1 Ikerk a szobában	45 perc
2.1a Ikerkakasok	15 perc
2.1b Ikerlányok, ikerszókkal	10 perc
2.1c Ikerkereső	20 perc
Összesen:	45 perc

Válasszunk ki 5-6 ikerszót! A/4-es lapokat hosszában felezzünk meg és vágjunk fel! Az ikerszó egyik felét az egyik, másik felét a másik lapra írjuk! (Pl.: Egyik lapra kerüljön a „BIM”, a másikra a „BAM”.) Nagy, nyomtatott betűvel, jól olvashatóan írjuk a szavakat, és lehetőleg csak pár betűből álló szavak szerepeljenek! A Lackfi-versben található ikerszókat is írjuk fel hasonló módon lapokra!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek játékosan ismerkedjenek az ikerszókkal.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ügyességi és párkereső játékok
Meseolvasás
Szógyűjtés
Versolvasás
Ikerszókeresés
Szómagyarázat mondatba helyezéssel, kreatív szövegalkotás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Ikerszók szóképe lapokra írva
Biztosítótűk
Tábla, kréta/filc

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Ikerk a szobában

45 perc

2.1a Ikerkakasok

A játékot két önként vállalkozó gyerek játssza. A lapokra felírt ikerszókat összekeverjük. Mindkét játékos hátára feltűzünk egy-egy lapot (egy fél ikerszóval). A gyerekek megfordulnak, hogy az osztály lássa a hátukon a szót, de ők nem láthatják egymásét. Ezután szembe állnak egymással, és féllábon ugrálva megpróbálják leolvasni a másik hátáról a szót. Az nyer, akinek hamarabb sikerül. Több pár is játszhat egymás után. Amikor minden szót leolvastak, a gyerekek keressék meg a saját szavuk párját, és fogják meg egymás kezét!

15 perc

2.1b Ikerlányok, ikerszókkal

Olvassuk el Gévai Csilla *Ikerlányok ikerszókkal* című meserészletét, és keressük meg benne az ikerszavakat! A mese segítségével könnyen el tudjuk magyarázni, hogy az ikerszók két tagja úgy hasonlít egymásra, mint egy-egy ikerpár két tagja.

10 perc

A lányok neve is érdekes, hiszen csak egy hang a különbség a két név között. Melyik hang mire változik?

JEGYZETEIM

Keressünk még ilyen ikerneveket! Mi lehet a párja a Lilinek? (Lali)

Timi–Tomi
Heni–Beni
Viki–Vili stb.

2.1c Ikerkereső

Osszuk ki a gyerekeknek **Lackfi János Ikerk** című versének ikerszavait! Egy gyerek csak az ikerszó egyik felét kapja meg.

20
perc

ici-pici
csere-bere
sete-suta
kesze-kusza
bice-bóca
heje-huja
herce-hurca
ingyom-bingyom
lári-fári
himmi-hummi

Minden gyerek keresse meg az ikerszópárját! Üljenek le egy padba, és olvassák el Lackfi János versét, amelyben keressék meg a saját ikerszavukat!

Ha minden ikerszó megvan, a gyerekek olvassák fel, és magyarázzák meg az adott szó jelentését úgy, hogy foglalják egy rövid mondatba! Ha egy pár egyik tagja sem tudja, mit jelent az ikerszava, akkor más is mondhat vele mondatot.

A mondatokat írjuk fel a táblára, amin könnyen lehet, hogy óra végén egy szabadverset olvashatunk a gyerekek által kitalált mondatokból!

Vedd figyelembe!

A műben 10 ikerszó szerepel, tehát 20 gyerekek oszthatóak ki a szavak. Ha nagyobb az osztálylétszám, akkor más ikerszókat is vonjunk be a játékba! Pl. dir-meg-dörmög, ejnye-bejnye, irul-pirul, izeg-mozog, sebbel-lobbal stb.

A játékos feldolgozásnak véletlenül sem az a szerepe, hogy az ikerszók egzakt fogalmát vagy helyesírását megtanítsa a gyerekeknek. Sokkal inkább a nyelvi tapasztalatszerzés, az ikertulajdonságok felfedezése legyen a célunk.

3.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Miklya Zsolt: *Találós*
Kiss Ottó: *Kérdések*
Hárs László: *Miértek és hogyanok*
Gárdonyi Géza: *Mire jó?* (online)
Fehér Klára: *Nagyon nehéz találós*
Fehér Klára: *Találós kérdés*
Mi az? – magyar népi találós mondókák

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz
- Internet, projektor, hangfal

Vers szétvágtott kérdései
Füzet, íróeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

Miértek és hogyanok

2x45 perces szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, ének-zene, kreatív szövegalkotás)

Manapság sajnos egyre kevesebb idő jut arra, hogy a szülők (vagy bármilyen felnőtt) beszélgessen a gyerekekkel. Pedig ott feszülnek bennük a miértek és a hogyanok. Ilyen kérdések fogalmazódnak meg most a versek és találós kérdések segítségével is.

Áttekintő vázlat

3.1 Miértek és hogyanok	45 perc
3.1a Találós	10 perc
3.1b Miértek és hogyanok	20 perc
3.1c Lehetetlen kérdések	15 perc
3.2 Találósok	45 perc
3.2a Mire jó?	20 perc
3.2b Nehéz találósok	15 perc
3.2c Találósok	10 perc
Összesen:	2x45 perc

Hárs László *Miértek és hogyanok* című versét nyomtassuk ki olyan nagy betűmérettel, hogy kérdésenként csíkokra tudjuk vágni! Összesen 25 (26) kérdés szerepel a műben, tehát valószínűleg minden gyereknek tudunk adni. Ha nagyobb az osztálylétszám, akkor duplán szerepeljen néhány kérdés. A kérdéseket nyomtatásra alkalmas módon megtaláljuk a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Miértek és hogyanok

3.1a Találós

Hallgassuk meg **Miklya Zsolt Találós** című versét Czutor László feldolgozásában (a felvétel elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Azután a gyerekek énekeljék együtt a dalt a videóval: először csak a kisfiú ismétlésbe kapcsolódjanak be, majd a vers szövegét a szöveggyűjteményben követve próbálják meg együtt énekelni a dalt az előadóművésszel!

JEGYZETEIM

A dal ismétlése során kétszer is névcseré történt. Észrevették-e a gyerekek, mit énekelt az előadó a Csanád név helyett? (Simon, majd Miksa)

Ki tudná a saját nevét behelyettesítve énekelni a dalt? Próbáljuk ki! (Hosszabb nevekkal is lehet, ha sűrűbb ritmussal énekeljük.)

Beszéljük meg, hogy mit tudtunk meg a kérdésről! Gyűjtsük össze, a versben milyen tulajdonságai szerepelnek! (Legfontosabb, hogy a kérdés mindig velünk van.)

3.1b *Miértek és hogyanok*

Olvassuk el *Kiss Ottó Kérdések* című versét, és egészítsük ki a kérdés tulajdonságlistáját: mit tudtunk meg itt a kérdésről? (Nem fogy el, újabb és újabb kérdések keletkeznek.)

Kérdezzük meg a gyerekeket, előfordult-e olyan, hogy nem kaptak választ a kérdéseikre a felnőttektől! Mit gondolnak, miért?

20
perc

Hárs László Miértek és hogyanok című versének szétvágtott sorait osszuk ki a gyerekeknek! Mindenki olvassa el a kérdését, és próbáljon rá válaszolni! Vajon hány kérdésre fogjuk tudni a választ?

Miért? Miféle kérdések ezek?

3.1c *Lehetetlen kérdések*

A gyerekek 4-5 fős kis csoportokban fogalmazzanak meg olyan kérdéseket, amelyekre nem lehet vagy nehéz válaszolni! Lehetnek köztük beugrató, szójátékos kérdések is, mint a versben. Ilyenkor a szavakban rejlő többféle jelentéssel játszunk, és teszünk fel vicces kérdéseket. (Pl. „A várkastély mire vár?”)

A kérdések sora szabadversként is olvasható, illetve rímek nélküli szabadverssé, kérdéssorolóvá állítható össze.

15
perc

Vedd figyelembe!

A kérdések közül, amit csak lehet, érdemes megválaszolni. Erre szánhatunk időt a következő órából vagy a szünetből, esetleg a délutáni foglalkozásból is. De annyi kérdés halmozódik a versben, és születik majd a csoportmunkában, hogy minden kérdést úgysem tudunk megválaszolni. A gyerekek is rájöhetnek: több a kérdés, mint a válaszlehetőség, a válaszokra szánható idő. A felnőttek is ezért hárítják gyakran a kérdésekre adandó válaszokat. Nincs rá elég idejük, figyelmük és türelmük.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, dal-tanulás
Versek olvasása, értelmezése
Kérdésekre válaszke-resés
Kreatív szövegalkotás: kérdéssoroló

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Vers szétvágtott kérdései

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek fogalmazzanak meg kérdéseket és válaszokat is.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Kérdésekre válaszke-
resés
Kérdés- és válaszkeverő
játék
Paradox találós kérdések
megfogalmazása
Találós kérdések meg-
ismerése a néphagyomá-
nyból

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A történet elérhető a
reftantar.hu-n, a szöveg-
gyűjtemény aloldalán
Cédulák

3.2 Találósok

3.2a Mire jó?

A tanító olvassa fel [Gárdonyi Géza Mire jó?](#) című történetét oly módon, hogy a kérdésekre először a gyerekektől várja a választ! (A történet elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

A kérdés- és válaszkeverő játékot játszunk is el! A padtársak egy kis lapocskára írjanak egy kérdést, ami a „Mire jó...” tagmondattal kezdődik! Egy másik lapocskára írják fel a választ!

Szedjük össze külön a kérdéseket, külön a válaszokat, és külön-külön keverjük jól össze! A padtársak ezután húzzanak egy kérdést és egy választ, majd olvassák össze, mit kaptak!

3.2b Nehéz találósok

A tanító olvassa fel [Fehér Klára Nagyon nehéz találósát](#) az utolsó mondat nélkül! A gyerekek próbálják kitalálni a választ, hallgassuk meg az ötleteiket! Ha nem jönnek rá, nem baj, olvassuk fel a választ! Kérjük meg a gyerekeket, próbálják megindokolni, miért igazak a találós kérdés állításai a könyvekre és az ábécére!

Olvassák el a szöveggyűjteményből [Fehér Klára Találós kérdését](#) és a rá való választ is! Mi benne a vicces? Ők hogyan válaszoltak volna?

Próbáljanak a gyerekek is hasonló találós kérdéseket és vicces válaszokat alkotni!

Vedd figyelembe!

A *Nagyon nehéz találós* 22 kulcsa mi lehet? Nem biztos, hogy a gyerekek rájönnek, félrevezetheti őket a szám. A betűkről van szó. A magyar ábécében 40 más-salhangzó és magánhangzó van. De az ősi föníciai írás, amiből a mi ábécénk is ered, még csak mássalhangzókat tartalmazott, és 22 betűje volt. Ebből származik a héber ábécé 22 betűje is.

A *Találós kérdésre* létezik helyes válasz (pl. görögdinnye, zöld dió vagy labda), amit biztosan észrevesznek a gyerekek. De itt nem a helyes válasz, hanem a vicces megfogalmazás a cél: hogy a válaszban két, egymástól távolabb álló dolgot társítsunk. A szokatlan, vicces gondolattársítás lehet a szövegalkotás logikája is.

JEGYZETEIM

3.2c Találósok

Végül következzen néhány hagyományos találós kérdés a *Szó, fon, nem takács. Mi az?* című könyvből (Móra Kiadó)! A szöveggyűjteményben csak néhány válogatott találóst olvashatunk ([Mi az? – magyar népi találós mondókák](#)), de érdemes az órára bevinni a könyvet, és akár több találóst is felolvasni.

Vedd figyelembe!

Ha a gyerekek számára nehéz műfaj a találós kérdés, a *Találósok* című párosító tankocka segíthet az első lépésekben (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

4. tanegység

Világok, bennem

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
bibliai kapcsolódással
(magyar, technika, kreatív szövegalkotás,
vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kiss Ottó: *Bújócska*
Tóth Krisztina: *Árnyjáték*
Hárs László: *Kigondolok, elképezek*
Hárs László: *Buci királyfi összes meséi* (részletek)
Czernák Eszter:
A tenyérrajz (online)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

Írólap, írőeszköz
Állítható olvasólámpa vagy reflektor
Székek, plédok, drapériák
Rajzlap, rajzolás vagy festés eszközei

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

Ha be vagyunk zárva a szobába, a képzeletjátékok segítségével bármi lehetségessé válik. Elbújhatunk egy virágcserepben, lehet a kilocsant víz a Balaton, és élhet egy bálna a kádban. Sőt, a tenyerünkön is bármi lehet, csak egy kis filctoll és a képzeletünk kell hozzá!

Áttekintő vázlat

4.1 Világok, bennem	45 perc
4.1a Bújócska képzeletben	20 perc
4.1b Árnyjáték	25 perc
4.2 Bálnák és cápák	45 perc
4.2a Kigondolok, elképezek	20 perc
4.2b Buci királyfi meséje	25 perc
4.3 Tenyérrajzok	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Az árnyjátékhoz vigyünk be egy erős, irányítható fényű olvasólámpát vagy reflektort!

A tenyérrajzok készítéséhez mérjük fel, van-e lehetőségünk festésre és kéznyomat készítésére! Ha ezt választjuk, gondoskodni kell a kézmosás lehetőségéről is az osztályteremben, amihez nem árt néhány mosdótálat elhelyezni.

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Világok, bennem

4.1a Bújócska képzeletben

Ha rossz az idő, nem lehet bújócskázni, mert be vagyunk zárva a szobába.

Kiss Ottó Bújócska című verse azonban elmondja, hogyan is játszhatunk képzeletben bújócskát.

Olvassuk el a gyerekekkel a verset, majd játszunk képzeletbeli bújócskát!

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek képzeletvilágának fejlesztése.

Mindenki írja le egy lapra, hova bújik el! Bárhova lehet, pl. óramutatóba, virág-cserépbe stb. A hunyó képzeletben elindul, és mondja, hova megy. Akit megtalál, jelentkezik, odaadja a tanítónak a céduláját, azután ő lesz a hunyó.

Vedd figyelembe!

Könnyítésként megadhatunk egy helyszínt, ahol el kell bújni. Először lehet az osztályteremben. Aztán az erdőben, városban, mesebeli palotában stb.

4.1b Árnyjáték

25
perc

Este az árnyékok sokszor félelmetesek lehetnek a gyerekek számára (ahogyan arról már az előző, *Napirend* című témában beszéltünk), de lehetnek jó barátok is. Olvassuk le *Tóth Krisztina Árnyjáték* című versét, és keressük meg benne, hogy mi minden válik árnyékká az est közeledtével!

Mit jelent a *kezem-árnyék*, *lábam-árnyék* kifejezés?

Hogy lehet járni árnyéklábakon?

A rímelő sorvégek is úgy viselkednek, mint az árnyék: egy szóhoz, szókapcsolathoz „árnyékként” kapcsolódik egy másik szó vagy szókapcsolat. Milyen „rímárnyékok” kapcsolódnak az alábbi szavakhoz? Próbáld felidézni emlékezetből, aztán ellenőrizd a versben! Vigyázz! Van, ahol több árnyék is van.

a villany → _____ (elillan)
este → _____ (teste)
árnyék → _____ (szándék, járnék)
fényen → _____ (éppen)
találom → _____ (az álom)

Az árnyék lehet jó barátunk, sőt szórakoztathat bennünket, játszhatunk is vele. Motivációként nézzünk meg a gyerekekkel egy árnyfigurákat bemutató rövid videófilmet (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Majd mutassuk meg, hogyan kell különböző árnyfigurákat kialakítani. Megfigyelhetünk néhányat az *Árnyjáték* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán, további árnyjáték-lehetőségekkel együtt).

Először mindenki maga próbálja alakítani az árnyfigurákat! Majd egy erős, irányítható fényű olvasólámpa vagy reflektor fényében a falra vetítve is próbálják meg az árnyfigurákat kialakítani!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Képzletbeli bújócska
Versolvasás, beszélgetés
a versről
Árnyjáték megfigyelése,
kipróbálása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Állítható olvasólámpa
vagy reflektor

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A képzelőerő fejlesztése az irodalmi szövegekből kiinduló alkotó, alakító tevékenységeken keresztül.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése
Történetalkotás képzeletjátékkal
Meseolvasás
Térfigyelés, térrendezés képzeletjátékkal

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Székek, plédék, drapériák

4.2 Bálnák és cápák

4.2a Kigondolok, elképzelek

Olvassuk el **Hárs László** *Kigondolok, elképzelek* című versét, és keressük ki, mi mindent képzelt el a versbeszélő gyerek! Hunyjuk le a szemünket, és induljunk el a képzelet birodalmába, a gyerekekkel közösen alkotva egy mesebeli világot! A mesét mi kezdjük el, majd a gyerekek folytassák egy-két mondattal! A mesét így is kezdhethetjük:

Képzeld el, hogy a tenger partján állunk! Végtelen, zöld a tenger. A hullámok kifutnak a partra. Érzed, ahogyan a hűs habok a lábadat nyaldossák. A tengeri szel is érzed az arcodon, a nap forró sugarát is. Egyszer csak megjelenik a távolban egy hajó. Nem látod pontosan, mekkora. Talán egy hatalmas királyi naszád? Vagy egy kalózhajó? Esetleg egy halászbárka? – Innen a gyerekek folytathatják a történetet. Ha elakadnak, a tanító is beállhat a történetalkotásba.

4.2b Buci királyfi meséje

Olvassuk el **Hárs László**: *Buci királyfi összes meséi* című meserészleteit, és keressük meg, miből mi lett Brúnó bácsi és Buci királyfi képzeletének a segítségével! Nézzünk szét az osztályteremben, és keressünk olyan tárgyakat, dolgokat, amelyek ilyen csodás átváltozáson mennének keresztül, ha Brúnó bácsi megjelenne! Majd a székekből építsünk egy bálnát oly módon, hogy székeket rakunk körbe, a többi széket ráborítjuk, majd az egészet letakarjuk plédékkel! Vajon hányan férünk el a bálna gyomrában? (Ötletadó kép elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Variáció

A bálna gyomrában elmesélhetjük a gyerekeknek Jónás történetét valamelyik gyermekbibliából vagy akár fejből is.

JEGYZETEIM

4.3 Tenyérrajzok

45
perc

A tanító olvassa fel a gyerekeknek [Czernák Eszter A tenyérrajz](#) című meséjét! Mesehallgatás közben egy-egy vállalkozó gyerek felrajzolhatja a táblára színes krétával vagy filccel a mesében szereplő tenyérrajzokat: a fát, a kócos gyereket, a pávát, az ötféjű sárkányt.

Ezután a gyerekek maguk is készíthetnek tenyérrajzokat. Ha filctollal rajzolják körül a kezüket, és szintén filccel egészítik ki a rajzot, az könnyebben kivitelezhető, tisztább. Ha temperanyomatot készítenek a kezükről, és azt festik tovább, akkor vigyázni kell, hogy senki és semmi ne legyen festékes. Ez a verzió körülményesebb, de nagyobb élményt ad a gyerekeknek.

A [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán elérhető a mese szövege, és több ötletet is találunk még itt a kéznyomatok készítéséhez.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Képzlet fejlesztése a kreatív képalkotás eszközeivel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Tenyérforma kiegészítése rajzolással vagy festéssel

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A mese elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán
Rajzlap, rajzolás vagy festés eszközei

JEGYZETEIM

5. tanegység

Régi játékok

*Játékdélután szülőkkel, nagyszülőkkel
(magyar, technika, kreatív szövegalkotás,
vizuális kultúra)*

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Bálint Ágnes:
A csutkababa (online)
Kiss Ottó: *Új*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor,
hangfal

Termények, gyümölcsök
és/vagy kukoricacsutka,
csuhé
Kés, olló, alátét
Régi játékok

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

A mai gyerekek el sem tudják képzelni, hogy mivel játszhattak a szülei, nagyszülei abban az időben, amikor még nem volt számítógép. Ezen a játékdélutánon a digitális világ előtti játékokkal ismerkedhetnek meg a gyerekek a szülei segítségével.

Áttekintő vázlat

5.1 Régi játékok	2x45–60 perc
5.1a Mazsola	45–60 perc
5.1b Régi-új játékok	45–60 perc
Összesen:	2x45–60 perc

Kérjük meg a meghívott felnőtteket, hogyha tudnak, hozzanak be egy olyan régi (retro) játékot, amivel gyerekkorukban szívesen játszottak, de ma már nincs ilyen vagy ritkán fordul elő, és szinte értelmetlen a gyerekek számára (pl. Babylon építő, rázogatós, dobozos ügyességi játék, pléh csipegető csibe, felhúzható játékok, Gazdálkodj okosan, Ki nevet a végén és más régi társasjáték stb.)! Kérjük azt is, hogy a játékot ne mutassák meg előre a gyerekeknek! Vegyük ki a könyvtárból (vagy valaki hozza el a gyerekek közül) Bálint Ágnes *Mazsola* című mesekönyvét!

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Régi játékok

5.1a Mazsola

A székeket rendezzük körbe, és ha tudunk, ültessünk rájuk olyan plüssjátékokat, amelyek régi rajzfilmfigurákat elevenítenek meg! Ha nem tudunk ilyen játékokat szerezni, akkor egy tankocka segítségével elevenítsük fel a régi rajzfilmeket, és beszéljünk arról, melyeket ismerik a gyerekek, mik voltak a szülők kedvenc animációs filmjei!

A *Régi magyar animációs figurák* című tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán. A képeket klikkeléssel nagyíthatjuk.

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Régi játékok felidézése,
megismerése a szülőkkel
közösen.

Mutassuk be Mazsolát, akit már megismerhettünk az előző, *Napirend* című téma egyik online meséjéből (*Valaki fürdene*)! Majd kérjük meg a szülőket, hogy olvassák fel a gyerekeknek *Bálint Ágnes A csutkababa* című meséjét a *Mazsola* című mesekönyvből. Ha nincs rá vállalkozó, meghallgathatjuk hangfelvételtől is a mesét (elérhető a reftantar.hu-n), de az élő felolvasás élvezetesebb és építőbb lehet. Meseolvasás után a gyerekek a szülőkkel együtt készítsenek csutkababát vagy termésbábokat! Kukoricacsutkát csuhéval nehéz lesz télen szerezni, arra még az ősz folyamán gondolni kell. Répával, krumplival vagy karalábéval és más termések, gyümölcsök felhasználásával viszont egész évben nyugodtan dolgozhatunk. Egy rövid videófilm bemutatja, hogyan készíthetünk „ehető” termésbábokat (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Csutkababát akkor érdemes készíteni, ha mi magunk vagy a szülők közül valaki már készített, illetve gyakorlott a készítésében. Egy videófilm bemutatja a csutkababa-készítés egyszerű módját (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

5.1b Régi-új játékok

45-60
perc

Kérjük meg a gyerekeket és a szülőket, hogy egymástól függetlenül (lesni sem ér!) tippeljék meg, hány játék van otthon a gyerekeknek, és ezek közül hányat használ!

Ezután vessék össze a számokat! Legtöbb esetben valószínűleg az jön majd ki, hogy a gyerekek úgy gondolják, jóval kevesebb játékuk van, és arányaiban sokkal többel játszanak velük, mint ahogy a szülők megtippelik. (És ennek oka nem csak a gyerekek fejletlenebb számfogalma.)

Olvassuk el *Kiss Ottó Új* című versét, és beszéljünk arról, kinek mi a kedvenc játéka!

Majd a szülők mutassák meg a régi játékokat, és a gyerekek próbálják ki azokat! Természetesen nemcsak a saját szüleik által behozott játékokat próbálhatják ki, hanem minél többet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Rajzfilmgrafák felismerése
Meseolvasás
Terménybábok, csutkababa készítése
Versolvasás
Régi játékok kipróbálása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Termények, gyümölcsök és/vagy kukoricacsutka, csuhé
Kés, olló, alátét
Régi játékok

6. tanegység

Szójátékklub

45 perces távoktatási óra (magyar, kreatív írás)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Nem minden tarka fajta szarka...

Nyelvtörök – magyar népi mondókák, Nagyszalonta, Mezőtelki (Bihar)

Kiss Ottó: Tár

Lackfi János:

Hottentotta napszakok

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet, íróeszköz

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)

Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

ÉVFOLYAM

2. osztály

A gyerekek szeretik a szójátékokat, és önállóan is boldogulnak velük, ha kapnak hozzá segítséget. Erre teszünk kísérletet most távoktatási keretek között. Ha nincs távoktatási helyzet, jelenléti órán is alkalmazhatóak a feladatok.

Áttekintő vázlat

6.1 Szójátékklub	45 perc
6.1a Nyelvpörgető	10 perc
6.1b Különböző táruk	15 perc
6.1c Tükörvers	20 perc
Összesen:	45 perc

A távoktatási órához a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Szójátékklub

A feladatleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Nyelvpörgető

Milyen gyorsan pörög a nyelved?

Nézd meg a videót, aztán olvasd el a szöveggyűjteményből a *Nem minden tarka fajta szarka...* kezdetű nyelvyötrőt, és próbáld meg minél gyorsabban elmondani!

 JEGYZETEIM

A szöveggyűjteményben több nyelvtörőt találsz még (*Nyelvtörők – magyar népi mondókák*, Nagyszalonta, Mezőtelki / Bihar/). Próbáld meg ezeket is minél gyorsabban olvasni, mondani!

6.1b Különböző táruk

A könyvtárban könyvek vannak. De milyen táruk léteznek még? A *Táruk – összetett szavak* című tankocka segítségével megtudod, ha a kép alsó részére beírod, mit látsz a képen, majd hozzákapcsolod a „tár” szót.

15
perc

Olvasd el *Kiss Ottó Tár* című versét, és keresd ki azokat a szavakat, amelyek szerepeltek a tankockán!

A szótárban betűrendben találod a szavakat. Most te is szedd betűrendbe a különböző tárukat! Húzd a szavakat megfelelő sorrendbe a *Táruk – betűrend* című tankockán!

6.1c Tükörvers

Tudod-e, mit jelent az, hogy valami hottentottául van? Azt, hogy teljesen érthetetlen. Az afrikai khoikhoi törzs tagjait nevezték a fehér emberek régen hottentottáknak, mivel nem értették a nyelvüket. Most egy „hottentotta” vers részleteit olvashatod sorról sorra a *Hottentotta napszakok* című tankockán. Könnyen megfejtheted, ha a betűket visszafelé olvasod (jobbról balra). Írd a megfejtést a hottentotta szöveg alá, és megtudod, jól fordítottad-e le a verset.

20
perc

Most keresd ki a szöveggyűjteményből *Lackfi János: Hottentotta napszakok* című versét, és olvasd fel hangosan, majd magadban a „fordítását” is! Ha van kedved, te magad is megpróbálhatod egy ilyen fordított tükörvers vagy legalább néhány tükörmondat megírását.

Vedd figyelembe!

A tükörvers nem betűtükör, hanem hangtükör: a hangokat fordítja vissza, nem a betűket. Így a kétjegyű betűk, mivel egy hangot jelölnek, együtt maradnak. Tehát a „sz” tükörfordítása is „sz” marad, és nem „zs”, hiszen az már más hang.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek önállóan oldják meg a szójátékokat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Nyelvtörök gyakorlása
Interaktív multimédiás feladatok: összetett szavak képzése, betűrend, tükörfordítás
Versolvasás
Kreatív írás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Nyelvi készségfejlesztés magas szinten (differenciálás).

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Nyelvtörő felolvasással, párbeszédrel

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Multimédiás eszköz vagy nyomtatott lapok
A szöveg elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Játékszervezés és szerepjáték egy vershelyzetből kiindulva.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése
Játéktárgyak kiváló tulajdonságainak felismerése és megnevezése
Spontán szerepjáték

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Játéktárgyak
Írólap, íróeszköz

Egyéb ötletek

7.1 Nyelvtörő történet

Hervay Gizella: Tréfás-meséje a nyelvtörők nyelvtörője, csak profiknak érdemes próbálkozni vele. Éppen ezért kiválóan alkalmas a differenciálásra (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Aki az egyszerűbb nyelvtörők terén kiemelkedő teljesítményt nyújt (lásd az 1. tanegységet), annak ajánlhatjuk fel, hogy próbálkozzon meg ezzel a nyelvtörő történettel is, olvassa fel pergően és hibátlanul.

A szöveg párbeszédesen, 3-5 fős kis csoportban is felolvasható: mesélő – Fafejű – Gumiember – fakutya – gumikutya szereposztással. A feladat ugyanaz, mint az egyéni nyelvtörőnél: hibátlanul és minél gyorsabban összeolvasni a szöveget.

7.2 Baba- és tárgyszépségverseny

Hozza el mindenki a kedves játékbabáját, játékfiguráját vagy játéktárgyát. Hirdessünk szépségversenyt az osztályban, amibe minden játék benevezhet, de nem mindegy, hogyan.

Olvassuk el **Balázs Imre József Szépségverseny** című versét, ahonnan megtudjuk a verseny feltételeit! Beszéljük meg, milyen kategóriák vannak a versenyen! Mit jelent ez a versenyzők számára?

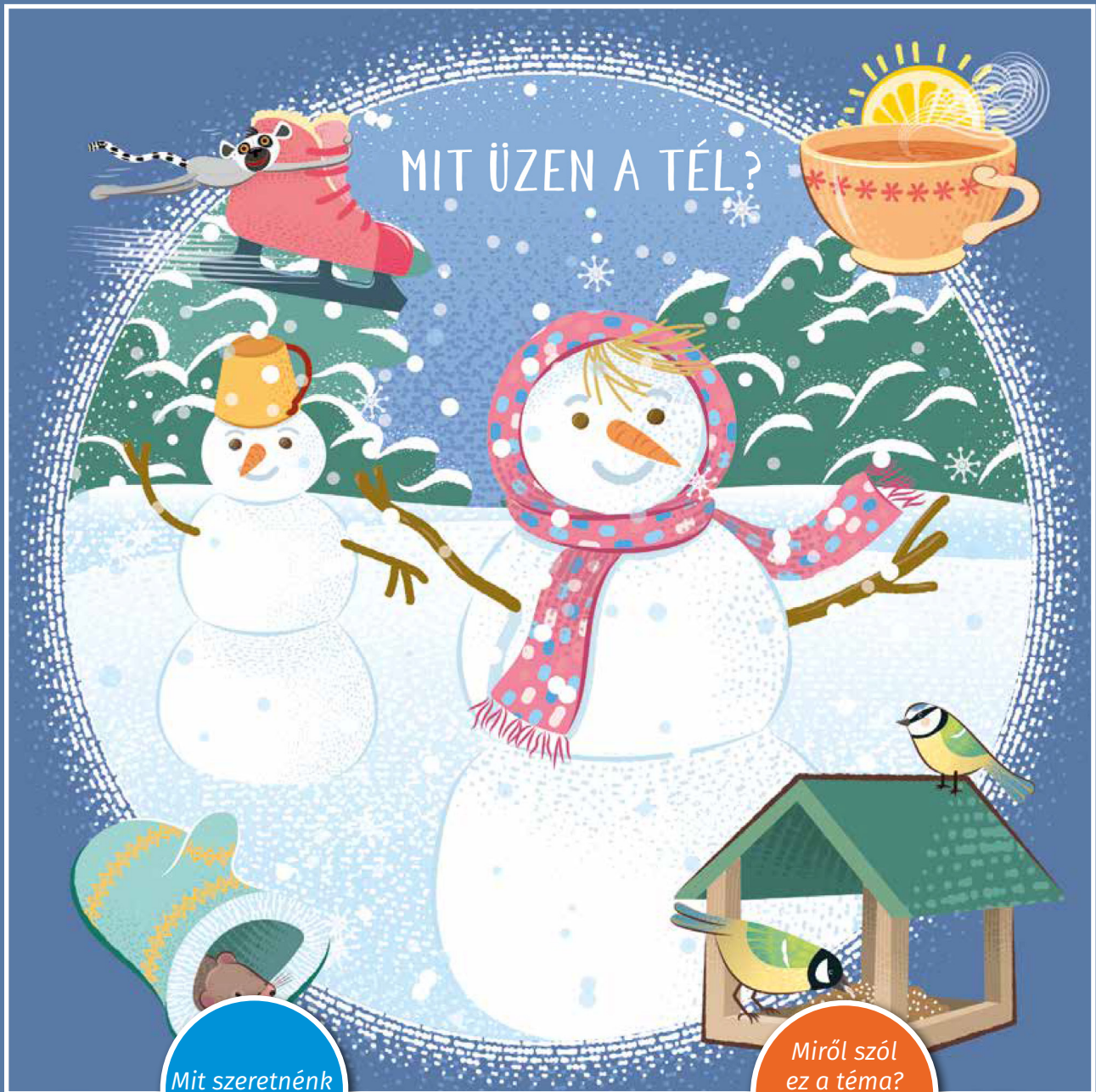
Mi is így fogunk játszani: minden játék a számára legelőnyösebb kategóriában versenyezhet. Írjanak a gyerekek nevezési lapot a szépségversenyhez, amire kerüljön rá:

- a játék neve (pl. Brumi maci),
- a versenyszám kategóriája (pl. szőrmók),
- a versenyző menedzsere (a tulajdonos gyerek neve)!

A nevezési lapokat összegyűjtjük, majd spontán játékkal megvalósított szépségversenyt tarthatunk, amin a játékosok felvonulnak, és minden kategóriában győztest hirdetünk.

Vedd figyelembe!

A kategória itt közös tulajdonságcsoporthoz jelent, amiben azonos feltételek szerint mérhető a résztvevők teljesítménye. Ezt a gyerekeknek nem kell egzakt módon megmagyarázni, elég, ha jól alkalmazzák a gyakorlatban.

MIT ÜZEN A TÉL?

Mit szeretnénk elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A tanegységekben a verseken, meséken, dalokon keresztül minél intenzívebb képet szeretnénk megmutatni a gyerekeknek a télről és a tél örömeiről, de a tél változásairól is.

A tél változékony évszak lett. A versekben, mesékben megjelenő havas, fagyos tél csak ritkán adatik meg, éppen ezért nem árt, ha felelevenítjük a gyerekekkel. Annál is inkább, mert magas hegyek között azért találkozhatnak a hóval, és nem árt, ha tudják, északi tájakon mit jelent a tél.

1.

tanegység

Aki fázik, vacogjon...

45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, dráma/testnevelés, ének-zene)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Madarak szállnak szárnyak nélkül – magyar népi találós mondóka, Nagyszalonta (Bihar)
Nyulász Péter: *Fhú*
Kányádi Sándor: *Aki fázik*
Kányádi Sándor:
Duruzs-darázs

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

KORCSOPORT

1-2. osztály

A télel, a hóval kapcsolatos mondókák nemcsak nyelvi, hanem mozgásos és zenei készségfejlesztésre is alkalmasak.

Áttekintő vázlat

1.2 Aki fázik...	45 perc
1.2a Madarak szállnak...	15 perc
1.2b Aki fázik...	15 perc
1.2c Duruzs-darázs	15 perc
Összesen:	45 perc

Tantermi órára készüljünk, de a fogójátékot szünetben vagy óra végén az udvaron is eljátszhatjuk.

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

Mozgásos és nyelvi-zenei készségfejlesztés mondókázással.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Találós kérdés megfejtése
Ritmikus versmondás ritmizálással, hangerőváltással, mozgással
Mimes-mozgásos és fogójáték
Hangváltáson alapuló szópárok kiegészítése, felismerése szövegben
Dalhallgatás, daltanulás

FELADATOK LEÍRÁSA

1.2 Aki fázik

1.2a Madarak szállnak

Olvassuk fel a *Madarak szállnak szárnyak nélkül* – magyar népi találós mondókát (Nagyszalonta, Bihar) találós kérdésként a gyerekeknek! Vajon mi lehet ez? Ha nem tudják megfejteni, találják ki barkochbával, hogy a madarak a havat, a napkeleti király a Napot, napsütést jelenti.

Mondjuk el ütemezve, ritmusosan a mondókát, és tapsoljuk vagy üssük hozzá padon a ritmust (ütemhangsúlyos vers, 2/4-es ütem, kezdésként egy triolával):

<u>Ma</u> darak szállnak <u>szár</u> nyak nélkül,	□□□ □□	ri-ri-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>f</u> ára ülnek <u>l</u> ábak nélkül;	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>j</u> ön egy király <u>na</u> pkeletrül,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>mi</u> nd megeszi <u>sz</u> ája nélkül.	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti

JEGYZETEIM

Ritmikus szövegmondással végezzünk hangerőgyakorlatot: ismételjük a mondókat puha koppantásokkal kísérvé suttogó hangtól a normál hangerőig, majd újra a suttogásig. A hópelyhek némán és puhán keringenek és ülnek a fákra, majd némán is olvadnak el. A havas táj csendes vidék. Az utolsó szövegmondás hang nélkül, csak szájmozgással, puha ujjérintéssel történjen!

Most legyünk mi a hópihemadarak, és keringjünk, szálljunk körbe-körbe! Majd jelöljünk ki egy napkeleti királyt, aki „elfogja” a hópelyheket: akit megérint, „elolvad”, elalélva omlik a földre.

Vedd figyelembe!

A hófogó játékot az udvaron, a szünetben is lehet játszani, csak itt az „olvadást” elég kiállással jelölni.

1.2b Aki fázik

15
perc

Olvassuk el *Nyulász Péter Fhú!* és *Kányádi Sándor Aki fázik* című mondókáját is ütemesen, ritmizálva! Majd amikor már jól megy, mozogjunk hozzá! A mozgások is történhetnek ütemesen:

Ugráljon az, akinek

mindkét lába jéghideg! – ugrálás két lábon

Csapja magát oldalba,

ha lefagyott a karja! – ugrálás közben csapkodjuk karral az oldalunkat

Ha piros az orra hegye,

tenyerébe fújjon bele: fhú! – fújjunk bele a tenyerünkbe

Aki fázik, vacogjon, – vacogás

fújja körmét, topogjon, – körömfújás, topogás

földig érő kucsmába, – kezünket a fejtetőtől végigvezetjük a testünkön, lehajolva a földre

burkolózzék bundába, – burkolózó mozdulat a test körül

bújjon be a dunyhába, – derékban meghajolunk, majd mintha bebújnánk valahova, homorítjuk a hátunkat

üljön rá a kályhára – törökülésben leülés a földre vagy a székre

mindjárt meglepszik. – melegünk van, legyezzük magunkat.

Vedd figyelembe!

Mindkét mondóka ütemhangsúlyos, 2/4-es ütemezésű, 7-8 szótagos sorokból áll, elég az első mondókat bemutatni:

Ugráljon az, akinek	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
mindkét lába jéghideg!	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
Csapja magát oldalba,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
ha lefagyott a karja!	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
Ha piros az orra hegye,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
tenyerébe fújjon bele: fhú!	□□ □□ ○	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti tá-á

1.2c Duruzs-darázs

A gyerekek találják ki, mi lehet a párja a következő szavaknak:

15
perc

libben-(lobban)
rippen-(roppan)
pitteg-(pattog)

csillog-(villog)
pihe-(puha)
ripeg-(ropog)

Mely szócsoport jellemezheti a havat, és melyik a tüzet?

Olvassuk el [Kányádi Sándor Duruzs-darázs](#) című versét, és keressünk benne hasonló hangváltáson alapuló szópárt (duruzsol-darazsol)!

Végül hallgassuk meg a vers dalfeldolgozását gyerekek előadásában, és ha van hozzá kedvünk, tanuljuk is meg (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

JEGYZETEIM

Évszakcsomagok

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, természetismeret, ének-zene, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Az időjárás elemeket, az évszakok jellemzőit újra és újra témává tehetjük, differenciálva ezzel a fogalmakat, szenzuális élménnyé alakítva az ismereteket. A feldolgozott dalok és versek erre kiváló lehetőséget nyújtanak, amihez jól kapcsolható az időjárás objektív megfigyelése is.

Áttekintő vázlat

2.1 Évszakcsomagok	45 perc
2.1a Sapka, sál	10 perc
2.1b Látogatók	20 perc
2.1c Évszakcsomagok	15 perc
2.2 Ez a tél?	45 perc
2.2a Tél?	15 perc
2.2b Időjárásjelző	30 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

A csoportmunka több feladatban is előtérbe kerül, amihez érdemes előtte átrendezni az osztályt, kialakítani az optimális teret.

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Tóth Krisztina:
Dal a hidegről
Janicsák István:
Látogatók
Bertóti Johanna:
Csomag északról
Bertóti Johanna: *Tél?*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz
- Internet, projektor, hangfal

Sapka, sál mindenkinek
Színes kartonok, színes lapok
Olló, ragasztó, miltonkapocs

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Évszakcsomagok

2.1a Sapka, sál

Hallgassuk meg **Tóth Krisztina** *Dal a hidegről* című versét Gryllus Dániel előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Majd a padtársak álljanak egymással szembe, fejükön sapka, nyakukban sál (a sál ne legyen bekötve)! A dal refrénjénél és az átvezető zenei részekenél cserélgessék minél gyorsabban a sapkát és a sálát, úgy, hogy az egyik gyerek leveszi a fejről, rárakja a másikra, és viszont (tehát egymást öltöztetik)! Közben a refrént dúdolhatják vagy énekelhetik, ha van hozzá kedvük.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Az évszakokhoz köthető és különösen a téli időjárás elemek jobb megismerése a verseken keresztül.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, ének
mozgásos játékkal
Szógyűjtés, csoportala-
kítás, évszakok bemutat-
kozása
Vers ritmikus olvasása
mozgásos játékkal
Vers olvasása, értelme-
zése
Évszakcsomag (lista)
összeállítása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Sapka, sál mindenkinek

20
perc

2.1b Látogatók

Gyűjtsünk a gyerekekkel minél több időjárési elemet, ha lehet, minél differenciáltabban! Például, ha a gyerekek megállnak a szélnél, akkor kérjük meg őket, hogy gyűjtsenek fokozatokat a szellőtől az orkánig!

Gyűjtés után mindenki válasszon magának egy időjárásелеmet! Tegyük ki négy széket az évszakoknak megfelelően! Minden gyerek döntse el, hogy az általa választott időjárásелеm mely évszakra a legjellemzőbb, illetve ő melyiket képviseli, és álljon az adott szék mögé!

Az évszakok időjárásелеmei mutatkozzanak be egymásnak, ki kicsoda! Majd mutatkozzanak be az osztálynak is, pl.:

Látogatóba jön a nyár, vele jön a Napsütés, a Forróság, a Vihar,
a Báránylevél, a Szél és a Zivatar.

Bemutatkozás után ülünk le a székek köré évszakonként (lehet székekre vagy a földre, párnákra), és olvassuk fel a gyerekeknek *Janicsák István Látogatók* című versét! Ismételjük többször mondókázva, ritmusosan mondogatva! Ha már jól megy, az egy évszakhhoz tartozó időjárásелеmek fogják meg egymás kezét, majd az évszakok is kapcsolódjanak össze! A verset mondikálva, ritmusra lépve járjuk körbe az évkört a négy szék körül!

Vedd figyelembe!

A versben az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés nyomai egyaránt felismerhetők, a kettő együtt alakítja a verset. A mondókázáshoz ütemező zenei ritmust javasolunk, ami legtöbbször összhangban van az időmértékes verseléssel (szótaghosszúsággal), néha azonban eltér tőle, és kicsit döccen:

Didereg a szél a nádasban,	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá tá-tá-tá
látogatni jönnek hármában.	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá tá-tá-tá
Elöl jön a Villám, kucsmában,	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá tá-tá-tá
mögötte az Eső, bundában.	□□□ □	ti-ti-ti-ti ti-tá tá-tá-tá
Utána a sorban, a legvégén,	□□□ □□□	ti-ti-ti-ti tá-ti-ti tá-tá-tá
hófehér ruhában – Tél néném.	□□□ □□□	tá-ti-ti ti-ti-tá tá-tá-tá

2.1c Évszakcsomagok

Olvassuk el *Bertóti Johanna Csomag északról* című versét, és keressük meg benne, hogy mi minden volt a télcsomagban! Gyűjtsük ki az időjárásielemeket a versből!

Mi mindent tudnánk még belerakni a télcsomagba? Gyűjtsük össze azokat az időjárásielemeket, amelyek a télre jellemzők!

Állítsunk össze egy nyárcsomagot, amit északra küldenénk, és egy tavasz-, illetve őszi csomagot is, amit azokra a vidékekre küldenénk, ahol mindig csak nyár vagy csak tél van! Mi minden kerülhetne bele egy-egy csomagba?

15
perc

Vedd figyelembe!

A feladatot csoportmunkában is megoldhatják a gyerekek, évszakonként egy-egy csoportot alkotva. Az előző vers feldolgozása során kialakult csoportok is maradhatnak együtt. A télcsoport is dolgozzon, kiegészítve, bővítve vagy átdolgozva a vers listáját.

A csoportok az évszakcsomag listáját le is írhatják, és ha marad elég idő, óra végén felolvashatják egymásnak, mi került a csomagjaikba.

2.2 Ez a tél?

45
perc

2.2a Tél?

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy versekből, mesékből, szülei elbeszéléséből milyenek ismerik „hivatalosan” a telet! Milyenek kéne lennie, és milyen a tél valójában? Ki látott már igazán (mondjuk térdig vagy derékig érő) havat Magyarországon? Ki épített embermagasságú hőembert, esetleg hóvárat? Mit tudunk róla, miért melegebb a tél, mint szüleink, nagyszüleink idejében volt?

15
perc

Olvassuk el [Bertóti Johanna Tél?](#) című versét, és keressük meg a mai tél furcsaságait!

Magyarázzuk meg, mi az a hóágyú!

Keressük meg versszakonként, ki/mi hogy reagál a télre! Olvassuk is fel újra, ki mit mond (hangosan vagy magában)!

Mi a közös a mondókájukban (panaszukban)? Miről panaszkodnak?

Mit fejeznek ki a következő képek:

- Folyton robotolok
- temessük a telet
- bámulom, milyen fehér a mennyezet?

Vedd figyelembe!

A gyerekek bizonyosan sokat tudnak a klímaváltozásról, a globális felmelegedésről, ami fontos téma, de nem ez az óránk célja, ne mélyedjünk bele nagyon a problémába!

2.2b Időjárásjelző

A gyerekek kis csoportokban készítsenek időjárásjelzőt! Egy csoport optimális létszáma hét fő: hat gyerek készítheti az időjárásjelző elemek „ágait” (szíveit), a hetedik gyerek pedig az időjárásjelző közepét és a nyilat. Az időjárásjelző elemek egy-egy színes szívformára kerülnek papírapplikációval és rajzolással. A középső körrész szintén papírapplikációval készül. Ha készen vannak, a középső körré ragasszák fel a szíveket, és miltonkapoccsal erősítsék rá a nyilat is!

30
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Időjárási megfigyelések verstükörben és objektív szemmel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése, beszélgetés
Időjárásjelző készítése csoportmunkában

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Színes kartonok, színes lapok
Olló, ragasztó, miltonkapocs

Az időjárásselemek:

- napsütés
- felhős és napos ég
- viharfelhő, vihar
- eső
- szél
- hóesés

A kész időjárásjelzőket helyezzük el az osztályban! A számosságtól függően a napszaknak megfelelően mindennap állítsák be a gyerekek, hogy éppen milyen az idő, melyik időjárásselem a legjellemzőbb! Ha több időjárásselem is jellemző, a mutatót állítsák a legfontosabbra, a másikat vagy a többit jelölhetik Blu Tackkal felragasztott színes koronggal.

Ha mondjuk három időjárásjelzőnk van, az egyiken a reggeli, a másikon a déli, a harmadikon a délutáni időjárást állíthatják be a gyerekek. Érdeemes egy hétig figyelni, esetleg fel is jegyezni az időjárás változásait.

Téli játékok

Választhatóan 45 perces vagy 2x45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, ének-zene, testnevelés)

Miről szól ez a tanegység?

Nagyon vágyunk már arra, hogy olyan igazi nagy hó legyen. Ha ebben az évben nincs szerencsénk a hóval, akkor azért jó havas-játékos irodalmi alkotásokat olvasni, hogy legalább képzeletben „havazzunk” egy kicsit. Ha pedig éppen nagy hó esett, akkor a második órában irány az udvar, hóembert és hóasszonyt építeni!

Áttekintő vázlat

3.1 Téli játékok	45 perc
3.1a Zsibog a hegy	10 perc
3.1b Hóutak	20 perc
3.1c Hóemberség	(választhatóan) 15 + 45 perc
Összesen:	45 vagy 2x45 perc

Előkészületek

Figyeljük az időjárási előrejelzést, és ha van rá esély, lehetőleg havazás időszakájában szervezzük ezt a dupla órát! Készítsünk elő minél több érdekes tárgyat, ami közül ki kell választani a hóemberépítéshez használható tárgyakat! Ezt akkor is megtehetjük, ha nincs reális esély az építésre.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Jánky Béla: *Zsibog a hegy* (online)
Miklya Zsolt: *Hóutak*
Turbuly Lilla: *Hóasszony* (részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

Műanyag poharak
Tárgyak a hóemberépítéshez és egyéb tárgyak (Rajzlap, rajz- vagy festőeszközök)

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Téli játékok

3.1a Zsibog a hegy

Hallgassuk meg Jánky Béla *Zsibog a hegy* című versének feldolgozását a Kalácska együttes előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és kérjük meg a gyerekeket, hogy hegyezzék a fülüket, miről is szól ez a dal! Sajnos a dalszöveg nehezen érthető, de annyi biztosan kivehető, hogy a szánkózás a vers témája.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Havas játékok hangulatának felidézése és lehetőség szerinti felújítása.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, játék a hangokkal
Versolvasás, játék a szavakkal
Ritmikus versolvasás, versmondás ritmuskísérettel
Tárgyválasztás
Meseolvasás, beszélgetés
Utasítások szótagolva
Hóemberépítés
(Rajzolás/festés: Hóember, hóasszony)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Műanyag poharak
Tárgyak a hóemberépítéshez és egyéb tárgyak
(Rajzlap, rajz- vagy festőeszközök)

Hallgassuk meg újra a dalt, és kérjük meg a gyerekeket, figyeljék meg, milyen zenei eszközökkel fejezik ki a zenészek

- a hegyoldalról való lecsúszást,
- a gyorsuló szánkó suhanását,
- a vidám hangulatot, zsbongást!

Felolvashatjuk a verset a *Ragyog a mindenség* című erdélyi gyermekvers-antológiából (Gutenberg Kiadó, Csíkszereda, 2013, 141. o.). Keressük meg a fenti elemeket a szövegben is! Milyen szavakkal, milyen ritmikával fejezi ki a költő a fenti eseményeket?

Vedd figyelembe!

A szóhasználat alapján feltételezhető, hogy a „Cseles” a kiváló szánkópályát nyújtó helyi neve lehet Erdélyben.

Jánky Béla (1931–2009) erdélyi költő, ifjúsági író, szerkesztő, életében öt gyermekkötetete jelent meg.

3.1b Hóutak

20
perc

Olvassuk el *Miklya Zsolt Hóutak* című versét részletekben, aszerint, hogy ki jár a hóutakon! Az első részt felolvashatjuk külön, találós kérdésként: Ki az a hókafakó?

Hallgassuk meg a gyerekek válaszait, akkor is, ha csak tippek. Majd áruljuk el a helyes választ: lóról van szó, méghozzá egy fakó színű, fején fehér sávot viselő lóról. (A *fakó* sárgásbarna vagy egérszürke színt jelent, a *hóka* pedig a homloktól az orrig húzódó fehér sáv a ló fején.)

Az első versszakot „patakopogással” kísérhetjük, amit szintén az időmértékes versritmus alakít. (A patakopogás történhet lefordított műanyag pohárral.)

Hózene, hótánc, hóvigalom,

– U U – – – U U –	tá-ti-ti tá-tá tá-ti-ti-tá
hókafakó jár hóutakon.	
– U U – – – U U –	tá-ti-ti tá-tá tá-ti-ti-tá
Hónyoma patkó-hósütemény	
– U U – – – U U –	tá-ti-ti tá-tá tá-ti-ti-tá
hóhabtejszínnel tetején.	
– – – – – U U –	tá-tá tá-tá tá-ti-ti-tá

A második-harmadik versszak két „kocogója” már egyértelmű, hiszen meg vannak nevezve. Ezt a két szakaszt együtt, ütemhangsúlyos ritmussal mondhatjuk, a fő- és mellékhangsúlyos szótagokra koppantva. Akár lépegethetünk is a mondókák szövegére (ha van hó, ezt kint a hóban is megpróbálhatjuk):

Kata húzta kutya,
kutya húzta szán,
szánkó húzta
két nyom között
kocog a cicám.

*

Kicsi ember, kicsi szán
nekivág a hónak,
utánuk fut a kutyám
hókóstolgatónak.

Variáció

Ha maradt időnk, hallgassuk meg a Paulik Családi Zenekar két dalfeldolgozását a *Hóutak* versszakaira (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

3.1c Hóemberség

(választhatóan)

15+45
perc

Rakjunk ki az asztalra különböző használati tárgyakat, dolgokat, mindenfélét, amit be tudunk vinni! De legyen közöttük:

- fazék
- répa
- szén, gombok, kavics (hóember szemének, szájának)
- esetleg gallyak, seprű

valamint

- kendő
- kötény
- esetleg sál.

A gyerekek válogassák ki, hogy mi minden kellene a hóemberépítéshez! És ha hóasszonyt építenénk?

Olvassuk el [Turbuly Lilla Hóasszony](#) című meserészletét! Milyen havas játék szerepel még a mesében a hóemberépítésen kívül? Hogyan jön a hóemberépítés ötlete?

Van egy mondat a mesében, amit szótagolva írtak. Mit gondoltok, miért?

Ha valamire nagyon fel akarjuk hívni a figyelmet, gyakran lassan, tagoltan mondjuk. Ezt jelöli itt a szótagolás. Most képzeljétek el a helyzetet, amikor a gyerekek veszekednek, majd kibékülnek, és elkezdnek hóembert és hóasszonyt építeni! Milyen utasító mondatok hangozhatnak el? Mondjuk ki őket szótagolva!

pl.: Hozd i-de a la-pá-tot!
Gör-gesd a hó-go-lyót! stb.

Ezek után, ha lehetőségünk van rá, menjünk ki az udvarra, és építsünk a gyerekekkel hóembert és hóasszonyt is, hogy ne féljenek egyedül!

Vedd figyelembe!

A hóembert általában férfinak tekintjük, holott az alakja és kellékei nem utalnak feltétlenül a nemére, de még a neve sem, hiszen a férfi és a nő is ember. Mégis, a népmesékből is ismerős a szóhasználat, amikor az 'ember' férfit jelent.

Lásd még a fiú-lány hóember problémához [Kiss Ottó: Hóemberek](#) című versének feldolgozását a februári 4. téma 2. tanegységében (06-4/2).

Variáció

Ha nincs hó, akkor elmarad a hóemberépítés az udvaron. Ám fejben és rajzlapon megszülethet a hóember és a hóasszony. Akár egy rajzórán, akár otthoni feladatként lerajzolhatják vagy lefesthetik a gyerekek a két hőszereplőt.

Állatok télen

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, természetismeret, ének-zene,
vizuális kultúra)

Miről szól ez
a tanegység?

A tél kedves vendégei a madarak. Fontos a madáretetés is, de az alapelveket nem árt már minél kisebb korban elsajátítani. Az erdei állatokról szóló versek pedig nyomkeresésre hívnak bennünket.

Áttekintő vázlat

4.1 Madarak télen	45 perc
4.1a Téli madaraink	10 perc
4.1b Madárétlap	25 perc
4.1c Feketerigó	10 perc
4.2 Állatok az erdőn	45 perc
4.2a Farkasüvöltés	15 perc
4.2b Kelj fel, medve!	20 perc
4.2c Téli éjszakák	10 perc
4.3 Lábnyomok	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Előkészületek

A szövegalkotó és képalkotó feladat szervezése jelenti a legfőbb előkészítő feladatot. A szövegalkotás alkalmas a differenciálásra, így a nyelvileg kreatív, önálló munkára érett gyerekeket nyugodtan engedhetjük írásban fogalmazni, míg a segítségre szorulóknak csoportmunkát szervezhetünk tanítói vezetéssel.

A képalkotás nyomdázással lehet igazi élmény, ez adja vissza jobban a lábnyomok ismétlődő mintázatát. Érdeemes belevágni, és összeszedni hozzá a kellékeket (lásd a lehetőségeket a leírásban).

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Birtalan Ferenc:
Hirdetmény
Kányádi Sándor:
Feketerigó
Kányádi Sándor: *Farkas*
Zelk Zoltán:
Kelj fel, medve
Kovács András Ferenc:
Téli éjszakák
Hárs László: *Hótündér*
(részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor,
hangfal

Rajzlap, képalkotás
eszközei

ÉVFOLYAM

2. osztály

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Madarak télen

4.1a Téli madaraink

Indukciós anyagként tekintünk meg a *Téli madaraink* című tankocka képeit (klikkeléssel nagyíthatók)! Majd párosítsuk a neveket a képekkel! (A tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

4.1b Madárétlap

Olvassuk el *Birtalan Ferenc Hirdetmény* című versét! Miről szól ez a hirdetmény? Vajon ki hirdet (ki a versbeszélő)? Milyen madarakat hív az éttermébe? Hol van az étterem? Milyen ételekkel kínálja a madarakat? (A gyerekek valószínűleg nem tudják, mi az a burizs. Hántolt búza, a második világháború idején rizs helyett fogyasztották.)

A Madártani Egyesület egy madárétlapot tett közzé, ami elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán (a kép klikkeléssel nagyítható, jobb egérgombbal letölthető). Nézzük meg, mit ehetnek a madarak, mit nem! Mire kell vigyázni? Mektől meddig kell etetni a madarakat? Miért nem szabad abbahagyni az etetésüket? (Ha odaszoknak, és nem találnak élelmet, éhen is halhatnak.)

Kreatív írás feladat 2. osztályosoknak (differenciálható feladat is lehet, részben egyéni vagy páros, részben a tanító vezette csoportmunkában): Írjatok a madaraknak meghívót a madáretetőtkbe a vershez hasonló tartalommal, de nem versformában! Soroljátok fel, kiket vártok, és milyen ételeket tálaltok fel nekik!

4.1c Fekete rigó

A madáretetők (és téli kertek) kedves vendége a fekete rigó. Olvassuk el *Kányádi Sándor Feketerigó* című versét, és hallgassuk meg a dalfeldolgozását is!

Jó füllel már a zenei dallamból észrevehettük az időmértékes verselés cifrázó dallamvezetését. Ha maradt időnk, és a gyerekek fogékonyak a ritmusjátékokra, felelgetve ritmizálhatunk egy-egy sort vagy akár az egész verset:

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Játékos ismeretszerzés téli madaraink helyes gondozásáról, táplálásáról.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladat: madárképek-nevek párosítása

Vers olvasása, értelmezése

Ajánlott madárétlap tanulmányozása

Kreatív írás: meghívó madáretetőbe

Versolvasás, dalhallgatás, ritmizálás

JEGYZETEIM

Ablakomban nagy a hó, halihó! –

– U – – | U U – | U U –

ott sétálgat egy feketerigó.

– – – U | – U U | U U –

Jár a szeme: oda néz, ide néz:

– U U U | U U – | U U –

sétálgat, mint egy igazi zenész.

– – – – | U U U | U U –

tá-ti-tá-tá | ti-ti-tá | ti-ti-tá

tá-tá-tá-ti | tá-ti-ti | ti-ti-tá

tá-ti-ti-ti | ti-ti-tá | ti-ti-tá

tá-tá-tá-tá | ti-ti-ti | ti-ti-tá

De most nekünk nagy a hó, halihó! –

U – U – | U U – | U U –

nem fuvoláz a feketerigó.

– U U – | U U U | U U –

Egyet-kettőt csitteget, csetteget,

– – – – | – U – | – U –

kifizeti ennyivel a telet.

U U U U | – U U | U U –

ti-tá-ti-tá | ti-ti-tá | ti-ti-tá

tá-ti-ti-tá | ti-ti-ti | ti-ti-tá

tá-tá-tá-tá | tá-ti-tá | tá-ti-tá

ti-ti-ti-ti | tá-ti-ti | ti-ti-tá

4.2 Állatok az erdőn

4.2a Farkasüvöltés

Hallgassuk meg a *Minek a hangja* című tankockán hallható farkasüvöltést

(elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), mint egy hangtalálóst:

Milyen állat hangját halljátok?

A farkasok falkában élnek, és a falkavezér, az Alfa hangjára hallgatnak. Most üvöltsünk úgy, mint a farkasok! A falkavezér a tanító, amikor ő elhallgat, a többi farkasnak is el kell hallgatnia.

Ha a tanító és a gyerekek is fogékonyak a hangjátékra, farkashangon kommunikálhatnak egymással, és improvizálhatnak egy párbeszédet. Fontos, hogy ekkor is megmaradjon a falkavezér dominanciája, irányító szerepe.

A hangjáték után olvassuk el *Kányádi Sándor Farkas* című versét! Gyűjtsük ki, mi mindenért üvölt a farkas! Majd készüljenek fel a gyerekek szereposztás szerinti felolvasással! A padtársak közül az egyik legyen a kérdező, másik a farkas, aki vonítva, üvöltve olvassa a farkas verssorait! A párbeszédet úgy is olvashatjuk, hogy a tanító a kérdező, és a gyerekek egy-egy csoportja a farkas(falka).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Néhány erdei állat téli életmódjának bemutatása a verseken keresztül.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Hangfelismerés
Akusztikus párbeszéd-játék
Versolvasás, hangjáték
Szerepjáték
Ringató, ritmusjáték

Vedd figyelembe!

Az új sorba tört rímzavak különösen alkalmasak arra, hogy elváltoztatott hangon panaszos vonyítás (semiiii/enniiii), üvöltés (rázóóón/fázóóóm) vagy épp figyelmeztetés-együttérzés legyen belőlük (hallgasss/farkass).

4.2b Kelj fel, medve

20
perc

A medve téli álmat alszik, és nem szereti, ha megzavarják. Erről szól [Zelk Zoltán Kelj fel, medve](#) című verse. Olvassuk fel, majd a gyerekek olvassák el felelgetve is, szereposztás szerint!

Kérjük meg a gyerekeket, hogy mindenki tanuljon meg egy medve-sort a versből, majd feküdjenek le a szőnyegre, mintha ők lennének a medvék! A tanító járjon körbe, és a versbeszélő szavaival ébresztgesse a medvéket! A gyerekek válaszoljanak a memorizált verssorral, hogy miért nem akarnak felkelni!

Azután ülünk körbe, és találjunk ki mi is olyan indokokat, amiért a maci nem akar felkelni! Végül ezekkel a saját mondatokkal is játszunk el a medveébresztgetőt!

Vedd figyelembe!

A Gyertyaszentelő római katolikus ünnep február 2-án van, ilyenkor Jézus templomban való bemutatására emlékeznek. A népi hiedelem szerint a medve ezen a napon kijön a barlangjából, és ha meglátja az árnyékát, megijed tőle, és visszamegy aludni. Ha nem látja meg az árnyékát, akkor viszont kint marad, mert érzi, hogy nem tart már sokáig a tél.

4.2c Téli éjszakák

10
perc

Maradjanak a gyerekek a földön, körben ülve, de húzódnak egészen közel egymáshoz, hogy át tudják ölelni egymás vállát! Olvassuk fel nekik [Kovács András Ferenc Téli éjszakák](#) című versét úgy, mint egy altatót, miközben ringatóznak együtt!

Vedd figyelembe!

A vers [Weöres Sándor A tündér \(Bóbita\)](#) című versének ritmusára íródott (fél hexametersorok). Már a felolvasásnál követhetjük ezt a ringató (altató) ritmust. Majd felelgetve követhetjük halk, puha ütésekkel (özléptekkel) a ritmust:

Alszik a csillag a csöndben:	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
– U U – U U – –	
alszik a lent is a föntben.	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
– U U – U U – –	
Hold vacog, alszik a tóban.	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
– U U – U U – –	
Őz nyoma távolodóban	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
– U U – U U – –	
halkan elalszik a hóban.	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
– U U – U U – –	

4.3 Lábnyomok

Olvassuk el [Hárs László Hótündér](#) című meséjének részletét! Milyen madarak hagyhatták ott a nyomukat a hóban? Neked melyik a kedvenced?

Ha télen az erdőn járunk, sokféle állat nyomát megtalálhatjuk a hóban. Nézzük meg az *Állatnyomok* című tankocka képét (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A kép felső sarkában lévő piros nyílra kattintva teljes képernyősre vált a kép, és látszik az összes lábnyom.

Melyik állatot ismerik fel a gyerekek? Ki találkozott már valamelyik állat nyomával a környékünkön?

A téli erdő hótakarója olyan, mint egy sormintákból álló kép. Készítsünk most ilyen képet! A fehér lap lesz a hótakaró, amire a gyerekek sormintaszerűen fessék fel az állatok nyomait! Fontos, hogy az állatok nem úgy vonulnak, mint a vonalas füzetben a sorminták, hanem rendezetlenül. A gyerekek is ábrázolják a különböző állatok útját a festményükön!

A képet dekorguminyomdával is elkészíthetik. A lábnyomot vágják ki dekorgumiból, és ragasszák rá radírra, habkartonlapra vagy parafadugóra (több részletben is kivághatják és felragaszthatják)! Majd a nyomdaformákat fessék be temperával, és nyomtassanak vele! (Bemutató kép elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Kompozíció készítése lábnyomsorokból.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Állatnyomok megfigyelése, beszélgetés
Festmény- vagy nyomat-készítés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, képalkotás eszközei

5.

tanegység

Betemetett a nagy hó...

4x45 perces komplex témanap
(magyar, technika, testnevelés, ének-zene)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kányádi Sándor:

Betemetett a nagy hó

Kiss Ottó: *Hó*

Szép Ernő: *Hó* (online)

Szabó T. Anna: *Vattahó*

Lackfi János: *Tél*

László Noémi: *Reggelek*

Bertóti Johanna:

Január az ablakból

Berg Judit: *Micsoda idő!*

(részlet)

Miklya Zsolt: *Dúdoló*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Internet, projektor,
hangfal

Háztartási vatta

Makettkészítés anyagai,
eszközei

Hólapátok

A magyar nyelv igen gazdag a téllel kapcsolatos kifejezésekben.

Ezen a témanapon a gyerekek szókincsét, kifejezőképességét fejlesztjük a különböző nyelvi játékokkal, majd téli makettet készítünk, végül egy kicsit mozgunk is az udvaron, hogy a délutánt egy teázással zárjuk, és el tudjunk pihenni Isten tenyerében.

Áttekintő vázlat

5.1 Betemetett a nagy hó...	45 perc
5.1a Betemetett a nagy hó...	15 perc
5.1b Szállingó	15 perc
5.1c Hull a hó	15 perc
5.2 Jó a hó!	45 perc
5.2a Vattahó	15 perc
5.2b Orrod fényesedik	10 perc
5.2c Téli reggelek	20 perc
5.3 Január az ablakból	45 perc
5.4 Havas teszióra vagy délután	45 perc
Összesen:	4x45 perc

Lehetőleg havazás után szervezzük ezt a témanapot!

Kérjük meg előre a szülőket, hogy hozzanak be hólapátokat, csoportonként egyre van szükség! Szintén a szülőkkel vagy a konyhai dolgozókkal készíthetjük elő a havas játék utáni teázást.

A makettkészítés anyagainak, eszközeik csoportonként készítsük elő, legjobb, ha minden csoport kap egy csomag háztartási vattát.

Vedd figyelembe!

Az utolsó órát délutáni foglalkozásként is megtarthatjuk.

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Betemetett a nagy hó...

5.1a Betemetett a nagy hó...

Hallgassuk meg [Kányádi Sándor Betemetett a nagy hó](#) című versét a Kaláka együttes feldolgozásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A hangfelvétel segítségével énekelni is megtanulhatjuk a dalt, amihez kövessük a szöveget a szöveggyűjteményben.

5.1b Szállingó

A magyar nyelv sok szép kifejezést ismer, amivel a telet írja le. Próbálják meg a gyerekek kitalálni az alábbi, télhez kapcsolódó szavak jelentését. A magyarázat elfogadható úgy is, ha helyesen mondatba tudják helyezni a szót.

- pilinkál – nagy pelyhekben, lassan esik a hó
- gurulyázik – hógolyózik
- hóharmat – dér
- hógombóc – hógolyó
- hófuvat – hóbucka, hótorlasz
- porkahó – porhó

Gyűjtsük össze a gyerekekkel, milyen szavakat (igéket) használunk a hóesésre: esik, hullik, szakad, szállingózik, szálldogál, kavarog, táncol, pilinkál!

Olvassuk el [Kiss Ottó Hó](#) című versét! Melyik szót használja sajátosan a versbeszélő? A havon kívül valóban nincs más, ami szállingózhat? (Pl. a pehely, a pihe, vagy a nyárfa vattaszerű termése, a pitypang termése tavasszal, nyáron stb.) Kérjük meg a gyerekeket, hogy alkossanak ők is a szállingóhoz hasonló szót, és példával vagy példamondattal is illusztrálják! Pl.:

- Ha valami pilinkál, akkor létezik pilinka is. De mi lehet az?
- Ha lehet gurulyázni, akkor van gurulya is. Mi lehet az?

Fontos, hogy a szóalkotásoknál és magyarázatoknál el tudjanak szakadni a szó valódi jelentésétől, és bízzák rá magukat a szó hangzására, hangulatára. Pl.:

- A pilinka a pille szárnyának a rezegtetését jelenti.
- A gurulya pedig gurgulázó, bugyborékoló hangot kiadó furulya.

5.1c Hull a hó

[Szép Ernő Hó](#) című verséből megtudhatjuk, mi mindenre hull a hó a városban. Olvassuk fel a verset (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és folytassuk a felsorolást újabb szavakkal:

Hull a házra, hull a fára,
A lámpára, a járdára...

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ismerkedjenek a téli kifejezések sokszínűségével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, daltanulás
Szógyűjtés, szómagyarázat
Vers olvasása, értelmezése
Szóalkotás
Versolvasás, szógyűjtés kezdőhang szerint

Gyűjtsük tovább a szavakat hangok szerint! Figyeljünk rá, hogy az alapmondat igéje is a megadott hanggal kezdődik:

Mire hullik a hó h-val? Most csak olyan dolgokat mondjatok, amelyek h hanggal kezdődnek! Pl.: Hull a hó a házra, a hajóra, a harangra, a hegyre, a hintára, a hiénára, a homokra... stb. Mire esik a hó e-vel? (ereszre, emberre, elefántra...)

Mire pilinkál a hó p-vel? (padra, pékre, palotára...)

Mire szállingózik a hó sz-szel? (szánkóra, szarvasra, szállodára...)

Vedd figyelembe!

A „Nézd, a hó! // Hull a házra, hull a fára...” sorokban a h kezdőhang ismétlődése az alliteráció (betűrím) költői eszköze. Erre épül szógyűjtő játékunk is, ami élményszerű tapasztalatszerzés a témában. Az alliteráció fogalmát azonban nem kell ismertetni a gyerekekkel.

5.2 Jó a hó!

5.2a Vattahó

Mindenkinek adjunk egy kis darab vattát, amit fogjanak az ujjaiuk közé a gyerekek! Milyen a vatta? Nevezzük meg a tulajdonságait! Mihez hasonlít? Mindenki tépjen belőle egy picike, pihényi darabot, és magasról engedje el! Figyelje meg, hogyan pilinkál, hull le lassan a padlóra! Most mihez hasonlít?

Olvassuk el [Szabó T. Anna Vattahó](#) című versét, és magyarázzuk meg, mit jelent a „vattahó” kifejezés! Mit lehet a vattahóval csinálni?

Milyen tulajdonságai vannak a vattahónak?

A vattahó jól tapad, ezért lehet vele hógolyózni.

A vers rímshói is jól tapadnak egymáshoz, nagyon hasonló a hangzásuk. Gyűjtsük ki a versből a rímpárokat, és figyeljük meg a „tapadásukat”, ami több szóra vagy hosszabb szavakra is kiterjedhet! Pl.:

jó mohó / hó ma jó

alatta / a sapka

tenyeremben / melengettem

vattahó / (elol)vadt a hó

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A tél megjelenítése hangok, szavak és kifejezések szintjén.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Érzékelőjáték
vattapihékkal
Vers olvasása, értelmezése
Rímpárok gyűjtése
Mondókázás mimes mozgással
Versolvasás, tulajdonsággyűjtés
Kreatív szövegalkotás írásban vagy szóban: hangulatlista téli reggelekhez

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Háztartási vatta

JEGYZETEIM

5.2b Orrod fényesedik

Olvassuk el [Lackfi János Tél](#) című versét, majd mozgásokkal is kísérjük a felolvasást:

10
perc

*Orrod fényesedik, – dörzsöljük meg az orrunkat
füled pirosodik, – dörzsöljük meg a fülünket
és hogyha kiabálsz,
vatta bodorodik. – kiáltunk némán*

*A kézujjad zizeg, – rázzuk meg a kézujjainkat
a lábujjad fagyos, – mozgassuk meg a lábujjainkat
a kabátod vattás, – mintha kabátot vennénk fel
de mégis huzatos. – vacogjunk, dideregjünk!*

Variáció

Ha jó a gyerekek kapcsolata, akkor az egyes sorokat (párválasztás után) a társukon is bemutathatják (pl.: orr, fül megdörzsölése, ujjak mozgatása, masszírozása, kabát feladása, melengetés stb.). Csak akkor javasoljuk a játékot, ha biztosan nem lesz bántás a dologból!

5.2c Téli reggelek

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy milyen érzés télen felkelni? Kinek jó, kinek nem jó? Miért? Mikor jó, mikor rossz? Miért?

20
perc

Olvassuk el [László Noémi Reggelek](#) című versét, majd beszéljünk:

Milyen reggeleket mutat be a költő? Melyik reggelre mi jellemző? Miket sorol fel reggelenként?

Melyik felsorolás a legegyszerűbb? Miért?

Te mit sorolnál a jó, a rossz és az egyszerű téli reggel alá?

Gyűjts mindháromhoz néhány olyan jellemzőt, ami a számodra fontos!

Vedd figyelembe!

Második osztályosok írásban oldják meg a feladatot, gyakorlatilag listát, felsorolást kell írniuk. Sorolhatnak szavakat, jellemző képeket, hangulatokat, cselekvéseket, sőt olyan asszociációkat is, amelyek látszólag távoli kapcsolatban állnak a téli reggellel.

Ha marad elég idő, a vállalkozók közül néhányan felolvashatnak a listáikból.

Első osztályosokkal frontálisan, szóban oldhatjuk meg a feladatot.

5.3 Január az ablakból

Olvassuk el [Bertóti Johanna Január az ablakból](#) című versét, és gyűjtsük össze, mi mindent lát a versbeszélő a szobából! Mi mindent takart be a hó?

Ezen az órán készítsünk el egy makettet, amely havas tájat vagy városképet ábrázol! A gyerekek kis csoportokban dolgozzanak, így lehetőségük van a terepet és a látványt maguk közt megbeszélni és alakítani!

A domborzatot, terepet egy-egy nagyobb alátétkartonon alakítsák ki összegyűrt puha csomagolópapírral, kis papírdobozokkal! A domborzat tereptárgyait be lehet borítani puha, lepelszerű fehér papírral (krepp-papír, kéztörölő, szalvéta), de a fő borítást a finom rétegekre széthúzott vatta adja, ami a havat jelképezi a maketten. Nagy hó esett, tehát mindent hó borít, amit csak lehet.

A kisebb tereptárgyakat megformázhatják gyurmával is, a befagyott tó, folyó lehet alufóliadarab vagy kék krepp-papír, a fák pedig ágak, gallyak, amiket gyurmába szúrunk.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek együttműködve készítsenek el egy havas tájat vagy városképet ábrázoló makettet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése
Makettkészítés csoportmunkában

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Alátét kartonok
Csomagolópapír,
krepp-papír, puha fehér papírok, kis papírdobozok
Háztartási vatta
Gyurma, alufólia, gallyak, ágak
Papírragasztó, cellux ragasztó
Olló

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek mozognak együtt a hóban, szerezzenek közös havas élményt.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás, beszélgetés a mese alapján
Mozgásos játékok a szabadban (hó esetén)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Hólapátok
Teázás eszközei, anyagai
Multimédiás eszköz

5.4 Havas teszióra vagy délután

Olvassuk fel [Berg Judit Micsoda idő!](#) című meséjének részletét a gyerekeknek, majd beszéljük meg, mit értett félre Panka, és miért viselkedett (jó szándéka ellenére) helytelenül!

Azután öltözzünk fel jól, menjünk le a havas udvarra, és rendezzünk egy Csiribí tesziórát! Előtte beszéljük meg, hogy miért kell eltakarítani a havat, miért nem szabad a járdán csúszkálni!

1. Hőnyomok

A még érintetlen hóba mindenki taposson bele, és nézze meg a cipője/csizmája talpának nyomát! Majd keressünk olyan helyet, ahol nyom nélkül tudunk közlekedni (pl. járda), de mellette viszonylag érintetlen hófelület van!

2. Hólapátoló verseny

Ha van hozzá megfelelő terület, rendezzünk hólapátoló versenyt! Minden csapat kapjon egy hólapátot. A lapátot csak egy percig használhatja egy gyerek, utána át kell adnia a társának. Melyik csapat tud nagyobb területet megtisztítani?

JEGYZETEIM

3. Hókotró verseny

Ez is a terepviszonyoktól és a hótól függ. Ha van olyan terület, ahol sok tolható hó található (például sportpálya), akkor csapatban, de váltva tisztítanak meg a gyerekek a hótól egy-egy területet, de most nem lapátolva, hanem tolva (kotorva) a havat!

4. Hógolyózás

Az óra végén természetesen nem maradhat el a hógolyózás sem. Vigyázzunk egymásra, túl keményre gyúrt hógolyót a másik arcába dobni nem szabad!

Ha délután tartjuk a tesiórát (vagy ha délelőtt, és meg tudjuk szervezni), jó lenne, ha a kinti mozgás után meleg tea és teasütemény várná a gyerekeket az osztályban.

Végezetül olvassuk el [Miklya Zsolt Dúdoló](#) című versét, vagy hallgassuk meg a Paulik Családi Zenekar feldolgozásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A nagy havazás után heverjünk végig a szőnyegen, ahogyan elpihenünk Isten tenyerében!

6. tanegység

Téli gondok

2x45 perces távoktatási óra
(magyar, természetismeret,
testnevelés / vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Tóth Krisztina:
Dal a hidegről
Tasnádi Emese:
Az elveszett hó

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Rajzlap, rajz- vagy festőeszközök, vatta

ÉVFOLYAM

2. osztály

A gyerekek dolgozzák fel önállóan a verset és mesét, ismerjék fel a tél problémáit, és szerezzenek tapasztalatot a problémamegoldásban.

Áttekintő vázlat

6.1 Téli gondok	2x45 perc
6.1a Sapka, sál	20 perc
6.1b Az elveszett hó	25 perc
6.1c Hókereső	45 perc
Összesen:	2x45 perc

A feladatok jelenléti órán is alkalmazhatóak, kapcsolódva a 2. tanegység kezdő feladatához.

A távoktatási órához a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szövegek önálló feldolgozása

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív feladatok

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Téli gondok

A feladtleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Sapka, sál

A *Sapka, sál...* című tankockán válogasd ki, hogy melyik ruhát kell felvenni télen, melyiket nyáron!

Hallgasd meg [Tóth Krisztina Dal a hidegről](#) című versét Gryllus Vilmos előadásában a téli öltözködésről! Ha kedved van, meg is tanulhatod a dalt, keresd meg a verset a szöveggyűjteményben!

 JEGYZETEIM

A *Dal a hidegről* című tankocka képén keresd meg, hogy a vers melyik sora illik az adott ponthoz!

6.1b Az elveszett hó

25
perc

A tél mostanában nem mindig olyan hideg, hogy sapkát, kesztyűt kelljen hordani. De vajon miért? Olvasd el a szöveggyűjteményből [Tasnádi Emese Az elveszett hó](#) című meséjét, és megtudod!

Keresd meg a szereplőket a mesében! Rájöttél, hogy a családban ki kicsoda? Húzd a nevükhöz a meghatározásokat a szereplők-tankockán!

Keresd ki a téli csapadékfajtákat a mese szövegéből, majd kösd össze a nevüket a hozzájuk tartozó képekkel a csapadékfajták-tankockán!

Hányféle szelet nevez meg a meseíró? Mit gondolsz, melyik szél lehet leggyengébb, és melyik a legerősebb? Rendezd sorba a szeleket a szél erősség-tankockán!

Milyennek ismerted meg a mese szereplőit? Húzd a nevükhöz a tulajdonságaikat a mesekarakterek-tankockán!

6.1c Hókereső

45
perc

Nézz ki az ablakon, látsz-e egy kis havat! Ha igen, mozdulj ki a házból! Öltözz fel jól, és menj ki az udvarra vagy a térre havazni egy kicsit! Gyúrd hógolyót, és építs hóembert, legalább egy kis hómanót, ha többre nem futja!

Ha nincs hó, képzelj el egy tájat, és rajzold vagy fessd meg! Aztán kérj egy kis vattát a szüleidtől, szedd szét vékony rétegekre, és takard be vattahóval a tájadat!

Hátha megjön az igazi hó is!

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)

Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

Rajzlap, rajz- vagy festőeszközök, vatta

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Apa-gyerek kapcsolat erősítése téli élményeken keresztül.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versek olvasása, értelmezése, beszélgetés
Téli élmény rajza vagy megfogalmazása írásban

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Multimédiás eszköz
A versek elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán
Rajzlap, rajzeszköz

Egyéb ötletek

7.1 Apa vonaton és otthon

7.1a Apa vonaton utazik

Olvassuk fel *Kiss Ottó: Apa vonaton utazik* című versét (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), majd beszélgessünk:

Ki beszél a versben? Kiről beszél?

Mit csinál apa? Milyen országokon utazhat keresztül?

Milyen országokat ismertek, ahol sokkal több a hó, mint nálunk?

Mi történik apával és a hóval az állomáson?

7.1b Égszínkék kékcinkék

Olvassuk fel *Jász Attila: Égszínkék cinkék* című versét is (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és folytassuk a beszélgetést:

Most kivel beszélget apa? Mi történt a kertben?

Mitől fél a gyerek? Hogyan nyugtatja meg az édesapa?

7.1c Apával télen

Mi történt veled és apával a télen? Mit csináltatok együtt? Rajzolj le vagy írd le egy közös történetet, aminek a témája vagy címe is lehet: *Apával télen!* (Más címet is adhatsz a történetnek.)

JEGYZETEIM

Mit szeretnénk elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A gyerekek meséljenek arról, milyenek képzelik el a felnőtt életet, humoros formában lássanak bele a felnőtt életbe, és ismerkedjenek meg néhány foglalkozással is.

A gyerekek sokszor, sokféleképpen elképzelik, milyen lesz az életük, ha felnőttek lesznek.

1. tanegység

Égi pékség

Minimum 45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, technika)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Nyelvtörők – bihari magyar népi mondókák
Erdős Virág: A Béci-féle égi pékség

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Tálcányi péksütemény
Gyurmázás anyagai,
eszközei
(Muffinkészítés anyagai,
eszközei)

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

A pék munkája kapcsán fejleszthetjük a mozgáskoordinációt, és az érzékelhetőtől eljuthatunk az égi jelenségek világáig, a konkrétól a jelképesig. Mindezt viccesen, játékosan, cseppet sem tananyagízűen.

Áttekintő vázlat

1.1 Égi pékség	45 perc
1.1a Nyelvtörők és péksütik	15 perc
1.1b Égi pékség	15 perc
1.1c Péksütikészítés	min. 15 perc
Összesen:	min. 45 perc

A szülők vagy a konyhafelelős segítségét kérve szerezzünk be minél többféle péksüteményt az órára, amit a végén el is fogyaszthatnak a gyerekek (ez lehet a tízórai)!
Ha meg tudjuk szervezni a muffinsütést, egy technikaórával kibővíthetjük az órát, és bőven lesz időnk sütiformázásra és muffinsütésre is.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A pék munkája kapcsán az érzékelhetőtől jusunk el az égi jelenségek világáig.
Muffinkészítés, -sütés

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Égi pékség

1.1a Nyelvtörők és péksütik

Próbáljuk kimondani hibátlanul és gyorsan a három nyelvyötröt: **Nyelvtörők – bihari magyar népi mondókák!** Rövidek ugyan, de próbára teszik a nyelvet.

Mi bennük a közös? – Hallgassuk meg a gyerekek válaszait, és adjunk helyt a jó észrevételeknek!

Majd beszéljük meg, hogy mindháromban szerepel valamilyen foglalkozás: szűcs, kerekes (kerékgyártó), pék!

De ha szabadjára engedjük a fantáziánkat, mindháromnak köze van a sütés-főzéshez is, hiszen a „kerekes” lehet pék is, aki kerek süteményeket formál, majd kisüti őket.

Formáljunk a kezünkkel kerek sütiformákat!

 JEGYZETEIM

Vegyünk elő egy tálca péksüteményt, minél többfélét, legyen közöttük muffin is! A gyerekek nevezzék meg mindet! Kinek melyik péksüti a kedvence? Kinek van kedvenc péksége, ahova nagyon szeret járni?

1.1b Égi pékség

Hallgassuk meg **Erdős Virág A Béci-féle égi pékség** című versét egy kisfiú, Keller Áron előadásában, majd olvassuk fel a szöveggyűjteményből a verset, és mi is kíséreljük mozgással, mimikával!

15
perc

Olvassuk el ismét a verset, és keressük ki azokat a szavakat, amelyek a pék munkáját írják le! Mi mindent csinál a pék? Ki tudja megmutatni mozgással, hogyan gyúr? Gyúrjuk a tésztát mindannyian! Dagasszuk jó erősen, szórjunk bele darát, formáljuk, kenjük meg a tetejét, aztán várjunk, míg megkel, és toljuk be a sütőbe a finomságot!

Igen ám, de van itt valami furcsaság a versben! Ki vette észre? Az égi pék nem liszttel, búzadarával és élesztővel dolgozik. Hanem mivel? Milyen anyagai és eszközei vannak? Mit mire cserél? Keressük ki a versből!

liszt → köd
búzadara → hódara
élesztő → felhő
sütő → napsütés
ropogós máz vagy héj → kopogós eső

1.1c Péksütikészítés

Legegyszerűbb megoldás, ha ezek után gyurmából vagy sólisztgyurmából formálnak a gyerekek péksüteményeket (kiflit, zsömlét, kalácsot, fánkot, kakaós csigát stb.). Süteménykiszúróval a sólisztgyurma hasonlóan „szaggatható”, mint a tészta.

Ha van rá lehetőségünk, készíthetünk a gyerekekkel igazi muffint is, hiszen csak be kell kevernünk a tésztát, formába kell tölteni, és a sütőben (tűzhely sütőjében vagy speciális, „kézi” muffinsütőben) ki is süthetjük. Az anyagok kimérése, a kavarási, a tojás felütése, majd a tészta muffinformába töltése mind komoly feladat a gyerekek számára.

Vedd figyelembe!

Ha nem sikerül muffint sütni, akkor is kóstoljuk meg és fogyasszuk el óra végén vagy a szünetben a péksütiket a tálcáról!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Nyelvtörőpróbák
Nyelvtörőfejtes
kérdésekkel
Sütiformálás
mozdulatokkal
Sütivizsgálat
Vershallgatás,
versolvasás, beszélgetés
Szógyűjtés, szócsere
megfigyelése
Gyurmázás:
péksüti-formák

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Tálcányi péksütemény
Gyurmázás anyagai,
eszközei
(Muffinkészítés anyagai,
eszközei)

min.
15
perc

2.

tanegység

Ha én felnőtt volnék

45 perces szövegfeldolgozó óra
(magyar, vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Janikovszky Éva: *Ha én felnőtt volnék* (részlet)

Janikovszky Éva: *Te is tudod* (részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Rajzlap/írólap, rajzeszközök

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Janikovszky Éva immár klasszikusnak számító szövegei jól megmutatják, hogy mit gondolnak a gyerekek a felnőttiségről. A szövegeket olvasásuk és befogadásuk után a mi gyerekeink is elmondhatják, elmozoghatják, és lerajzolhatják, mit szeretnének felnőttként csinálni.

Áttekintő vázlat

2.1 Ha én felnőtt volnék	45 perc
2.1a Ha én felnőtt volnék	25 perc
2.1b Heti mesterségek	20 perc
Összesen:	45 perc

Janikovszky Éva gyerek-szövegei Réber László grafikáival jelentek meg, sajátos szöveg-kép egységet alkotva, ahol a kép is „beszél”. Ezért érdemes bevinni és megmutatni a gyerekeknek a könyveket, amiket szünetben vagy délután a napköziben is lapozgathatnak.

Vedd figyelembe!

A szövegek műfaja monológ formájú tudatszöveg, ami a képekkel együtt próza- és képvers formáját ölti. Mi a szöveggyűjteményben az eredeti képek nélkül közöljük, szabadversként tördelve. A szabadvers egyik jellemzője az ismétlődő, soroló jelleg, a gondolatritmus, ami a Janikovszky-szövegek fő jellemzője.

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A felnőttiségre vonatkozó elképzelések megjelenítése, átgondolása.

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Ha én felnőtt volnék

45
perc

2.1a Ha én felnőtt volnék

25
perc

Beszélgessünk arról, hogy mi az, amit a felnőtteknek szabad, és a gyerekeknek nem! Mit csinálnának szívesen, ha felnőttek lehetnének?

Olvassuk el [Janikovszky Éva Ha én felnőtt volnék](#) című szövegének részletét, és gyűjtsük ki, mi mindent csinálna a beszélő gyerek! Melyik a legérdekesebb, legviccesebb?

JEGYZETEIM

Játsszuk el mozgással, hangadással a cselekvések közül az érdekesebbeket: pl. menjünk hátrafelé, kalimpáljunk a széken a lábunkkal, guggoljunk le és simogassunk meg egy képzeletbeli macskát, füttyüljünk egy éleset stb.!

Minden gyerek válasszon ki egy tevékenységet, amit a szöveg alapján szívesen csinálna felnőttként! Az azonos tevékenységet választók alkossanak kis csoportot, és beszéljék meg, miért lenne jó azt a bizonyos dolgot kipróbálni felnőttként, majd érveiket mondják el a többieknek! (Ha valaki egyedül marad, csatlakozzon valamelyik csoporthoz, vagy az egyedülálló alkossanak új csoportot!)

2.1b Heti mesterségek

Játsszuk a gyerekekkel a közismert *Amerikából jöttem* foglalkozáskitalálót pantomimmozgással! Majd olvassuk el *Janikovszky Éva Te is tudod* című szövegének részletét, és beszélgessünk:

Mit gondoltok, miért választ minden nap más foglalkozást magának a beszélő gyerek? Mi változik meg számára a hétvégén?

Tudunk-e olyan foglalkozást, amit szombaton és vasárnap is végezni kell, sőt van, akinek akkor van a fő „munkaideje”? (Ha nem mondják ki a gyerekek, tegyük fel a kérdést: A lelkésznek mikor van a fő munkaideje?)

A nyugdíjas miért tűnik a gyerek számára foglalkozásnak? Miután élete során kb. 40 évet dolgozott a munkahelyén, mivel foglalkozik otthon a nyugdíjas?

Képzeletben legyünk postások, rendőrök, darukezelők, gyermekorvosok, nyugdíjasok, lelkészek! Mindenki fogalmazzon meg egy mondatot, miért szereti a munkáját, és a többiek próbálják meg ez alapján kitalálni, melyik munkakörrel lehet szó! Ha jól sikerül a játék, a mondataalkotást más foglalkozásokkal is bővíthetjük.

Végül kérdezzük meg: Mire vágyik igazából a gyerek? Melyik foglalkozás jön be neki igazán? (Amikor foglalkoznak vele: együtt játszanak, beszélgetnek, válaszolnak a kérdéseire. Ezt a foglalkozást hétköznapi suliban is gyakorolhatjuk.)

Variáció

Ha jut rá időnk, a gyerekek válasszanak maguknak egy foglalkozást vagy munkakört, amit felnőttként szeretnének végezni, és rajzolják le így magukat! A rajz otthoni vagy délutáni napközis feladat is lehet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés frontálisan és kis csoportban
Szövegek olvasása, értelmezése
Mimes-mozgásos játék
Kreatív szövegalkotás
Rajz

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap/írólap, rajzeszközök

20
perc

3.

tanegység

Óriáslépésben

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó és képalkotó óra (magyar, vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Balázs Ágnes: *Óriás*

Ágai Ágnes:

[*Ha nagy leszek*]

Kiss Ottó: *Ha megnövök*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

(Füzet, íróeszköz)

Internet, projektor, hangfal

Rajzlap, rajzeszközök

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Miről szól ez a tanegység?

A gyerekek óriáslépésben növekszenek, és egészen másként képzelik el a felnőttiséget, mint a felnőttek. Ebben a tanegységben a gyerekek elgondolkodhatnak azon, hogy mitől lesznek igazán óriások a felnőttek, és hogy milyen lenne álmaik háza.

Áttekintő vázlat

3.1 Óriáslépésben	45 perc
3.1a Óriáslépésben	25 perc
3.1b Ha nagy leszek	20 perc
3.2 Az én házam	45 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

A mi lesznek, ha nagy leszek kérdés valóban óriási képzeletjáték a gyerekeknek, és nagy beszélgetést indíthat el. Számítsunk erre, és rugalmasan alakítsuk, de azért tartsuk kézben az óra szerkezetét, időbeosztását!

A projekciós rajz azok számára is lehetőséget kínál, akik szóban kevésbé tudnak megnyílni, vagy nem kapnak (elég) szót. Ezért biztosítsunk elég időt és figyelmet a rajzolásra is!

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek kapjanak képet a segítő szakmákról, és képzeljék el, mi lesz belőlük felnőtt korukban.

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Óriáslépésben

3.1a Óriáslépésben

Járjuk körbe a termet óriáslépéssel, majd jelöljük ki egy távot! Ki hány normál lépéssel tudja megtenni? Hány lépés ugyanez a táv, ha óriáslépésben lépeget?

Olvassuk el **Balázs Ágnes Óriás** című szövegét, és beszélgessünk:

Ki beszél itt, kinek a gondolataival találkozunk? Mi szeretne lenni felnőtt korban? Mire használná az óriáskéességét? Miért tartja az édesapját óriásnak? (Miért óriási, amit tett és tesz?)

Te mire használnád, ha óriáskéességéd lenne? Kit vinnél el, és hova? Vagy mi mást csinálnál óriásként? Kik azok (mely szakmák) a felnőttek közül, akik segítségre használják fel az óriáskéességüket?

JEGYZETEIM

Kis csoportokban vagy frontálisan gondoljunk végig egy-egy segítő foglalkozást (orvos, tűzoltó, rendőr, lelkész)! Milyen óriáslépéseket tesz meg az illető szolgálat közben? Írhatunk rá az olvasott szöveghez hasonló kisprózát is. Pl.:

Ha megnövök, tűzoltó leszek. Egy lépéssel odaérek az égő házhoz, egy másikkal felmegyek a lépcsőn, és kimentem a veszélyben lévőket, egy harmadikkal odalépek a locsolócsőhöz, és eloltom a tüzet. De van úgy, hogy egy nap csak egy óriáslépést teszek. Amikor egy kiscicát kell lementeni a háztetőről. Mert utána már egész nap csak őt simogatom.

3.1b Ha nagy leszek

Olvassuk fel Ágai Ágnes [*Ha nagy leszek*] című versének első sorát, és kérdezzük meg, vajon miért szeretne a versbeszélő gyerek állatiskolát nyitni! Ötleteljünk!

Ha ti nyitnátok állatiskolát, akkor miért tennétek?

Olvassuk el Ágai Ágnes versét, és beszéljük meg, miért szeretne állatiskolát a versbeszélő gyerek! Miért lenne jó, ha az állatok nem bánának egymást? Eleve-nítsük fel az Édenkert történetét, amikor békésen élt egymással minden állat, és velük az ember is!

Minden gyerek válasszon egy állatot, amelyet mozgással, hangutánzással megelevenít! Találjuk ki, hogy ki melyik állatot játszotta el! Majd „utazzunk” egy kicsit az Édenkertbe! Játsszuk el, ahogyan az állatok békésen élnek, játszanak egymással!

Ezután beszélgessünk arról, hogy ki mi szeretne lenni nagykorában! És miért? Mi a legnagyobb, legtitkosabb vágyad, álmod? Mivel szeretnél foglalkozni felnőtt korodban?

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozgásos játék
Meseolvasás
Projekciós játék kreatív szövegalkotással
Versolvasás
Ötletelés, beszélgetés
Bibliai párhuzam felidézése
Mozgásos játék

20
perc

JEGYZETEIM

3.2 Az én házam

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Saját ház megálmodása és képi megjelenítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Projekciós beszélgetés
Versfilm megtekintése,
vers olvasása, értelmezése
Képzelt feladat

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzeszközök

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy milyen házat szeretnének, ha felnőnek! Valószínűleg a realitás talaján fognak maradni (ha nem, akkor örüljünk neki), éppen ezért nézzük meg a *Kiss Ottó Ha megnövök* című verséből készült animációs filmet (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), majd olvassuk is el a verset! Keressük meg és emeljük ki a versbeszélő elképzelésének álmyszerű furcsaságait!

Ezek után beszéljünk arról, hogyha bármilyen házunk lehetne, milyen különleges dolgok lennének benne!

Végül a gyerekek rajzolják le az elképzelt „álmházukat”!

A rajzokból óra végén egy kis kiállítást is rendezhetünk.

Vedd figyelembe!

Nem baj, ha a gyerekek tudják, hogy Gerard Durell, a híres brit természetvédő és természetkutató édesanyja engedélyével, hatéves korában hozta létre első állatkertjét, amikor Korfu szigetén laktak. Durell számos gyerekkönyvet is írt, ám azok kicsit idősebbeknek valók.

JEGYZETEIM

Mesebeli mesterségek

Minimum 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, technika)

Miről szól ez a tanegység?

A népmesékben, versekben gyakran szerepelnek olyan mesterségek, foglalkozások, amelyeket a mai gyerekek már nem ismernek. Ebben a tanegységben ilyen mesterségekkel, azok szerszámaival ismerkedhetnek meg a gyerekek, és a fazekas munkáját is kipróbálhatják.

Áttekintő vázlat

4.1 Mesés mesterségek	45 perc
4.1a Ki dolgozik vele?	25 perc
4.1b Volt egyszer egy varga	20 perc
4.2 A fazekas	min. 45 perc
4.2a A fazekas	15 perc
4.2b Fazekaljunk!	min. 30 perc
Összesen:	min. 2x45 perc

Előkészületek

Ha van rá lehetőség, készítsük elő egy fazekas- vagy cipésműhely meglátogatását! Készítsünk elő különböző, mesterségeket idéző szerszámokat, eszközöket, amiket az óra elején meg tudunk mutatni a gyerekeknek; hasonlóan készítsünk elő különböző rendeltetésű cserépedényeket!

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Janicsák István: *Hét fiú*
Kányádi Sándor: *Volt egyszer egy varga*
Páskándi Géza: *A fazekas*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szerszámok
Gyurma, gyurmázás eszközei

ÉVFOLYAM

2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Mesés mesterségek

4.1a Ki dolgozik vele?

Készítsünk ki az asztalra olyan szerszámokat és eszközöket, amelyek illenek [Janicsák István *Hét fiú*](#) című verséhez! Pl.:

- suszter – cipő vagy kaptafa
- szabó – tű/tűpárna vagy szabásminta
- mészáros – kés vagy bárd
- boltos – karos mérleg vagy zsírpapír
- pék – liszt vagy lisztetál (gyúráshoz)
- borbély – olló vagy borotva
- szamaras (pásztor, földműves) – kötél, takarmány (zab)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerkedés a régi mesterségekkel, a vargamesterség alaposabb megismerése.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szerszámok, anyagok, eszközök azonosítása, meghatározása
Versek olvasása, értelmezése
Ritmikus versolvasás
Mese elmondása saját szavakkal
Mese és tárgyak bemutatása pantomimmozgással

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Szerszámok

A tanító vegye kézbe a szerszámokat/eszközöket, és sorban mutassa fel! Ki az, aki felismeri? Mire használják? Tudjuk-e, milyen mesterséghez tartozik?

A gyerekek nem fogják felismerni az összes tárgyat, de nem baj. Olvassuk el **Janiczák István Hét fű** című versét, majd próbáljuk meg a versben szereplő mesterségekhez párosítani a tárgyakat, és így határozzuk is meg, melyik mester mit csinál! Pl.: a suszterhez a cipő párosul, mert a suszter cipőt készít és javít. Ma úgy nevezzük, hogy cipész.

Olvassuk el újra, és mondjuk el sorról sorra felelgetve, ütemesen ritmizálva a mondókat:

<u>B</u> orcsa néni <u>h</u> ét fia,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>m</u> ost mennek a <u>l</u> agziba.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>M</u> ind a heten <u>c</u> sizmában,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>l</u> épegetnek <u>v</u> idáman.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>E</u> löl megy a <u>s</u> uszterinas	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>z</u> ebre dugott <u>k</u> ézzel,	□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
<u>m</u> ögötte a <u>s</u> zabólegény	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>m</u> enet közben <u>f</u> ércel.	□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
<u>H</u> armadik a <u>m</u> észáros,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>l</u> apátkeze <u>h</u> átul,	□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
<u>ö</u> ccsét húzza <u>k</u> ézen fogva,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>a</u> ki boltban <u>á</u> rul.	□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
<u>Ö</u> tödiknek <u>j</u> ön a pék,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>l</u> isztes a <u>g</u> atyája,	□ □	ti-ti-tá ti-ti-tá
<u>h</u> atodik a <u>b</u> orbélysegéd,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>j</u> ól kiberetválva.	□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
<u>U</u> tánuk a <u>h</u> etedik,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>m</u> ind a hatan <u>n</u> evetik,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>c</u> sökönös a <u>s</u> zamara,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>h</u> átán hozza <u>Ő</u> maga!	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

Vedd figyelembe!

A felsorolt eszközök közé direkt válogattunk be alternatívaként a gyerekek számára nehezen felismerhető tárgyakat, hogy ezzel is szélesítsük tudásukat, látókörüket. A tárgyak között vannak veszélyesek is. Ügyeljünk, hogy véletlenül se kerüljenek a gyerekek kezébe!

4.1b Volt egyszer egy varga

Olvassuk el **Kányádi Sándor Volt egyszer egy varga** című versét, és figyeljük meg, mi mindennel dolgozik a varga! Mit mondhatunk ez alapján, kicsoda a varga? Milyen mesterségről van szó? (Bőrből lábbeliket varró iparos, rövidebben: lábbelivarró.)

20
perc

Párosítsuk a szerszámok, eszközök, anyagok neveit a képekkel a *Volt egyszer egy varga* című tankockán (elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

A vers úgy kezdődik, mint egy mese. És valóban, ha figyelmesen olvassuk, egy mese rejlik benne. Mondjuk el saját szavainkkal a mesét! Mi történik a vargával?

Olvassuk el újra a verset, majd pantomimmozgással játsszuk el a mesét:

- a varga belép a műhelyébe, és körülnéz
- sorra kézbe veszi a szerszámait, eszközeit, és próbálgatja
- a görbe tűvel varró mozdulatot tesz
- a késsel mintha vágna
- a kalapáccsal kalapál
- a háromlábú székre leül
- az alacsony asztalon matat
- sámfát tesz egy cipőbe
- csirizbe, suvickba piszkál, ragacos lesz
- bőrkötényébe törli a kezét
- megpödri a bajszát
- körülnéz, keresgél, de nincs bőr a műhelyben, csóválja a fejét
- kinéz a műhelyajtón, sehol senki, széttárja a kezét
- gondol egyet, valamit ír egy papírra, kiakasztja az ajtóra, és bezárja azt
- füttyörészve elsétál.

Vedd figyelembe!

A varga mesterségével már találkoztunk [Móra Ferenc A cinege cipője](#) című verses meséjében. Itt a varga csizmát varr a nagyuraknak, nincs ideje cipőt varrni a szegénynek. Összehasonlíthatjuk a két mesét, amiben nemcsak a mesterség és a szegénység rokon, hanem az elbeszélő versforma is: két sorba tört felező tizenkettesek alkotják (6//6):

Volt egyszer egy varga,
csak az nem volt, sajna,

Vége van a nyárnak,
hűvös szelek járnak,

4.2 A fazekas

4.2a A fazekas

Ha van rá lehetőségünk, vigyünk be, és mutassunk meg a gyerekeknek cserépből készült tárgyakat: csuprot, cserépfazekat, csöbröt (szilkét), köcsögöt. Ha nincs rá módunk, nézzük meg ezeket a tárgyakat *A fazekas* című tankockán, és próbáljuk meg kitalálni, melyik mi lehet (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Olvassuk el *Páskándi Géza A fazekas* című versét, és keressük meg benne a cserépből készült tárgyak nevét!

Figyeljük meg, hogy a költő a hangok ismétlődésével is formálja a verset. Keressünk olyan sorokat, amelyekben valamilyen hang feltűnő módon ismétlődik. Pl.:

Csipp-csup-csuprot,	cs-p
fülenagy fazekat / formál / fazekas.	f
Csöbröt dögönyöz, / öblöz köcsögöt,	ö
Forog a korongja, / ez az ő dorongja,	o-r
Szilke éke csinosul, / csésze csínja pirosul,	cs
szíromlevél a kupán: / tuli, tuli, tulipán!	t-u-l

Formáljunk mi is ismétlődő hangokkal egy-egy rövid mondatot! Példának hozhatjuk a Nyelvtörököt (lásd 1. tanegység), de alkothatunk egyszerű, köznyelvi mondatokat is. Pl.:

Csitt! Csak csukd be a szád, és maradj csendben!
Fúj a szél, havat fúj, fázik a fülem, fényes az orrom.
Könyörgöm, ne döntsд föl a könyököddel a bögrét!

Vedd figyelembe!

A pedagógusnak nem árt tudni, hogy a hangok ismétlődésével való formálás költői eszközt hangfestésnek, szavak elején betűrímnek (alliterációnak) nevezzük. A „megjuház” tájnyelvi szóalak jelentése: megszelídít.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A fazekas munkájának alaposabb megismerése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Cseréptárgyak felismerése, megnevezése

Vers olvasása, értelmezése

Hangokkal való formálás felismerése a versben, alkalmazása mondatalkötésben

Fazekasmunka megfigyelése: műhelylátogatás vagy videófilm megtekintése

Edények formázása gyurmából csigahurka-technikával

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Gyurma, gyurmázás eszközei

JEGYZETEIM

4.2b Fazekaljunk!

Ha van rá lehetőségünk, menjünk el egy fazekasmesterhez, vagy egy szakkörben nézzük meg, hogyan dolgozik a fazekas a korongon! A legjobb természetesen az lenne, ha a gyerekek is kipróbálhatnák a korongozást. (Az is elképzelhető, hogy egy cipésmesterhez tudunk elmenni.)

Ha nincs módunk a műhelylátogatásra, egy videófilmen megnézhetjük a fazekasmesterség alapmunkálatait (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Ezután készítsünk edényt gyurmából csigahurka-technikával! A gyerekek sodorjanak hosszú hurkákat, amelyeket térben felrakva alakítsák ki az edényeket! Néhány kép (ami elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán) mintát és ötletet ad a technika használatához.

5.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Fehér Klára:

Foglalkozások

Turbuly Lilla: *A varró néni* (részletek)

Berg Judit: *Postás* (részlet)

Lackfi János: *Kerti kaland* (részlet)

Gryllus Vilmos: *Szakács*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény
– mindenkinek

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szerszámok, eszközök
Csoportonként:

1. csoport munkalapja
10x10 cm-es anyagda-
rabok párban
Sablon a ruhapróbához
Többféle maradék
anyag
Rajzlap/karton
Olló, ragasztó, filctoll
2. csoport munkalapja
Mecsimzett borítékok
A környék térképe
(nyomtatva vagy digi-
tális eszközön)
Levélpapírok, tollak
3. csoport munkalapja
Kosár, szerszámok
Pingpong-, kézi- és
strandlabda
Színes krepp-papírok,
olló, ragasztó (cellux)
Tál vetőmagokkal,
hagymákkal
4. csoport munkalapja
Falatkák, tálca, kendő
Zöldségek
Főtt tojások, tálkák a
tisztításhoz

Foglalkozások

Választhatóan 5x45 perces vagy 3x45 perces
komplex témanap
(magyar, technika, természetismeret, ének-zene,
testnevelés)

A témanap keretében a gyerekek ismerjenek meg néhány foglal-
kozást játékosan, tapasztalati úton.

Áttekintő vázlat (forgó rendszer)

5.1 Foglalkozások	min. 45 perc
5.1a Anyukám/apukám munkája	15 perc
5.1b Az én munkám	min. 20 perc
5.1c Eszközválasztás	10 perc
5.2 Varrónő, szabó	közelítőleg 45 perc
5.2a Anyagválasztás	10 perc
5.2b Jelmeztár	min. 20 perc
5.2c Csoportcsere	15 perc
5.3 Postás	közelítőleg 45 perc
5.3a Rendetlen levelek	5 perc
5.3b Rendszerezés	10 perc
5.3c Üzenet a címzettnek	15 perc
5.3d Csoportcsere	15 perc
5.4 Kertész	közelítőleg 45 perc
5.4a Szerszámok a kosárban	5 perc
5.4b Kerti kaland	15 perc
5.5c Magválogatás	10 perc
5.4d Csoportcsere	15 perc
5.5 Szakács	közelítőleg 45 perc
5.5a Ízlelő	10 perc
5.5b A szakácsmesterség	10 perc
5.5c Mesterszakács	10 perc
5.5d Csoportcsere	15 perc
Összesen:	közelítőleg 5x45 perc

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

A fenti vázlat a forgó rendszert mutatja be, abban az esetben, ha minden csoport minden témával foglalkozik. Ha a csoportok párhuzamosan, csak egy-egy téma feldolgozását végzik el, az csak 3x45 percet vesz igénybe, a vázlat fő egységei így alakulnak:

5.1 Foglalkozások	min. 45 perc
5.2–5.5 Párhuzamos csoportmunka	45 perc
5.2 Varrónő, szabó	kb. 35+10 perc
5.3 Postás	kb. 35+10 perc
5.4 Kertész	kb. 35+10 perc
5.5 Szakács	kb. 35+10 perc
5.2–5.5 Bemutatók, beszámolók	45 perc
Összesen:	min. 3x45 perc

Házi feladatként adjuk ki a gyerekeknek, hogy beszélgessenek a szüleikkel a munkájukról!

A reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán található munkalapokat nyomtassuk ki előre, minden csoport számára legalább egyet! Készítsük elő csoportonként az anyagokat, eszközöket:

1. Vágjunk ki legalább 5-6 db 10x10 cm-es anyagdarabpárt! Rajzoljunk meg és vágjunk ki kartonból egy ruhasablont az anyagválasztáshoz!
2. Címezzük meg a leveleket, legalább a kis csoport létszámának megfelelően! A környék térképét keressük meg vagy nyomtassuk ki a Google Maps alapján!
3. Egy tálban keverjük össze vetőmagokat, (dug)hagymákat!
4. Főzzük meg annyi keménytojást, amennyi gyerek a kis csoport(okban) van, plusz egy tojást a demonstrációhoz! Készítsük el az ízlelő feladathoz a falatkákat! Válogassunk össze többféle zöldséget, köztük a versben szereplőket (vörös- vagy lilahagyma, krumpli, cékla)!

ÉVFOLYAM

2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Foglalkozások

min.
45 perc

5.1a Anyukám/apukám munkája

A gyerekek meséljenek a szüleik munkájáról: hol dolgoznak, milyen eszközökkel, mit csinálnak? Mi az, ami szép, izgalmas, érdekes a munkájukban? Mi az, amit néha unnak vagy nem szeretnek? A gyerek hogyan látja a szülő munkáját? Tetszik neki, vagy sem? Miért? Választaná-e magának ezt a foglalkozást? Miért?

15
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerkedés a foglalkozásokkal, csoportmunka előkészítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Szövegolvasás, beszélgetés a szöveg alapján
Csoportbontás, szervezési feladatok

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

Erre a beszélgetésre több idő, akár egy teljes tanóra is rászánható, ha motiváltak a gyerekek.

5.1b Az én munkám

min.
20 perc

Olvassuk el [Fehér Klára Foglalkozások](#) című gyerekszövegét, és beszélgessünk arról, hogy a kisfiú mért választ minden napra más foglalkozást! A szövegből keressük ki a foglalkozásokat! Mit tarthatott bennük érdekesnek a beszélő? Keressük meg a szövegben, melyik „mester” mit csinál! Egészítsük ki a tevékenységi köröket! Keressünk minél több kifejezést, amellyel leírhatjuk egy-egy mesterség tevékenységeit! Végezetül a gyerekek meséljenek arról, hogy ők mik szeretnének lenni, ha nagyok lesznek!

Vedd figyelembe!

Erre a beszélgetésre több idő, akár egy teljes tanóra is rászánható, ha motiváltak a gyerekek. Hallgassunk meg egy gyerektől több elképzelést is, hiszen Fehér Klára gyerekmonológja is arról tanúskodik, hogy gyerekként még nem feltétlenül „specializálódik” a képzeletvilágunk! Sokszor teljesen ellentmondónak tűnő szerepekben is el tudjuk képzelni magunkat.

5.1c Eszközüválasztás

10
perc

A témanap során csoportokban dolgoznak a gyerekek. Az első csoportalkítást úgy végezzük el, hogy azoknak a foglalkozásoknak, amelyekről szó lesz a nap során, egy tipikus szerszámát, eszközét helyezzük ki egy asztalra! A gyerekek válasszanak maguknak eszközt, de a csoportok létszámát maximáljuk, hogy nagyjából egyenlők legyenek a csoportlétszámok!
A feladatvégzést kétféleképpen szervezhetjük:

1. A feladatokat párhuzamosan végzik a gyerekek, minden csoport csak egy foglalkozást ismer meg. Ekkor közelítőleg 30–35 percet szánunk a csoportmunkára, 10 percet a bemutatóra való felkészülésre, és egy teljes tanórát a csoportok bemutatójára. Csoportonként kb. 10 percet kapnak arra, hogy az olvasott szöveg alapján bemutassák az adott foglalkozást, és megmutassák, ők mivel foglalkoztak, milyen tapasztalatokat szereztek.
2. Forgó rendszerben minden csoport minden mesterséget megismer. Ebben az esetben is foglalkozásonként 30–35 perc a tevékenység, 10–15 percet pedig a csoportcserére, szervezési feladatokra szánunk.

Tárgyak a csoportválasztáshoz:

- Varrónő, jelmezkészítő: anyagok, tű
- Postás: Megcímezett postai borítékok, esetleg postástáska
- Kertész: Kis kézi kerti szerszám
- Szakács: fakanál, fazék

5.2 Varrónő, szabó

5.2a Anyagválasztás

A varrónőknek, szabóknak nagyon jól kell ismerniük az anyagokat, amikkel dolgoznak. Vigyünk be minél többféle MINŐSÉGŰ anyagdarabot olyan formában, hogy minden anyagtípusból legyen 2 darab, közelítőleg 10x10 centiméteres négyzetünk! Legalább öt-hat féle anyaggal dolgozzanak a gyerekek!

A játék során összekeverjük az anyagdarabokat. Az egyik játékos lehungya a szemét, és vakon kiválaszt egy anyagdarabot, majd szintén vakon, csak tapintással megkeresi a párját.

5.2b Jelmeztár

A gyerekek válasszák ki a helyes feleletet a kérdésre:

Honnan vannak a ruháink? (Mi a ruháink eredete?)

- Öröklődnek testvérről testvérré.
- A boltban lehet őket megvenni.
- Egyszer csak ott teremnek a szekrényben.
- A szabók, varrónők varrják meg őket.

A gyerekek olvassák el [Turbuly Lilla](#) meseregényének *A varró néni* című részletét, azután tervezzenek meg egy ruhát a történetben olvasottak közül! (Segít, ha elképzelnek hozzá egy szereplőt mondjuk egy mesejátékból vagy egy valós történetből.) A tervezés első lépése az anyagválasztás, ezért készítsük el a képen látható sablont, amivel „felpróbálhatják” a próbababára a ruhákat! A sablon működését a forrásvideón láthatjuk (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Az anyagválasztáshoz vigyünk be minél többféle maradék anyagot!

Vedd figyelembe!

A történetben ugyan varrónő szerepel, de tudatosítsuk a gyerekekben, hogy a szabás-varrás nem kizárólag női foglalkozás! A szabómesterség sokáig férfiszakma volt, ma pedig sok munkafolyamatot gépek oldanak meg. De a mai napig vannak női és férfi szabók.

5.2c Csoportcsere

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek nyerjenek betekintést a varrónő, szabó munkájába.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Érzékelő (tapintó) játék: anyagválasztás
Kérdésre feleletválasztás
Történetolvasás
Ruhatervezés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

1. csoport munkalapja (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
10x10 cm-es anyagdarabok párban
Sablon a ruhapróbához
Többféle maradék anyag
Rajzlap/karton
Olló, ragasztó, filctoll

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek nyerjenek betekintést a postás munkájába.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szétszórt levelek összegyűjtése
Meseolvasás
Kérdésre feleletválasztás
Levélírás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

2. csoport munkalapja (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény oldalán)
Megcímezett borítékok
A környék térképe (nyomtatva vagy digitális eszközön)
Levélpapírok, tollak

5.3 Postás

5.3a Rendetlen levelek

Címezzük meg előre legalább annyi borítékot, ahány gyerek van a csoportban! A leveleken olyan címek szerepeljenek, amelyek a környéken vannak, és a gyerekek ismerik őket (pl. a gyerekek lakcímével, de mesebeli címzettekkel)! A környék térképét keressük meg vagy nyomtassuk ki a Google Maps alapján! A borítékokat szórjuk szét a csoport asztala körül a földön! A gyerekek első feladata az lesz, hogy szedjék össze a leveleket.

5.3b Rendszerezés

Olvassák el a gyerekek [Berg Judit Postás](#) című meserészletét, és válaszoljanak az alábbi kérdésre:

Mi történhetett a levelekkel? Válasszátok ki a mese alapján a jó megoldást, és húzzátok alá!

- A postás rendetlen volt, és szétszórta őket.
- A szél játszani akart, ezért szórta szét a leveleket.
- Lyukas volt a postás táskája, és elhagyta a leveleket.

A postások először rendszerezik a beérkezett leveleket. Olvassák el a gyerekek a borítékokon a címzéseket, és állítsák betűrendbe a címzettek nevét!

Majd nézzék meg, hová, melyik utcába, milyen házszám alá kell kézbesíteni a leveleket! Ismerősek ezek a címek? Keressék meg a térképen is!

Állítsák sorrendbe a leveleket úgy, hogy a postás minél rövidebb úton tudja kézbesíteni az összes levelet!

5.3c Üzenet a címzettnek

Végül minden gyerek írjon egy rövid levelet, üzenetet az egyik címzettnek, amelyben elmeséli, hogy mi történt a Rigó postással!

Vedd figyelembe!

Nem kell a levélírás szabályait megtanítani, az későbbi tananyag! Nyugodtan hagyatkozhatunk a gyerekek előzetes ismereteire, amit a levélről tudnak. A csoportban viszont segíthetnek egymásnak, ha valaki nem boldogul a levélírással.

5.3d Csoportcsere

5.4 Kertész

kb.
45 perc

5.4a Szerszámok a kosárban

Egy kosárba rakjunk mindenféle kézi szerszámokat, köztük kerti szerszámokat is! A gyerekek válogassák ki, hogy melyek a kertész szerszámai!

5
perc

5.4b Kerti kaland

A gyerekek olvassák el [Lackfi János Kerti kaland](#) című versének részletét!

Majd adjunk nekik három labdát: egy pingponglabdát, egy kézilabdát és egy nagy, felfújható strandlabdát! Melyik labda melyik gyümölcsöt jelképezi egy kis túlzással?

Méregessék a gyerekek úgy a labdákat, mint egy-egy csoda nagy gyümölcsöt!

15
perc

Ezután a gyerekek álljanak körbe, és dobálják egymásnak a labdákat! Először a strandlabdát. Hányszor tudják körbedobni úgy, hogy ne essen le a labda? Tegyük meg ugyanezt a kézi- és pingponglabdával is! (Ha nagyon ügyesek, 10-10 kör után abba lehet hagyni, addig „megérik” a labdagyümölcs.)

A labdákat burkolják be színes krepp-papírral, és formáljanak belőlük gyümölcsöt a vers leírása szerint!

5.4c Magválogatás

A kertészkedés nem a gyümölcssel, a terménnyel kezdődik, hanem a vetőmagokkal (vagy pl. a dughagymával).

Egy tálba keverjük össze különböző vetőmagokat, hagymákat (bab, borsó, dughagyma, tökmag, napraforgó, fokhagyma stb.)! A gyerekek válogassák szét ezeket, és nevezzék meg, melyikből milyen növény fog kikelni!

10
perc

15
perc

5.4d Csoportcsere

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek nyerjenek betekintést a kertész munkájába.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szerszámválogató
Versolvasás
Mozgásos játék

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

3. csoport munkalapja (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Kosár, szerszámok
Pingpong-, kézi- és strandlabda
Színes krepp-papírok, olló, ragasztó (cellux)
Tál vetőmagokkal, hagymákkal

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek nyerjenek betekintést a szakács munkájába.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Érzékelő (ízlelő) játék
Zenehallgatás
Zöldségválogatás
Keménytojás-pucolás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

4. csoport munkalapja (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Falatkák, tálca, kendő
Zöldségek
Főtt tojások, tálkák a tisztításhoz

5.5 Szakács

5.5a Ízlelő

A szakácsnak nagyon fontos képessége, hogy jól ízleljen. Ezért készítünk kis falatkákat jellegzetes ízű ételekből (csoki, narancs, paradicsom, keksz stb.), annyi falat legyen, ahány gyerek van a csoportban! A falatkákat takarjuk le, a gyerekek ne lássák előre, mi van a tálon! Mindenki lehunytt szemmel vegyen ki egy falatkát, és csak az íze alapján állapítsa meg, mit evett!

5.5b A szakácsmesterség

A gyerekek hallgassák meg [Gryllus Vilmos Szakács](#) című dalát! Vigyünk be különböző zöldségeket, minél többfélét! A gyerekek válogassák ki, melyek szerepelnek a versben! Majd nevezzék meg mindegyik zöldséget!

5.5c Mesterszakács

A szakácsmesterség könnyűnek tűnik, de bizony a legegyszerűbb részéhez is érteni kell. Próbálják ki a gyerekek (kézmosás után), hogyan lehet megpucolni egy tojást! (Mindenki kap egyet, és próbálkozhat.) Majd mutassuk meg nekik, hogyha a laposabb végén törik meg a tojást, ahol a légbuborék van, könnyebben elválik a héja! A légbuborék helyét kocogtatással tudjuk megkeresni (ott könnyebben behorpad).

5.5d Csoportcsere

JEGYZETEIM

Sehallselát Dömötör

45 perces távoktatási óra (magyar, technika)

Miről szól ez a tanegység?

A vers és a találós kérdések sora szójátékaival teszi érdekessé a mesterségsorolót, és alkalmassá az önálló feldolgozásra is. Ezt szeretnénk tovább erősíteni az interaktív feladatok, az animáció és a kézműves tevékenység bevonásával is.

Áttekintő vázlat

6.1 Sehallselát Dömötör	45 perc
6.1a Sehallselát Dömötör	15 perc
6.1b Bibliai mesterségek	10 perc
6.1c Szakácssapka	20 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A távoktatási órához a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra. Az óra jelenléti óraként is megtartható, jó szervezéssel időt is nyerhetünk a szakácssapka készítéséhez.

6. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Weöres Sándor:
Sehallselát Dömötör
Miklya Zsolt: *Bibliai találósok – mesterségek*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Fehér selyempapír
Olló, ragasztó, esetleg tűzőgép

ÉVFOLYAM

2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Sehallselát Dömötör

A feladatleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Sehallselát Dömötör

Nézd meg [Weöres Sándor](#) versének animációs feldolgozását a *Sehallselát Dömötör* című tankockán, és közben oldd meg a feladatokat!

15 perc

6.1b Bibliai mesterségek

A *Bibliában* is sokféle mesterség szerepel. Ezekről a mesterségekről szól a [Miklya Zsolt](#) találós kérdései. Olvasd el a találósokat, és húzd a kérdéshez a megfejtést a *Bibliai találósok – mesterségek* című tankockán!

10 perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szövegek önálló feldolgozása, tárgykészítés a szövegélmény nyomán.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladatok: filmnézés közben feleletválasztás, kérdés-felelet párosítása
Papírmunka: szakácssapka készítése

JEGYZETEIM

**MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK
EHHEZ A FELADATHOZ?**

Digitális eszköz
(számítógép, okostelefon
a gyerekek számára)

Online óra anyaga (el-
érhető a reftantar.hu-n,
a szöveggyűjtemény
aloldalán)

Fehér selyempapír

Olló, ragasztó, esetleg
tűzőgép

6.1c Szakácscsapka

A szakácscsapka vicces dolog, főleg, ha magadnak készíted el.

Mire lesz szükséged:

- 1 db A/4-es géppapír
- fehér selyempapír (nem baj, ha használt, például olyan, amivel az új cipőket tömök ki)
- olló, ragasztó, esetleg tűzőgép

Alább egy videófilmet találsz, amin egy hölgy bemutatja, hogyan kell elkészíteni a szakácscsapkát. Angolul beszél, de könnyen követhető, amit csinál. Ettől függetlenül ide is leírjuk a szakácscsapka elkészítésének lépéseit:

1. A géppapírt hajtsd be úgy, hogy három egyforma széles csíkot kapj! Vágd ki ezeket a csíkokat!
2. Két csíkot ragassz össze! Ha megszáradt, mérd a fejedhez, mint egy fejpántot, és vágd akkorára, hogy illeszkedjen a fejhez!
3. Vedd elő a selyempapírt, ennek szélesebbnek kell lennie, mint a papírpánt, amit az imént készítettél. A selyempapírra hajts ráncokat, ahogyan a videón látod, egészen addig, amíg a pánt és a selyempapír egyforma szélességű nem lesz.
4. A selyempapírt ragaszd a pántra, majd ragaszd össze a pánt és a selyempapír két szélét!
5. Ha megszáradt, nyúlj bele, és hajtsd befelé a sapka csúcsát! Általában elég, ha csak megcsavarod a papírt, de ha biztosra akarsz menni, belülről meg is tűzheted.

Az elkészítés lépéseit megtalálod videófilmen, a Reftantáron.

Egyéb ötletek

7. tanegység

7.1 Probléma- és boldogságsoroló

7.1a Mennyi probléma!

Olvassuk el [Kertész Erzsébet: Ludmilla megoldja](#) című történetének részletét, aztán beszéljünk arról, milyen problémái vannak/lehetnek egy felnőttnek és egy gyereknek!

Miért problémáznak annyit a felnőttek? Hogyan tudnának maguknak, egymásnak segíteni?

Hogyan tud Ludmilla segíteni, ha felnőtt lesz? Milyen foglalkozások fő feladata a problémamegoldás?

7.1b Boldogságkereső

Olvassuk el [Janicsák István: Boldog asszony](#) című versét, és képzeljük el, hogy ez a rövid beszélgetés is hasonló helyzetben zajlik, mint az előbb!

Mit válaszol itt a gyerek? Hogyan tud majd felnőttként boldog lenni? Mi kell a boldogsághoz? – Beszéljünk erről a gyerekekkel!

Hívjuk fel a figyelmüket, hogy a vers címe ugyan boldog asszonyt említ, de boldog férfiről, boldog emberről is beszélhetünk.

Bibliai párhuzamot is kereshetünk, az *1. zsoltárt* idézve:

„Boldog ember az, aki nem jár a bűnösök tanácsa szerint, nem áll a vétkesek útjára, és nem ül a csúfolódók székére, hanem az Úr törvényében gyönyörködik, és az ő törvényéről elmélkedik éjjel-nappal.” (*Zsoltárok 1,1-2*)

Rajzolják le, vagy írjanak a gyerekek egy listát, mitől, hogyan lesznek/lehetnek boldogok felnőtt korukban!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek felnőtté válásában nemcsak foglalkozások, hanem problémák és a boldogság forrása is megjelenhet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Történet és vers olvasása, értelmezése, beszélgetés a szövegek alapján
Bibliai párhuzam megismerése
Rajz vagy kreatív írás: boldogságlista

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK

EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzeszköz

JEGYZETEIM

MIT ÉRZEL?

Mit szeretnének elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A gyerekek minél differenciáltabban tudják kifejezni érzéseiket. Szerezzenek tapasztalatot arról, hogy a látszat csalhat. A gyerekek gondolkodjanak el azon, mitől lennének boldogok, és mivel szerezhetnének másnak örömet. Ismerkedjenek a színek és minták hangulatfestő hatásával. Költőink és a népnyelv is gyakran használ az érzelmek kifejezésére az időjárásból vett képeket. A gyerekek néhány ilyen hasonlatot is megismerhetnek, és maguk is alkothatnak szöveget az időjárás és a hangulatok közötti hasonlóságok alapján. Az ellentétes érzelmek feldolgozását pedig az irodalom, a zene, a mozgás és a képzőművészet eszközeivel segítjük.

Az első-második osztályos gyerekek még látványosan élik meg érzelmeiket. A pszichológiai kutatások szerint azonban az érzelmek kimutatása és felismerése, többek között a hangsúlyos digitális kommunikáció miatt, kamaszkorra látványosan visszaesik. Éppen ezért fontos a kisiskolásokat megerősíteni abban, hogy fontos az érzelmek kimutatása.

Vadmeleggymag és szelíd meleggymag

45 perces készségfejlesztő óra (magyar, dráma, testnevelés)

Miről szól ez a tanegység?

Érzelmek kifejezése mondókák segítségével, amit mozgásokkal, mozgásos játékokkal könnyebb kifejezni. A mozgás önmagában is érzelmek kifejezésével jár, ezért az óra fő célja a felszabadult játéköröm.

Áttekintő vázlat

1.1 Vadmeleggymag és szelíd meleggymag	45 perc
1.1a Szelídek és vadak	15 perc
1.1b Mély kútba nézek	15 perc
1.1c Siető, nevető	15 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A két felelgető játék közül válasszuk ki az osztályunk számára alkalmasabb, építőbb megoldást! Érdemes az órát fogójátékkal zárni, ami tágas terembe vagy az udvarra is tervezhető. A szünet egy részét is rászánhatjuk, ha könnyen bevonhatók a játékba a gyerekek.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Vagy szelíd meleggymag...
– magyar népi mondóka
Mély kútba nézek – magyar népi gyermekjáték
Rákos Sándor:
Siető, nevető
Janicsák István:
Kérdegető

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

ÉVFOLYAM

1–2. évfolyam

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Vadmeleggymag és szelíd meleggymag

1.1a Szelídek és vadak

Minden gyerek válasszon magának egy szelíd vagy egy vad állatot (nem kell vadállatnak lennie, lehet pl. fújató bika is). A vállalkozó gyerekek testmozgással, mimikával mutassák be az általuk választott állatot, a többiek pedig próbálják meg kitalálni, melyik állatra gondoltak!

Vigyünk be egy tál almát (ha van éppen, akkor meggyet), és kérdezzük meg, hogy ki evett már ilyet! Nyilván: mindenki. És ki evett már vadalmát? Vagy ki hallott róla? Milyen az alma, és milyen a vadalma? Soroljunk tulajdonságokat! Miben különbözhet a vadmeleg a szelíd melegtől?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Érzelmek kifejezése mondókákkal és a mondókát kísérő mozgásos játékokkal.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozgásos kitalálójáték
Nyelvyöttrő gyakorlása
feladatokkal
Nevettető mondókázás,
zálogkiváltás egyszerű
mozgásokkal
Felelgető versolvasás,
mimes-mozgásos szö-
vegkísérő játék
Kreatív szövegalkotás
Fogójáték

A tulajdonságok válogatását megoldhatjuk a *Vadmeggy* című tankockán is (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Olvassuk el a nyelvtörőt a meggymagokról (*Vagy szelíd meggy... – magyar népi mondóka*), majd mondjuk el többféleképpen:

- egyre gyorsuló tempóban
- zárt szájjal, mintha a vadmeggy összehúzta volna a szánkát
- széles, mosolygós szájjal, mintha éppen valami finomat ennénk
- két szólamban: egyik szólam halkán, szelíden, de tempósan; másik szólam vadul, erőlködve, kapkodva – ki mondja hibátlanul?

1.1b Mély kútba nézek

15
perc

Olvassuk el a *Mély kútba nézek* című magyar népi gyermekjátékot, és a gyerekek próbálják memorizálni a játékmondóka szövegét!

Azután válasszunk egy szólítót, a többiek pedig üljenek le félkörbe vagy egy sorba, arccal a szólító felé! A szólító mondja el a *Mély kútba nézek* kezdetű mondókát, de olyan hangon és olyan mókásan, hogy a többieket mosolyra fakassza! Aki úgy mosolyog, hogy a foga is látszik, zálogot ad.

A zálogváltás egyszerű feladat legyen: fussa körbe a csoportot, guggoljon hármat, térdeljen le, hajoljon a földre, stb.

Ha a szólító jól figurázik, és sokan adnak zálogot, minden mondóka után zálogot válthatunk. A legjobb szólítót is érdemes három mondóka után leváltani, hogy másra is sor kerüljön. Ha a szólító gyengén figurázik, és három mondóka után sincs mosoly, ő adjon zálogot, és váltsunk szólítót!

1.1c Kérdezz, felelek

15
perc

Olvassuk el *Rákos Sándor Siető, nevető* című felelgető versét párbeszédese-
sen! Majd olvassuk el úgy is, hogy a gyerekek kísérik a szöveget testmozgással,
arcjátékkal! A bukfenck és fülhúzások már a mondóka után következzenek!
A bukfenckezés miatt érdemes szőnyegen végezni a gyakorlatot.

Alkossunk mi is mimikára, testmozgásra alapuló mondókát közösen az olvasott
vers mintájára! Pl.:

- Mit csinálsz, te duzzogó?
- Szakállamat tépkedem!
- Mit csinálsz, te kuncogó?
- Vihogi az én nevem!
- Mit csinálsz, ha nem duzzogsz és nem vihogsz?
- Elszaladok. Fogjál meg, ha tudsz!

(A mondókát fogójáték követi.)

JEGYZETEIM

Variáció

Janicsák István: *Kérdezető* című verse a félelemmel és bátorsággal játszik. Olvasuk el a verset párbeszédesen! Hangjukkal érzékeltessék a gyerekek az idősebb testvér aggódását és a kicsi hűg félelmét, majd bátorságát.

Játsszunk hátas fogót, akár több fogóval, úgy érdekesebb! A fogójáték lényege most az, hogy csak a hát érintése, a hátra való (enyhe) ütés számít megfogásnak. Bármilyen más testrészt megérint a fogó, az illető futhat tovább szabadon. Vigyázat! Durva hátbavágás vagy birkózó testkontaktus nem jöhet szóba. Ha ilyet lát a játékvezető (a pedagógus), egy figyelmeztetés után a durván játszókat kiállítja a játékból.

2. tanegység

Mint az időjárás

Minimum 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, természetismeret, technika)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kiss Ottó: *Kívül és belül*
Schein Gábor: *Időjárás*
Mészöly Miklós: *Vidám és szomorú* (online)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet, íróeszköz

 Internet, projektor,
hangfal

Színes papír

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

Miről szól ez
a tanegység?

Költőink és a népnyelv is gyakran használ az érzelmek kifejezésére az időjárásból vett képeket. A gyerekek néhány ilyen hasonlatot ismerhetnek meg, majd Mészöly Miklós meséjén keresztül az évszakokhoz kapcsolódó hangulatokkal játszunk egy kicsit, és megalkotunk egy saját évszakmesét is. Végül egy évszak-tátikát hajtogatnak, amivel párban tudnak játszani a gyerekek.

Áttekintő vázlat

2.1 Mint az időjárás	45 perc
2.1a Időjárás elemei	15–20 perc
2.1b Kívül és belül	15 perc
2.1c Hangulatelőrejelzés	10–15 perc
2.2 Évszakhangulatok	min. 45 perc
2.2a Évszakok	min. 20 perc
2.2b Tátika	25 perc
Összesen:	min. 2x45 perc

Előkészületek

A csoportmunka a kreatív szövegalkotás helyzetében alkalmat nyújt a látens differenciálásra. A szóban kreatív és aktív gyerekek nem biztos, hogy írásban is jeleskednek. Csoporthelyzetben viszont jól megoszthatják a gyerekek a szerepeket. Csoportalakításnál érdemes erre a szempontra is ügyelni, főleg első osztályosok esetében. Ha úgy látjuk, hogy elsőben az írásos feladatmegoldás még nem időszerű, a gyűjtést végezhetik szóban, és próbálják memorizálni a gyűjtötteket!

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Mint az időjárás

2.1a Időjárás elemei

Hallottad-e már azt a szólást, hogy valakinek olyan a kedve, mint az időjárás? Mit jelenthet? Válaszd ki a jó megoldást!

1. Mindig előre lehet tudni, milyen kedve lesz, mert az anyukája megmondja, mint a meteorológusok az időjárást.

JEGYZETEIM

2. Kiszámíthatatlan hangulatú, egyszer vidám, máskor szomorú vagy éppen haragos.
 3. Nyáron vidám, télen szomorú ember, de kedvence a tavasz, mert akkor születik újjá a természet.
- (A feladat megtalálható a *Mint az időjárás* című tankockán is, elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Soroljunk minél több időjárásелеmet! Te melyik időjárásелеm lennél? Miért?

Variáció

Ha a gyerekek már jól ismerik az időjárás elemeket, akkor válasszanak egyet maguknak, írják fel az időjárás elem nevét egy lapra, és dobják kalapba. Húzzunk ki néhányat véletlenszerűen, majd beszéljük meg, hogy milyen lehet az a gyerek, aki pl. olyan, mint a forgósze!l!

Figyelem! Az esetleges negatív megjegyzések miatt nem kell kitalálni, melyik gyerek írta, de ha kedve van, felfedheti magát!

2.1b Kívül és belül

15
perc

Olvassuk el *Kiss Ottó Kívül és belül* című versét! Keressük meg benne az időjárás elemeket, és magyarázzuk meg hétköznapi szavakkal, mit jelentenek a természetben, és mit jelentenek a versben!

Az ember hangulatára nézve mit jelentenek az alábbi kifejezések?

- mennydörög, napsugaras kedve van, ködös a homloka,
- hull a könnye, mint a zápor, fagyos a tekintete stb.

(Párosító feladatként megtalálható az *Időjárás elemek* című tankockán is, elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Gyűjtsünk még hasonló kifejezéseket!

Mutassuk is meg, játsszuk el ezeket az érzelmeket (mozdulatokkal, mimikával)!

2.1c Hangulatelőrejelzés

10-15
perc

Olvassuk el *Schein Gábor Időjárás* című versét, és beszélgessünk egy kicsit arról, hogy miből lehet előre tudni, érezni, hogy valakinek milyen vagy milyen lesz a kedve!

Megerősíthetjük ezt egy játékkal is: valaki menjen ki az osztályból, a többiek pedig vegyenek fel olyan arckifejezést, testhelyzetet, ami tipikusan kifejez valamilyen érzelmet (mindenki maga találja ki, hogy milyet)! Hívjuk be a kiküldött játékost, aki próbáljon minél több érzelmet leolvasni a többiekről!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szólásmagyarázat
Projekciós játék
Versek olvasása, értelmezése
Szólásgyűjtés
Mímes, mozgásos játék

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Évszakok költői jellemzőinek felismerése és játéka, tevékenységekkel megerősítve.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szövegolvasás mozgásos játékkal

Kreatív mondatalkotás: tulajdonságlista csoportmunkában

Összeolvasás: szövegelmény

Papírhajtogatás: tátika
Páros jó-rossz játék

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Színes papír

2.2 Évszakhangulatok

2.2a Évszakok

A szőnyeg közepére rakjunk ki négy széket az évszakoknak megfelelően!

Olvassuk fel **Mészöly Miklós Vidám és szomorú** című meséjét a következőképpen: Először csak a páratlan, hosszú sorokat olvassuk! A gyerekek fussanak oda ahhoz a székhöz, amelyik évszakhoz tartozik a sor! Azután kérdezzük meg, hogy az a dolog, amit felolvastunk, vidám vagy szomorú! Aki azt gondolja, hogy vidám, ugráljon, aki szerint szomorú, az üljön le a földre!

A mese minden sorával játsszuk el ezt a játékot!

Ezután a gyerekek alkossanak az évszakoknak megfelelő csoportokat! Ügyeljünk rá, hogy minden évszakhoz egyenlő számú gyerek kerüljön!

Olvassuk fel újra egyben a mesét, majd írjanak a csoportok közös megbeszélés alapján vidám és szomorú dolgokat a saját évszakukról!

Az óra végén soronként olvassuk össze a csoportok gyűjtését, így alakítva ki közösen egy vidám-szomorú mesét!

Vedd figyelembe!

A csoportalkotás javasolt módja: minden székre tegyünk ki annyi cédulát, ahányan lehetnek a csoportban. Aki abba csoportba áll, vegyen el egy cédulát. Ahol elfogynak a cédulák, oda már nem mehet senki.

A csoportok listaszerűen gyűjtenek különböző jellemzőket, tehát nem összefüggő szöveget kell alkotniuk. Elég, ha egy-egy mondatot fogalmaznak meg.

2.2b Tátika

A gyerekek hajtogassanak tátikát (csikicsuki, sőtartó), aminek minden szegletébe írjanak bele egy évszakot és egyik felébe egy hozzá tartozó jó, másik felébe egy rossz dolgot! (A hajtogatás fázisképei, illetve videófelvétele elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Ha elkészültek, párban játszhatnak a tátikával. Egyik gyerek ujjain a tátika, a másik gyerek mond egy számot. Ahányat mond, a társa annyit nyit és csak egyik és másik irányban a tátikával. Ahol vége a számolásnak, arról az oldalról választ a társ egy évszakot és a hozzá tartozó jót vagy rosszat.

JEGYZETEIM

Görbe tükör

2x45 perces komplex óra
(magyar, vizuális kultúra, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Azt, hogy mit tartunk szépnek, sok minden meghatározza. A görbe tükör a csúnyát is szépnek mutatja, és akit mi csúnyának vélünk, lehet, hogy valójában nem is az. Ráadásul a viselkedésünkkel sokszor éppen az ellenkezőjét mutatjuk annak, amik vagyunk. Fontos tehát, hogy ne ítéljünk a látszat alapján, hanem nézzünk kicsit mélyebbre!

Áttekintő vázlat

3.1 Görbe tükör	45 perc
3.1a. Görbe tükör	min. 10 perc
3.1b A törpe tükre	15 perc
3.1c Görbe törpe	20 perc
3.2 Jaj, de undi!	45 perc
3.2a Jaj, de undi!	25 perc
3.2b Undi nap!	20 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

A mozgóképet érdemes előre kipróbálni, hogy lássuk, mire kell figyelni, milyen keretei, lehetőségei vannak a technikának.

A második óra fő aktivitása a beszélgetés, ami kötetlen, spontán helyzetben a legeredményesebb. Ezt viszont nehéz tervezni, inkább csak helyzetbe hozhatjuk a gyerekeket, és ha beindul a beszélgetés, engedjük, hogy szabadon elmondják a gondolataikat! (Elég, ha a pedagógus értelmező, összefoglaló megjegyzésekkel segíti a beszélgetést, és mederben tartja.)

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Békés Márta:

A törpe tükre

Kiss Judit Ágnes: *Babaróka és Gilike* (részlet)

Szepes Mária:

Az elromlott szerkezet

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Mobiltelefon

Írólap, olló

Filctoll, ceruza

KOROSZTÁLY

2. osztály

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Görbe tükör

3.1a Görbe tükör

Általában minden telefonon van olyan applikáció, amivel készíthetünk olyan szelfit, ami valamiképpen módosítja a képet, egyfajta görbe tükröt mutat. Valószínűleg van az osztályban néhány gyereknek ilyen applikáció a telefonján. Ha van, most elővehetik, ha nincs, akkor a saját telefonunkat adjuk körbe, és játszának egy kicsit a görbe tükörrel a gyerekek! Legrosszabb esetben nézzünk meg egy videót a témában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és beszéljük meg, kinek melyik arc tűnt a legviccesebbnek, és miért?

3.1b A törpe tükre

Olvassuk el [Békés Márta A törpe tükre](#) című versét! Milyenek írja le a költő a törpét? Keressük ki azokat a szavakat, amelyek jellemzik! Milyenek látja magát a törpe, amikor belenéz a tükörbe? Mondjuk ütemesen, ritmusosan a verset, és mutassuk hozzá a melléknevek jelentését, cselekvések mozgását!

*Van egy csúnya törpe – csúnya arcot vágunk
nem néz a tükörbe, – elfordítjuk a fejünket
mert szakálla sörte, – simogatjuk az állunkat
hosszú orra görbe. – hosszú orrot mutatunk*

*Görbe tükröt látván – odafordítjuk a fejünk
már tetszik a látvány, – mosolyra derül az arcunk
mert görbe tükörbe'
egyenes a görbe. – hullámvonalban mozgatjuk a karunkat, aztán egyenesen
kinyújtjuk előre*

*Ami hosszú – kurta, – szélesre tárt karunkat egyre közelítjük, végül egy kicsi távolságot mutatunk a két tenyerünk között
ami tömpe – nyurga, – megnyomjuk az orrunkat, hosszú orrot mutatunk
kerek, ami körte; – körteformát mutatunk, aztán kikerekítjük
megszépül a törpe. – széles mosoly.*

A gyerekek keressék meg az adott szavak párját a vers alapján!

csúnya – szép
görbe – egyenes
hosszú – kurta (rövid)
tömpe – nyurga
kerek – körte

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ismerkedjenek az ellentétes jelentésű szavakkal, tulajdonságokkal.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szelfi készítése, kép torzítása
Versolvasás mozgásos játékkal
Szópárok keresése, gyűjtése
Mozgóképek készítése fázisrajzokkal

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Mobiltelefon
Írólap, olló
Filctoll, ceruza

JEGYZETEIM

A párosítás *A törpe tükre* című tankockán is elvégezhető (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Végezetül a gyerekek maguk is gyűjtsenek ellentétes jelentésű, tulajdonságot kifejező szavakat!

3.1c Görbe törpe

20
perc

Készítsenek a gyerekek egyszerű mozgóképet a görbe törpéről, amiben segít egy videófilm (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Minden gyerek hosszában felezzen meg egy írólapot, majd az egyik lapfelet hajtsa le, szintén felező hajtással! Így egy függőlegesen álló, lapozható kis „füzetet” kap. A felső lapot hajtsa föl, és az alsó lapra rajzolja rá a csúnya törpét! Majd hajtsa vissza a felső lapot, és rajzolja rá azt, ahogyan a görbe tükörben látta magát a törpe! A két alak, amennyire lehet, egymás fölött legyen (segít ebben, ha az alsó formának kicsit átlátszanak a vonalai)! Végül egy ceruza segítségével, a videón látható módon hozzuk mozgásba a törpét!

3.2 Jaj, de undi!

45
perc

3.2a Jaj, de undi!

25
perc

Nézzük meg a *Cuki vagy undi* című tankockán lévő állatokat (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és beszéljük meg, melyik állat cuki, és melyik undi!

Valószínűleg lesznek véleményütközések, ami jó! Kérjük meg a gyerekeket, magyarázzák el, szerintük miért cuki vagy undi az adott állat!

Olvassuk el *Kiss Judit Ágnes Babaróka és Gilike* című meséjének részletét!

Milyen állattal találkozott Babaróka a kertben? Miért tartotta undinak Gilikét?

Miért nem tartotta annak az édesanyja?

A mesében az író felveti a kérdést: előfordulhat, hogy mások másmilyennek látnak minket, mint mi magunkat. Babaróka és Gilike története lehetőséget ad egy mélyebb beszélgetésre, amelynek során a gyerekek elmondhatják a tapasztalataikat arról, hogy őket másnak látták, vagy ők láttak valakit másmilyennek, mint amilyen valójában.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek kapjanak benyomást arról, hogy nem minden undi, ami annak látszik.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladat: képekről véleményalkotás
Meseolvasás, beszélgetés a mese alapján
Inverzjáték mozgással

3.2b Undi nap!

Előfordul olyan is, hogy az ember gyerekének az egész nap undi: semmi se jó, semmi se tetszik neki. Erről szól [Szepes Mária](#) *Az elromlott szerkezet* című meséje. Olvassuk el, majd kérdezzük meg a gyerekeket, hogy miért volt undi aznap Panni! Mi volt a kedvenc szava? Mi mindent nem csinált aznap? Hogyan gyógyult ki az undiságból?

Végezetül játszunk *Nem*-játékot, amikor a gyerekek az ellentétét csinálják annak, amit a játékvezető mond! Pl.: Amikor azt hallják, hogy állatok fel, leülnek. Aki téveszt, zálogot ad, vagy kiesik a játékból.

Amikor boldog vagyok

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra igei kapcsolódással (magyar, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

A boldogság a gyerekek alapállapota, de nem baj, ha elgondolkodnak arról, hogy mitől is lesznek ők boldogok, és mivel tudnak megvidámítani másokat. Az órán megismerkedhetnek a színek és minták hangulatteremtő erejével is, és kollázstechnikával elkészíthetik a saját boldog vagy szomorú arcképüket.

Áttekintő vázlat

4.1 Hogy jobb legyen a kedvem	45 perc
4.1a Te mitől vagy boldog?	10 perc
4.1b Minek néked?	25 perc
4.1c Mivel vidítanád fel?	10 perc
4.2 Amikor boldog vagyok	2x45 perc
4.2a Vidámságfelelős	20 perc
4.2b Amikor boldog vagyok	25 perc
4.2c Vidám-szomorú portré	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Előkészületek

Textil- vagy papírmaradékok gyűjtése a kollázshoz.
A kollázskészítés egyéni munka, de érdemes kis csoportokban, egy-egy asztal köré szervezni.

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Nagy Bandó András:
Minek néked?
Wéber Anikó: *Marci és a legvidámabb osztály* (részlet)
Bertóti Johanna:
Amikor boldog vagyok
Az örvendező szív
– *Példabeszédek* 15,13
Schein Gábor:
Szomorúság

MIT KÉSZÍTSK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet, íróeszköz

Cédulák (kalap)
Textil- vagy papírmaradékok
Rajzlap, filctoll
Olló, ragasztó

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Hogy jobb legyen a kedvem

45 perc

4.1a Te mitől vagy boldog?

A gyerekek üljenek körbe, és mindenki fejezze be az elkezdett mondatot:

1. Én akkor vagyok boldog, ha...
2. Annak örülnék, ha...
3. A legjobb dolog a világon, hogy...
4. Mindig megvidámodom, ha...

10 perc

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek gondolkodjanak el azon, mitől lennének boldogok, és mivel tudnának örömet szerezni másoknak.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Projekciós játék
Versolvasás párbeszédese-
sen, hangsúly és beszéd-
dallam gyakorlása
Szógyűjtés, listázó szö-
vegalkotás
Kapcsolati projekciós
játék

**MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK
EHHEZ A FELADATHOZ?**

Cédulák (kalap)

4.1b Minek néked?

Olvassuk el **Nagy Bandó András** *Minek néked?* című versét, majd olvassuk fel a verset párbeszédese-
sen, és gyakoroljuk a kérdés-válasz (kérdő mondat – kije-
lentő mondat) hangsúlyozását és hanglejtését!

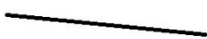
Mivel a vers az azonos mondat szerkezetek ismétlésére épül, kiválóan alkalmas a helyes beszéddallam gyakorlására is.

Javasoljuk előbb a bemutató jellegű tanító-gyerek(kórus) felolvasást, majd a pad-
társak párban gyakorolhatnak, és készülhetnek fel a párbeszédese felolvasásra.

A hangsúly és hanglejtés hasonló képletben ismétlődik:

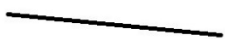
Minek néked kiscica? (eső, ereszkedő)

Simogassam este. (ereszkedő)

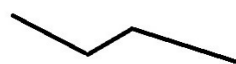

Minek néked a szekér? (eső, ereszkedő)

Akkal mennék Pestre. (ereszkedő)

Egy sor kivétellel:

Csak, hogy etetgessem. (eső, felugró, ereszkedő)

Gyűjtsük ki együtt, mi mindene van a versben szereplő gyerekeknek! Majd mindenki mondja el, hogy ő ezek közül minek örülne igazán! Azután írjanak egy listát, hogy mi mindentől lenne jó a kedvük, és szedjék versbe a Nagy Bandó András-vershez hasonlóan!

4.1c Mivel vidítanád fel?

Kis cédulákra írjuk fel a gyerekek nevét külön-külön! Mindenki húzzon egy nevet (ha a sajátját húzta, dobja vissza, és húzzon újat)! Gondolkodjon el rajta, mivel tudná felvidítani az illetőt, és írjon le egyet (csak szép és jó dolgot szabad írni!), majd dobja vissza a cédulát a kalapba! Húzzuk ki a cédulákat, és olvassuk fel, hogy ki mit kapott! (A megajándékozottak ne értékeljék az ajándékot, főleg, ha nem tetszik!)

10
perc

4.2 Amikor boldog vagyok

2x45
perc

4.2a Vidámságfelelős

Olvassuk el [Wéber Anikó Marci és a legvidámabb osztály](#) című meséjének részletét, és beszéljük meg, milyen feladatot kapott Marci! Mi lehet a vidámság-felelős dolga? Hívjuk fel a figyelmet, hogy nem a bohóckodás, hanem az, hogy odafigyeljen a társaira, és törődjön azokkal, akik valamiért szomorúak! Miért nehezebb feladat ez, mint az egyszerű bohóckodás?

20
perc

Gondoljuk végig közösen, hogy az osztályban kinek milyen felelősség lenne a legjobb! De ne csak a szokásos felelősök nevét és feladatait soroljuk, hanem találjunk ki a gyerekek személyiségéhez illő feladatokat! A gyerekek indokolják is meg, kinek miért adnák az adott felelősséget!

4.2b Amikor boldog vagyok

Vigyünk be sokféle színű és mintájú textil- vagy papírmaradékot (amit később a gyerekek a kollázskészítéshez használhatnak)! Válogassák ki az anyagokat oly módon, hogy melyiket tartják vidámnak, melyiket szomorúnak! Milyen színű, mintájú anyagokat válogattunk a vidám kupacba, melyeneket a szomorú kupacba?

25
perc

Olvassuk el [Bertóti Johanna Amikor boldog vagyok](#) című versét! Milyen képeket használ a költő a boldogság kifejezésére? Hogyan alakítja át a boldogság a versbeszélő kislány világát? (Milyennek láthatná a világot, ha nem lenne boldog?)

Játsszuk el, ahogyan feltöltődik az elem: először álljunk úgy, mint egy rongybaba: fejünket lehajtva, karjaink ernyedten lógjanak! Azután elkezd töltődni az aksink. Először csak az ujjaink mozognak, a lábaink toporognak, majd egyre erősebb és erősebb mozgásokat végzünk, míg végül boldogan ugrálunk.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerkedjenek a gyerekek a színek és minták hangulatfestő hatásával.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Felelősválasztás
Színcsoportosítás érzelmi alapon
Vers(ek) olvasása, értelmezése
Mimes-mozgásos játék
Textil- vagy papírkollázs készítése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Textil- vagy papírmaradékok
Rajzlap, filctoll
Olló, ragasztó

Variáció

Olvassuk el [Schein Gábor: Szomorúság](#) című versét is!

Milyen képet, képeket használ a költő a szomorúság ábrázolására? Miért kalappal, kabáttal ábrázolja a szomorúságot? Mi történik ezekkel a vidámság idején? Miért szomorú az, aki éjszaka egyedül néz a csillagokra?

(A hacuka: könnyű felső kabát, köpeny.)

4.2c Vidám-szomorú portré

45
perc

Olvassuk fel a gyerekeknek a [Példabeszédek könyve 15. részének 13. versét](#)

([Az örvendező szív!](#))! Miért látjuk szépnek, aki vidám? Miért szomorodunk el, ha valakit szomorúnak látunk? Milyen színek fejezik ki a vidámságot, és milyenek a szomorúságot?

A gyerekek a kiválogatott anyagok felhasználásával, kollázstechnikával készítsék el saját vidám vagy szomorú portréjukat!

A [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán láthatunk néhány ötletadó megoldást.

JEGYZETEIM

Amikor jó vagyok... Amikor rossz...

Minimum 4x45 perces komplex témanap
(magyar, vizuális kultúra, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Az ellentétes érzelmek ott dolgoznak a gyerekekben, és gyakran etikai tartalommal jelentkeznek: jónak vagy rossznak érezzük magunkat. Ám nem is olyan egyszerű eldönteni, hogy mikor vagyunk rosszak, mikor vagyunk jók. Az ambivalens érzések feldolgozását segíti ez a tanegység is az irodalom, a zene és a képalkotás eszközeivel.

Áttekintő vázlat

5.1 Ellentétes érzelmek	min. 2x45 perc
5.1a Zene	min. 25 perc
5.1b Két macska	min. 20 perc
5.1c Színpárok	45 perc
5.2 Napi cselekedetek	min. 45 perc
5.2a Napi rossz és napi jó	min. 25 perc
5.2b Jóság	20 perc
5.3 Vidámpark	45 perc
5.3a Én attól leszek boldog	20 perc
5.3b Vidám- és szomorúpark	25 perc
Összesen:	min. 4x45 perc

Előkészületek

A gyerekek hozzák be kedvenc zenéjüket, és szünetben hallgassuk meg! Ha sok zene érkezik, szünetenként egész sorozatot rendezhetünk zenehallgatásból.
A témanap terve több variációt, alternatív lehetőséget tartalmaz. Ezeket alaposan gondoljuk át előre, saját lehetőségeinkhez alakítva a témanapunkat!

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Ágai Ágnes: [Zene]
Jász Attila: *Fekete-fehér*
Kiss Ottó:
Mai rossz cselekedetek
Kiss Ottó:
Mai jó cselekedetek
Lackfi János: *Jóság*
Kiss Ottó: *A boldogság*
Balázs Imre József:
Vidámpark

MIT KÉSZÍTSÉK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

A kép- vagy tárgyalítás anyagai, eszközei
Rajzlap, rajzeszközök
(Koszorúfonás anyagai, eszközei)

KOROSZTÁLY

1-2. osztály

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Ellentétes érzelmek

5.1a Zene

Az óra kezdetén hallgassunk olyan zenét, amely az Ágai Ágnes versében leírtakat váltja ki a PEDAGÓGUSBÓL. Például Beethoven 7. szimfóniájának Allegretto tételét, illetve annak egy részletét, az első bő három percet (a felvétel elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Természetesen választhatunk egészen más zenét is, de nem árt, ha beleborzongunk kicsit! A zenét csukott szemmel hallgassák a gyerekek! Majd beszéljünk arról, hogy mit éreztek a zene hallgatása közben! Mit láttak a fejükben, mit képzeltek el, vagy mi éltek át? Egyáltalán, elképzelték-e valamit, vagy „csak” teljesen átadták magukat a zenének?

Olvassuk el [Ágai Ágnes \[Zene\]](#) című versét, és beszéljünk arról, hogy miért válthat ki ilyen borzongató, egyszerre jó és „rossz” érzést a zenehallgatás! Nekik, a gyerekeknek van-e olyan zenéjük, amit nagyon szeretnek, de úgy érzik, mintha sírniuk kellene tőle? Ha elhozta valaki az ilyen típusú zenéjét, hallgassuk meg azt is, illetve hallgassunk bele!

Hallgassuk meg a nyitó (vagy a gyerekek által kedvelt, de nem szöveges) zeneművet újra! A gyerekek hajtsák le a fejüket, és képzeljenek el zenehallgatás közben valamilyen mesét, történetet! Ezt vagy írják le, vagy osszák meg az osztállyal szóban, és alakítsunk közösen egy mesét!

Vedd figyelembe!

A mesealkotás feladata alkalmas a differenciálásra is: az élénk fantáziával, kreatív nyelvi készségekkel rendelkező gyerekek leírhatják a meséjüket önállóan. (Ha csak belekezdeni tudnak, otthon fejezhetik be.) A többiekkel pedig alkothatunk szóban közös mesét.

5.1b Két macska

Olvassuk el [Jász Attila Feketefehér](#) című versét, és beszéljük meg, mit jelenthetnek itt (mit jelképezhetnek) a macskák! Mit jelenthet a „színük”, a fekete és a fehér? (Sötét-világos, éjszaka-nappal, félelem-biztonság, rossz-jó) Beszéljünk arról, előfordult-e a gyerekekkel olyan, hogy egyszerre akartak is valamit, meg nem is! Jók is akartak lenni, meg nem is. Ilyenkor sehogy sem jössz ki magaddal, mintha két macska vagy más állat veszekedne, küzdene benned. Egy sötét és egy világos. Mi lehet az a két állat, ami ilyenkor bennetek lakik? Mi vagy milyen lehet az az állat, ami a jó dolgokat képviseli bennetek, és mi vagy milyen az, ami a rosszat? Képzeljétek el, és mutassátok meg a két állat mozgását!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek fedezzék fel magukban az ellentétes érzelmeket.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás
Versek olvasása
Beszélgetés
Kreatív szövegalkotás szóban és/vagy írásban
Mimes-mozgásos játék
Színismeret: színpár, komplementer színpárok bemutatása
Színpárválasztás
Kép- vagy tárgyalakotás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A kép- vagy tárgyalakotás anyagai, eszközei

JEGYZETEIM

A többiek pedig találják ki, hogy mi is ez a két állat! (Ha ugyanaz az állatfaj, mint a macskák esetében, akkor a viselkedésük, a mozgásuk legyen különböző!)

5.1c Színpárok

45
perc

A fekete és a fehér a színelmélet szerint igazából nem is szín (semleges vagy „színtelen” szín), de köznapi értelemben, pl. az állatokon mégis színként kezeljük, színeknek nevezzük.

A gyerekeknek mutassuk be a „valódi” színeket ábrázoló színekört a *Színkör, színpárok* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és magyarázzuk el, hogy az egymással szembenálló színek egymás ellentettjei, oly módon, hogy kiegészítik egymást. Ezeket a kiegészítő („komplementer”) színpárokat látjuk a téglalapokban is. A kép klikkeléssel teljes méretűre nagyítható!

Minden gyerek válasszon magának egy színpárt, amelyről úgy érzi, hogy a belső világát ábrázolja! Papírkivágással, tépéssel ezekből a színekből készítsenek el a gyerekek egy képet a belső állatukról, állataikról!

Aki ragaszkodik hozzá, a fehér-fekete színpárt is választhatja. Ebben az esetben rajzlap helyett színes vagy natúr színű alapra (pl. csomagolópapírra) lehet dolgozni.

Variáció

Ha tudunk a gyerekekkel együtt nemezeln, akkor a komplementer színekkel segítségével a gyerekek elkészíthetik saját nemezlabdájukat is.

Az ajánlott weboldalon (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán) megtaláljuk a nemezlabda készítésének módját, ami egyszerű, de időigényes. Ha még nem készítettünk ilyet, mindenképpen próbáljuk ki, mielőtt belevágunk!

5.2 Napi cselekedetek

45
perc

5.2a Napi rossz és napi jó

Olvassuk el *Kiss Ottó Mai rossz cselekedetek* és *Mai jó cselekedetek* című verseit, és beszéljünk arról, hogy miért volt rossz/jó az adott cselekedet a vers által bemutatott helyzetben!

Mi volt az „eredeti” rossz? Mivel próbálta „jóvá” tenni? Miért lett ez is rossz? Hogyan, mivel tudta igazán jóvátenni a hibáját? (Anya a gyerek segítő szándékában valószínűleg megérezte, hogy megbánta, és szívből sajnálja, amit tett.)

min.
25 perc

Gyűjtsünk hasonló rossz/jó cselekedeteket, és írjunk közösen egy „listázó” verset Kiss Ottó verséhez hasonlóan!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A jó- és rossz cselekedetek differenciálása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, beszélgetés a vers alapján
Kifejezések gyűjtése
Kreatív szövegalkotás
Szógyűjtés, betűrend
Jé-beszéd: játék a j hanggal

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

A „listázás”, vagyis pontokba szedett felsorolás is a soroló mondókák gondolatis-métlő logikájává, a gondolatrítmus költői eszközévé válhat.

5.2b Jóság

20
perc

Gyűjtsünk jó dolgokat, amelyek j betűvel kezdődnek!

Olvassuk el [Lackfi János Jóság](#) című versét, és gyűjtsük ki belőle a j betűvel kez-dődő szavakat!

Második osztályosok ábécérendbe is állíthatják ezeket a szavakat a *Jóság – betű-
rend* című tankockán (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

jajgat
(meg)javul
jácint
jámbor
jár
játék
jég
jó
jóság
juh
jutalom

Találunk-e még olyan szavakat, amelyekben j hang van (a szó elején vagy a bel-sejében)?

Melyik szó a kakukktojás, amelyikben valójában nincs j hang? (józsákat)

És melyik az a szó, amelyikben van j hang, de nem j betűvel írjuk? (selypít)

Próbáljunk meg úgy beszélni, hogy minél több j hangot hallhassunk. Először csak alkossunk különálló mondatokat, aztán beszélgessünk egy témáról, és fűzzünk bele a beszédünkbe minél több j-s szót!

Variáció

Lackfi János *Jóság néni csokija* című művének animált változatát megtaláljuk a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

A szöveghez többféle feldolgozási lehetőséget találunk még itt:

- Jóság néni csokija interaktív feladatokkal
- Ötletek, feladatok

Ajánljuk olvasásra magát a könyvet is a gyerekeknek!

5.3 Vidámpark

45
perc

20
perc

5.3a Én attól leszek boldog

A gyerekek üljenek körbe, és fejezzék be az elkezdett mondatokat:

- Én attól leszek boldog, hogy...
- Az szomorít el, hogy...
- Azt nem szeretem, hogy...
- A legjobb dolog az életemben...

Olvassuk el *Kiss Ottó A boldogság* című versét, majd beszélgessünk arról, hogy a gyerekek éltek-e át már hasonlót: hogy valami nagyon jó volt, és az elvesztése után nagyon szomorúak lettek!

Vedd figyelembe!

A veszteségek kibeszélése nagyon fontos téma, és a társadalmunkban sokszor tabuként kezelt. Éppen ezért figyeljünk érzékenyen a gyerekekre! Ha kényes nekik ez a téma, inkább lépünk tovább! Ha viszont fontos dolgokat akarnak elmondani, akkor ne nézzük az órát, hanem beszélgessünk nyugodtan akkor is, ha a képalkotó feladat elmarad!

5.3b Vidám- és szomorúpark

Olvassuk el *Balázs Imre József Vidámpark* című versét, majd ringatózzunk mi is a vers ritmusára felelgető versmondással (a tanító soronként hangoztatja a verset, a gyerekek ismétlik a sorokat, testmozgással kísérve)!

A versben az ütemhangsúly és az időmérték egyaránt érvényesül, ez adja a dallamos-ütemes ringatózó hangélményt. Ráadásul az időmértékes ritmus változatos, soronként változik a dallam, miközben vissza-visszatérnek a ritmuselemek. Jó tanítói bemutatással a gyerekek is ráhangolódhatnak erre az eleven (korántsem szomorú) ritmusra:

Ha eljössz velünk | a Vidámparkba,

U – – U – | U U – – U ti-tá-tá-ti-tá | ti-ti-tá-tá-tá

Kípirulsz, mint egy | ionatánalma.

U U – – – | U U – – U ti-ti-tá-tá-tá | ti-ti-tá-tá-tá

Visítózunk és | ijedezünk vígan,

U – U – – | U U U – – U ti-tá-ti-tá-tá | ti-ti-ti-tá-tá-tá

Ez a legjobb | a Vidámparkban.

U U – – | U U – – U ti-ti-tá-tá | ti-ti-tá-tá-tá

Ha eljössz velünk | a Szomorúparkba,

U – – U – | U U U – – U ti-tá-tá-ti-tá | ti-ti-ti-tá-tá-tá

25
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek szembesüljenek az öröm és a szomorúság érzelepárjával.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Projekciós játék
Vers olvasása, értelmezése
Beszélgetés
Ritmikus versmondás mozgással kísérve
Bibliai életbölcesség felismerése
Rajz: képi szintézis (Koszorúfonás)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzeszközök (Koszorúfonás anyagai, eszközei)

Szomorúfűzkoszorút | fonok a hajadba.

U U - - U U - | U U U U - u ti-ti-tá-tá-ti-ti-tá | ti-ti-ti-ti-tá-tá

Elringatózunk egy | szomorú dalban,

- - U - - - | U U - - utá-tá-ti-tá-tá-tá | ti-ti-tá-tá-tá

Ez a legjobb | a Szomorúparkban.

U U - - | U U U - - u ti-ti-tá-tá | ti-ti-ti-tá-tá-tá

Figyeljük és beszéljük meg, hogy a Vidámparkban lehet visítva örülni, de lehet ijedezni is! A Szomorúparkban sem szűnik meg a játék, a szomorúfűz koszorú és a szomorú dal pedig inkább nyugalmat, mint félelmet jelent. A vers szerint a vidám és a szomorú összetartozik, mondhatni testvérérzések. Az életbölcösségre jutott Prédikátor is erről beszél a *Bibliában*: „Megvan az ideje a sírásnak, és megvan az ideje a nevetésnek.” (*Prédikátor 3,4*)

A gyerekek rajzolják le, milyennek képzelik el a Vidámparkot és a Szomorúparkot!

Variáció

Bár februárban járunk, így kicsi az esélye, hogy tudunk szomorúfűzből szomorúkoszorút, virágokból pedig virágkoszorút fenni, de ha megtehetjük, próbálkozunk meg vele!

Jó nekem!

45 perces távoktatási óra (magyar, társadalmi ismeretek)

Miről szól ez a tanegység?

A szöveg önálló feldolgozása eszköz arra, hogy a gyerekek egyedül, a saját világukat, kapcsolataikat végiggondolva elinduljanak vagy továbblépjenek az örömszerzés útján. A távoktatási helyzet ellenére kapcsolati motivációt kelt az olvasmányélményen keresztül. Normál helyzetben mindez jelenléti óraként is szervezhető.

Áttekintő vázlat

6.1 Jó nekem!	45 perc
6.1a Ki minek örül?	15 perc
6.1b Minek örül a kisfiú?	10 perc
6.1c Minek örülnek valójában?	10 perc
6.1d Örömlista	10 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A távoktatási órához a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

Vedd figyelembe!

A szöveg rövidebb változata bekerült a novemberi *Tesőügyek* című témába (03-4/5) és az őszi szöveggyűjteménybe, ezért itt csak online közöljük. Ha akkor találtak a gyerekek a szöveggel, már ismerős lesz, és könnyebben megy az önálló feldolgozás is.

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Jó nekem!

A feladatleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A meseszöveg, a teljes feladatsor, valamint a tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Janikovszky Éva: *Jó nekem!* (részlet) (online)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

 Füzet, íróeszköz

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

ÉVFOLYAM

2. osztály

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szöveg önálló feldolgozása, egyéni elmélyülés az örömszerzés útján.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív feladatok
Interaktív multimédiás
feladatok: párosítás,
feleletválasztás

Kreatív írás – kapcsolati
játék: örömszerző lista
és próba

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (szá-
mítógép, okostelefon a
gyerekek számára)

Online óra anyaga (el-
érhető a reftantar.hu-n,
a szöveggyűjtemény
aloldalán)

6.1a Ki minek örül?

Olvasd el [Janikovszky Éva Jó nekem!](#) című könyvének részletét az alábbi linken, aztán keresd meg az első örömpárosító tankockán, ki minek örül! Húzd össze a párokat!

15
perc

6.1b Minek örül a kisleány?

A mesélő kisleány sok mindennek örül. Megtalálod, hogy ki mivel tudja boldoggá tenni? Húzd össze a párokat a második örömpárosító tankockán is!

10
perc

6.1c Minek örülnek valójában?

A válaszkereső tankocka lehetőségei közül válaszd ki, ki minek örül valójában!

10
perc

6.1d Örömlista

A kisleány elhatározza, hogy ő is kitalálja, ki minek fog örülni. És nem vár sokáig, még aznap megteszi.

Te is tedd meg még ma! Írj egy listát, hogy a családban és a barátaid közül ki minek örülne nagyon! Aztán tedd is meg, amit megtehetsz!

10
perc

JEGYZETEIM

Egyéb ötletek

45
perc

7.1 Mérges nap

7.1a Mérges mese

Olvassuk el [Hervay Gizella: Mérges-meséjének](#) első mondatát: „Kobak mérgesen jött haza az iskolából.”

Vajon mi történhetett az iskolában? – Hallgassuk meg a gyerekek ötleteit, és folytassuk a beszélgetést a következő kérdéssel:

Mit gondoltok, hogyan folytatódott ez a nap?

Beszélgetés után olvassuk fel a teljes mesét, és folytassuk a beszélgetést:

Miért lett ilyen mérges, mérgezett ez a nap? Ki és mi mérgeződött meg?

Hogyan lehetne megelőzni a mérgeződést?

Adjunk méregtelenítő tanácsokat Kobaknak, anyának, a tanító néninek, és akinek még lehet!

7.1b Jóízű mese

Alkossunk közösen egy jóízű mesét Kobak számára az ő főszereplésével!

30
perc

15
perc

7. tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A haragról és haragkezelésről is essen szó, ha szükségesnek érezzük, és a gyerekek érettek rá.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Mese folytatása: képzeleti és projekciós játék
Beszélgetés
Közös szóbeli szövegalkotás

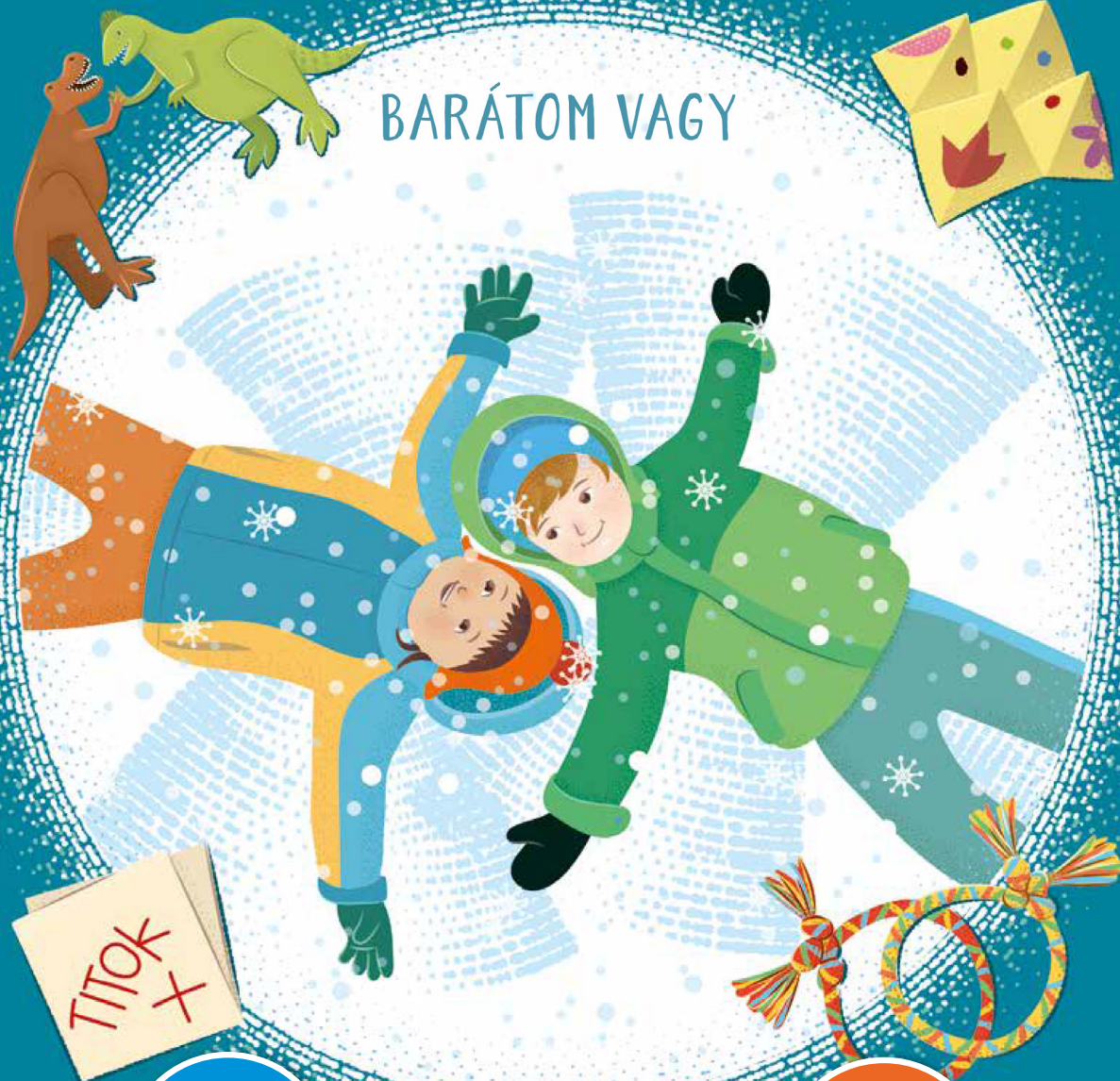
MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Multimédiás eszköz
A szöveg elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán

JEGYZETEIM

BARÁTOM VAGY

Mit szeretnénk elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A barátság az osztályközösség építőeleme, és most a barátság, a legjobb barát fogalmát járjuk körbe. A különböző művészeti területek tevékenységein és mozgásos játékokon keresztül a gyerekek különböző módon találkoznak a kérdésekkel: mitől lesz valaki a legjobb barátom, hogyan tudom elfogadni a „máságait”, hogyan tudunk a legjobban együttműködni, mik a társas lét alapvető viselkedési szabályai? A barátaink és a kapcsolataink is sokfélék, ezért érdemes foglalkozni a becenevek és csúfnevek kérdéskörével, valamint szó esik a titkokról és a közös álmokról is.

A barátkozás, kapcsolatépítés egy életre szóló feladat és program, és nem lehet elég korán elkezdni. Minden életkornak megvan a maga szerepe és lehetősége ennek fejlesztésében. Az 1–2. osztály nagy lehetősége, hogy sok közös játékkal, páros és kiscsoportos játékhelyzettel és feladattal tudjuk segíteni a kapcsolatépítést, a gyerekek egymás felé való önkéntelen megnyílását, az együttműködés játékos átélését. A barátság téma az irodalmi művekben is megjelenik, és ezek feldolgozását nem csupán ismeretszerzésre szeretnénk felhasználni, hanem a játékos kapcsolatépítés lehetőségének is tekintjük.

Bal kéz, jobb kéz

Minimum 45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, testnevelés, technika)

Miről szól ez a tanegység?

Az osztályban biztosan vannak balkezes (ballábas) gyerekek, akiket talán csúfolnak is emiatt. Most próbáljunk meg a kevésbé ügyes kezünkkel megoldani dolgokat! Az óra lehetőséget nyújt az érzékenyítésre a fogyatékkal élők iránt is.

Áttekintő vázlat

1.1 Bal kéz, jobb kéz...	min. 45 perc
1.1a Bal, jobb...	10 perc
1.1b Eszközök	10 perc
1.1c Szegény Zoli	15 perc
1.1d Jobb kéz, bal kéz	min. 10 perc
Összesen:	min. 45 perc

Előkészületek

Gyűjtsünk be minél több balkezes eszközt, amiben a balkezes gyerekek szülei is segíthetnek! (Interneten is találunk bőven ajánlatot.)

Amennyiben a fogyatékkal élők, mozgás-, látás- vagy halláskorlátozottak problémájával is foglalkozunk, szerezzünk be, illetve készítsünk elő a próbákhoz való eszközöket! Érdemes a tanegységet is bővíteni, pl. egy technika/testnevelés órával.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Bal, jobb... – magyar népi mondókák

Békés Márta:

A balkezes olló

Rangáné Lovas Ágnes:

A jobb kezemmel...

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Balkezes eszközök

Rajzlap, rajzeszköz, olló,

egyéb eszközök

(Eszközök a „fogyatékpórákhoz”)

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Bal kéz, jobb kéz

min.
45 perc

1.1a Bal-jobb

Óra elején álljunk fel, és meneteljünk a majommondókák ritmusára (Bal, jobb... – magyar népi mondókák)! Minden lépés negyed ritmusértékű, tehát két nyolcadra is egyet lépünk (a két mondóka azonos ritmusú):

10
perc

Bal, jobb, bal, jobb,		tá-tá tá-tá
mennek a majmok.	□	tá-ti-ti tá-tá
Utca végén megállnak,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
gombócával dobálnak.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Érzékenyítés a balkezesek (és a fogyatékkal élők) irányába.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ritmusgyakorlat mozgással: menetelés lábbal, kézzel
Eszközpróbálgatás
Versolvasás
Beszélgetés
Kézpróbák az ügyetlenebb kézzel
(További érzékenyítő tevékenységek)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Balkezes eszközök
Rajzlap, rajzeszköz, olló, egyéb eszközök
(Eszközök a „fogyatékpőrbákhoz”)

Egy, kettő, bal, jobb,	□	tá-ti-ti tá-tá
futnak a majmok.	□	tá-ti-ti tá-tá
Ha nem futnak, szaladnak,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
mégis majmok maradnak.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

A majmok nemcsak a lábukkal, hanem a kezükkel is mennek vagy futnak, sőt ágakon lendülnek, kapaszkodva ugrálnak.

Használjuk most a kezünket a „menetelésre”, és tenyerünkkel üssük a padon az ütemező ritmust! Sőt a kezünket fogásra is használhatjuk ugyanilyen ritmusban: bal, majd jobb kézzel markoljuk meg az asztal szélét, szék lábát, radiátorcsövet stb.!

Variáció

A majomtéma ugyannerre a ritmusra további változatokat rejt magában. Játshatunk az alábbi új szövegváltozattal (Miklya Zsolt ötlete), de a gyerekek is kitalálhatnak a mondókába illő sorokat.

Egy, kettő, bal, jobb,
futnak a majmok.
Ágról ágra ugrálnak,
liánokon hintáznak.

Egy, kettő, bal, jobb,
hintáznak a majmok.
Ágról ágra repülnek,
liánokon lendülnek.

1.1 b Eszközök

Mutassunk be minél több balkezes eszközt a gyerekeknek, de ne áruljuk el, hogy miben különböznek más eszközöktől! A gyerekek próbálják ki az eszközöket, és mesélik el a tapasztalataikat! Végül találós kérdés lehet, hogy miben mások ezek az eszközök, mint amiket megszoktunk?

10
perc

1.1c Szegény Zoli

Olvassuk el [Békés Márta A balkezes olló](#) című versét, és beszéljük meg, miért tartja a versbeszélő gyerek „szegénynek” Zolit! Igaza van-e? Értékesebb-e valaki attól, hogy jobb- vagy balkezes?

15
perc

Olvassuk el [Rangáné Lovas Ágnes A jobb kezemmel...](#) című versét is, majd válaszoljunk a versbeszélő kérdésére!

Észrevették-e a gyerekek a szójátékot, amire a kérdés épül?

A 'jobb' szónak két jelentése is van, ami itt összecszerélődik:

- jobb – mint jobb oldal
- jobb – mint valaminél értékesebb, kiválóbb

JEGYZETEIM

Sajnos nemcsak szójátékban cseréljük fel a jelentéseket, hanem valóban jobbnak, értékesebbnek tartjuk a jobbkezeséget, csupán azért, mert a jobbkezesek többen vannak. (Régen még át is szoktatták a balkezes gyerekeket a jobb kezükre.)

1.1d Jobb kéz, bal kéz

Most próbáljuk ki, hogy mindenki az ügyetlenebb kezével végez el feladatokat: rajzol, nyír, kenyeret ken stb.!

Variáció

Ez a tanegység jó lehetőséget nyújt a fogyatékkal élők iránti érzékenyítésre is. Ehhez akár egy külön órát is felhasználhatunk. Arra azért ügyeljünk, hogy a kezesség problémája ne mosódjon össze a valamiben való korlátozottság problémájával! A balkezeség nem fogyatéék, nem mozgáskorlátozottság (csak azzá tehetjük a kényszerítéssel).

Példák a feladatokra: Ha tudunk kerekesszéket kölcsönkérni, szervezhetünk kerekesszékes akadályversenyt (inkább ügyességi, mint gyorsasági próbatételt). Egyszerű, hétköznapi feladatokat végezhetnek a gyerekek fél kézzel (pl.: bepakolás a táskába).

A látáskorlátozottság átéléséhez készíthetünk olyan papírszemüveget, amelynek a lencséjét zsírpapírral vonjuk be, így ha a szemükre teszik, csak a fény irányát, árnyékokat, foltokat látnak a gyerekek. Jussanak el a terem egyik végéből a másikba ezzel a szemüveggel! Természetesen ügyeljünk a balesetveszélyre!

A halláskorlátozást egyszerű füldugóval imitálhatjuk, amikor hosszabb mondatot kell megérteni csak hallás alapján, bedugott füllel.

2.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Bodó Béla:
Hogyan lettem sárkány
(regényrészlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor,
hangfal

A3-as vagy félíves
kartonok, színes papír,
krepp-papír
Olló, ragasztó, zsineg

ÉVFOLYAM

2. osztály

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

Karakterek és jellemző
nevek megfigyelése;
együttműködés, közös
megjelenítő játék.

Brumi és barátai

2x45 perces szövegfeldolgozó és képmegjelenítő óra
(magyar, vizuális kultúra, dráma)

Bodó Béla regényrészlete alapján a gyerekek megérthetik a becenevek és csúfnevek közötti különbséget, illetve tapasztalatot szereznek a nevek hangulatfestő erejéről.

Áttekintő vázlat

2.1 Brumi és barátai	2x45 perc
2.1a Becenevek	15 perc
2.1b Brumi barátai	30 perc
2.1c A mi sárkányunk	45 perc
Összesen:	2x45 perc

Vegyük ki a könyvtárból **Bodó Béla: Brumi az iskolában** című meseregényét (Holnap Kiadó, Bp., 2001). Az óra erre épül, így egyfajta könyvajánló is egyben.

A sárkány, amit készíteni fogunk, most inkább egy óriásbábhöz vagy maszkhöz hasonlít, ezért nem a hagyományos papírsárkány kellékeit kell előkészítenünk. A sárkánymodell a sárkányröptetés kelléke lesz, de kiállíthatjuk az osztályteremben is. Ehhez szükséges a megfelelő méretű alapkarton, ami fehér vagy színes is lehet. Ha van a teremben lehetőség a függesztésre, a kiállított sárkányok magasra kerülhetnek. Ennek a lehetőségét előre mérjük fel!

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Brumi és barátai

2.1a Becenevek

Indukciós feladatként nézzük meg a *Becenevek* című tankocka képeit (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és tegyük fel a kérdést: Milyen becenevet adnátok a képeken látható gyerekeknek?

A gyerekek ötleteljenek szabadon!

Ez után beszéljünk arról, hogy milyen a jó becenev! Mi a különbség a becenev és a gúnynev között?

A képeken látható gyerekek közül kinek milyen tulajdonságát emelnénk ki?

Most a kiemelt tulajdonságok alapján adjunk nekik becenevet (de ne gúnynevet)!

JEGYZETEIM

2.1b Brumi barátai

30
perc

Figyeljék meg a gyerekek, hogy a következő mesében kik és milyen néven szerepelnek! Milyen nevet adnának a mesélőnek?

Olvassuk fel **Bodó Béla** *Brumi az iskolában* című meseregényéből az ötödik fejezet bevezető részét eddig a mondatig: „És akkor a nyelv is tiszta lesz.”

Hallgassuk meg a gyerekek válaszait és névötleiteit! Majd kérdezzük meg, hogy szerintük kik szerepelnek a mesében! Rá lehet-e jönni, hogy itt mackókról van szó? Ha eláruljuk a mesélő főszereplő nevét, akkor már könnyebb kitalálni, mert őt Bruminak hívják. Bodó Béla több könyvet is írt Brumiról és barátairól. Most a *Brumi iskolába megy* című meseregény egyik fejezetét kezdtük olvasni. Brumi és barátai miért kaphattak épp ilyen nevet? Milyennek ismertük meg a beszélgetésből Brumit, Dagit és Panasz Mukit? Milyen tulajdonságot emel ki a nevük? (Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy Dagi nagyon szereti a mézet.)

A három mackó közül kinek melyik a legszimpatikusabb? Válasszanak a gyerekek maguknak egy szereplőt, és figyeljék meg, hogyan viselkedik a továbbiakban! Majd folytassuk a felolvasást, és olvassuk végig a fejezetet! Beszélgessünk arról, hogy milyennek mutatkozik meg a történetből a három barát! Kit milyen tulajdonságok jellemeznek? Mi lett a sárkánykészítés, és mi lett a sárkányeresztés eredménye? Min múltott a siker?

2.1c A mi sárkányunk

45
perc

Alakítsanak a gyerekek háromfős baráti csoportokat, és készítsenek közösen egy papírsárkány-modellt! A sárkányt most nem visszük ki az udvarra, hanem a teremben fogják „röptetni” a csoportok, Brumiék módján. A csiriztől sem kell félni, mert mi modernebb ragasztóval fogunk dolgozni.

A3-as vagy félíves kartonra készítsék el a csoportok a sárkányfejet, amire színes papírból kivágott formák kerüljenek. A sárkányfej most egyfajta maszkként vagy bábfejként fog működni, ezért nem kellene merevítőlécek, és nem fontos, hogy könnyű legyen. Viszont farkat is készítsenek a sárkányfejhez, amihez zsinagra és krepp-papír csíkokra van szükség!

Ha egy csoport elkészült, „röptessék” a teremben a sárkányukat, vagyis játsszák el, hogy a sárkány röpül: egy gyerek fogja a sárkányfejet, a feje fölé emeli, a többiek tartják a hosszú farkat, szintén a fejük felett, és így repül, hullámzó mozgással a sárkány. A játék történhet csak mozdulatokkal, de lehet hozzá beszélni, kommentálni is az eseményeket, és a sárkány is megszólalhat, elmondhatja, hogy merre repül, mit lát.

Végül a sárkányokból kiállítás rendezhetünk, elhelyezhetjük őket a magasban is (ha van mihez függeszteni).

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladat: névadó játék
Meseolvasás, szereplőka-
rakterek megfigyelése
Sárkánymodell készítése
csoportmunkában
Mímes-mozgásos, dra-
matikus játék

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

A3-as vagy félíves
kartonok, színes papír,
krepp-papír
Olló, ragasztó, zsinag

3. tanegység

Már megjöttünk estére...

3x45 perces komplex óra
(magyar, ének-zene, természetismeret, testnevelés)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Már megjöttünk estére...
– magyar népi mondóka
Kiss Judit Ágnes: *Babaróka látogatóban* (részlet)
Ágai Ágnes:
[*Legjobb barátom*]
Miklya Luzsányi Mónika:
Nagyölelés
Egy, kettő, három, négy...
– magyar népi mondóka

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

Cédulák szóképekkel
Játékkellékek: apró tárgyak, fűzőlap, kancsó, pohár, tej, vaj, kenyér, kenőkés, építőkocka, legó stb.

ÉVFOLYAM

2. osztály

A baráti látogatás, a köszönés, a társas kapcsolatok alapvető illemszabályaival ismerkedünk meg ebben a tanegységben a mondókákon, verseken, meséken keresztül. A játékos feladatok látens módon a kapcsolatépítést is szolgálják.

Áttekintő vázlat

3.1 Már megjöttünk...	45 perc
3.1a Már megjöttünk	10 perc
3.1b Névnapi köszöntő	10 perc
3.1c Babaróka látogatóban	25 perc
3.2 Nagy ölelés	45 perc
3.2a Kivel barátkoznál?	25 perc
3.2b Nagy ölelés	20 perc
3.3 Egy, kettő, három, négy	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Írjunk meg előre annyi cédulát természeti objektumok, jelenségek nevével, ahány gyerek van az osztályban (a neveket és csoportosításukat lásd a feladatleírásban)!

A harmadik óra elsődleges célja a mozgásfejlesztésen keresztül a társas kapcsolatok építése. A játékos versenyhelyzet is ezt szolgálja, tehát nem egymás legyőzése a legfontosabb, hanem az együttműködés, összefogás, közös teljesítmény átélése. Ennek szellemében és az osztályunk ismeretében szervezzük meg az óra tevékenységeit, és készítsük elő a hozzá való eszközöket!

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Már megjöttünk...

3.1a Már megjöttünk

A *Már megjöttünk estére* című mondókát lehet, hogy már ismerik a gyerekek. Nézzük meg a videót a Reftantáron, énekeljük vagy tanuljuk meg a dalt!

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek kapjanak képet a vendégség alapvető illemszabályairól.

Olvassuk el a népdal szövegvariációját a szöveggyűjteményből! Miben más ennek a szövege, mint amit a videóról hallottunk? Melyik lehet az „igazi”? Létezik-e olyan, hogy ugyanazzal a verssel köszöntik fel az édesanyákat, mint valaki mást a névnapján?

Énekeljük el a dalt névnapra köszöntőként más, az osztályban szereplő nevekkel is! (Háromszótagú nevek esetében becenévvel, vagy a nevet kell sűrűbb ritmussal énekelnünk.)

Játszhatunk párválasztó körjátékot is a népdal felhasználásával.

Vedd figyelembe!

Külön öröm, figyelmesség lehet, ha az osztályban a névnapos, születésnapos gyerek köszöntésére is elénekeljük a dalt.

3.1b Névnapra köszöntő

Gyűjtsünk a gyerekekkel olyan nyelvi formulákat, amelyekkel felköszöntenhetünk valakit! Pl.:

Boldog születésnapot!
Isten éltesse!
Isten éltesse sokáig, füled érjen bokáig!
Minden jót kívánok!
Áldjon meg az Úr!

Beszélgessünk arról, hogy mi minden jót kívánatunk még, és alkossunk közösen egy(-két) jókívánságból álló rigmust!
Kereshetünk rímpárt a névre, pl.:

Boldog születésnapot, Ákos!
Örüljön veled a város!

Isten éltesse ma, Nóra!
Legyen boldog minden óra!

Kereshetünk rímpárt a köszöntő formulára is, pl.:

Marci, Isten éltesse,
bátorítson, szeressen!

Marcsi, minden jót kívánok,
jó kedvet, sok jó barátot!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, éneklés
Köszöntő formulák, nyelvi kifejezések gyűjtése, alkotása

Meseolvasás

Kulcsszavak időrendbe állítása, szöveggel való egyeztetése

Beszélgetés

25
perc

3.1c Babaróka látogatóban

A gyerekek kis csoportokban olvassák el közösen [Kiss Judit Ágnes Babaróka látogatóban](#) című meserészletét, majd az alábbi szavakat rendezzék helyes időrendbe! A feladathoz használhatják a *Babaróka látogatóban* című tankockát is (elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

meghívás
pihenés
ajándékkészítés
szép ruha
köszönés
bemutatkozás
ajándékátadás
szobaszemle
közös játék

A gyerekek keressék meg a szövegben a kulcsszavakhoz tartozó szövegrészeket, és beszéljék meg, miért fontos az adott elem a látogatásnál!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerkedjenek a gyerekek a távoli és közeli találkozásának, a barátkozásnak a feltételeivel és a legelemibb köszönési formákkal.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Csoport- és párválasztó játékok
Vers olvasása, értelmezése
Meseolvasás, köszönési formák gyűjtése
Szituációs játékok

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Cédulák szóképekkel

45
perc

3.2 Nagy ölelés

3.2a Kivel barátkoznál?

Kis cédulákra írjuk fel egyenként annyi természeti objektum vagy jelenség nevét, ahány gyerek van az osztályban! Ügyeljünk arra, hogy a természeti objektumok, jelenségek a következő „családokba” legyenek sorolhatóak:

- Ég gyermekei
- Föld gyermekei
- Levegő gyermekei
- Víz gyermekei!

Ilyen cédulákat írhatunk:

Ég gyermekei:

- Nap
- csillag
- Hold
- bolygó
- üstökös
- napfogyatkozás
- csillaghullás stb.

25
perc

JEGYZETEIM

Föld gyermekei:

- hegy
- domb
- völgy
- síkság
- sivatag
- szakadék
- földrengés stb.

Levegő gyermekei:

- szellő
- szél
- vihar
- villám
- forgószél
- felhő
- szivárvány stb.

Víz gyermekei:

- forrás
- patak
- folyó
- árvíz
- tenger
- tó
- hullámozás stb.

A terem négy sarkát jelöljük ki a különböző házaknak: ég gyermekei, föld gyermekei, levegő gyermekei, víz gyermekei! Minden gyerek szaladjon abba a sarokba, amelyik családhoz tartozik!

Azután válasszanak párt maguknak a szerepük alapján, és mondják el, miért választották egymást! (Választhatnak párt a saját családból, de másik családból is.)
Pl.: a hegy a felhő párja, mert jól be tud vele burkolózni. A felhő meg tud pihenni a hegy csúcsán.

Olvassuk el [Ágai Ágnes \[Legjobb barátom\]](#) című versét, és beszéljük meg, miért lehet jó barátom a Hold! Hogy lehet egyszerre messze, és mégis velem?
És az hogy lehet, hogy a barátom (Gabi) közel van, mégis másfele megy (mást akar), mint én?

Hogyan tudnak a barátok megegyezni? Hogyan tudnak együtt játszani, beszélgetni, vagy ha összevesznek, kibékülni? Adjunk baráti tanácsokat!

20
perc

3.2b Nagy ölelés

Ha a barátok találkoznak, köszönniük kell egymásnak. És nem csak a barátoknak. De hogyan? Erről szól **Miklya Luzsányi Mónika Nagyölelés** című meséje.

A gyerekek a mese olvasása után gyűjtsék ki a köszönési formákat, majd szituációs játékkal játsszák el, hogy kinek, hogyan kell köszönnünk!

A játékot kis csoportokban, párhuzamosan is végezhetik.

45
perc

3.3 Pont, pont, vesszőcske

Olvassuk el az **Egy, kettő, három, négy...** kezdetű magyar népi mondókát párbeszédesen, ügyeljünk a kérdés és válasz helyes beszédallamára (eső-ereszkedő, illetve ereszkedő)! Ezután mondogassuk felelgetve, ütemesen úgy, hogy minden sorát lemozogjuk:

- *Egy, kettő, három, négy, te kisleány, hová mégy?* – menetelés
- *Zöld erdőbe virágért.* – virágtépés
- *Minek az a virág?* – virágszagolás
- *Szitát kötögetni.* – szitakészítés: szálbújtató, öltő mozdulatok
- *Minek az a szita?* – szitalás: két kéz együtt mozog jobbra-balra
- *Tejet szűrögetni.* – tejöntés
- *Minek az a tej?* – tejes edény odanyújtása
- *Vajat köpülgetni.* – köpülés: összefogott marokkal le-föl mozgás
- *Minek az a vaj?* – vajkenés
- *Aranykocsit kenegetni.* – kerékkenés
- *Minek az az aranykocsi?* – kocsihajtás
- *Márványkövet hordozgatni.* – mintha nehéz követ cipelnénk
- *Minek az a márványkő?* – ráállunk a kőre
- *Kis palotát építeni.* – építjük a palotát
- *Minek az a kis palota?* – felépült a palota, nézzük a tornyát
- *Sok szép játszó gyermekeket behelyezgetni.* – a gyerekek megfogják egymás kezét.

A mondóka alkalmas arra, hogy nagyobb mozgásokat, fejlesztő feladatokat, játékos versenyeket is ráépíthessünk:

- *Egy, kettő, három, négy, te kisleány, hová mégy?* – menetgyakorlatok irányváltatással (jobbra, balra, előre, hátra)
- *Zöld erdőbe virágért.* – A földön apró tárgyakat szórunk szét (pl. konfettit, színes korongot), ezek a virágok. Adott idő alatt melyik csoport (vagy ki) tud a legtöbbet összegyűjteni?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Kis és nagymozgások, térbeli tájékozódás, gyorsaság, kézügyesség fejlesztése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozgásos és kézügyességre épülő játékok

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Játékkellékek: apró tárgyak, fűzőlap, kancsó, pohár, tej, vaj, kenyér, kenőkés, építőkocka, legő stb.

JEGYZETEIM

- Szitát kötögetni. – fűzőlappal mintaszövés
- Minek az a tej? – kancsóból pohárba tejöntés
- Minek az a vaj? – kenyérkenés vajjal
- Minek az az aranykocsi? – kocsizás: páros forgó, keresztezett kézfogással, magát hátrafesztve forog a két gyerek, minél gyorsabban (aki szédül, azonnal hagyja abba, üljön le a földre)
- Márványkövet hordozgatni. – gólya viszi a fiát-verseny
- Kis palotát építeni. – fakocka-, legóvár építése.

4.

tanegység

Álmok, titkok, barátok

2x45 perces szövegfeldolgozó óra
(magyar, kreatív szövegalkotás)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

László Noémi: *Volt-nincs*

Barak László: *Álmodozó*

Ágai Ágnes: *[A nagy titkokat]*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Internet, projektor, hangfal

Cédulák, kalap

Ábécés tábla falon vagy

olvasókönyvben

ÉVFOLYAM

2. osztály

Az igazán jó barátommal az álmaimat és a titkaimat is meg tudom osztani. Ebben a tanegységben a tárgyak megosztásától jutunk el a gyerekekkel az álmok és titkok megosztásáig, nyelvi és kreatív szövegalkotási feladatokon keresztül.

Áttekintő vázlat

4.1 Álmok, titkok és barátok	2x45 perc
4.1a Mit adnál neki?	15 perc
4.1b Neked adnám...	20 perc
4.1c Álommese	25 perc
4.1d A nagy titkokat	30 perc
Összesen:	2x45 perc

Készítsünk elő egy kalapot és a létszámnak megfelelő cédulát! Gondoljuk át alaposan, hogy az alternatív lehetőségek közül melyiket alkalmazzuk, és a titkosíráshoz milyen segítséget, mintákat adunk. A titkosírás feladata alkalmas a differenciálásra, illetve a baráti kapcsolat tanuló pár-kapcsolattá alakulhat a későbbiekben is!

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Álmok, titkok és barátok

4.1a Mit adnál neki?

Osszunk ki a gyerekeknek kis cédulákat, amelyekre írják vagy rajzolják rá, hogy mint adnának a legjobb barátjuknak, aminek biztosan örülne! Dobják a cédulákat kalapba, majd mindenki húzzon egy cédulát (nem a sajátját)! Mondja el, mit húzott, és indokolja meg, hogy ő miért örülne annak a dolognak, ha megkapná! Ha nem örülne neki, azt is árulja el, lehetőleg indoklással! (Ne erőltessük, ha valaki nem szeretné elmondani!)

Vedd figyelembe!

A játék helyzet célja nem az, hogy kiderüljön, ki mit adna a legjobb barátjának. A véletlenszerű cserével a gyerekek olyan dolgokkal, tárgyakkal találkoznak, ami meglepheti őket, és a „feladót” nem ismerve őszintén reagálhatnak. A cél tehát a

JEGYZETEIM

spontán, őszinte megnyilatkozás egymás felé, ezáltal társaink és önmagunk jobb megismerése.

4.1b Neked adnám...

Olvassuk el [László Noémi Volt-nincs](#) című versét, és gyűjtsük ki, mi mindent adna a barátjának a versbeszélő! Mi történt a dolgokkal, amiért mégsem adhatja neki? Miért különös az utolsó verssor fordulata? Mit jelent ez a fordulat a versbeszélő számára? (Talán ez a barátság titka: hogy a barát jelenlétében nem nyomaszt már egy nehéz álom vagy probléma?)

20
perc

A gyerekek most az imént – cédulán – kapott tárgyakkal, dolgokkal alkossanak verssorokat László Noémi verséhez hasonlóan. A soroknak nem fontos rímelnie. Egy versszak szerkezete és mintája:

Volt egy (tárgyam)
(ha nem történt volna velem valami)
neked adnám.

Pl.:
Volt egy kerékpárom,
ha el nem lopták volna,
neked adnám.

4.1c Álommese

Olvassuk el [Barak László Álmodozó](#) című versét, majd beszéljünk az álomszökevényekről:

Vannak-e ilyen elszökött álmaitok? Amikre jó lenne emlékezni, de már nem jut belőlük eszetekbe valami.

Vannak-e olyan álmaitok, amikre jól emlékeztek? (Amiket megőrzött az emlékezet kalitkája.)

Van-e olyan álmod, amit szívesen megosztanál a barátoddal? Van-e olyan, amit megosztanál mindenkivel? Ha van vállalkozó, meghallgathatunk néhány álmot.

A gyerekek által összeállított szókészlettel (a cédulákon lévő tárgyszavakkal) alkossunk közösen egy Álommesét oly módon, hogy az első vállalkozó gyerek elkezdi a mesét egy-két mondattal, amibe beleszövi a céduláján található szót. A következő gyerek folytatja a mesét úgy, hogy neki is bele kell szólni a céduláján szereplő szót a mondatba.

Variáció

A gyerekek írjanak új szavakat, olyan tárgyakat vagy kifejezéseket, amelyek megjelenhetnek egy álomban! Majd ebből az új szókészletből húzzanak véletlenszerűen, és a kapott szavakkal alkossunk közösen Álommesét!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Projekciós játék
Versek olvasása, értelmezése
Kreatív szövegalkotás:
versszakírás adott mintára, közös mesealkotás, titkos üzenetek
Titkosírás jelkódjának kitalálása, alkalmazása páros munkában

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Cédulák, kalap
Ábécés tábla falon vagy olvasókönyvben

25
perc

4.1d A nagy titkokat

Olvassuk el [Ágai Ágnes \[A nagy titkokat\]](#) című versét, és beszéljünk arról, hogy a versbeszélő miért nem akarja elmondani a titkait senkinek! Miért pont az ujjainak mondja el? Te kinek mondanád el a titkaidat? Milyen tulajdonságokkal kell, hogy rendelkezzen a titkaid őre?

A következő feladatnál a barátok üljenek egymás mellé, és alakítsanak ki egy közös titkosírást, majd írjanak üzenetet egymásnak a saját titkos nyelvükön! Ajánlunk egy Pinterest-oldalt, ahol több titkosírás látható, közöttük olyan is, amit gyerekek találtak ki (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Variáció

Ábécé titkosítva

A titkosírás második osztályban az ábécérend gyakorlására is alkalmas lehet. Ebben az esetben a titkosírás kódja az, hogy az adott szóban szereplő betűket az ábécé rendje szerint mindig eltoljuk valamennyivel. A titkosírás kódja ebben az esetben az, hogy előre vagy hátra, és hány betűvel toljuk el az ábécét. Legpraktikusabb ehhez az osztályteremben használt ábécés táblát használni, vagy megkeresni az olvasókönyvben, ha kéznél van az első kötet (2. osztályos OFI-s olvasókönyv: 1/9. oldal).

Pl. a TITOK szó „előre 3” kulccsal: T→Ú, I→K, T→Ú, O→Ő, K→M

Vagyis: ÚKÚŐM

Nyelvjátékos nyelv

További titkosírás kód a szótagcsere, amit minden szóban alkalmazunk, kettőnél több szótag esetén véletlenszerűen. Pl.:

titkos írás = kostit rásí

véletlen = lenletvé

Írhatjuk a szöveget mondatról mondatra visszafelé is:

Ajdók sárisoktit a ze. Dsavlo élefazssiv totadnom a.

Az imádság nyelve

A titkosírás helyett vehetjük [Miklya Zsolt Kisnoel imája](#) című versét is. Feldolgozását lásd a következő tanegységben.

A legjobb barátom

4x45 perces komplex témanap hittartalommal
(magyar, hittan, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

A gyerekek gondolkodjanak el azon, hogy a barátokat a belső értékeik alapján választjuk, és hogy barátunk lehet az is, aki elsőre nem túl szimpatikus! Beszéljünk arról, hogy miért lehet Isten a legjobb barátunk!

Áttekintő vázlat

5.1 A legjobb barátom	2x45 perc
5.1a Tulajdonságtérkép	15 perc
5.1b Arika barátai	15 perc
5.1c Mi a fontos	15 perc
5.1d Szívkérdések	30 perc
5.1e Kísnoel imája	15 perc
5.2 Repülő iskolatáska	2x45 perc
5.2a A legrosszabb barátom	10 perc
5.2b Repülő iskolatáska	35 perc
5.2c Ha a házunk	45 perc
Összesen:	4x45 perc

Előkészületek

A tulajdonságtérkép feladatához készítsünk elő kb. fél írólap méretű cédulákat és egy kalapot (ami inkább csak motiváló eszköz)! A táblára Blu Tack gyurmaragasztóval tudjuk gyorsan felragasztani a cédulákat, amiket így a későbbiekben is könnyen át tudunk rendezni.

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kertész Erzsé: *Arika barátai* (részlet)
Turbuly Lilla: *Talált szív*
Turbuly Lilla: *Eső*
Miklya Zsolt: *Kísnoel imája*
Kiss Ottó: *A legjobb barátom*
Víg Balázs: *A repülő iskolatáska* (részlet)
Kiss Ottó: *Ha a házunk*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet, íróeszköz

Cédulák (kalap)
Tábla, kréta/filc, Blu Tack
Írólap
Léggömbök
Rajzlap, festés, rajzolás eszközei

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 A legjobb barátom

5.1a Tulajdonságtérkép

Kérjük meg a gyerekeket, gondolkodjanak el rajta, hogy ki a legjobb barátjuk az osztályból, és mi a legfontosabb tulajdonsága, ami miatt barátkoznak vele! Ezt a tulajdonságot – és nem a barát nevét – írják le egy cédulára, és dobják kalapba!

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek gondolkodjanak el azon, hogy a barátokat a belső értékeik alapján választjuk.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Tulajdonságyűjtés,
tulajdonságtérkép
Csoportháló létrehozása
Meseolvasás, beszélgetés a mese alapján
Tulajdonság-értékrend összeállítása csoportmunkában
Vers olvasása, értelmezése
Értelmező versolvasás csoportmunkában, összegző beszélgetés
Imavers olvasása, megbeszélése
Kreatív szövegalkotás: hálaadó imádság közösen (szóban) és/vagy egyénileg (írásban)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Cédulák (kalap)
Tábla, kréta/filc, Blu Tack
Írólap

Majd húzzuk ki véletlenszerű sorrendben a cédulákat, olvassuk fel, és csoportosítsuk a táblán: egy csoportba kerüljenek az azonos vagy nagyon hasonló tulajdonságok, közelükbe a rokon tulajdonságok, távolabb az eltérő tulajdonságok. Így kialakul egy tulajdonságtérkép, ami megmutatja, mi alapján választanak a gyerekek barátot (illetve, hogy mit gondolnak erről).

Lehetnek a térképen „sztár”-tulajdonságok, de „sziget”- vagy magányos „perem”-tulajdonságok is.

Vedd figyelembe!

Ez egy látens szociometriai játék, amely a csoport kapcsolati hálója felé mutat, és előkészítheti egy szociometriai kérdőív felvételét. A kérdőíven ilyen kérdéseket tehetünk fel:

- Ki a legjobb barátod az osztályban?
- Ki a legközkedveltebb az osztályban?
- Kinek a véleményét kérdeznéd ki, ha bajban lennél?
- Ki az, aki a legjobban hasonlít rád (bármiben)?
- Ki az, akivel (a legjobb barátodon kívül) szívesen barátkoznál még?

5.1b Arika barátai

Olvassuk el *Kertész Erzszi Göröngyös úti iskola – Lássatok csodát!* című könyvének *Arika barátai* című részletét, majd minden gyerek fogalmazzon meg magában Arikával kapcsolatban egy igaz és egy hamis állítást! A vállalkozó gyerekek állításait hallgassuk meg, a többiek pedig döntsék el, melyik az igaz, melyik a hamis!

Majd beszélgessünk: mit gondolnak a gyerekek, valójában voltak-e Arikának barátai? Mi kell ahhoz, hogy valakivel legjobb barátok legyünk?

15
perc

5.1c Mi a fontos

Hogy lehet valaki igazi, jó barátunk? Segítsünk Arikának és egymásnak! Kis csoportokban beszéljék meg a gyerekek, mik a legfontosabb értékek, ami alapján barátot lehet választani! Szerepelhetnek ezek között a bevezető játékban említett, táblára került tulajdonságok, de szerepelhetnek még nem említett tulajdonságok is.

A csoportok állítsanak össze egy legalább öt tulajdonságból álló listát, amely azt tartalmazza, hogy mit tartanak a barátságban fontosnak! Első helyre a legfontosabb tulajdonság kerüljön, és értéksorrendben kövesse a többi!

Végül vessük össze az eredményeket, és ha jut rá idő, rendezzük át, egészítsük ki a listák szerint a tábla tulajdonságtérképét!

15
perc

5.1d Szívkérdések

Olvassuk fel a gyerekeknek *Turbuly Lilla Talált szív* című versét! Mit jelenthet az a mondat, hogy valaki elveszítette a szívét? Milyen jelentései, jelentésárnyalatai vannak ennek a mondatnak?

30
perc

És annak, hogy nem szúrna tűt a szívébe?

Mit jelent az a szólás, hogy „fáj a szíve”, „megszakad a szíve”, „szívére veszi”, „szívét adja”, „szívébe markol (valami)”?

Ki lehet az, aki a versben beszél? És ki lehet Vanda? Hallgassuk meg a gyerekek ötleteit, de ne értékeljük, hanem alkossanak a gyerekek „szívnyomozó” kis csoportokat!

Minden csoportnak ugyanaz a feladata: olvassák el újra a verset a szöveggyűjteményből, és olvassák el **Turbuly Lilla Eső** című versét is! A két vers alapján beszéljék meg a csoportok, hogy szerintük:

- Ki beszél a versben?
- Ki lehet a versbeszélő számára Vanda? Milyen kapcsolat lehet közöttük?
- Ennek milyen jelei vannak a két versben?
- Mit jelent ebben a kapcsolatban a szív, a tű, a cica, az eső?

Hagyjunk elég időt a csoportbeszélgetésre, majd kérjük meg a csoportokat, számoljanak be arról, mire jutottak!

Izgalmas lehet összehasonlítani a csoportok véleményét, saját „olvasatát”. Végül összegezzük a közös vonásokat és az eltéréseket!

Egy szívformába bele is írhatjuk a barátság legfontosabb jeleit.

Vedd figyelembe!

A versek a versbeszélő szubjektív szempontjából mesélnek el egy-egy élethelyzetet. De hogy ki a versbeszélő, azt nem árulja el a költő. Ez a nyitottság a szabadvers egyik sajátossága, ami megengedi az olvasónak, hogy képzeletével kiegészítse a képet, a szereplőket, és megteremtse a saját „olvasatot”. Ezért a versbeszélő lehet lány vagy fiú is, hiszen lányok és fiúk között is lehet szoros barátság, már kisgyerekkorban is.

Az is nyitott kérdés a két vers alapján, hogy egyidősek vagy különböző korúak a szereplők, és hogy ténylegesen ismerik-e egymást, vagy csak erkélyen keresztül figyelik Vandát a versbeszélő, vágyakozva a kapcsolatra.

Turbuly Lilla e versei nyomán alkotta meg **Talált szív** című meséjét, amelyben nevet ad a versbeszélőnek, és ezzel máris belecsöppenünk a mesébe, vagyis egy történetbe. Bővebben lásd a márciusi Egészség-betegség témában Turbuly Lilla **Talált szív** című meserészletét (07-1/5).

15
perc

5.1e Kisnoel imája

Olvassuk el [Miklya Zsolt Kisnoel imája](#) című versét! Soroljanak a gyerekek olyan dolgokat, amiket szeretnek, amelyekért hálát adhatnak Istennek. Vajon miért lehet Isten a legjobb barátunk?

Fogalmazzunk meg közösen, vagy írjanak a gyerekek önállóan egy hálaadó imádságot Istennek azért, mert ő lehet a legjobb barátjuk! Aki mindig velük van, segít, és érti minden gondolatukat. Azt is, amit nem tudnak vagy nem mernek másnak elmondani.

2x45
perc

5.2 Repülő iskolatáska

10
perc

5.2a A legrosszabb barátom

Írjuk fel a táblára a megkezdett mondatot: A legrosszabb barátom...

Beszélgessünk arról, hogy mitől lehet legrosszabb egy barát? Majd indítsuk el a mondatkört: minden gyerek fejezze be a táblára leírt mondatot a következőképpen:

A legrosszabb barátom... (milyen még azon kívül, hogy rossz)

A legrosszabb barátom... (mit szokott csinálni)

Olvassuk el [Kiss Ottó A legjobb barátom](#) című versét, és a gyerekek indokolják, hogy szerintük miért a legjobb/legrosszabb barátja a versbeszélőnek az adott személy! Miért lehet a legjobb egyben a legrosszabb is? Mit jelenthet itt a „rossz” kifejezés?

35
perc

5.2b Repülő iskolatáska

Olvassuk el [Vigh Balázs A repülő iskolatáska](#) című történetének részletét, majd beszéljük meg, hogy a gyerekek szerint vajon miért lettek végül barátok a főszereplők!

Az osztályt osszuk öt csoportra! Mindegyik csoport húzzon egy szerepet: Todó, Óvári, Todó anyukája, Óvári anyukája, tanító néni.

Csoportonként közösen beszéljék meg, hogyan mondaná el az adott szereplő az eseményeket! Minden csoport adja is elő a monológot, majd vessük össze az azonosságokat és a különbségeket!

Vedd figyelembe!

A történet Vig Balázs: *Todó kitálat a suliról* című gyerekkönyvének (Móra, 2017) egyik fejezete, illetve annak részlete. A szövegben nem szerepel a mesélő neve, de fontos, hogy néven nevezzük Todót.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekekben differenciálódjon a „barát” fogalma, vegyék észre a barát jó és rossz oldalát is.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mondat befejezése – körstaféta
Történetolvasás
Csoportalkotás szereplők szerint, szerepmonológ különböző nézőpontból
Léggömbfújás
Versolvasás
Világképrajzolás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Léggömbök
Rajzlap, rajzeszközök

JEGYZETEIM

5.2c Ha a házunk

Rendezzünk léggömbfújó versenyt! Ki tudja a legnagyobbra felfújni?

Majd olvassuk el [Kiss Ottó Ha a házunk](#) című versét, és a gyerekek rajzolják le a léggömböt, amibe minden és mindenki belefér!

Vedd figyelembe!

A feladat valójában egy világépítés, tehát biztassuk a gyerekeket arra, hogy rajzoljanak le bármit, amit fontosnak tartanak! Lerajzolhatnak olyan dolgokat is, amik a valóságban nem léteznek, amik a képzeletük vagy a mesék világához tartoznak. Pl. Hétfejűsárkány-leszállópályát, tengert csillámporból stb.

6.

tanegység

Jeremiás és Mercédesz

2x45 perces távoktatási óra
(magyar, vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kányádi Sándor: *Jeremiás és Mercédesz*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)

Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

A4-es rajzlap vagy másolólap, író- és rajzeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

Miről szól ez a tanegység?

Nem mindig a „menő” a gyorsabb vagy erősebb. Vannak helyzetek, amikor a lenézett is tud segíteni, megmutathatja jó szívét, lelkierejét. Mindezt egy autós mesén keresztül jobban átélhetik és megérthetik a gyerekek.

Áttekintő vázlat

6.1 Jeremiás és Mercédesz	2x45 perc
6.1a Képválogatás	15 perc
6.1b Időrend	10 perc
6.1c Ki mondta?	10 perc
6.1d Tulajdonságok	10 perc
6.1e Képregény	45 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

A távoktatási órához a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

A tanegység két jelenléti órában is megoldható. Ebben az esetben a képregénykészítést szervezhetjük páros vagy csoportmunkában is. (Az alkotópárok jobban illenek a mese szereplőpárosához.)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek egy autós mesén keresztül találkoznak a „menőség” és segítőkészség problémájával.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás

Interaktív feladatok: szereplőválasztás, időrendbe állítás, párbeszéd- és tulajdonságválogatás
Képregénykészítés

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Jeremiás és Mercédesz

A feladatléírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a Képválogatás

Olvasd el [Kányádi Sándor Jeremiás és Mercédesz](#) című meséjét a szöveggyűjteményből! Azután nézd meg a szereplőválasztó tankocka képeit a Reftantáron, és válaszd ki, melyik lehet Jeremiás, melyik Mercédesz!

JEGYZETEIM

6.1b Időrend

Állítsd sorrendbe a mese eseményeit az időrend-tankockán!

10
perc

6.1c Ki mondta?

Olvasd el Jeremiás és Mercédesz beszélgetésének részleteit a párbeszéd-tankockán, és dönts el, melyik mondatot ki mondta!

10
perc

A „sáncmarton” kifejezés azt jelenti: a töltés oldalán.

6.1d Tulajdonságok

Milyennek ismerted meg Jeremiást és Mercédeszt a mesében? Húzd a szavakat a megfelelő helyre a tulajdonságsoroló tankockán!

10
perc

6.1e Képregény

Készíts képregényt a mese alapján! Válaszd ki hozzá a történet legfontosabb jeleneteit, képeit és mondatait! Ossz be egy-két rajzlapot vagy másolólapot kisebb részekre (megteheted ezt úgy is, hogy többször félbehajtod a lapot)! Majd gondold át okosan, mit és hol helyezel el, és láss munkához!

45
perc

Alapszabály: nem kell mindent lerajzolni és leírni! Csak a legfontosabb kerüljön a képregénybe, de az „erős” legyen!

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

A4-es rajzlap vagy másolólap, író- és rajzeszköz

JEGYZETEIM

7.

tanegység

Egyéb ötletek

7.1 Öreg malac

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Érzékenyítés a csúfolás, csúfolódás kivédésére.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Kifejezések értelmezése
Meseolvasás, beszélgetés a mese alapján
Példatörténetek elmesélése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

A szöveg elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán

Ha az osztályunkban probléma a csúfolódás, akkor a téma beceneves indítása után elolvashatjuk és feldolgozhatjuk [Bálint Ágnes Öreg malac](#) című meséjét is, amelyet a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán találunk meg. (A beceneves feladatot és tankockát lásd a 2. tanegység elején.)

Beszélgessünk először arról, mikor mondjuk azt a barátunknak, hogy „öregem” vagy „öregfiú”? Mit jelent ilyen esetben az „öreg”? (Nem az életkorra utal, inkább arra, hogy milyen régóta barátok vagyunk, milyen jól ismerjük egymást.)

Olvassuk fel [Bálint Ágnes: Az öreg malac](#) című meséjét (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és a gyerekek figyeljék meg, mit jelent a mesében az „öreg malac” kifejezés?

Meseolvasás után beszéljünk: Miért nevezték öreg malacnak Mazsolát a barátai? Kit csúfoltak még, és miért?

Szokták-e a barátok csúfolni egymást? Ha igen, miért? Mi lenne ilyenkor a megoldás? Mit lehetne tenni csúfolás helyett?

Igaza van-e Manócskának, mikor azt mondja: „A csúfolódás nagyon tud fájni.” El is mesél hozzá egy történetet.

Ki tudna elmesélni egy olyan történetet, amikor a csúfolódás nagyon fájt valakinek?

Vedd figyelembe!

A példatörténet a gyerekek saját életéből, de más életéből is származhat. Sőt olyan is előfordulhat, hogy valaki mesébe ágyazza a történetet, mint Manócska a zöld malac esetét. Engedjük a gyerekeket szabadon megnyilatkozni, és ne erőltessünk rájuk semmit ebben az érzékeny témában!

JEGYZETEIM

Mit szeretnének elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A farsangi vidám hangulatot párosító és ritmusjátékokkal, sőt konkrét táncal alapozzuk meg, segítve a nemek közeledését egymáshoz.

A gyerekek elgondolkodhatnak azon, hogy milyen jelmezbe szeretnének bújni, és hogy mitől menő egy jelmez. Alapismereteket szerezhetnek a farsangi néphagyományainkról, és megtervezhetik saját jelmezüket is.

Más bőrébe bújni mindig izgalmas. Erre ad lehetőséget a farsang, és arra, hogy önfeledten játszunk, táncoljunk, nevéssünk.

Ebben az időszakban a fiúk és lányok is közelebb kerülhetnek egymáshoz, hiszen a vidámság mindenkit összeköt.

1. tanegység

Hogy a kakas?

45 perces készségfejlesztő óra
(magyar, dráma, testnevelés)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Elvesztettem zsebkendőt – magyar népi játékmondóka
Hogy a kakas? – magyar népi játékmondóka

A játékokkal, közös játékélménnyel szeretnénk a fiúkat és a lányokat közelebb hozni egymáshoz.

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Zsebkendő
Számcsédulák párban

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

Áttekintő vázlat

1.1 Hogy a kakas?	45 perc
1.1a Elvesztettem zsebkendőt	15 perc
1.1b Kié lesz a zsebkendő?	15 perc
1.1c Hogy a kakas?	15 perc
Összesen:	45 perc

A játékok nagy mozgás- és térigényűek, amihez vagy az osztálytermet kell átrendezni, vagy alkalmasabb helyszínt választani (tornaterem, udvar).

A zsebkendőkapó játék számos változatához készítünk párban annyi számcsédulát, hogy mindenkinek jusson!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Lányok és fiúk közös játékélménye.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Énekes, mozgásos, párbeszédű népi játékok

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Zsebkendő
Számcsédulák párban

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Hogy a kakas?

1.1a *Elvesztettem zsebkendőt*

Az *Elvesztettem zsebkendőt* című játékot biztosan ismerik már a gyerekek az óvodából. A játékosok körben állnak, éneklük a dalt. Valaki a körön kívül körben jár, elejti a zsebkendőjét egy másik gyerek mögött, majd futásnak ered. Aki mögé a zsebkendő leesik, megpróbálja utolérni a másik játékost. Ha utolért, megpuszítja az arcát, majd helyet cserélnek. Az eddigi futó beáll a körbe, aki pedig a fogó volt, elindul körbe.

Ha már belemegedtek a gyerekek a játékba, „nehézíthetjük” azzal a dologgal, hogy csak ellenkező nemű játékost szabad választani. Ebben az esetben a pusziadás ne legyen kötelező!

A dalt animációval együtt megnézhetjük (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

 JEGYZETEIM

1.1b Kié lesz a zsebkendő?

15
perc

A gyerekek álljanak körbe! A kör közepére tegyünk le egy zsebkendőt! Válasszuk ki az első két játékost: egy fiút és egy lányt! A játékosok adott jelre (taps, sípszó) befutnak a kör közepére, és megpróbálják felkapni a zsebkendőt. Az nyer, akinek hamarabb sikerül. Ha valaki megfogta a zsebkendőt, a kezéből kitépni nem szabad. Ha egyszerre fogják meg, döntetlen. A játékosok, ha végeztek, maguk helyett új játékpárt választanak. Vajon kik fogják többször megszerezni a zsebkendőt? A fiúk vagy a lányok?

Variáció

Ha előre tudják a gyerekek, hogy ki szalad a zsebkendőért, nem elég izgalmas a játék, a többiek kevésbé figyelnek. Folyamatosan fenntarthatjuk a figyelmet az alábbi változattal:

A gyerekek két sorba állnak, egyikbe a fiúk, másikba a lányok. A két sorból fiú-lány párokat alakítunk, és a sorban elfoglalt helyük szerint kapnak egy számot, amit megjegyeznek: egy, kettő, három... stb. Cédulákon is érdemes odaadni a számot, amit zsebre tehetnek a játékosok, ez lesz az emlékeztető, ha elfelejtenék a számukat. Miután megvannak a párok, kört alakítunk, ahol mindegy, ki hova áll. Középen elhelyezzük a zsebkendőt, és mindenki figyel. A játékvezető elkiált egy számot, pl. kettő, és a kettes számot kapott pár pattan a zsebkendőért. Aki hamarabb felkapja, visszaszalad vele a körbe. Igen ám, de a párja még utolérheti. Ha sikerül őt megérinteni, mielőtt beugrana a körbe, akkor az érintő játékos nyer. Akkor jó a játék, ha elég pörgős. A játékvezetőnek figyelnie kell arra is, hogy lehetőleg minden pár sorra kerüljön, mégse legyen kiszámítható, ki mikor kerül sorra. Ha egy szám elhangzásakor többen is ugranak, akkor valaki eltévesztette. Ilyenkor vegyék elő az ugrók a cédulákat, és ellenőrizzük a számokat! Ha a gyerekek létszáma páratlan, az utolsó számot kaphatják hárman is, erre a számra majd hárman ugranak.

1.1c Hogy a kakas?

15
perc

A lányok és fiúk alkossanak párokat! Lehet az előző játéknál kialakult párokkal is játszani. Döntsék el, melyikük lesz az eladó, melyikük a kakas! Az eladó-kakas párokon kívül szükség van még egy vevőre is. Az eladók elé guggoljanak le a kakasok, és alkossanak egy sort, mint a piacon. A vevő álljon szembe az eladóval, és a következő párbeszédet mondják:

- Hogy a kakas?
- Három garas.
- Hát a tyúk?
- Az is úgy.
- Hát a legény?
- Egy pár lepény.
- Hát a leány?
- Egy zsák csalán.

Amikor végeztek, a vevő futni kezd (megkerüli a sort), az eladó és a kakas pedig utána fut, és kergetni kezdi. (Másik irányból megelőzni nem szabad!) Ha valamilyen megfogja, mielőtt a vevő egy új eladó-kakas pár előtt megállna, akkor helyet cserél a vevővel. A kevésbé ügyesből újra kakas vagy eladó lesz.

Vedd figyelembe!

A játék előtt olvassuk fel a párbeszédese játékmondókat (*Hogy a kakas? – magyar népi játékmondóka*), és felelgetve mondjuk el többször a gyerekekkel! Akik gyorsan megtanulják, azok lehetnek az eladók és az első vevő. Bízhatunk benne, hogy a játék végére mindenki megtanulja majd a szöveget.

Lányok és fiúk

45 perces szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra
(magyar, kreatív szövegalkotás)

Miről szól ez a tanegység?

Első-második osztályban a fiúk és a lányok (finoman fogalmazva is) távolságtartóak egymással. A farsangi játékos időszak lehetőséget ad arra, hogy a nemek közötti közeledést, egymás megismerését játékosan szorgalmazzuk.

Áttekintő vázlat

2.1 Lányok és fiúk	45 perc
2.1a Hóemberek	25 perc
2.1b Lány és fiú	20 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

Ha van rá lehetőség, a szünetben készítsünk a gyerekekkel hóembert! Ha csak tízcentis, az is jó! Így az ablakpárkányon is elfér.

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kiss Ottó: *Hóemberek*
Fodor Ákos: *Lány és fiú*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Lányok és fiúk

2.1a Hóemberek

Ha nem sikerül hóembert készíteni, akkor nézzük meg a *Hóemberek* című tankockát, és beszéljük meg, milyen csoportokba oszthatnánk ezeket a hóembereket! (A tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.) A tankockán csak a képeket látjuk, amelyek kattintással nagyíthatók. Nem a tankockán kell csoportba rendezni a képeket, hanem csak beszéljük meg, milyen csoportok jöhetnek szóba! Azért van ez így, mert a lány-fiú csoportosítás mellett másféle csoportosítási szempont is elképzelhető (pl. répaorrúak – nem répaorrúak, sálasok – nem sálasok stb.). A gyerekek próbáljanak minél több csoportkategoriót kitalálni, és mutassák meg, melyik hóember tartozik az adott csoportba!

Olvassuk el [Kiss Ottó Hóemberek](#) című versét, és válasszunk ki két képet, amivel szívesen illusztrálnánk a verset!

Keressük ki a versből, mi jellemzi a hófiút és a hólányt!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A nemek közötti közeledés és megértés segítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Képgaléria képeinek csoportosítása
Versek olvasása, értelmezése
Tulajdonsággyűjtés
Projekciós játék
Kreatív szövegalkotás csoportban

JEGYZETEIM

A fiúk és lányok külön csoportban (vagy több kis csoportban) dolgozva beszéljék meg, hogy milyennek építenének meg egy fiú-, illetve lányhőembert! Fogalmazzák meg néhány mondattal vagy egy tulajdonságlistával (vázlattal), hogy mik lennének a legfontosabb különbözőségi pontok!

Értékelés után keressünk azonossági pontokat is közösen (pl. mindkettő hóból készül, elolvad a meleg hatására stb.)!

Milyen különbségek és azonosságok vannak a lányok és a fiúk között? Gyűjtsünk ilyen tulajdonságokat is!

Vedd figyelembe!

A hőember-hóasszony megkülönböztetéséhez lásd még [Turbuly Lilla Hóasszony](#) című meserészletének feldolgozását a decemberi 4. téma 3. tanegységében (05-4/3). Ha akkor foglalkoztunk vele, most építhetünk rá. Ha nem, a mesét otthoni olvasmányként adhatjuk vagy ajánlhatjuk a gyerekeknek.

2.1b Lány és fiú

20
perc

Mindenki írja le egy kis cédulára, hogy minek öltözne be farsangkor, de ez egyelőre titok, senki sem árulhatja el, mit írt! Dobjuk be a cédulákat egy kalapba, és húzzuk ki egyesével a cédulákat! Olvassuk fel, amit ráírtak, és tippeljék meg a gyerekek, hogy fiú vagy lány írhatta! Ez alapján rakjuk két kupacba a cédulákat! Ekkor még senkinek sem szabad elárulnia, hogy melyik az ő jelmeze!

Olvassuk el [Fodor Ákos Lány és fiú](#) című versét, majd válogassuk szét a cédulákat! Hány hercegnő (királykisasszony, Disney-hercegnő)-választás volt a lányok között, hány lovag (rendőr, tűzoltó, szuperman stb.) volt a fiúk között?

Van-e olyan választás, ami nem tipikus? (Nem kötődik egyik nemhez sem, pl. bagoly, űrhajó, óriáskifli stb.) Beszélhetünk arról is, hogy a hagyományos férfi-női szerepek sem biztos, hogy csak az egyik vagy másik nemhez köthetők ma! Pl. vannak női rendőrök, katonák, focisták, és vannak férfi manökenek, ápolók vagy óvó bácsik is.

A fiúk és a lányok kis csoportokban alkossanak (szóban, esetleg írásban) egy-egy mesét azokkal a szereplőkkel, akiket kitaláltak az imént maguknak!

Farsangnapi kutyabál

45 vagy 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó és táncóra (magyar, ének-zene, tánc)

Miről szól ez a tanegység?

Csoóri Sándor verse és a Csurgó zenekar feldolgozása nemcsak a farsangi jókedvet alapozza meg, hanem lehetőséget biztosít egy kutyakórus alakításán túl a csárdás alaplépéseinek megismerésére is.

Áttekintő vázlat

3.1 Farsangnapi kutyabál	45 perc
3.1a Kutyakórus	20 perc
3.1b Farsangnapi kutyabál	25 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A pedagógus tánchoz való viszonyán, affinitásán és képzettségén múlik, bevállal-e egy teljes táncórát a gyerekekkel. Csoóri Sándor verse és dalfeldolgozása kitűnő alkalmat kínál erre. Az oktatóvideók segítségével a táncban kezdő és laikus pedagógus is vállalhatja az alaplépések tanítását, amire érdemes a videó(k) segítségével mozgással felkészülni.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Csoóri Sándor:
Farsangnapi kutyabál

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Farsangnapi kutyabál

3.1a Kutyakórus

Utánozzuk a kutyák hangját! Hogyan ugat a kiskutya? Hogy csahol a házörző? Egy bernáthegyi? Egy incifinci csivava? Egy öreg, bölcs kutya?

Alakítsunk kutyakórust, és ugassunk ritmusra!

- előbb sűrű, ti-ti-ti-ti ritmusban: va-va-va-va
- aztán lassú, tá-tá ritmusban: vaaa-va
- aztán váltott, sűrű-lassú ritmusban: va-va-va-va, vaaa-va
- végül kombinálhatjuk a sorokat:

va-va-va-va, vaaa-va	ti-ti-ti-ti tá-tá
va-va-va-va, vaaa-va	ti-ti-ti-ti tá-tá
va-va-va-va,	ti-ti-ti-ti
va-va-va-va,	ti-ti-ti-ti
va-va-va-va, vaaa-va	ti-ti-ti-ti tá-tá

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A bál képe és fogalma váljon hangzóssá, ritmusossá és táncossá a gyerekek átélésében.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Hangutánzás
Ritmusjáték
Zenehallgatás, énektanulás
Szógyűjtés
Vers olvasása, kifejezések megfigyelése
Kutyafajták azonosítása, névadó játék
Táncmozgások megfigyelése, csárdás alaplépéseinek tanulása

JEGYZETEIM

Most menjünk el kutyabálba! [Csoóri Sándor Farsangnap i kutyabál](#) című versét nézzük meg a Csurgó együttes előadásában (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Kérjük meg a gyerekeket, hogy figyeljék meg, hol kapcsolódhatnak bele a kutyakórusba, és ugassanak ők is többi gyerekekkel!

Majd vegyük elő a szöveggyűjteményt, és keressük meg a verset! A vers elolvasása után a gyerekek próbálják meg együtt énekelni a dalt a zenekarral!

Az ütemhangsúlyos vers első szakaszának ritmusa (az előző kutyaugatás-ritmus erre épül):

<u>De</u> érdekes <u>vo</u> lna,	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
<u>ha</u> kutyabál <u>vo</u> lna,	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
s <u>farsang</u> napján	□□□	ti-ti-ti-ti
<u>minden</u> kutya	□□□	ti-ti-ti-ti
<u>bálba</u> <u>kutyagol</u> na.	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá *
<u>Nagy</u> kutya is,	□□□	ti-ti-ti-ti
<u>kis</u> kutya is,	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá
kit <u>csíp</u> még a <u>bol</u> ha.	□□□	ti-ti-ti-ti tá-tá

(* A csillaggal jelölt sor ritmusa a dalban az elején megnyúlik, majd még sűrűbb lesz: tá-ti-ti-ti tá-tá.)

Gyűjtsünk olyan szavakat, amelyek a kutyaugatást, a kutya hangját jelölik és utánozzák is! Pl: ugat, csahol, vakkant, kaffant, szűköl, nyüszít, vonyít, vinnyog stb.

A gyerekek mutassák is be ezeket a hangokat!

Végezetül a kutya érzelemskáláját is „elugathatjuk”. Hogy ugat a kutya, ha örül, ha fél, ha bánatos, ha egykedvű stb.?

Variáció

Animációval, zenei aláfestéssel és versmondással is megtekinthetünk egy versfilmet Csoóri Sándor versére (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

3.1b Farsangnap i kutyabál

Olvassák el a gyerekek Csoóri Sándor versét újra, és gyűjtsék ki, milyen kutyafajták szerepelnek benne! Majd oldjuk meg a *Farsangnap i kutyabál* című tankocka párosító feladatát (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán):

Megfigyelted, milyen kutyák szerepeltek Csoóri Sándor *Farsangnap i kutyabál* című versében? Milyen kutyák lehettek még a kutyabálban? Párosítsd a kutyák képét a fajtájuk nevével!

25
perc

A szövegben az egyik kutya teljes névvel meg van nevezve. Hogy is hívják? (Puli Pali)
Alkossunk közösen hasonló kutyanéveket a képek segítségével: a kutya vezető-
neve a fajtaneve legyen, keresztnéve pedig ugyanazzal a betűvel kezdődjön! Pl.
Foxi Fanni, Vizsla Vili stb.

Melyik kutya mit csinált a bálban? (Ha nem emlékeznek a gyerekek, keressék meg!)
Tudjuk-e, mi az a csárdás? Mi a csacsacsacs? Létezik egy foxtrott nevű tánc is.

A vers jó lehetőséget nyújt, hogy megmutassuk a gyerekeknek a csárdás alaplé-
péseit, és hogy ki is próbálják a tánclépést. Egy oktatóvideón a Bihari táncgyüt-
tes segítségével sajátíthatják el a gyerekek a lassú és friss csárdás alaplépéseit,
amit egy rövidebb felvételen is megtekinthetünk (elérhető a reftantar.hu-n, a
szöveggyűjtemény aloldalán).

Vedd figyelembe!

Ha az oktatóvideót követjük, és 45 percünk van az egész órára, akkor csak a lassú
csárdást tudjuk megtanítani a gyerekeknek. De ha a pedagógusnak van affinitása
a tánchoz, esetleg maga is táncolt vagy táncol, akkor egy teljes órát is rá lehet
szánni a táncoktatásra. Ekkor a gyerekek nemcsak a csárdással, hanem a csacsac-
sával, illetve a slowfoxszal is megismerkednek. Ha erre nincs is időnk, egy-egy
videót érdemes megnézni ezekről a táncokról is (elérhető a reftantar.hu-n, a
szöveggyűjtemény aloldalán).

4.

tanegység

Jelmezek

3x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra (magyar, ének-zene, vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Gryllus Vilmos:

Bál, bál, maszkabál

Nyulász Péter: *Farsang*

Miklya Luzsányi Mónika:

Batman farsangja

Farkas Beáta:

Farsang az iskolában

Szócs Margit:

Családi farsang

Berg Judit: *Farsang*

(részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Internet, projektor,
hangfal

Cédulák kifejezésekkel

Csomagolópapír, zsír-
kréta

Színes kartonpapír

Olló, ragasztó

Egyéb dekorációs esz-
közök

Füzetlap, íróeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

Miről szól ez
a tanegység?

A farsangi készülődés lázba hozza a gyerekeket. Mindenki arra törekszik, hogy az övé legyen a legmenőbb, legtrendibb jelmez. De vajon mitől menő egy jelmez? Ebben a tanegységben egyebek mellett erre a kérdésre is választ keresünk az irodalmi szövegek segítségével. Persze nem marad el a dal, a tánc sem, és még egy farsangi meghívót is elkészíthetnek a gyerekek, amelynek a szövegét maguk fogalmazhatják meg.

Áttekintő vázlat

4.1 Jelmezek	45 perc
4.1a Bál, bál, maszkabál!	15 perc
4.1b Milyen jelmez vagyok?	30 perc
4.2 Trendi jelmezek	45 perc
4.2a Soma, a szuperhős	min. 25 perc
4.2b Spenótok és virslik	min. 20 perc
4.3 Tündérfarsang	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Előkészületek

Nyulász Péter versének kifejezéseit írjuk cédulákra, és ha kell, pótoljuk ki a létszámnak megfelelően!

A jelmeztervezéshez csoportonként egy félíves csomagolópapír elég, amit körül tudnak ülni a gyerekek.

Az egyszerűbb meghívó készítéséhez érdemes előre kivágni a színes kartonlapokat képeslap vagy írólap méretben. Ha a bonyolultabb megoldást választjuk, körlapokat kell kivágnunk, 4-4 darabot minden gyereknek.

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Jelmezek

4.1a Bál, bál, maszkabál!

Nézzük meg a [Gryllus Vilmos Bál, bál, maszkabál](#) című dalára készült animációt, majd olvassuk el a szöveggyűjteményből a verset! A videó segítségével tanuljuk meg énekelni a dalt, és táncoljunk rá körtáncot!

Vedd figyelembe!

Lásd még az Egyéb ötletek között [Gryllus Vilmos: Maszkabál vége](#) című dalának ajánlását. A *Bál, bál, maszkabál* nyitódala a mulatságnak, míg a *Maszkabál vége* búcsú a mulatságtól.

4.1b Milyen jelmez vagyok?

Mindenki gondolja ki, hogy mi lenne a farsangon! (Most olyat is ki lehet találni, ami nehezen megvalósítható jelmez.) Egy vállalkozó gyerek jöjjön ki a tábla elé, választott jelmeze nevét súgja a tanító fülébe, majd a többiek barkochbakérdésekkel találják ki, milyen jelmezbe bújna szívesen! (A kérdésekre a választ a gyerek adja, a tanító akkor szóljon bele, ha bizonytalan, vagy rossz választ ad!)

Nézzük meg a [Nyulász Péter Farsang](#) című versére készült animációt (elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és a gyerekek figyeljék meg, milyen jelmezek szerepelnek a versben!

Olvassuk el a verset a szöveggyűjteményből, és párosítsuk a jelmezeket a hozzájuk tartozó tulajdonságokkal!

A vers jellemző kifejezéseit, illetve a kiegészítő kifejezéseket előzetesen írjuk egy-egy cédulára, és tegyük ezeket egy kosárba! A gyerekek húzzanak a cédulákból, és keressék meg, hogy kihez tartoznak (mely kifejezések tartoznak össze)!

Csoportok és kifejezések:

Gomba

- nagyra nő fél nap alatt
- csipkegallér
- pöttyös kalap

Lepke

- messze szálló
- két kis csáp
- szárnyak

MIT AKARUNK ELÉRNI?
Ráhangelődés és bevonódás a farsang témába.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?
Animációs filmek megtekintése
Daltanulás, körtánc
Barkochba játék
Versolvasás, kifejezések megfigyelése
Csoportalkotás a vers kifejezései alapján
Jelmezterv, tulajdonságyűjtés csoportmunkában

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?
Cédulák kifejezésekkel

Cica

- csíkos ruha
- cérnabajusz
- hosszú farkok

Rendőr

- tányérsapkás
- komoly
- délceg

Kalózvezér – Ide szabadon írjunk tulajdonságokat pl.:

- falábú
- félszemű
- kampókezű

Herceg – Ide is írhatunk további tulajdonságokat (pl. lovag, királyfi)

- fehér lovas

Zenész – nincs ugyan megnevezve, de a versben szerepelnek tulajdonságai:

- sípoló
- dudafújó
- kerepelő

Fontos, hogy annyi cédula legyen, ahány gyerek van az osztályban! A kalózhoz, herceghez nyugodtan írhatunk több tulajdonságot, a többi jelmezhez is találhatunk ki más tulajdonságokat, lényeg, hogy minden gyereknek jusson!

Amikor összeálltak a jelmezek szerinti csoportok, olvassák fel a tulajdonságokat, és nevezzék meg, hogy milyen jelmezt húztak! Majd a csoportok olvassák el a verset, és keressék meg, hogy mely tulajdonságok szerepelnek a versben, és melyek nem!

Ezután minden csoport találjon ki közösen egy új jelmezt, amihez mindenki írjon a csoportból egy tulajdonságot! Ha összeálltak az új jelmezes „csapatok”, olvassák fel, hogy mire jutottak!

4.2 Trendi jelmezek

45
perc

4.2a Soma, a szuperhős

A korábbi jelmezkiáláló játékhoz hasonlóan most mindenki válasszon magának egy szuperhőst vagy mesehőst, akinek a jelmezében szívesen megjelenne a farsangi bálon! A vállalkozó súgja a mesehős nevét a tanító fülébe, majd az osztály barkochbakérdésekkel próbálja kitalálni, hogy ki lenne a válaszadó gyerek! Ha gyorsan kitalálják, több vállalkozó is próbálkozhat.

min.
25 perc

Olvassuk el [Miklya Luzsányi Mónika](#) *Batman farsangja* című meséjét Somáról és Mikuláról, a zoknimanóról (akinek az eltűnt fél pár zoknik köszönhetőek). Olvasás után minden gyerek fogalmazzon meg a mesével kapcsolatban három mondatot: két igazat és egy hamisat! Ezeket írja le egy lapra! A lapokat dobjuk kalapba, húzzunk ki néhányat (ahogy időnk engedi), és az osztály döntse el, hogy melyik mondat igaz, és melyik hamis! Ezzel a módszerrel egyrészt részleteiben átismételjük a történetet, másrészt kereső olvasás segítségével a gyerekek gyorsan megtalálhatják a választ.

Összegzőképpen olvassuk fel az alábbi állításokat, és döntsék el ezekről is a gyerekek, melyik igaz, melyik hamis:

1. Mikula megnyerte a Nagy Zoknievő Versenyt.
2. Soma megnyerte anyát Batman-jelmez készítésére.
3. Anya megnyerte a családi türelembajnokságot.

Végül beszéljünk a gyerekekkel arról, hogy mitől igazán jó egy jelmez! Fontos-e, hogy „trendi” legyen? Mitől lesz ötletes? Mondjunk, keressünk rá példákat!

4.2b Spenótok és virslik

Olvassuk el [Farkas Beáta](#) *Farsang az iskolában*, valamint [Szőcs Margit](#) *Családi farsang* című versét, és beszéljük meg, miért ötletesek az itt szereplő jelmezek!

A gyerekek a versek nyomán kis csoportokban tervezzenek meghökkentő jelmezeket! Nemcsak ételek jöhetnek szóba, hanem bármi, ami érdekes, ötletes, vicces jelmez lehet.

Egy csoportban négyen-öten dolgozzanak: zsírkrétával, csomagolópapírra rajzolják meg a jelmezötleteiket!

min.
20 perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek gondolkodjanak el azon, mitől „trendi” és mitől igazán jó egy jelmez.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Barkochba játék
Meseolvasás
Igaz-hamis állítások írása, vizsgálata
Beszélgetés
Versolvasás
Jelmeztervezés csoportmunkában

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Csomagolópapír,
zsírkréta

4.3 Tündérfarsang

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek készítsenek farsangi meghívót.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás
Adatgyűjtés a mese alapján
Szövegalkotás csoportban
Meghívókészítés
Mesefilm megtekintése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Színes kartonpapír (vagy körlapok)
Olló, ragasztó
Egyéb dekorációs eszközök
Füzetlap, íróeszköz

Olvassuk el *Berg Judit Farsang* című meséjének a részletét, és kérjük meg a gyerekeket, hogy gyűjtsék ki a szövegből, mi mindennel készültek a tündérek a farsangra!

Minek kell szerepelnie egy meghívón? Beszéljük meg a részleteket, majd a gyerekek kis csoportokban fogalmazzák meg egy farsangi meghívó szövegét! Ha elkészültek, olvassuk fel a szövegeket, majd minden gyerek készítsen egy farsangi meghívót a szüleinek!

A farsangi meghívó egy egyszerű, méretre vágott színes kartonlap is lehet, amit rajzzal díszítenek a gyerekek. A rajzoláson kívül természetesen használhatnak a díszítéshez formalyukasztót, különböző cikk-cakk ollókat vagy papírrátétet is. Érdekes a szöveget vonalas lapra írniuk, majd kivágni és azt ragasztani a meghívóba. Választhatunk más megoldást is: egy bemutatóvideón egyszerű, de mutatós meghívó elkészítését láthatjuk.

Végül nézzük meg a mese animációját, amiből kiderül, minek is öltözött be Bonifác. (A videók elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

JEGYZETEIM

Miskeri-maskara bál

3x45 perces komplex órablokk
(magyar, ének-zene, tánc és dráma, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

A gyerekek biztosan farsangoltak már, talán a télűzés szokásáról is hallottak. A maszkbál, jelmezbál azonban inkább az átlényegülésről szól, amikor valaki-valami mássá válhatunk, és még a csúnya is megszépülhet. Ez a farsangban a legjobb szokás.

Áttekintő vázlat

5.1 A farsangi napokban	45 perc
5.1a A farsangi napokban	15 perc
5.1b Farsangi idő	15 perc
5.1c Azért kell beöltözni...	15 perc
5.2 Maskara, jelmez	2x45 perc
5.2a Maskarabál	15 perc
5.2b A vége jó jelmezbál	30 perc
5.2c Jelmeztervek	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Előkészületek

A gyerekek, ha nem biztosak benne, kérdezzék meg, mikor van a névnapjuk!

A jelmeztervezéshez a rajzolás, festés eszközein túl biztosítsunk elég választható anyagot kollázskészítéshez is: színes és mintás papírokat, maradék textilanyagokat, fonalakat, szalagokat, gombokat, flittert stb.!

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Sarkady Sándor: *Farsang*
Murányi Zita:

Azért kell beöltözni

Finy Petra:

Miskeri-maskara bál

Marék Veronika:

A Csúnya Kislány – hangos diafilm (online)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

Rajzlapok, rajzolás, festés, kollázskészítés eszközei

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 A farsangi napokban

5.1a A farsangi napokban

Hallgassuk meg Szvorák Katalin lemezéről a vidám *A, a, a farsangi napokba* kezdetű farsangi éneket, akár többször is (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

15 perc

A gyerekek spontán mozogjanak, ugráljanak, táncoljanak a zenére! Majd ülünk le körbe, hallgassuk meg újra a dalt, és füleljünk erősen! Milyen hangokat, hangkapcsolatokat emelnek ki a dalban?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekeket vonjuk be a farsangi hangulatba a dalokon, verseken keresztül, de mutassuk meg a farsang problémás oldalát is!

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, mozgás a zenére
Szógyűjtés hangokra, hangkapcsolatokra
Évkörkirakó, hónapke-reső játék
Versolvasás, rímkeresés, ritmizálás
Szabadvers olvasása, értelmezése
Beszélgetés a vers által felvetett problémáról

- a
- böl
- g(é)
- ú
- ha (ka)

A gyerekek gyűjtsenek (akár csoportban) olyan szavakat, amelyekben az adott hangok, hangkapcsolatok szerepelnek, és a farsanghoz kapcsolódnak!

Vedd figyelembe!

A következő szavakat a gyerekek valószínűleg nem ismerik:

- bögy – mell
- gége – torok

5.1b Farsangi idő

15
perc

Rakjunk ki 12 széket, ezek jelölik a hónapokat. Minden gyerek álljon a mögé szék mögé, amelyik hónapban van a névnapja! Tudjuk-e, mely hónapokban tartjuk a farsangot? A gyerekek vélhetőleg azt fogják mondani, hogy télen, de pontosítsunk: január-februárban.

Jó tudnunk, hogy az egyházi ünnepkör szerint a farsang vízkeresztől (január 6.) hamvazószerdáig (húsvétvasárnap előtti 47. napig) tart. A gyerekeknek azonban elég a január-februári időintervallumot megjegyezni, és azt, hogy a húsvét időpontjához hasonlóan a farsangi időszak vége is változik.

Olvassuk el [Sarkady Sándor Farsang](#) című versét, és keressük ki belőle a neveket! Majd keressük ki, hogy melyik szó rímel a nevekre, végül keressük meg a rímpárokat! Észrevehetünk egy szabályszerűséget: minden rímpár három szótagos (az utolsóban is 3-3 szótag vesz részt):

Dorottyák / bolondját
vigalom / tilalom
bolondok / kolompot
el a tél / aki él

Hogy miért? Az ütemhangsúlyos, mondókaszerű verset ritmizálva könnyen ráérezhetnek a gyerekek:

<u>F</u> ruskák, Zsuzskák, <u>D</u> orottyák,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>j</u> árjátok a <u>b</u> olondját;	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>d</u> ínomdánom, <u>v</u> igalom –	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>n</u> incs a táncra <u>t</u> ilalom!	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

JEGYZETEIM

<u>M</u> askarások, <u>b</u> olondok,	□□□ □	ti-ti-ti-ti	ti-ti-tá
<u>r</u> ázzátok a <u>k</u> olompot;	□□□ □	ti-ti-ti-ti	ti-ti-tá
<u>t</u> akarodjon <u>e</u> l a <u>t</u> él –	□□□ □	ti-ti-ti-ti	ti-ti-tá
<u>ö</u> rvendezzen, <u>a</u> ki <u>é</u> l!	□□□ □	ti-ti-ti-ti	ti-ti-tá

Vedd figyelembe!

A verssorok két-két ütemből állnak, 4|3 szótag-osztásban. Soronként a második ütem minden szótagja rímalkotó. (Mindezt elég, ha a pedagógus tudja, és figyelembe veszi.)

5.1c Azért kell beöltözni...

Olvassuk el [Murányi Zita Azért kell beöltözni](#) című versét, és beszéljük meg, hogy miért nem akar a versbeszélő gyerek beöltözni farsangkor!

Mivel indokolja nagyí, hogy öltözzenek be? Miért nem akarja a versbeszélő gyerek a telet elkergetni? Tényleg a farsangolók kergetik el a telet?

Beszélhetünk itt a gyerekeknek arról, hogy régen, amikor még nagy telek és hidegek voltak, az emberek jobban örültek annak, hogy végre közeledik a tavasz. Különösen azok, akik a földeken dolgoztak, és várták már, hogy kikeljen a búza, virágba boruljon a kert, a rét. Farsang utolsó napjaiban pedig álarcos mulatságot rendeztek, és jó nagy ricsajt csaptak, hogy azzal űzzék, kergessék el a telet.

A nagyí azt hiszi, az unokája érti ezt, és ő is lelkesedni fog a télkergetés miatt. De az unoka szereti a telet. Ezért nem akar részt venni a maskarázásban.

Mit gondoltok, előfordulhat más okból is, hogy valaki nem szereti a farsangot? Vajon miért nem szeretheti?

Csak a télkergetés miatt lehet jelmezbált rendezni? Mi mindennek öltözne be a versbeszélő gyerek, ha inkább a jókedv, a baráti társaság miatt rendeznék a jelmezbált?

Vedd figyelembe!

A busójárás szokásaival foglalkozik [Takács Viktória Busó mese](#) című története, amiből részleteket közzünk online a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán. Ha a gyerekek érdeklődők és fogékonyak a témára, sort keríthetünk egy „busóismereti” órára is. Feldolgozási javaslatokat találunk az Egyéb ötletek között.

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek ismerjék fel, hogy a maszkabál az átlényegülésről szól, amikor a csúnya is szépé válhat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése
Zenehallgatás, éneklés vagy felelgető, ritmikus versmondás
Meseolvasás, beszélgetés a mese alapján
Karakterrajzok
Jelmeztervezés: rajz, festés, kollázs
Kiállításrendezés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzolás, festés, kollázskészítés eszközei

5.2 Maskara, jelmez

5.2a Maskarabál

Olvassuk el *Finy Petra Miskeri-maskara bál* című versét, és próbáljuk megfejteni, hogy ezt a bált vajon miért rendezik! Mivé változnak át a gyerekek? Ki lesz a fiúból? Ki lesz a lányból? Milyen meselények jöhetnek még ebbe a bálba?

A „báli zene”, a vers dallama, hangulata is elég mesés.

Ismeritek a *Bóbita* dalát? Meghallgathatjuk a *Bóbitát*, és énekelhetjük is a dallamára a *Miskeri-maskara bált*. (Weöres Sándor: *A Tündér* című versének dalfeldolgozása elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Megfigyelhetjük a vers időmértékes ritmusát zene nélkül is. Soronként felelgetve, ritmikusan mondjuk a verset, ami végig a *Bóbita* ritmusára épül (fél hexameter sorokból áll):

Táru! a bálkapu halkan,	– U U – U U – –	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
Villog az álruha korca,	– U U – U U – –	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
Miskeri-maskara rajtam,	– U U – U U – –	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá
Tűnik a gyermekek arca.	– U U – U U – –	tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá

Variáció

A *Bóbita* animációs feldolgozását is megnézhetjük, ha képi világát jobban be akarjuk vonni a feldolgozásba (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

5.2b A vége jó jelmezbál

Most egy olyan jelmezbál meséjét ismerjük meg, ahol valaki tündér szeretett volna lenni. Figyeljétek meg, sikerült-e neki!

Nézzük és hallgassuk meg *Marék Veronika: A Csúnya Kislány* című meséjét hangos diafilmen, ami az eredeti könyv oldalait mutatja (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Megfigyelhetjük, hogy itt a kép és szöveg együtt mesél.

Majd beszélgessünk:

Miért kapta a Csúnya Kislány ezt a nevet? Mit nem szeretett csinálni? És mit szeretett?

Szerették-e őt a gyerektársai igazán?

A gyerekek jelmezbálra készültek. Milyen jelmezeket találtak ki maguknak? A Csúnya Kislány mi szeretett volna lenni? A többiek ezt hogyan fogadták?

A Csúnya Kislány bánatában világgá ment. Kikkel találkozott útközben? Mit tett velük?

Rajta ki segített? Hogyan?

Mi kellett ahhoz, hogy a kislány tündérelmezt ölthessen?

Hogyan fogadták a tündért a gyerekek? Mi volt a Csúnya Kislány valódi neve?

A gyerekek rajzolják le, ők milyennek képzelik a Csúnya Kislányt, és milyen lehetett tündérelmezben!

Vedd figyelembe!

A 6. tanegységben található a mese távoktatási órán történő feldolgozása. Átgondolhatjuk, hogy a tankockák közül mit tudunk a jelenléti órába beépíteni, hogy gazdagítsa a mese feldolgozását.

45
perc

5.2c Jelmeztervek

És ti milyen jelmezbe bújnátok legszívesebben egy jelmezbálon?

Tervezzetek saját jelmezt rajzzal, festéssel vagy kollázssal!

A kollázshoz készítsünk elő színes papírokat, maradék textilanyagokat, fonalakat, egyéb kiegészítőket (szalagok, gombok, flitterek stb.), amiből válogathatnak a gyerekek!

Hogy maga az óra is vidám hangulatban teljen, hallgathatunk közben maszkabál témájú zenét.

Végül nézzük meg egymás jelmezterveit, rendezhetünk belőlük kiállítást is!

6.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Marék Veronika:
A Csúnya Kislány
– hangos diafilm (online)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Rajzlap, rajzeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

A Csúnya Kislány

90 perces távoktatási duplaóra
(magyar, vizuális kultúra)

A mese kiválóan alkalmas az önálló feldolgozásra, amit a hangos diavetítés, rajzos szintézis és egy bábjáték megtekintése tehet még elevenebbé.
Az előző tanegységben szerepel a mese jelenléti órán történő feldolgozása.

Áttekintő vázlat

6.1 A Csúnya Kislány	90 perc
6.1a A Csúnya Kislány	50 perc
6.1b Bábszínház	40 perc
Összesen:	90 perc

A távoktatási órához a feladatsor dokumentumát osszuk meg a gyerekekkel! A megoldáshoz szükségük van digitális eszközre és online kapcsolatra.

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek dolgozzák fel önállóan a mesét.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladatok: csoportosítás, feleletválasztás, szövegkiegészítés, időrendbe állítás, párosítás
Rajzos karakterábrázolás
Bábjáték megtekintése

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 A Csúnya Kislány

A feladtleírások a gyerekeknek szóló nyelvezettel szerepelnek. A teljes feladatsor, valamint a videók, tankockák elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

6.1a A Csúnya Kislány

Hallgasd meg és nézd végig [Marék Veronika A Csúnya Kislány](#) című meséjét egy hangos diafilmen!

Olvasd is el a mesét a filmkockákon, majd oldd meg az alábbi tankockafeladatokat!

1. Válaszd ki, mit szeretett és mit nem szeretett csinálni a Csúnya Kislány! (válogató tankocka)

JEGYZETEIM

2. Milyen jelmezbe szeretett volna öltözni a csúnya kislány? (jelmeztankocka)
3. Válaszd ki a helyes választ a kérdésekre! (válaszó tankocka)
4. Egészítsd ki a gyerekek levelét, amit a Csúnya Kislánynak írtak! (levéltankocka)
5. Mi mindent csinált a Csúnya Kislány, mielőtt elment a jelmezbálba? Rakd időrendbe az eseményeket! (időrend tankocka)
6. Ki miben segített, hogy kész legyen a Csúnya Kislánynak a jelmeze? Húzd a nevekhez a cselekvéseket! (jelmeztankocka)
7. Mi volt a Csúnya Kislány valódi neve? (névkereső tankocka)
8. Rajzold le, milyennek képzeled te a Csúnya Kislányt, és azt is, hogy milyen lehetett tündérelmeze!

6.1b Bábszínház

Végül nézd meg a Csúnya Kislány történetének bábfeldolgozását a Vojtina bábegyüttes előadásában!

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Digitális eszköz (számítógép, okostelefon a gyerekek számára)
Online óra anyaga (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)
Rajzlap, rajzeszköz

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A farsangtól és a téli témáktól is búcsúzunk ezzel a mesével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mesehallgatás, bábjáték kiflikel

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Tanítónak: 2-2 db kifli és zacskó

Gyerekeknek: egy-egy kifli

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A farsangtól való búcsú is megér egy dalt.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, éneklés

Egyéb ötletek

7.1 Kiflikirálynő és Kiflikirály

Mosonyi Aliz A Kiflikirálynő című szekrénymeséje kötöző helyzetbe került, nem véletlenül. A „Szeret, szeret, szeret!” boldog kiáltás méltó zárása a témának is, és elég, ha csak elhangzik, nem kell túlmagyarázni. Bekuckózhatunk a gyerekekkel a mesesarokba vagy a szekrény elé, és így olvashatjuk fel vagy mesélhetjük el a szekrénymesét.

Az élő mesemondás hatásosabb, ha zacskóba bújtatott kiflikkel bábozunk a meséhez: egyik kezünkben a Kiflikirálynővel, másikkal a Kiflikirályal. A gyerekek lehetnek a többi kifli, akik nemcsak kukucskálnak és hallgatóznak, hanem a királynő kérdésére – „Még sült már a király? Még sült már a király?” – kórusban válaszolnak: „Még nem, még nem!”

Végül mindenki kaphat egy kiflit, és a gyerekek párban elbábozhatják a kiflik boldog táncát a kiflibálon.

7.2 Maszkabál vége

A farsangi mulatságnak is vége szakad egyszer, és kezdődik a böjt, a nagyböjt időszaka.

A mulatságtól való búcsú azonban nem jelenti azt, hogy vége a vidám hangulatnak. A böjt nem komorságot jelent, hanem tiszta és derűs arcot (vö. *Máté* 6,16–17). Ezért a *Gryllus Vilmos*-dal búcsúváltozata, a *Maszkabál vége* derűs és nyíltszívű búcsút ígér, amit egy farsangi óra végén vagy az osztályfarsangon, sulifarsangon is bevethetünk.

Gryllus Vilmos: Bál, bál, maszkabál című dalát a 4. tanegység ráhangoló feladataként ajánlottuk, énektanulással és tánccal együtt. Búcsúhelyzetben is énekelhetjük a dal szövegváltozatát, ami csak a záró sorokban változik (elérhető a reftan-tar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

JEGYZETEIM

7.3 Busózás

min.
60 perc

7.3a Busó mese

A gyerekek kis csoportokban olvassák el **Takács Viktória Busó mese** című történetének részletét a busójárásról (a szöveget nyomtatva vagy digitális eszközön olvashatják, elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Keressék meg a szövegben az alábbi szavakat, és egy-egy mondatban fogalmazzák meg, hogy mit tudnak meg róla a szövegből! A mondatokat sorrendben írják le, így megkapják a mese vázlatát!

min.
25 perc

- rémpofa
- busó
- télüldöző
- sokácok
- maszkok
- napforduló
- zajongunk

Nézzünk meg egy kisfilmet a busójárásról, és beszéljük meg, mi mindent láttunk, ami a szövegben is olvasható volt! Melyik lehet a kereplő? Láttatok-e olyan dolgokat, amelyekről a történetben nem olvastatok? Keressük meg ezeket a videóban is!

Vedd figyelembe!

Ha tudunk szerezni (például néptáncosoktól) kereplőt, láncos botot, feltétlenül vigyük be, és próbálják ki a gyerekek!

Egy hosszabb videófilmen többször is megszólal a kereplő, illetve meghallgathatjuk a sokácok népzenejét, megfigyelhetjük viseletüket is. (A filmek elérhetők a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

7.3b Busózás

min.
35 perc

Busóálarcot többféleképpen készíthetünk. Minden változathoz képet vagy videót, leírást találunk a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

A női álarc (vagy ahhoz hasonló) elkészítése nem túl bonyolult. Egyszerű álarcformát kell kivágni fekete fotókartonból vagy fekete filccanyagból. Az aljára csipkét, függönydarabot kell ragasztani vagy tűzni. Az álarcot aranyszínű festéssel, glitterrel, flitterrel, zsinórral díszíthetjük.

A férfi busómaszk már kicsit bonyolultabb.

- Készíthetjük egyszerű papírkivágással, festéssel;
- térbe hajtogatva hullámpapírból, papírplasztikával;
- vagy kasírozva.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek kapjanak képet a busójárásról.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Történetolvasás, információgyűjtés csoportmunkában
Maszkkészítés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

A szöveg elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán
Nyomtatott szöveg (csoportonként)
Maszkkészítés anyagai, eszközei

